

Codi penal

Col·lecció «Quaderns de Legislació», 73

CODI PENAL

Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre,
del codi penal

Barcelona, 2008

Generalitat de Catalunya

Espanya

[*Código penal (1995). Català*]

Codi penal : Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre,
del codi penal. – (Quaderns de legislació ; 73)

ISBN 978-84-393-7766-5

I. Catalunya. Generalitat II. Títol

III. Col·lecció: Quaderns de legislació ; 73

1. Dret penal – Legislació – Espanya

343(460)(094.5)

Edició tancada el 30 d'abril de 2008.

Aquesta edició del Codi penal ha estat traduïda i anotada pel Servei Lingüístic de l'Àmbit Judicial del Departament de Justícia. Els textos de les reformes introduïdes a partir del 1998 són els publicats als suplementes en llengua catalana del *Butlletí Oficial de l'Estat*.

Totes les reformes s'han indicat amb una nota a peu d'article que conté la referència de la llei de reforma, el BOE i el suplement en català del BOE en què ha estat publicada.

© 2008, Departament de Justícia

Primera edició: maig de 2008

ISBN: 978-84-393-7766-5

Dipòsit legal: B-31.578-2008

Coordinació de l'edició i producció:

Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions

Impressió: BIGSA

<http://www.gencat.cat/publicacions>

Sumari

<u>Presentació</u>	<u>5</u>
<u>Índex sistemàtic</u>	<u>7</u>
<u>Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal</u>	<u>17</u>

Presentació

L'ús del català en el món del dret i de la justícia continua sent avui més un desig que no pas una realitat. Tot i els grans esforços esmerçats per part del Govern de la Generalitat, la realitat és que encara hi ha molt de camí a recórrer. La situació en què ens trobem s'arrossega des de fa anys, i té arrels històriques, socials i culturals complexes, difícils de superar. En tot cas, el Departament de Justícia fa propi el principi de l'Institut d'Estudis Catalans segons el qual ningú no es pot sostreure a la responsabilitat de treballar per a la normalització lingüística de la llengua catalana, per aconseguir el seu ús amb l'eficàcia comunicativa que es mereix. Ningú no ho ha de fer, certament. I és així que el Departament de Justícia, en conseqüència, exerceix la seva responsabilitat. I ho fa, tot sigui dit, malgrat no tenir totes les competències de Justícia que la societat catalana es mereix i que s'expressen de manera clara en l'Estatut del 2006. I ho fa, també, sense complexos, assumint les dificultats evidents, però amb l'objectiu clar, i que expressa el desig de tots els catalans i catalanes, que volem una Administració de justícia àgil, activa, dinàmica, eficaç i en català. Per això el Departament de Justícia treballa a favor de l'extensió de l'ús del català i de la salvaguarda dels drets lingüístics dels ciutadans en aquest àmbit. I ho fa, també, posant a disposició del personal judicial la formació en llengua catalana adequada, la publicació d'eines de consulta, la implantació de tecnologia que faciliti l'ús de la llengua i l'assessorament directe als òrgans judicials per part de tècnics lingüístics, entre d'altres.

En aquest camí, una de les necessitats importants és que els professionals del dret puguin tenir accés als textos legislatius bà-

sics en català. Disposar dels grans codis normatius, catalans o de l'Estat, constitueix una eina prou rellevant per dur a terme en català el treball professional dels juristes. Amb aquest propòsit el Departament de Justícia va engegar fa un parell d'anys la col·lecció legislativa LexCat, que té per objectiu primordial oferir a través de la seva pàgina web la legislació bàsica de l'Estat en català i permanentment actualitzada. Aquest propòsit s'encara amb voluntat aglutinadora: partir del que ja hi ha disponible, optimitzant-ho i rendibilitzant-ho (significadament el suplement en català del *Butlletí Oficial de l'Estat*), o recórrer a la traducció en els casos en què no hi ha la versió catalana del text, per poder oferir, finalment, una versió consolidada i actual.

Dins d'aquesta iniciativa, considerem especialment útil fer arribar l'edició en paper de les normes més significatives per a la comunitat jurídica i per a la societat en general. El Codi penal n'és una, i potser la més emblemàtica, en la mesura que representa l'expressió més contundent del poder sancionador de l'Estat, però també, en el context d'un sistema democràtic, la garantia última de les regles de convivència i del respecte als drets dels ciutadans. En un altre sentit, des del punt de vista dels usos lingüístics dels professionals que utilitzen aquesta normativa, la difusió del Codi penal en català respon a la circumstància que la legislació penal sigui una matèria exclusiva de l'Estat i, per consegüent, elaborada i aprovada originàriament en castellà. Ambdues raons ja justifiquen aquesta publicació. Cal, doncs, que l'edició d'aquest Codi, pel rigor i la cura amb què s'ha preparat, sigui un instrument fiable i útil per als diferents col·lectius a qui va adreçat.

Finalment, un propòsit i un agraïment. Cal perseverar a ampliar i actualitzar la col·lecció de textos normatius bàsics en català. Així mateix, vull agrair per endavant a tots els usuaris d'aquest volum el seu compromís amb el català com a eina de treball. Només aquest ús, expressió màxima de la responsabilitat que tenim tots envers la llengua catalana, pot fer del text escrit un llenguatge viu.

Montserrat Tura i Camafreita
Consellera de Justícia

Índex sistemàtic

Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal

Exposició de motius

TÍTOL PRELIMINAR. De les garanties penals i de l'aplicació de la llei penal (art. 1 al 9)

LLIBRE I. DISPOSICIONS GENERALS SOBRE ELS DE- LICTES I LES FALTES, LES PERSONES RESPONSA- BLES, LES PENES, LES MESURES DE SEGURETAT I ALTRES CONSEQÜÈNCIES DE LA INFRACCIÓ PE- NAL

TÍTOL I. De la infracció penal

Capítol I. Dels delictes i les faltes (art. 10 al 18)

Capítol II. De les causes que eximeixen de la responsabilitat cri-
minal (art. 19 i 20)

Capítol III. De les circumstàncies que atenuen la responsabilitat
criminal (art. 21)

Capítol IV. De les circumstàncies que agreugen la responsabilitat
criminal (art. 22)

Capítol V. De la circumstància mixta de parentiu (art. 23)

Capítol VI. Disposicions generals (art. 24 al 26)

TÍTOL II. De les persones criminalment responsables dels delictes i les faltes (art. 27 al 31)

TÍTOL III. De les penes

Capítol I. De les penes, les seves classes i efectes

Secció primera. De les penes i les seves classes (art. 32 i 33)

Secció segona. De les penes privatives de llibertat (art. 35 al 38)

Secció tercera. De les penes privatives de drets (art. 39 al 49)

Secció quarta. De la pena de multa (art. 50 al 53)

Secció cinquena. De les penes accessòries (art. 54 al 57)

Secció sisena. Disposicions comunes (art. 58 al 60)

Capítol II. De l'aplicació de les penes

Secció primera. Regles generals per a l'aplicació de les penes (art. 61 al 72)

Secció segona. Regles especials per a l'aplicació de les penes (art. 73 al 79)

Capítol III. De les formes substitutives de l'execució de les penes privatives de llibertat i de la llibertat condicional

Secció primera. De la suspensió de l'execució de les penes privatives de llibertat (art. 80 al 87)

Secció segona. De la substitució de les penes privatives de llibertat (art. 88 i 89)

Secció tercera. De la llibertat condicional (art. 90 al 93)

Secció quarta. Disposicions comunes (art. 94)

TÍTOL IV. De les mesures de seguretat

Capítol I. De les mesures de seguretat en general (art. 95 al 100)

Capítol II. De l'aplicació de les mesures de seguretat

Secció primera. De les mesures privatives de llibertat (art. 101 al 104)

Secció segona. De les mesures no privatives de llibertat (art. 105 al 108)

TÍTOL V. De la responsabilitat civil derivada dels delictes i les faltes i de les costes processals

Capítol I. De la responsabilitat civil i la seva extensió (art. 109 al 115)

Capítol II. De les persones civilment responsables (art. 116 al 122)

Capítol III. De les costes processals (art. 123 i 124)

Capítol IV. Del compliment de la responsabilitat civil i altres responsabilitats pecuniàries (art. 125 i 126)

TÍTOL VI. De les conseqüències accessòries (art. 127 al 129)

TÍTOL VII. De l'extinció de la responsabilitat criminal i els seus efectes

Capítol I. De les causes que extingeixen la responsabilitat criminal (art. 130 al 135)

Capítol II. De la cancel·lació d'antecedents delictius (art. 136 i 137)

LLIBRE II. DELICTES I LES SEVES PENES

TÍTOL I. De l'homicidi i les seves formes (art. 138 al 143)

TÍTOL II. De l'avortament (art. 144 al 146)

TÍTOL III. De les lesions (art. 147 al 156)

TÍTOL IV. De les lesions al fetus (art. 157 i 158)

TÍTOL V. Delictes relatius a la manipulació genètica (art. 159 al 162)

TÍTOL VI. Delictes contra la llibertat

Capítol I. De les detencions il·legals i segrestos (art. 163 al 168)

Capítol II. De les amenaces (art. 169 al 171)

Capítol III. De les coaccions (art. 172)

TÍTOL VII. De les tortures i altres delictes contra la integritat moral (art. 173 al 177)

TÍTOL VIII. Delictes contra la llibertat i la indemnitat sexuals

Capítol I. De les agressions sexuals (art. 178 al 180)

Capítol II. Dels abusos sexuals (art. 181 al 183)

Capítol III. De l'assetjament sexual (art. 184)

Capítol IV. Dels delictes d'exhibicionisme i provocació sexual (art. 185 i 186)

Capítol V. Dels delictes relatius a la prostitució i la corrupció de menors (art. 187 al 190)

Capítol VI. Disposicions comunes als capítols anteriors (art. 191 al 194)

TÍTOL IX. De l'omissió del deure d'auxili (art. 195 i 196)

TÍTOL X. Delictes contra la intimitat, el dret a la pròpia imatge i la inviolabilitat del domicili

Capítol I. Del descobriment i revelació de secrets (art. 197 al 201)

Capítol II. De la violació de domicili, domicili de persones jurídiques i establiments oberts al públic (art. 202 al 204)

TÍTOL XI. Delictes contra l'honor

Capítol I. De la calúmnia (art. 205 al 207)

Capítol II. De la injúria (art. 208 al 210)

Capítol III. Disposicions generals (art. 211 al 216)

TÍTOL XII. Delictes contra les relacions familiars

Capítol I. Dels matrimonis il·legals (art. 217 al 219)

Capítol II. De la suposició de part i de l'alteració de la paternitat, estat o condició del menor (art. 220 al 222)

Capítol III. Dels delictes contra els drets i deures familiars

Secció primera. Del trencament dels deures de custòdia i de la inducció de menors a l'abandó de domicili (art. 223 al 225)

Secció segona. De la sostracció de menors (art. 225 bis)

Secció tercera. De l'abandó de família, menors o incapaços (art. 226 al 233)

TÍTOL XIII. Delictes contra el patrimoni i contra l'ordre socioeconòmic

Capítol I. Dels furts (art. 234 al 236)

Capítol II. Dels robatoris (art. 237 al 242)

Capítol III. De l'extorsió (art. 243)

Capítol IV. Del robatori i furt d'ús de vehicles (art. 244)

Capítol V. De la usurpació (art. 245 al 247)

Capítol VI. De les defraudacions

Secció primera. De les estafes (art. 248 al 251)

Secció segona. De l'apropiació indeguda (art. 252 al 254)

Secció tercera. De les defraudacions de fluid elèctric i anàlogues (art. 255 i 256)

Capítol VII. De les insolvències punibles (art. 257 al 261)

Capítol VIII. De l'alteració de preus en concursos i subhastes públiques (art. 262)

Capítol IX. Dels danys (art. 263 al 267)

Capítol X. Disposicions comunes als capítols anteriors (art. 268 i 269)

Capítol XI. Dels delictes relatius a la propietat intel·lectual i industrial, al mercat i als consumidors

Secció primera. Dels delictes relatius a la propietat intel·lectual (art. 270 al 272)

Secció segona. Dels delictes relatius a la propietat industrial (art. 273 al 277)

Secció tercera. Dels delictes relatius al mercat i als consumidors (art. 278 al 286)

Secció quarta. Disposicions comunes a les seccions anteriors (art. 287 i 288)

Capítol XII. De la sostracció de cosa pròpia a la seva utilitat social o cultural (art. 289)

Capítol XIII. Dels delictes societaris (art. 290 al 297)

Capítol XIV. De la receptació i altres conductes afins (art. 298 al 304)

TÍTOL XIV. Dels delictes contra la hisenda pública i contra la Seguretat Social (art. 305 al 310)

TÍTOL XV. Dels delictes contra els drets dels treballadors (art. 311 al 318)

TÍTOL XV bis. Delictes contra els drets dels ciutadans estrangers (art. 318 bis)

TÍTOL XVI. Dels delictes relatius a l'ordenació del territori i la protecció del patrimoni històric i del medi ambient

Capítol I. Dels delictes sobre l'ordenació del territori (art. 319 i 320)

Capítol II. Dels delictes sobre el patrimoni històric (art. 321 al 324)

Capítol III. Dels delictes contra els recursos naturals i el medi ambient (art. 325 al 331)

Capítol IV. Dels delictes relatius a la protecció de la flora, la fauna i els animals domèstics (art. 332 al 337)

Capítol V. Disposicions comunes (art. 338 al 340)

TÍTOL XVII. Dels delictes contra la seguretat col·lectiva

Capítol I. Dels delictes de risc catastròfic

Secció primera. Dels delictes relatius a l'energia nuclear i a les radiacions ionitzants (art. 341 al 345)

Secció segona. Dels estralls (art. 346 i 347)

Secció tercera. D'altres delictes de risc provocats per explosius i altres agents (art. 348 al 350)

Capítol II. Dels incendis

Secció primera. Dels delictes d'incendi (art. 351)

Secció segona. Dels incendis forestals (art. 352 al 355)

Secció tercera. Dels incendis en zones no forestals (art. 356)

Secció quarta. Dels incendis en béns propis (art. 357)

Secció cinquena. Disposició comuna (art. 358)

Capítol III. Dels delictes contra la salut pública (art. 359 al 378)

Capítol IV. Dels delictes contra la seguretat viària (art. 379 al 385)

TÍTOL XVIII. De les falsedats

Capítol I. De la falsificació de moneda i efectes timbrats (art. 386 al 389)

Capítol II. De les falsedats documentals

Secció primera. De la falsificació de documents públics, oficials i mercantils i dels despatxos transmesos per serveis de telecomunicació (art. 390 al 394)

Secció segona. De la falsificació de documents privats (art. 395 i 396)

Secció tercera. De la falsificació de certificats (art. 397 al 399)

Capítol III. Disposició general (art. 400)

Capítol IV. De la usurpació de l'estat civil (art. 401)

Capítol V. De la usurpació de funcions públiques i de l'intrusisme (art. 402 i 403)

TÍTOL XIX. Delictes contra l'Administració pública

Capítol I. De la prevaricació dels funcionaris públics i altres comportaments injustos (art. 404 al 406)

Capítol II. De l'abandó de destinació i de l'omissió del deure de perseguir delictes (art. 407 al 409)

Capítol III. De la desobediència i denegació d'auxili (art. 410 al 412)

Capítol IV. De la infidelitat en la custòdia de documents i de la violació de secrets (art. 413 al 418)

- Capítol V. Del suborn de funcionari (art. 419 al 427)
Capítol VI. Del tràfic d'influències (art. 428 al 431)
Capítol VII. De la malversació (art. 432 al 435)
Capítol VIII. Dels fraus i exaccions il·legals (art. 436 al 438)
Capítol IX. De les negociacions i les activitats prohibides als
funcionaris públics i dels abusos en l'exercici de la seva funció
(art. 439 al 444)
Capítol X. Dels delictes de corrupció en les transaccions comer-
cials internacionals (art. 445)

TÍTOL XIX bis. Dels delictes de corrupció en les transaccions comercials internacionals (art. 445 bis)

TÍTOL XX. Delictes contra l'Administració de justícia

- Capítol I. De la prevaricació (art. 446 al 449)
Capítol II. De l'omissió dels deures d'impedir delictes o de pro-
moure'n la persecució (art. 450)
Capítol III. De l'encobriment (art. 451 al 454)
Capítol IV. De la realització arbitrària del propi dret (art. 455)
Capítol V. De l'acusació i la denúncia falses i de la simulació de
delictes (art. 456 i 457)
Capítol VI. Del fals testimoni (art. 458 al 462)
Capítol VII. De l'obstrucció a la justícia i la deslleialtat profes-
sional (art. 463 al 467)
Capítol VIII. Del trencament de condemna (art. 468 al 471)
Capítol IX. Dels delictes contra l'Administració de justícia del
Tribunal Penal Internacional (art. 471 bis)

TÍTOL XXI. Delictes contra la Constitució

- Capítol I. Rebel·lió (art. 472 al 484)
Capítol II. Delictes contra la Corona (art. 485 al 491)
Capítol III. Dels delictes contra les institucions de l'Estat i la
divisió de poders
Secció primera. Delictes contra les institucions de l'Estat (art.
492 al 505)
Secció segona. De la usurpació d'atribucions (art. 506 al 509)

Capítol IV. Dels delictes relatius a l'exercici dels drets fonamentals i llibertats públiques

Secció primera. Dels delictes comesos amb motiu de l'exercici dels drets fonamentals i de les llibertats públiques garantits per la Constitució (art. 510 al 521 bis)

Secció segona. Dels delictes contra la llibertat de consciència, els sentiments religiosos i el respecte als difunts (art. 522 al 526)

Secció tercera (art. 527 i 528)

Capítol V. Dels delictes comesos pels funcionaris públics contra les garanties constitucionals

Secció primera. Dels delictes comesos pels funcionaris públics contra la llibertat individual (art. 529 al 533)

Secció segona. Dels delictes comesos pels funcionaris públics contra la inviolabilitat domiciliària i altres garanties de la intimitat (art. 534 al 536)

Secció tercera. Dels delictes comesos pels funcionaris públics contra altres drets individuals (art. 537 al 542)

Capítol VI. Dels ultratges a Espanya (art. 543)

TÍTOL XXII. Delictes contra l'ordre públic

Capítol I. Sedició (art. 544 al 549)

Capítol II. Dels atemptats contra l'autoritat, els seus agents i els funcionaris públics, i de la resistència i desobediència (art. 550 al 556)

Capítol III. Dels desordres públics (art. 557 al 561)

Capítol IV. Disposició comuna als capítols anteriors (art. 562)

Capítol V. De la tinença, tràfic i dipòsit d'armes, municions o explosius i dels delictes de terrorisme

Secció primera. De la tinença, tràfic i dipòsit d'armes, municions o explosius (art. 563 al 570)

Secció segona. Dels delictes de terrorisme (art. 571 al 580)

TÍTOL XXIII. Dels delictes de traïció i contra la pau o la independència de l'Estat i relatius a la defensa nacional

Capítol I. Delictes de traïció (art. 581 al 588)

Capítol II. Delictes que comprometen la pau o la independència de l'Estat (art. 589 al 597)

Capítol III. Del descobriment i revelació de secrets i informacions relatives a la defensa nacional (art. 598 al 604)

TÍTOL XXIV. Delictes contra la comunitat internacional

Capítol I. Delictes contra el dret de gents (art. 605 i 606)

Capítol II. Delictes de genocidi (art. 607)

Capítol II bis. Dels delictes de lesa humanitat (art. 607 bis)

Capítol III. Dels delictes contra les persones i béns protegits en cas de conflicte armat (art. 608 al 614 bis)

Capítol IV. Disposicions comunes (art. 615 al 616 bis)

LLIBRE III. FALTES I LES SEVES PENES

TÍTOL I. Faltes contra les persones (art. 617 al 622)

TÍTOL II. Faltes contra el patrimoni (art. 623 al 628)

TÍTOL III. Faltes contra els interessos generals (art. 629 al 632)

TÍTOL IV. Faltes contra l'ordre públic (art. 633 al 637)

TÍTOL V. Disposicions comunes a les faltes (art. 638 i 639)

Disposicions addicionals (1a a 3a)

Disposicions transitòries (1a a 12a)

Disposició derogatòria (única)

Disposicions finals (1a a 7a)

Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal

(BOE núm. 281, de 24.11.1995; correcció d'errades al BOE núm. 54, de 2.3.1996)

Exposició de motius

Si s'ha arribat a definir l'ordenament jurídic com a conjunt de normes que regulen l'ús de la força, es pot entendre fàcilment la importància del codi penal en qualsevol societat civilitzada. El codi penal defineix els delictes i les faltes que constitueixen els pressupòsits de l'aplicació de la forma suprema que pot revestir el poder coactiu de l'Estat: la pena criminal. En conseqüència, ocupa un lloc preeminent en el conjunt de l'ordenament, fins al punt que, no sense raó, se l'ha considerat com una espècie de *constitució negativa*. El codi penal ha de tutelar els valors i principis bàsics de la convivència social. Quan aquests valors i principis canvien, també ha de canviar. No obstant això, al nostre país, malgrat les profundes modificacions d'ordre social, econòmic i polític, el text vigent data, en allò que pot considerar-se el nucli bàsic, del segle passat. Així doncs, la necessitat de reformar-lo no es pot pas discutir.

A partir dels diferents intents de reforma que s'han dut a terme des de la instauració del règim democràtic, el Govern ha elaborat el projecte que sotmet a la discussió i aprovació de les cambres. Per això, ha d'exposar, encara que sigui de manera succinta, els criteris en què s'inspira, malgrat que es puguin deduir amb facilitat de la lectura del text.

L'eix dels criteris ha estat, com és lògic, l'adaptació positiva del nou Codi penal als valors constitucionals. Els canvis que el projecte introdueix en aquesta direcció són innumbrables, però val la pena destacar-ne uns quants.

En primer lloc, es proposa una reforma total de l'actual sistema de penes, de manera que permeti atènyer, tant com sigui possible, els objectius de resocialització que li assigna la Constitució. El sistema que es proposa simplifica, d'una banda, la regulació de les penes privatives de llibertat, alhora que amplia les possibilitats de substituir-les per d'altres que afectin béns jurídics menys bàsics, i, d'una altra, introdueix canvis en les penes pecuniàries, adoptant el sistema de dies-multa i afegint-hi els treballs en benefici de la comunitat.

En segon lloc, s'ha afrontat l'antinòmia que hi ha entre el principi d'intervenció mínima i les necessitats creixents de tutela en una societat cada vegada més complexa, acollint prudentment noves formes de delinqüència, però alhora eliminant figures delictives que han perdut la raó de ser. En el primer sentit, cal destacar la introducció dels delictes contra l'ordre socioeconòmic o la nova regulació dels delictes relatius a l'ordenació del territori i dels recursos naturals; en el segon, la desaparició de les figures complexes de robatori amb violència i intimidació en les persones que, sorgides en el marc de la lluita contra el bandolerisme, han de desaparèixer per deixar pas a l'aplicació de les regles generals.

En tercer lloc, s'ha donat especial relleu a la tutela dels drets fonamentals i s'ha procurat dissenyar amb especial mesura el recurs a l'instrument punitiu allà on hi ha en joc l'exercici de qualsevol d'aquells: com a exemple, d'una banda, la tutela específica de la integritat moral i, d'una altra, la nova regulació dels delictes contra l'honor. En tutelar específicament la integritat moral, s'atorga al ciutadà una protecció més forta davant la tortura, i en configurar els delictes contra l'honor de la manera que es proposa, s'atorga a la llibertat d'expressió tota la rellevància que pot i que ha de reconèixer-li un règim democràtic.

En quart lloc, i d'acord amb l'objectiu de tutela i respecte als drets fonamentals, s'ha eliminat el règim de privilegi de què fins

ara han gaudit les ingerències il·legítimes dels funcionaris públics en l'àmbit dels drets i llibertats dels ciutadans. Per tant, es proposa que les detencions, entrades i escorcolls en el domicili que dugui a terme una autoritat o un funcionari fora dels casos permesos per la llei, siguin tractats com a formes agreujades dels corresponents delictes comuns, i no pas com fins ara ho han estat, és a dir, com a delictes especials incomprensiblement i injustificadament atenuats.

En cinquè lloc, s'ha procurat avançar en el camí de la igualtat real i efectiva, bo i intentant d'acomplir la tasca que, en aquest sentit, imposa la Constitució als poders públics. Malgrat que el Codi penal no és l'instrument més important per dur a terme aquesta tasca, pot contribuir-hi eliminant regulacions que són un obstacle per realitzar-la o introduint mesures de tutela en situacions discriminatòries. A més de les normes que atorguen una protecció específica davant de les activitats que tendeixen a la discriminació, s'ha d'esmentar la nova regulació dels delictes contra la llibertat sexual. Amb aquesta regulació es pretén adequar els tipus penals al bé jurídic protegit, el qual ja no és, tal com ho havia estat històricament, l'honestedat de la dona, sinó la llibertat sexual de tothom. Sota la tutela de l'honestedat de la dona s'hi amagava una intolerable situació de greuge, que la regulació que es proposa elimina totalment. Pot ser que sorprengui la novetat de les tècniques punitives utilitzades; ara bé, en aquest cas, allunyar-se de la tradició sembla un encert.

Deixant l'àmbit dels principis i baixant al de les tècniques d'elaboració, aquest projecte difereix dels anteriors en la pretensió d'universalitat. S'havia actuat amb la idea que el Codi penal constituís una regulació completa del poder punitiu de l'Estat. La realització d'aquesta idea partia ja d'un dèficit, atesa la importància que al nostre país revesteix la potestat sancionadora de l'Administració, però, a més a més, resultava innecessària i pertorbadora.

Innecessària, perquè l'opció del segle XIX a favor del Codi penal i en contra de les lleis especials es basava en el fet innegable que el legislador, quan elaborava un codi, es trobava constret, per raons externes de transcendència social, a respectar els principis

constitucionals, cosa que no passava, o passava en menor grau, en el cas d'una llei particular. En el marc d'un constitucionalisme flexible, aquest era un argument d'importància especial per fonamentar la pretensió d'universalitat absoluta del Codi. Avui, tanmateix, tant el Codi penal com les lleis especials estan jeràrquicament subordinades a la Constitució i obligades a sotmetre-s'hi, no només per aquesta jerarquia, sinó també per l'existència d'un control jurisdiccional de la constitucionalitat. Consegüentment, les lleis especials no poden suscitar la prevenció que provocaven històricament.

Perturbadora, perquè encara que és innegable que un codi no mereixeria aquest nom si no contingués la major part de les normes penals i, per descomptat, els principis bàsics informadors de tota la regulació, el cert és que hi ha matèries que difícilment poden introduir-s'hi. Perquè, si una pretensió relativa d'universalitat és inherent a la idea de codi, també ho són les d'estabilitat i fixesa, i existeixen àmbits en què, a causa de la situació especial de la resta de l'ordenament, o per la mateixa naturalesa de les coses, aquesta estabilitat i fixesa són impossibles. Aquest és el cas, per exemple, dels delictes relatius al control de canvis. En aquests, la modificació constant de les condicions econòmiques i del context normatiu, en el qual, tant si es vol com si no es vol, s'integren aquesta mena de delictes, aconsella situar les normes penals en el context esmentat i deixar-les fora del Codi: d'altra banda, aquesta és la nostra tradició, i no falten als països del nostre entorn exemples caracteritzats d'una manera de fer semblant.

Així doncs, en aquest cas i en altres de semblants, s'ha optat per remetre a les lleis especials corresponents la regulació penal de les matèries respectives. La mateixa tècnica s'ha emprat per a les normes reguladores de la despenalització de la interrupció voluntària de l'embaràs. En aquest cas, al costat de raons semblants a les exposades anteriorment, es podria argüir que no es tracta de normes incriminatòries, sinó de normes que regulen supòsits de no-incriminació. El Tribunal Constitucional va exigir que, en la configuració d'aquests supòsits, s'adoptessin garanties que no semblen pròpies d'un codi penal, sinó més aviat d'un altre tipus de norma.

A l'hora d'elaborar el projecte s'han tingut molt presents les discussions parlamentàries del de 1992, el dictamen del Consell General del Poder Judicial, l'estat de la jurisprudència i les opinions de la doctrina científica. S'ha dut a terme des de la idea, profundament sentida, que el Codi penal ha de ser de tothom i que, per tant, han d'escoltar-se totes les opinions i optar per les solucions que semblin més raonables, és a dir, per les que tothom hauria de poder acceptar.

No es pretén haver realitzat una obra perfecta, sinó simplement una obra útil. El Govern no té pas aquí l'última paraula, sinó només la primera. Amb aquest projecte es limita, doncs, a pronunciar-la, i convida totes les forces polítiques i tots els ciutadans a col·laborar en la tasca de perfeccionar-lo. Només si tots desitgem tenir un codi penal millor i contribuïm a aconseguir-ho es podrà atènyer un objectiu la importància del qual difícilment es podria exagerar per a la convivència i el gaudi pacífic dels drets i de les llibertats que la Constitució proclama.

TÍTOL PRELIMINAR. De les garanties penals i de l'aplicació de la llei penal

Article 1

1. No s'ha de castigar cap acció ni omissió que una llei anterior a la seva perpetració no hagi previst com a delictes o falta.

2. Les mesures de seguretat només es poden aplicar quan es donin els pressupòsits que la llei estableix prèviament.

Article 2

1. No s'ha de castigar cap delictes ni falta amb una pena que no hagi previst una llei anterior a la seva perpetració. Igualment, manquen d'efecte retroactiu les lleis que estableixin mesures de seguretat.

2. No obstant això, tenen efecte retroactiu les lleis penals que afavoreixin el reu, encara que en entrar en vigor hagi recaigut

sentència ferma i el subjecte estigui complint condemna. En cas de dubte sobre la determinació de la llei més favorable, s'ha d'escoltar el reu. Els fets comesos sota la vigència d'una llei temporal han de ser jutjats, tanmateix, d'acord amb aquella, llevat que es disposi expressament el contrari.

Article 3

1. No es pot executar cap pena ni mesura de seguretat si no és en virtut d'una sentència ferma dictada pel jutge o el tribunal competent, d'acord amb les lleis processals.

2. Tampoc no es pot executar cap pena ni mesura de seguretat en una altra forma que la que prescriuen la llei i els reglaments que la desenvolupen, ni amb altres circumstàncies o accidents que els que expressa el text. L'execució de la pena o de la mesura de seguretat s'ha de realitzar sota el control dels jutges i tribunals competents.

Article 4

1. Les lleis penals no s'han d'aplicar a casos diferents dels que aquestes compreguin expressament.

2. En el cas que un jutge o un tribunal, en l'exercici de la seva jurisdicció, tingui esment d'alguna acció o omissió que, sense estar penada per la llei, estimi digna de repressió, s'ha d'abstenir de tot procediment sobre aquesta acció o omissió i ha d'exposar al Govern les raons per les quals creu que ha de ser objecte de sanció penal.

3. De la mateixa manera ha de recórrer al Govern per exposar el que cregui convenient sobre la derogació o modificació del precepte o la concessió d'un indult, sens perjudici d'executar sens dubte la sentència, quan de l'aplicació rigorosa de les disposicions de la llei resulti penada una acció o omissió que, segons el parer del jutge o del tribunal, no hauria de ser-ho, o quan la pena sigui notablement excessiva, atesos el mal causat per la infracció i les circumstàncies personals del reu.

4. Si hi ha petició d'indult, i el jutge o el tribunal ha apreciat en una resolució fonamentada que per complir la pena pot resultar vulnerat el dret a un procés sense dilacions indegudes, ha

de suspendre'n l'execució mentre no es resolgui sobre la petició formulada.

El jutge o el tribunal també pot suspendre l'execució de la pena, mentre no es resolgui sobre l'indult, quan, en cas que s'executi la sentència, la finalitat d'aquest pugui resultar il·lusòria.

Article 5

No hi ha pena sense dol o imprudència.

Article 6

1. Les mesures de seguretat es fonamenten en la perillositat criminal del subjecte al qual s'imposen, exterioritzada en la comissió d'un fet previst com a delicte.

2. Les mesures de seguretat no poden resultar ni més costoses ni de major durada que la pena aplicable abstractament al fet comès, ni excedir el límit del que és necessari per prevenir la perillositat de l'autor.

Article 7

A l'efecte de determinar la llei penal aplicable en el temps, els delictes i les faltes es consideren comesos en el moment en què el subjecte executa l'acció o omet l'acte que estava obligat a realitzar.

Article 8

Els fets susceptibles de ser qualificats d'acord amb dos o més preceptes d'aquest Codi, i no compresos en els articles 73 a 77, s'han de castigar observant les regles següents:

1a. El precepte especial s'aplica amb preferència al general.

2a. El precepte subsidiari s'aplica només a falta del principal, tant si es declara expressament la subsidiarietat, com si aquesta és tàcitament deduïble.

3a. El precepte penal més ampli o complex absorbeix els que castiguen les infraccions consumides en aquell.

4a. A falta dels criteris anteriors, el precepte penal més greu exclou els que castiguen el fet amb una pena menor.

Article 9

Les disposicions d'aquest títol s'apliquen als delictes i les faltes que estiguin penats per lleis especials. La resta de disposicions d'aquest Codi s'apliquen com a supletòries en allò que aquelles no hagin previst expressament.

LLIBRE I

DISPOSICIONS GENERALS SOBRE ELS DELICTES I LES FALTES, LES PERSONES RESPONSABLES, LES PENES, LES MESURES DE SEGURETAT I ALTRES CONSEQÜÈNCIES DE LA INFRACCIÓ PENAL

TÍTOL I. De la infracció penal

CAPÍTOL I. Dels delictes i les faltes

Article 10

Són delictes o faltes les accions i omissions doloses o imprudents penades per la llei.

Article 11

Els delictes o les faltes que consisteixin en la producció d'un resultat només s'han d'entendre comesos per omissió quan el fet de no evitar-lo, en infringir un especial deure jurídic de l'autor, equivalgui, segons el sentit del text de la llei, a la seva causació. A aquest efecte s'ha d'equiparar l'omissió a l'acció:

a) Quan existeixi una específica obligació legal o contractual d'actuar.

b) Quan qui omet hagi creat una ocasió de risc per al bé jurídicament protegit mitjançant una acció o omissió precedent.

Article 12

Les accions o omissions imprudents només s'han de castigar quan expressament ho disposi la llei.

Article 13

1. Són delictes greus les infraccions que la llei castiga amb pena greu.

2. Són delictes menys greus les infraccions que la llei castiga amb pena menys greu.

3. Són faltes les infraccions que la llei castiga amb pena lleu.
4. Quan la pena, per la seva extensió, es pugui incloure alhora entre les esmentades en els dos primers números d'aquest article, el delictes s'ha de considerar, en tot cas, com a greu.

Article 14

1. L'error invencible sobre un fet constitutiu de la infracció penal exclou la responsabilitat criminal. Si l'error, ateses les circumstàncies del fet i les personals de l'autor, és vencible, la infracció s'ha de castigar, si escau, com a imprudent.

2. L'error sobre un fet que qualifiqui la infracció o sobre una circumstància agreujant n'impedeix l'apreciació.

3. L'error invencible sobre la il·licitud del fet constitutiu de la infracció penal exclou la responsabilitat criminal. Si l'error és vencible, s'ha d'aplicar la pena inferior en un o dos graus.

Article 15

1. Són punibles el delictes consumat i la temptativa de delictes.

2. Les faltes només s'han de castigar quan hagin estat consumades, excepte les que s'intentin contra les persones o el patrimoni.

Article 16

1. Hi ha temptativa quan el subjecte dona principi a l'execució del delictes directament per fets exteriors, practicant tots o part dels actes que objectivament haurien de produir el resultat, i tanmateix aquest no es produeix per causes independents de la voluntat de l'autor.

2. Queda exempt de responsabilitat penal pel delictes intentat el qui n'eviti voluntàriament la consumació, tant si desisteix de l'execució ja iniciada, com si impedeix que es produeixi el resultat, sens perjudici de la responsabilitat en què pugui haver incorregut pels actes executats, si aquests ja constitueixen un altre delictes o falta.

3. Quan en un fet hi intervinguin diversos subjectes, queden exempts de responsabilitat penal els qui desisteixin de l'execució

ja iniciada, i n'impedeixin o n'intentin impedir, seriosament, ferma i decidida, la consumació, sens perjudici de la responsabilitat en què puguin haver incorregut pels actes executats, si aquests ja constitueixen un altre delictes o falta.

Article 17

1. La conspiració existeix quan dues o més persones es concerten per executar un delictes i resolen executar-lo.

2. La proposició existeix quan el qui ha resolt cometre un delictes invita una altra o unes altres persones a executar-lo.

3. La conspiració i la proposició per delinquir només s'han de castigar en els casos previstos especialment en la llei.

Article 18

1. La provocació existeix quan directament s'incita mitjançant la impremta, la radiodifusió o qualsevol altre mitjà d'eficàcia semblant, que faciliti la publicitat, o davant d'una concurrència de persones, a perpetrar un delictes.

És apologia, a l'efecte d'aquest Codi, exposar, davant una concurrència de persones o per qualsevol mitjà de difusió, idees o doctrines que exalcin el crim o n'enalteixin l'autor. L'apologia només és delictiva com a forma de provocació i si per la seva naturalesa i circumstàncies constitueix una incitació directa a cometre un delictes.

2. La provocació s'ha de castigar exclusivament en els casos en què ho prevegi la llei.

Si la perpetració del delictes segueix a la provocació, s'ha de castigar com a inducció.

CAPÍTOL II. De les causes que eximeixen de la responsabilitat criminal

Article 19

Els menors de divuit anys no són responsables criminalment d'acord amb aquest Codi.

Quan un menor de l'edat esmentada cometi un fet delictiu pot ser-ne responsable d'acord amb el que disposi la llei que reguli la responsabilitat penal del menor.

Article 20

Estan exempts de responsabilitat criminal:

1r. El qui en el moment de cometre la infracció penal, a causa de qualsevol anomalia o alteració psíquica, no pugui comprendre la il·licitud del fet o actuar d'acord amb aquesta comprensió.

El trastorn mental transitori no eximeix de pena quan l'hagi provocat el subjecte amb el propòsit de cometre el delictes o n'hagi previst o n'hagi hagut de preveure la comissió.

2n. El qui en el moment de cometre la infracció penal es trobi en estat d'intoxicació plena pel consum de begudes alcohòliques, drogues tòxiques, estupefaents, substàncies psicòtropes o d'altres que produeixin efectes anàlegs, sempre que no ho hagi buscat amb el propòsit de cometre-la o no n'hagi previst o no n'hagi hagut de preveure la comissió, o es trobi sota la influència d'una síndrome d'abstinència, a causa de la seva dependència d'unes tals substàncies, que li impedeixi comprendre la il·licitud del fet o actuar d'acord amb aquesta comprensió.

3r. El qui, pel fet de patir alteracions en la percepció des del naixement o des de la infantesa, tingui alterada greument la consciència de la realitat.

4t. El qui actuï en defensa de la persona o dels drets propis o aliens, sempre que hi concorrin els requisits següents:

Primer. Agressió il·legítima. En cas de defensa dels béns es reputa agressió il·legítima l'atac a aquests que constitueixi delictes o falta i els posi en perill greu de deteriorament o pèrdua imminents. En cas de defensa del domicili o les seves dependències, es reputa agressió il·legítima l'entrada indeguda en aquell o en aquestes.

Segon. Necessitat racional del mitjà utilitzat per impedir-la o repel·lir-la.

Tercer. Falta de provocació suficient per part del defensor.

5è. El qui, en estat de necessitat, per evitar un mal propi o aliè lesioni un bé jurídic d'una altra persona o infringeixi un deure, sempre que hi concorrin els requisits següents:

Primer. Que el mal causat no sigui més gran que el que es tracta d'evitar.

Segon. Que la situació de necessitat no hagi estat provocada intencionadament pel subjecte.

Tercer. Que el necessitat no tingui, pel seu ofici o càrrec, obligació de sacrificar-se.

6è. El qui actuï impulsat per una por insuperable.

7è. El qui actuï en compliment d'un deure o en l'exercici legítim d'un dret, ofici o càrrec.

En els supòsits dels tres primers números s'han d'aplicar, si s'escau, les mesures de seguretat previstes en aquest Codi.

CAPÍTOL III. De les circumstàncies que atenuen la responsabilitat criminal

Article 21

Són circumstàncies atenuants:

1a. Les causes expressades en el capítol anterior, quan no hi concorrin tots els requisits necessaris per eximir de responsabilitat en els casos respectius.

2a. Que el culpable actuï a causa de la seva greu addicció a les substàncies esmentades al número 2n de l'article anterior.

3a. La d'actuar per causes o estímuls tan poderosos que hagin produït arravatament, obcecació o un altre estat passional d'entitat semblant.

4a. Que el culpable, abans de conèixer que el procediment judicial es dirigeix contra ell, hagi confessat la infracció a les autoritats.

5a. Que el culpable hagi reparat el dany ocasionat a la víctima, o n'hagi disminuït els efectes, en qualsevol moment del procediment i amb anterioritat a l'acte del judici oral.

6a. Qualsevol altra circumstància d'anàloga significació que les anteriors.

CAPÍTOL IV. De les circumstàncies que agreugen la responsabilitat criminal

Article 22

Són circumstàncies agreujants:

1a. Executar el fet amb traïdoria.

Hi ha traïdoria quan el culpable comet qualsevol dels delictes contra les persones utilitzant en l'execució mitjans, maneres o formes que tendeixin directament o especialment a assegurar-la, sense el risc que per a la seva persona pugui procedir de la defensa per part de l'ofès.

2a. Executar el fet mitjançant una disfressa, amb abús de superioritat o aprofitant les circumstàncies de lloc, temps o auxili d'altres persones que afebleixin la defensa de l'ofès o facilitin la impunitat del delinqüent.

3a. Executar el fet mitjançant un preu, una recompensa o una promesa.

4a. Cometre el delicte per motius racistes, antisemites o una altra classe de discriminació referent a la ideologia, religió o creences de la víctima, l'ètnia, raça o nació a la qual pertanyi, el seu sexe o orientació sexual, o la malaltia o minusvalidesa que pateixi.

5a. Augmentar deliberadament i inhumana el patiment de la víctima, causant-li sofriments innecessaris per executar el delicte.

6a. Actuar amb abús de confiança.

7a. Prevaler-se del caràcter públic que tingui el culpable.

8a. Ser reincident.

Hi ha reincidència quan, en delinquir, el culpable hagi estat condemnat executòriament per un delicte comprès en el mateix títol d'aquest Codi, sempre que sigui de la mateixa naturalesa.

A l'efecte d'aquest número no es computen els antecedents penals cancel·lats o que hagin de ser-ho.

CAPÍTOL V. De la circumstància mixta de parentiu

Article 23¹

És circumstància que pot atenuar o agreujar la responsabilitat, segons la naturalesa, els motius i els efectes del delictes, el fet que el perjudicat sigui o hagi estat cònjuge o estigui o hagi estat lligat de forma estable per anàloga relació d'afectivitat, o sigui ascendent, descendent o germà per naturalesa o adopció de l'ofensor o del seu cònjuge o convivent.

CAPÍTOL VI. Disposicions generals

Article 24

1. A l'efecte penal es reputa autoritat el qui per si mateix o com a membre d'alguna corporació, tribunal o òrgan col·legiat tingui el comandament o exerceixi jurisdicció pròpia. En tot cas, han de tenir la consideració d'autoritat els membres del Congrés dels Diputats, del Senat, de les assemblees legislatives de les comunitats autònomes i del Parlament Europeu. Es reputen també autoritat els funcionaris del Ministeri Fiscal.

2. Es considera funcionari públic tothom qui per disposició immediata de la llei o per elecció o per nomenament d'una autoritat competent participi en l'exercici de funcions públiques.

Article 25

A l'efecte d'aquest Codi es considera incapaç tota persona, se n'hagi declarat o no la incapacitació, que pateixi una malaltia de caràcter persistent que li impedeixi governar la seva persona o béns per ella mateixa.

1. Article redactat de conformitat amb l'article 1.1 de la Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre, de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social dels estrangers (BOE núm. 234, de 30 de setembre, i suplement en català núm. 20, de 16 d'octubre).

Article 26

A l'efecte d'aquest Codi es considera document tot suport material que expressi o incorpori dades, fets o narracions amb eficàcia probatòria o amb qualsevol altre tipus de rellevància jurídica.

TÍTOL II. De les persones criminalment responsables dels delictes i les faltes

Article 27

Són responsables criminalment dels delictes i les faltes els autors i els còmplices.

Article 28

Són autors els qui realitzen el fet per si sols, conjuntament o per mitjà d'altri de qui se serveixen com a instrument.

També es consideren autors:

- a) Els qui indueixen directament a altri a executar-lo.
- b) Els qui cooperen en l'execució amb un acte sense el qual no s'hauria efectuat.

Article 29

Són còmplices els qui, malgrat que no es trobin compresos a l'article anterior, cooperin a executar el fet amb actes anteriors o simultanis.

Article 30

1. En els delictes i les faltes que es cometin utilitzant mitjans o suports de difusió mecànics no han de respondre criminalment ni els còmplices ni els qui els hagin afavorit personalment o realment.

2. Els autors als quals es refereix l'article 28 n'han de respondre de manera esglaonada, excloent i subsidiària d'acord amb l'ordre següent:

1r. Els qui realment hagin redactat el text o produït el signe de què es tracti, i els qui els hagin induït a realitzar-ho.

2n. Els directors de la publicació o programa en què es difongui.

3r. Els directors de l'empresa editora, emissora o difusora.

4t. Els directors de l'empresa enregistratora, reproductora o impressora.

3. Quan per qualsevol motiu diferent de l'extinció de la responsabilitat penal, fins i tot la declaració de rebel·lia o la residència fora d'Espanya, no es puguï perseguir cap de les persones compreses en algun dels números de l'apartat anterior, el procediment s'ha de dirigir contra les esmentades al número immediatament posterior.

Article 31²

1. El que actuï com a administrador de fet o de dret d'una persona jurídica, o en nom o representació legal o voluntària d'un altre, respon personalment, encara que no hi concorrin les condicions, les qualitats o les relacions que la corresponent figura de delictes o falta requereix per poder ser-ne subjecte actiu, si aquestes circumstàncies es donen en l'entitat o la persona en nom o representació de la qual actua.

2. En aquests casos, si s'imposa en sentència una pena de multa a l'autor del delictes, és responsable del seu pagament de manera directa i solidària la persona jurídica en nom de la qual o per compte de la qual va actuar.

2. Article redactat de conformitat amb l'article únic.1 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

TÍTOL III. De les penes

CAPÍTOL I. De les penes, les seves classes i efectes

Secció primera. De les penes i les seves classes

Article 32

Les penes que poden imposar-se d'acord amb aquest Codi, ja sigui amb caràcter principal o bé com a accessòries, són privatives de llibertat, privatives d'altres drets i multa.

Article 33

1. En funció de la naturalesa i durada, les penes es classifiquen en greus, menys greus i lleus.

2. Són penes greus:

- a) La presó superior a cinc anys.
- b) La inhabilitació absoluta.
- c) Les inhabilitacions especials per un temps superior a cinc anys.
- d) La suspensió de feina o càrrec públic per un temps superior a cinc anys.
- e) La privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors per un temps superior a vuit anys.
- f) La privació del dret a tenir i portar armes per un temps superior a vuit anys.
- g) La privació del dret a residir en determinats llocs o a anar-hi, per un temps superior a cinc anys.
- h) La prohibició d'aproximar-se a la víctima o a aquells dels seus familiars o altres persones que determini el jutge o el tribunal, per un temps superior a cinc anys.
- i) La prohibició de comunicar-se amb la víctima o amb aquells dels seus familiars o altres persones que determini el jutge o tribunal, per un temps superior a cinc anys.³

3. Apartat 2 redactat de conformitat amb l'article únic.2 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

3. Són penes menys greus:
- a) La presó de tres mesos fins a cinc anys.
 - b) Les inhabilitacions especials fins a cinc anys.
 - c) La suspensió de feina o càrrec públic fins a cinc anys.
 - d) La privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors d'un any i un dia a vuit anys.
 - e) La privació del dret a tenir i portar armes d'un any i un dia a vuit anys.
 - f) La privació del dret a residir en determinats llocs o a anar-hi, per un temps de sis mesos a cinc anys.
 - g) La prohibició d'aproximar-se a la víctima o a aquells dels seus familiars o altres persones que determini el jutge o tribunal, per un temps de sis mesos a cinc anys.
 - h) La prohibició de comunicar-se amb la víctima o amb aquells dels seus familiars o altres persones que determini el jutge o tribunal, per un temps de sis mesos a cinc anys.
 - i) La multa de més de dos mesos.
 - j) La multa proporcional, de qualsevol quantia.
 - k) Els treballs en benefici de la comunitat de 31 a 180 dies.⁴

4. Són penes lleus:

- a) La privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors de tres mesos a un any.
- b) La privació del dret a tenir i portar armes de tres mesos a un any.
- c) La privació del dret a residir en determinats llocs o a anar-hi, per un temps inferior a sis mesos.
- d) La prohibició d'aproximar-se a la víctima o a aquells dels seus familiars o altres persones que determini el jutge o tribunal, per un temps d'un mes a menys de sis mesos.
- e) La prohibició de comunicar-se amb la víctima o amb aquells dels seus familiars o altres persones que determini el jutge o tribunal, per un temps d'un mes a menys de sis mesos.
- f) La multa de 10 dies a dos mesos.

4. Apartat 3 redactat de conformitat amb l'article únic.2 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

- g) La localització permanent.
 - h) Els treballs en benefici de la comunitat d'un a 30 dies.⁵
5. La responsabilitat personal subsidiària per impagament de multa té naturalesa menys greu o lleu, segons la que correspongui a la pena que substitueix.
6. Les penes accessòries tenen la durada que respectivament tingui la pena principal, excepte el que disposin expressament altres preceptes d'aquest Codi.⁶

Article 34

No es reputen penes:

1. La detenció i presó preventiva i les altres mesures cautelars de naturalesa penal.
2. Les multes i altres correccions que, fent ús d'atribucions governatives o disciplinàries, s'imposin als subordinats o administrats.
3. Les privacions de drets i les sancions reparadores que estableixin les lleis civils o administratives.

Secció segona. De les penes privatives de llibertat

Article 35⁷

Són penes privatives de llibertat la presó, la localització permanent i la responsabilitat personal subsidiària per impagament de multa.

-
5. Apartat redactat de conformitat amb l'article únic.2 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).
 6. Vegeu la nota 5.
 7. Article redactat de conformitat amb l'article únic.3 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 36⁸

1. La pena de presó té una durada mínima de tres mesos i màxima de 20 anys, llevat del que excepcionalment disposin altres preceptes del present Codi.

El seu compliment, així com els beneficis penitenciaris que suposin un escurçament de la condemna, s'han d'ajustar al que disposen les lleis i aquest Codi.⁹

2. Quan la durada de la pena de presó imposada sigui superior a cinc anys, la classificació del condemnat en el tercer grau de tractament penitenciari no es pot efectuar fins que hagi complert la meitat de la pena imposada.

El jutge de vigilància, amb el pronòstic previ individualitzat i favorable de reinserció social i després de valorar, si s'escau, les circumstàncies personals del reu i l'evolució del tractament reeducador, quan no es tracti de delictes de terrorisme de la secció segona del capítol V del títol XXII del llibre II d'aquest Codi o comesos al si d'organitzacions criminals, pot disposar de manera raonada, escoltats el ministeri fiscal, institucions penitenciàries i les altres parts, l'aplicació del règim general de compliment.

Article 37¹⁰

1. La localització permanent té una durada de fins a 12 dies. El seu compliment obliga el penat a romandre al seu domicili o en un lloc determinat fixat pel jutge en sentència.

-
8. Article redactat de conformitat amb l'article 1.1 de la Llei orgànica 7/2003, de 30 de juny, de mesures de reforma per al compliment íntegre i efectiu de les penes (BOE núm. 156, d'1 de juliol, i suplement en català núm. 16, d'1 d'agost).
 9. Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article únic.4 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).
 10. Article redactat de conformitat amb l'article únic.5 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

2. Si el reu ho sol·licita i les circumstàncies ho aconsellen, oït el ministeri fiscal, el jutge o tribunal sentenciador pot acordar que la condemna es compleixi durant els dissabtes i els diumenges o de forma no continuada.

3. Si el condemnat incompleix la pena, el jutge o tribunal sentenciador ha de deduir testimoni per procedir de conformitat amb el que disposa l'article 468.

Article 38

1. Quan el reu estigui pres, la durada de les penes comença a computar-se des del dia en què la sentència condemnatòria hagi esdevingut ferma.

2. Quan el reu no estigui pres, la durada de les penes comença a comptar-se des que ingressi a l'establiment adequat per complir-les.

Secció tercera. De les penes privatives de drets

Article 39¹¹

Són penes privatives de drets:

- a) La inhabilitació absoluta.
- b) Les d'inhabilitació especial per a feina o càrrec públic, professió, ofici, indústria o comerç, o altres activitats determinades en aquest Codi, o dels drets de pàtria potestat, tutela, guarda o curatela, dret de sufragi passiu o qualsevol altre dret.
- c) La suspensió de feina o càrrec públic.
- d) La privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors.
- e) La privació del dret a tenir i portar armes.
- f) La privació del dret a residir en determinats llocs o a anar-hi.

11. Article redactat de conformitat amb l'article únic.6 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

g) La prohibició d'aproximar-se a la víctima o a aquells dels seus familiars o altres persones que determini el jutge o tribunal.

h) La prohibició de comunicar-se amb la víctima o amb aquells dels seus familiars o altres persones que determini el jutge o tribunal.

i) Els treballs en benefici de la comunitat.

Article 40¹²

1. La pena d'inhabilitació absoluta té una durada de sis a 20 anys; les d'inhabilitació especial, de tres mesos a 20 anys, i la de suspensió de feina o càrrec públic, de tres mesos a sis anys.

2. La pena de privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors, i la de privació del dret a tenir i portar armes tenen una durada de tres mesos a 10 anys.

3. La pena de privació del dret a residir en determinats llocs o a anar-hi té una durada de fins a deu anys. La prohibició d'aproximar-se a la víctima o als seus familiars o altres persones, o de comunicar-s'hi, té una durada d'un mes a 10 anys.

4. La pena de treballs en benefici de la comunitat té una durada d'un dia a un any.

5. La durada de cada una d'aquestes penes és la que preveuen els apartats anteriors, llevat del que excepcionalment disposin altres preceptes d'aquest Codi.

Article 41

La pena d'inhabilitació absoluta produeix la privació definitiva de tots els honors, feines i càrrecs públics que tingui el penat, encara que siguin electius. Produeix, a més, la incapacitat per obtenir-los o per obtenir qualsevol altre honor, càrrec o feina públics, i la de ser elegit per a un càrrec públic, durant el temps de la condemna.

12. Article redactat de conformitat amb l'article únic.7 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 42¹³

La pena d'inhabilitació especial per a feina o càrrec públic produeix la privació definitiva de la feina o càrrec sobre el qual recaigui, encara que sigui electiu, i dels honors que li siguin annexos. Produeix, a més, la incapacitat per obtenir la feina o càrrec o altres d'anàlegs, durant el temps de la condemna. En la sentència s'han d'especificar les feines, els càrrecs i els honors sobre els quals recau la inhabilitació.

Article 43

La suspensió de feina o càrrec públic priva el penat del seu exercici durant el temps de la condemna.

Article 44

La inhabilitació especial per al dret de sufragi passiu priva el penat, durant el temps de la condemna, del dret a ser elegit per a càrrecs públics.

Article 45

La inhabilitació especial per a professió, ofici, indústria o comerç o qualsevol altre dret, que ha de concretar-se expressament i motivada a la sentència, priva el penat de la facultat d'exercir-los durant el temps de la condemna.

Article 46¹⁴

La inhabilitació especial per a l'exercici de la pàtria potestat, tutela, curatela, guarda o acolliment, priva el penat dels drets in-

13. Article redactat de conformitat amb l'article únic.8 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

14. Article redactat de conformitat amb l'article únic.9 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

herents a la primera, i suposa l'extinció de les altres, així com la incapacitat per obtenir nomenament per a aquests càrrecs durant el temps de la condemna. El jutge o tribunal pot acordar aquesta pena respecte de tots o d'algun dels menors que estiguin a càrrec del penat, en consideració a les circumstàncies del cas.

Article 47

La imposició de la pena de privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors inhabilita el penat per exercir ambdós drets durant el temps fixat a la sentència.

La imposició de la pena de privació del dret a la tinença i port d'armes inhabilita el penat per exercir aquest dret durant el temps fixat a la sentència.

Quan la pena imposada ho és per un temps superior a dos anys comporta la pèrdua de vigència del permís o llicència que habilita per a la conducció o la tinença i port, respectivament.¹⁵

Article 48¹⁶

1. La privació del dret a residir en determinats llocs o a anar-hi impedeix al penat residir o acudir al lloc on hagi comès el delictes, o a aquell on resideixi la víctima o la seva família, si són diferents.

2. La prohibició d'aproximar-se a la víctima, o a aquells dels seus familiars o altres persones que determini el jutge o tribunal, impedeix al penat apropar-se a ells, en qualsevol lloc en què estiguin, així com apropar-se al seu domicili, als seus llocs de treball i a qualsevol altre que sigui freqüentat per ells, i queda en suspens, respecte dels fills, el règim de visites, comunicació i estada que,

15. Paràgraf últim afegit per l'article únic.1 de la Llei orgànica 15/2007, de 30 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, en matèria de seguretat viària (BOE núm. 288, d'1 de desembre, i suplement en català núm. 38, de 4 de desembre).

16. Article redactat de conformitat amb l'article únic.10 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

si s'escau, s'hagi reconegut en sentència civil fins al compliment total d'aquesta pena.

3. La prohibició de comunicar-se amb la víctima, o amb aquells dels seus familiars o altres persones que determini el jutge o tribunal impedeix al penat establir amb elles contacte escrit, verbal o visual, per qualsevol mitjà de comunicació o mitjà informàtic o telemàtic.

4. El jutge o tribunal pot acordar que el control d'aquestes mesures es faci a través dels mitjans electrònics que ho permetin.

Article 49¹⁷

Els treballs en benefici de la comunitat, que no es poden imposar sense el consentiment del penat, l'obliguen a prestar la seva cooperació no retribuïda en determinades activitats d'utilitat pública, que poden consistir, en relació amb delictes d'una naturalesa similar a la comesa pel penat, en tasques de reparació dels danys causats o de suport o assistència a les víctimes. La durada diària no pot passar de vuit hores i les condicions són les següents:

1a. L'execució s'ha de desenvolupar sota el control del jutge de vigilància penitenciària, que a aquest efecte ha de requerir els informes sobre l'acompliment del treball a l'Administració, entitat pública o associació d'interès general en què es prestin els serveis.

2a. No ha d'atemptar contra la dignitat del penat.

3a. El treball en benefici de la comunitat l'ha de facilitar l'Administració, la qual pot establir els convenis oportuns a aquesta finalitat.

4a. Ha de gaudir de la protecció dispensada als penats per la legislació penitenciària en matèria de Seguretat Social.

5a. No s'ha de supeditar a l'obtenció d'interessos econòmics.

6a. Els serveis socials penitenciaris, un cop fetes les verificacions necessàries, han de comunicar al jutge de vigilància peni-

17. Article redactat de conformitat amb l'article únic.11 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

tenciària les incidències rellevants de l'execució de la pena i, en tot cas, si el penat:

a) S'absenta de la feina durant almenys dues jornades laborals, sempre que això suposi un rebuig voluntari per la seva part al compliment de la condemna.

b) Malgrat els requeriments del responsable del centre de treball, té un rendiment sensiblement inferior al mínim exigible.

c) S'oposa a les instruccions que li doni el responsable de l'ocupació referides al desenvolupament d'aquesta o les incompleixi de forma reiterada i manifesta.

d) Per qualsevol altra raó, té una conducta tal que el responsable del treball es negui a continuar mantenint-lo al centre.

Una vegada valorat l'informe, el jutge de vigilància penitenciària pot acordar la seva execució al mateix centre, enviar el penat perquè finalitzi l'execució en un altre centre o entendre que el penat ha incomplert la pena.

En cas d'incompliment, s'ha de deduir testimoni per procedir de conformitat amb l'article 468.

7a. Si el penat falta a la feina per una causa justificada, no s'ha d'entendre com un abandó de l'activitat. Això no obstant, la feina perduda no se li computa en la liquidació de la condemna, en la qual s'han de fer constar els dies o jornades que efectivament hagi treballat del total que se li hagi imposat.

Secció quarta. De la pena de multa

Article 50

1. La pena de multa consisteix a imposar al condemnat una sanció pecuniària.

2. La pena de multa s'ha d'imposar, llevat que la llei disposi una altra cosa, pel sistema de dies-multa.

3. La seva extensió mínima és de 10 dies i la màxima de dos anys.¹⁸

18. Apartat 3 redactat de conformitat amb l'article únic.12 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

4. La quota diària té un mínim de dos i un màxim de 400 euros. Als efectes de còmput, quan es fixi la durada per mesos o per anys, s'entén que els mesos són de 30 dies i els anys, de 360.¹⁹

5. Els jutges o els tribunals han de determinar motivadament l'extensió de la pena dins dels límits establerts per a cada delictes i segons les regles del capítol II d'aquest títol. Igualment, han de fixar a la sentència l'import d'aquestes quotes, tenint en compte per a això exclusivament la situació econòmica del reu, deduïda del seu patrimoni, ingressos, obligacions i càrregues familiars i altres circumstàncies personals.

6. El tribunal, per una causa justificada, pot autoritzar el pagament de la multa dins d'un termini que no superi els dos anys des de la fermesa de la sentència, o bé d'una vegada o en els terminis que es determinin. En aquest cas, l'impagament de dos terminis determina el venciment dels restants.²⁰

Article 51²¹

Si, després de la sentència, varia la situació econòmica del penat, el jutge o tribunal, excepcionalment i després de la deguda indagació de la situació esmentada, pot modificar tant l'import de les quotes periòdiques com els terminis per pagar-lo.

19. Apartat redactat de conformitat amb l'article únic.12 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

20. Vegeu la nota 19.

21. Article redactat de conformitat amb l'article únic.13 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 52²²

1. No obstant el que disposen els articles anteriors i quan el Codi ho determini, la multa s'ha d'establir en proporció amb el dany causat, el valor de l'objecte del delictes o el benefici que hagi reportat.

2. En aquests casos, els jutges i tribunals han d'imposar la multa dins els límits fixats per a cada delictes, considerant per determinar en cada cas la seva quantia no només les circumstàncies atenuants i agreujants del fet, sinó principalment la situació econòmica del culpable.

3. Si, després de la sentència, empitjora la situació econòmica del penat, el jutge o tribunal, excepcionalment i després de la deguda indagació de la situació esmentada, pot reduir l'import de la multa dins els límits assenyalats per la llei per al delictes de què es tracti, o autoritzar-ne el pagament en els terminis que es determinin.

Article 53

1. Si el condemnat no satisfà, voluntàriament o per via de constryiment, la multa imposada, queda subjecte a una responsabilitat personal subsidiària d'un dia de privació de llibertat per cada dues quotes diàries no satisfetes, que, tractant-se de faltes, es pot complir mitjançant la localització permanent. En aquest cas, no regeix la limitació en la durada que estableix l'article 37.1 d'aquest Codi.

El jutge o tribunal, prèvia conformitat del penat, també pot acordar que la responsabilitat subsidiària es compleixi mitjançant treballs en benefici de la comunitat. En aquest cas, cada dia de privació de llibertat equival a una jornada de treball.²³

22. Article redactat de conformitat amb l'article únic.14 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

23. Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article únic.15 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

2. En els supòsits de multa proporcional els jutges i tribunals han d'establir, segons el seu prudent arbitri, la responsabilitat personal subsidiària que sigui procedent, que no pot excedir, en cap cas, un any de durada. El jutge o el tribunal també pot disposar, amb la conformitat prèvia del penat, que es compleixi mitjançant treballs en benefici de la comunitat.

3. Aquesta responsabilitat subsidiària no s'imposa als condemnats a una pena privativa de llibertat superior a cinc anys.²⁴

4. El compliment de la responsabilitat subsidiària extingeix l'obligació de pagar la multa, encara que millori la situació econòmica del penat.²⁵

Secció cinquena. De les penes accessòries

Article 54

Les penes d'inhabilitació són accessòries en els casos que, sense imposar-les especialment, la llei declari que altres penes ja les comporten.

Article 55

La pena de presó igual o superior a deu anys comporta la inhabilitació absoluta durant el temps de la condemna, llevat que aquesta ja estigui prevista com a pena principal per al supòsit de què es tracti.

24. Apartat redactat de conformitat amb l'article únic.15 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

25. Vegeu la nota 24.

Article 56²⁶

1. En les penes de presó inferiors a deu anys, els jutges o tribunals han d'imposar, atenent la gravetat del delictes, com a penes accessòries, alguna o algunes de les següents:

1r. Suspensió de feina o càrrec públic.

2n. Inhabilitació especial per al dret de sufragi passiu durant el temps de la condemna.

3r. Inhabilitació especial per a feina o càrrec públic, professió, ofici, indústria o comerç o qualsevol altre dret, si aquests han tingut relació directa amb el delictes comès, i s'ha de determinar expressament en la sentència aquesta vinculació, sense perjudici de l'aplicació del que preveu l'article 579 d'aquest Codi.

2. El que preveu aquest article s'entén sense perjudici de l'aplicació del que disposen altres preceptes d'aquest Codi respecte de la imposició d'aquestes penes.

Article 57²⁷

1. Els jutges o tribunals, en els delictes d'homicidi, avortament, lesions, contra la llibertat, de tortures i contra la integritat moral, la llibertat i indemnitat sexuals, la intimitat, el dret a la pròpia imatge i la inviolabilitat del domicili, l'honor, el patrimoni i l'ordre socioeconòmic, atenent la gravetat dels fets o el perill que representi el delinqüent, poden acordar en les seves sentències la imposició d'una o diverses de les prohibicions que preveu l'article 48, per un temps que no excedeixi els deu anys si el delictes és greu o els cinc si és menys greu.

Això no obstant, si el condemnat ho és a pena de presó i el jutge o tribunal acorda la imposició d'una o diverses de les prohibicions esmentades, ho ha de fer per un temps superior entre un i deu anys

26. Article redactat de conformitat amb l'article únic.16 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

27. Article redactat de conformitat amb l'article únic.17 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

al de la durada de la pena de presó imposada en la sentència, si el delictes és greu, i entre un i cinc anys, si és menys greu. En aquest cas, el condemnat ha de complir necessàriament la pena de presó i les prohibicions damunt dites de forma simultània.

2. En els casos dels delictes esmentats en el primer paràgraf de l'apartat 1 d'aquest article comesos contra qui sigui o hagi estat el cònjuge, o sobre una persona que estigui o hagi estat lligada al condemnat per una relació d'afectivitat anàloga fins i tot sense convivència, o sobre els descendents, ascendants o germans per naturalesa, adopció o afinitat, propis o del cònjuge o convivent, o sobre els menors o incapaços que visquin amb ell o que estiguin subjectes a la potestat, tutela, curatela, acolliment o guarda de fet del cònjuge o convivent, o sobre una persona emparada en qualsevol altra relació per la qual estigui integrada al nucli de la seva convivència familiar, així com sobre les persones que per la seva especial vulnerabilitat estan sotmeses a la seva custòdia o guarda en centres públics o privats, s'ha d'acordar, en tot cas, l'aplicació de la pena que preveu l'apartat 2 de l'article 48 per un temps que no excedeixi els deu anys si el delictes és greu o els cinc si és menys greu, sense perjudici del que disposa el paràgraf segon de l'apartat anterior.

3. També es poden imposar les prohibicions que estableix l'article 48, per un període de temps que no excedeixi els sis mesos, per la comissió d'una infracció qualificada de falta contra les persones dels articles 617 i 620.

Secció sisena. Disposicions comunes

Article 58²⁸

1. El temps de privació de llibertat sofert provisionalment ha de ser abonat totalment pel jutge o tribunal sentenciador per al

28. Article redactat de conformitat amb l'article únic.18 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

compliment de la condemna o penes imposades en la causa en què va ser acordada aquesta privació.

2. L'abonament de presó provisional en una causa diferent de la que es va decretar ha de ser acordada d'ofici o a petició del penat i amb la comprovació prèvia que no ha estat abonada en una altra causa, pel jutge de vigilància penitenciària de la jurisdicció de la qual depengui el centre penitenciari on estigui el penat, amb l'audiència prèvia del ministeri fiscal.

3. Només escau l'abonament de presó provisional soferta en una altra causa quan aquesta mesura cautelalar sigui posterior als fets delictius que van motivar la pena a la qual es pretén abonar.

4. Les regles anteriors també s'apliquen respecte de les privacions de drets acordades cautelalarment.

Article 59

Quan les mesures cautelars sofertes i la pena imposada siguin de naturalesa diferent, el jutge o el tribunal ha d'ordenar que es tingui per executada la pena imposada en la part que estigui compensada.

Article 60

1. Quan, després de pronunciada una sentència ferma, s'apreciï en el penat una situació duradora de trastorn mental greu que li impedeixi conèixer el sentit de la pena, el jutge de vigilància penitenciària ha de suspendre l'execució de la pena privativa de llibertat que se li hagi imposat, garantint que rebí l'assistència mèdica necessària, per a la qual cosa pot decretar la imposició d'una mesura de seguretat privativa de llibertat de les que preveu aquest Codi, que en cap cas no pot ser més costosa que la pena substituïda. Si es tracta d'una pena de naturalesa diferent, el jutge de vigilància penitenciària ha d'apreciar si la situació del penat li permet conèixer el sentit de la pena i, si s'escau, ha de suspendre l'execució i imposar les mesures de seguretat que consideri necessàries.

El jutge de vigilància ha de comunicar al ministeri fiscal, amb antelació suficient, la pròxima extinció de la pena o mesura de

seguretat imposada, als efectes del que preveu la disposició addicional primera d'aquest Codi.²⁹

2. Un cop restablerta la salut mental del penat, aquest ha de complir la sentència si la pena no ha prescrit, sens perjudici que el jutge o el tribunal, per raons d'equitat, pugui donar per extingida la condemna o reduir-ne la durada, en la mesura que el compliment de la pena resulti innecessari o contraproductent.

CAPÍTOL II. De l'aplicació de les penes

Secció primera. Regles generals per a l'aplicació de les penes

Article 61

Quan la llei estableix una pena, s'entén que la imposa als autors de la infracció consumada.

Article 62

Als autors de temptativa de delictes se'ls ha d'imposar la pena inferior en un o dos graus a la que assenyali la llei per al delictes consumat, en l'extensió que s'estimi adequada, atenent el perill inherent a l'intent i el grau d'execució assolit.

Article 63

Als còmplices d'un delictes consumat o intentat se'ls ha d'imposar la pena inferior en grau a la que la llei fixi per als autors del mateix delictes.

29. Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article únic.19 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 64

Les regles anteriors no són aplicables en els casos que la temptativa i la complicitat es trobin especialment penades per la llei.

Article 65

1. Les circumstàncies agreujants o atenuants que consisteixin en qualsevol causa de naturalesa personal agreugen o atenuen la responsabilitat només d'aquells en qui concorrin.³⁰

2. Les que consisteixin en l'execució material del fet o en els mitjans utilitzats per realitzar-la, serveixen únicament per agreujar o atenuar la responsabilitat dels qui n'hagin tingut esment en el moment de l'acció o de la seva cooperació per al delicte.

3. Quan en l'inductor o en el cooperador necessari no concorrin les condicions, qualitats o relacions personals que fonamenten la culpabilitat de l'autor, els jutges o tribunals poden imposar la pena inferior en grau a la que assenyala la llei per a la infracció de què es tracti.³¹

Article 66³²

1. En l'aplicació de la pena, tractant-se de delictes dolosos, els jutges o tribunals han d'observar, segons hi hagi o no hi hagi circumstàncies atenuants o agreujants, les regles següents:

1a. Quan concorri només una circumstància atenuant, han d'aplicar la pena en la meitat inferior de la que fixi la llei per al delicte.

30. Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article únic.20 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

31. Apartat 3 afegit per l'article únic.20 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

32. Article redactat de conformitat amb l'article 1.2 de la Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre, de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social dels estrangers (BOE núm. 234, de 30 de setembre, i suplement en català núm. 20, de 16 d'octubre).

2a. Quan concorrin dues o més circumstàncies atenuants, o una o diverses de molt qualificades, i no en concorri cap d'agreujant, han d'aplicar la pena inferior en un o dos graus a la que estableix la llei, tenint en compte el nombre i l'entitat de les dites circumstàncies atenuants.

3a. Quan concorri només una o dues circumstàncies agreujants, han d'aplicar la pena en la meitat superior de la que fixi la llei per al delicte.

4a. Quan concorrin més de dues circumstàncies agreujants i no concorri cap circumstància atenuant, poden aplicar la pena superior en grau a la que estableix la llei, en la seva meitat inferior.

5a. Quan concorri la circumstància agreujant de reincidència amb la qualificació que el culpable, en delinquir, hagués estat condemnat executòriament, almenys, per tres delictes compresos en el mateix títol d'aquest Codi, sempre que siguin de la mateixa naturalesa, poden aplicar la pena superior en grau a la que preveu la llei per al delicte de què es tracti, tenint en compte les condemnes precedents, així com la gravetat del nou delicte comès.

Als efectes d'aquesta regla no es computen els antecedents penals cancel·lats o que s'haguessin de cancel·lar.

6a. Quan no concorrin atenuants ni agreujants han d'aplicar la pena establerta per la llei per al delicte comès, en l'extensió que considerin adequada, tenint en compte les circumstàncies personals del delinqüent i la gravetat més alta o més baixa del fet.

7a. Quan concorrin circumstàncies atenuants i agreujants, les han de valorar i compensar racionalment per a la individualització de la pena. En cas que persisteixi un fonament qualificat d'atenuació han d'aplicar la pena inferior en grau. Si es manté un fonament qualificat d'agreujament, han d'aplicar la pena en la seva meitat superior.

8a. Quan els jutges o tribunals apliquin la pena inferior en més d'un grau ho poden fer en tota la seva extensió.

2. En els delictes imprudents, els jutges o tribunals han d'aplicar les penes segons el seu prudent arbitri, sense subjectar-se a les regles que prescriu l'apartat anterior.

Article 67

Les regles de l'article anterior no s'han d'aplicar a les circumstàncies agreujants o atenuants que la llei hagi tingut en compte en descriure o sancionar una infracció, ni a les que siguin de tal manera inherents al delicte que no es podria cometre si no hi concorreguessin.

Article 68³³

En els casos previstos a la circumstància primera de l'article 21, els jutges o tribunals han d'imposar la pena inferior en un o dos graus a la que assenyala la llei, atesos el nombre i l'entitat dels requisits que faltin o concorrin, i les circumstàncies personals del seu autor, sense perjudici de l'aplicació de l'article 66 del present Codi.

Article 69

Al major de divuit anys i menor de vint-i-un que cometi un fet delictiu, se li poden aplicar les disposicions de la llei que reguli la responsabilitat penal del menor en els casos i amb els requisits que aquesta disposi.

Article 70³⁴

1. La pena superior i inferior en grau a la que preveu la llei per a qualsevol delicte té l'extensió que resulti de l'aplicació de les regles següents:

33. Article redactat de conformitat amb l'article únic.21 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

34. Article redactat de conformitat amb l'article únic.22 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

1a. La pena superior en grau es forma partint de la xifra màxima assenyalada per la llei per al delict de què es tracti i augmentant-li la meitat de la seva quantia. La suma resultant constitueix el seu límit màxim. El límit mínim de la pena superior en grau és el màxim de la pena assenyalada per la llei per al delict de què es tracti, incrementat en un dia o en un dia multa segons la naturalesa de la pena a imposar.

2a. La pena inferior en grau es forma partint de la xifra mínima assenyalada per al delict de què es tracti i deduint-ne la meitat de la seva quantia. El resultat de la deducció constitueix el seu límit mínim. El límit màxim de la pena inferior en grau és el mínim de la pena assenyalada per la llei per al delict de què es tracti, reduït en un dia o en un dia multa segons la naturalesa de la pena a imposar.

2. Als efectes de determinar la meitat superior o inferior de la pena o de concretar la pena inferior o superior en grau, el dia o el dia multa es consideren indivisibles i actuen com a unitats penològiques de més o menys, segons els casos.

3. Quan, en l'aplicació de la regla 1a de l'apartat 1 d'aquest article, la pena superior en grau passi dels límits màxims fixats a cada pena en aquest Codi, s'han de considerar immediatament superiors:

1r. Si la pena determinada és la de presó, la mateixa pena, amb la clàusula que la durada màxima és de 30 anys.

2n. Si és d'inhabilitació absoluta o especial, la mateixa pena, amb la clàusula que la durada màxima és de 30 anys.

3r. Si és de suspensió de feina o càrrec públic, la mateixa pena, amb la clàusula que la durada màxima és de vuit anys.

4t. Si es tracta de privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors, la mateixa pena, amb la clàusula que la durada màxima és de 15 anys.

5è. Si es tracta de privació del dret a tenir i portar armes, la mateixa pena, amb la clàusula que la durada màxima és de 20 anys.

6è. Si es tracta de privació del dret a residir en determinats llocs o a anar-hi, la mateixa pena, amb la clàusula que la durada màxima és de 20 anys.

7è. Si es tracta de prohibició d'aproximar-se a la víctima o a aquells dels seus familiars o altres persones que determini el

jutge o tribunal, la mateixa pena, amb la clàusula que la durada màxima és de 20 anys.

8è. Si es tracta de prohibició de comunicar-se amb la víctima o amb aquells dels seus familiars o altres persones que determini el jutge o tribunal, la mateixa pena, amb la clàusula que la durada màxima és de 20 anys.

9è. Si és de multa, la mateixa pena, amb la clàusula que la durada màxima és de 30 mesos.

Article 71³⁵

1. En la determinació de la pena inferior en grau, els jutges o tribunals no queden limitats per les quanties mínimes que assenyala la llei a cada classe de pena, sinó que les poden reduir en la forma que resulti de l'aplicació de la regla corresponent, sense que això suposi la degradació a falta.

2. Això no obstant, quan per aplicació de les regles anteriors sigui procedent imposar una pena de presó inferior a tres mesos, aquesta ha de ser en tot cas substituïda d'acord amb el que disposa la secció 2a del capítol III d'aquest títol, sense perjudici de la suspensió de l'execució de la pena en els casos en què sigui procedent.

Article 72³⁶

Els jutges o tribunals, en l'aplicació de la pena, d'acord amb les normes que conté aquest capítol, han de raonar en la sentència el grau i l'extensió concreta de la imposada.

35. Article redactat de conformitat amb l'article únic.23 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

36. Article redactat de conformitat amb l'article únic.24 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Secció segona. Regles especials per a l'aplicació de les penes

Article 73

Al responsable de dos o més delictes o faltes se li han d'imposar totes les penes corresponents a les diverses infraccions perquè les compleixi simultàniament, si és possible, per la naturalesa i efectes d'aquestes.

Article 74

1. No obstant el que disposa l'article anterior, el qui, en execució d'un pla preconcebut o aprofitant una ocasió idèntica, realitzi una pluralitat d'accions o omissions que ofenguin un o diversos subjectes i infringeixin el mateix precepte penal o preceptes de la mateixa naturalesa o semblant, ha de ser castigat com a autor d'un delictes o falta continuats amb la pena assenyalada per a la infracció més greu, que s'ha d'imposar en la meitat superior, i pot arribar fins a la meitat inferior de la pena superior en grau.³⁷

2. Si es tracta d'infraccions contra el patrimoni, cal imposar la pena tenint en compte el perjudici total causat. En aquestes infraccions el jutge o el tribunal ha d'imposar, motivadament, la pena superior en un o dos graus, en l'extensió que estimi convenient, si el fet revesteix notòria gravetat i ha perjudicat una generalitat de persones.

3. Queden exceptuades del que estableixen els apartats anteriors les ofenses a béns eminentment personals, llevat de les constitutives d'infraccions contra l'honor i la llibertat i indemnitat sexuals que afectin el mateix subjecte passiu. En aquests casos, cal atènyer-se a la naturalesa del fet i del precepte infringit per aplicar o no la continuïtat delictiva.³⁸

37. Apartat redactat de conformitat amb l'article únic.25 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

38. Vegeu la nota 37.

Article 75

Quan el condemnat no pugui complir simultàniament totes o algunes de les penes corresponents a les diverses infraccions, cal seguir l'ordre de la respectiva gravetat perquè les compleixi successivament, així que sigui possible.

Article 76³⁹

1. No obstant el que disposa l'article anterior, el temps màxim de compliment efectiu de la condemna del culpable no pot excedir el triple del temps pel qual s'imposi la pena més greu d'aquelles en les quals hagi incorregut, i s'han de declarar extingides les que escaiguin des que les imposades cobreixin el màxim, que no pot passar de 20 anys. Excepcionalment, aquest límit màxim és:

a) De 25 anys, quan el subjecte hagi estat condemnat per dos delictes o més i algun d'aquests estigui castigat per la Llei amb pena de presó de fins a 20 anys.

b) De 30 anys, quan el subjecte hagi estat condemnat per dos delictes o més i algun d'aquests estigui castigat per la Llei amb una pena de presó superior a 20 anys.

c) De 40 anys, quan el subjecte hagi estat condemnat per dos delictes o més i, almenys, dos d'aquests estiguin castigats per la Llei amb una pena de presó superior a 20 anys.

d) De 40 anys, quan el subjecte hagi estat condemnat per dos o més delictes de terrorisme de la secció segona del capítol V del títol XXII del llibre II d'aquest Codi i algun d'aquests delictes estigui castigat per la Llei amb una pena de presó superior a 20 anys.

2. La limitació s'aplica encara que les penes s'hagin imposat en diferents processos si els fets, per la seva connexió o el moment de comissió, es podien haver jutjat en un de sol.

39. Article redactat de conformitat amb l'article 1.2 de la Llei orgànica 7/2003, de 30 de juny, de mesures de reforma per al compliment íntegre i efectiu de les penes (BOE núm. 156, d'1 de juliol, i suplement en català núm. 16, d'1 d'agost).

Article 77

1. El que disposen els dos articles anteriors no és aplicable en el cas que un sol fet constitueixi dues o més infraccions, o quan una d'aquestes sigui un mitjà necessari per cometre l'altra.

2. En aquests casos s'ha d'aplicar en la meitat superior la pena prevista per a la infracció més greu, sense que pugui excedir la que representi la suma de les que correspondria aplicar si les infraccions es penessin separatament.

3. Quan la pena així computada excedeixi aquest límit, cal sancionar les infraccions per separat.

Article 78⁴⁰

1. Si a conseqüència de les limitacions que estableix l'apartat 1 de l'article 76 la pena que s'ha de complir és inferior a la meitat de la suma total de les imposades, el jutge o tribunal sentenciador poden acordar que els beneficis penitenciaris, els permisos de sortida, la classificació en tercer grau i el còmput de temps per a la llibertat condicional es refereixin a la totalitat de les penes imposades a les sentències.

2. Aquest acord és preceptiu en els casos que preveuen els paràgrafs *a*, *b*, *c* i *d* de l'apartat 1 de l'article 76 d'aquest Codi, sempre que la pena que s'ha de complir sigui inferior a la meitat de la suma total de les imposades.

3. En aquests casos, el jutge de vigilància, amb el pronòstic previ individualitzat i favorable de reinserció social i valorant, si s'escau, les circumstàncies personals del reu i l'evolució del tractament reeducador, pot disposar de manera raonada, escoltats el ministeri fiscal, les institucions penitenciàries i les altres parts, l'aplicació del règim general de compliment. Si es tracta de delictes de terrorisme de la secció segona del capítol V del títol XXII del llibre II d'aquest Codi, o comesos al si d'organitza-

40. Article redactat de conformitat amb l'article 1.3 de la Llei orgànica 7/2003, de 30 de juny, de mesures de reforma per al compliment íntegre i efectiu de les penes (BOE núm. 156, d'1 de juliol, i suplement en català núm. 16, d'1 d'agost).

cions criminals, i atenent la suma total de les penes imposades, la possibilitat anterior només és aplicable:

a) Al tercer grau penitenciari, quan quedi per complir una cinquena part del límit màxim de compliment de la condemna.

b) A la llibertat condicional, quan quedi per complir una vuitena part del límit màxim de compliment de la condemna.

Article 79

Sempre que els jutges o els tribunals imposin una pena que en comporti altres d'accessòries han de condemnar també expressament el reu a aquestes últimes.

CAPÍTOL III. De les formes substitutives de l'execució de les penes privatives de llibertat i de la llibertat condicional⁴¹

Secció primera. De la suspensió de l'execució de les penes privatives de llibertat

Article 80

1. Els jutges o tribunals poden deixar en suspens l'execució de les penes privatives de llibertat no superiors a dos anys mitjançant una resolució motivada.

En la resolució s'ha d'atendre fonamentalment la perillositat criminal del subjecte, així com l'existència d'altres procediments penals contra aquest.⁴²

41. Rúbrica redactada de conformitat amb l'article únic.26 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

42. Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article únic.27 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

2. El termini de suspensió és de dos a cinc anys per a les penes privatives de llibertat inferiors a dos anys, i de tres mesos a un any per a les penes lleus, i l'han de fixar els jutges o els tribunals, amb l'audiència prèvia de les parts, ateses les circumstàncies personals del delinqüent, les característiques del fet i la durada de la pena.

3. La suspensió de l'execució de la pena no s'ha d'estendre a la responsabilitat civil derivada del delictes o falta penats.

4. Els jutges i els tribunals sentenciadors poden atorgar la suspensió de qualsevol pena imposada sense subjecció a cap requisit en el cas que el penat pateixi una malaltia molt greu amb sofriments incurables, llevat que en el moment de cometre el delictes ja tingués una altra pena suspesa pel mateix motiu.

Article 81

Són condicions necessàries per deixar en suspens l'execució de la pena:

1a. Que el condemnat hagi delinquit per primera vegada. A aquest efecte no s'han de tenir en compte les condemnes anteriors per delictes imprudents ni els antecedents penals que hagin estat cancel·lats, o hagin de ser-ho, d'acord amb el que disposa l'article 136 d'aquest Codi.

2a. Que la pena o penes imposades, o la suma de les imposades, no sigui superior a dos anys, sense incloure en aquest còmput la derivada de l'impagament de la multa.⁴³

3a. Que s'hagin satisfet les responsabilitats civils que s'hagin originat, llevat que el jutge o el tribunal sentenciador, després d'oïr els interessats i el Ministeri Fiscal, declari la impossibilitat total o parcial que el condemnat se'n faci càrrec.

43. Condició 2a redactada de conformitat amb l'article únic.28 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 82⁴⁴

Declarada la fermesa de la sentència i acreditats els requisits que estableix l'article anterior, els jutges o tribunals s'han de pronunciar amb la màxima urgència sobre la concessió o no de la suspensió de l'execució de la pena.

Article 83

1. La suspensió de l'execució de la pena queda sempre condicionada al fet que el reu no delinqueixi en el termini fixat pel jutge o el tribunal, de conformitat amb l'article 80.2 d'aquest Codi. En el cas que la pena suspesa sigui de presó, el jutge o el tribunal sentenciador, si ho considera necessari, també pot condicionar la suspensió al compliment de les obligacions o deures que li hagi fixat d'entre les següents:

1a. Prohibició d'anar a determinats llocs.

2a. Prohibició d'aproximar-se a la víctima, o a aquells dels seus familiars o altres persones que determini el jutge o el tribunal, o de comunicar-s'hi.

3a. Prohibició d'absentar-se sense autorització del jutge o el tribunal del lloc on resideixi.

4a. Comparèixer personalment davant del jutjat o el tribunal, o servei de l'Administració que aquests assenyalin, per informar de les seves activitats i justificar-les.

5a. Participar en programes formatius, laborals, culturals, d'educació viària, sexual i altres de similars.

6a. Complir els altres deures que el jutge o el tribunal consideri convenients per a la rehabilitació social del penat, prèvia conformitat d'aquest, sempre que no atemptin contra la seva dignitat com a persona.

Si es tracta de delictes relacionats amb la violència de gènere, el jutge o tribunal ha de condicionar en tot cas la suspensió al

44. Article redactat de conformitat amb l'article únic.29 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

compliment de les obligacions o els deures previstos a les regles 1a, 2a i 5a d'aquest apartat.^{45 i 46}

2. Els serveis corresponents de l'administració competent han d'informar el jutge o el tribunal sentenciador, almenys cada tres mesos, sobre l'observança de les regles de conducta imposades.

Article 84

1. Si el subjecte delinqueix durant el termini de suspensió fixat, el jutge o el tribunal ha de revocar la suspensió de l'execució de la pena.

2. Si el subjecte infringeix les obligacions o deures imposats durant el termini de suspensió, el jutge o el tribunal pot, amb l'audiència prèvia de les parts, segons els casos:

a) Substituir la regla de conducta imposada per una altra de diferent.

b) Prorrogar el termini de suspensió, sense que en cap cas pugui excedir cinc anys.

c) Revocar la suspensió de l'execució de la pena, si l'incompliment és reiterat.

3. En el cas que la pena suspesa sigui de presó per la comissió de delictes relacionats amb la violència de gènere, l'incompliment per part del reu de les obligacions o els deures previstos a les regles 1a, 2a i 5a de l'apartat 1 de l'article 83 determina la revocació de la suspensió de l'execució de la pena.⁴⁷

45. Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article únic.30 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

46. Apartat 1, paràgraf últim, redactat de conformitat amb l'article 33 de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere (BOE núm. 313, de 29 de desembre, i suplement en català núm. 1, d'1 de gener de 2005).

47. Apartat 3 redactat de conformitat amb l'article 34 de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere (BOE núm. 313, de 29 de desembre, i suplement en català núm. 1, d'1 de gener de 2005).

Article 85⁴⁸

1. Revocada la suspensió, s'ha d'ordenar l'execució de la pena.

2. Transcorregut el termini de suspensió fixat sense que el subjecte hagi delinquit, i complertes, si s'escau, les regles de conducta fixades pel jutge o tribunal, aquest ha d'acordar la remissió de la pena.

Article 86

En els delictes que només poden ser perseguits amb la denúncia o querella prèvies de l'ofès, els jutges i els tribunals han d'oïr-lo i, si s'escau, també han d'oïr qui el representi, abans de concedir els beneficis de la suspensió de l'execució de la pena.

Article 87

1. Encara que no es donin les condicions 1a i 2a que preveu l'article 81, el jutge o tribunal, amb audiència de les parts, pot acordar la suspensió de l'execució de les penes privatives de llibertat no superiors a cinc anys dels penats que hagin comès el fet delictiu a causa de la seva dependència de les substàncies assenyalades al número 2n de l'article 20, sempre que el centre o servei públic o privat degudament acreditat o homologat certifiqui suficientment que el condemnat està deshabituat o sotmès a tractament per a aquesta finalitat en el moment de decidir sobre la suspensió.

El jutge o tribunal ha de sol·licitar en tot cas un informe del metge forense sobre els aspectes anteriors.⁴⁹

48. Article redactat de conformitat amb l'article únic.32 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

49. Apartat redactat de conformitat amb l'article únic.33 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

2. En el cas que el condemnat sigui reincident, el jutge o el tribunal ha de valorar, amb una resolució motivada, si és oportú concedir o no el benefici de la suspensió de l'execució de la pena, ateses les circumstàncies del fet i de l'autor.

3. La suspensió de l'execució de la pena ha de quedar sempre condicionada al fet que el reu no delinqueixi en el període que s'assenyali, que ha de ser de tres a cinc anys.

4. En el cas que el condemnat estigui sotmès a tractament de deshabitació, també s'ha de condicionar la suspensió de l'execució de la pena al fet que no abandoni el tractament fins al seu acabament. Els centres o serveis responsables del tractament estan obligats a facilitar al jutge o tribunal sentenciador, en els terminis que assenyali, i mai amb una periodicitat superior a l'any, la informació necessària per comprovar el començament d'aquell, així com per conèixer periòdicament la seva evolució, les modificacions que hagi d'experimentar i el seu acabament.⁵⁰

5. El jutge o el tribunal ha de revocar la suspensió de l'execució de la pena si el penat incompleix qualsevol de les condicions establertes.

Un cop transcorregut el termini de suspensió sense que el subjecte hagi delinquit, el jutge o el tribunal ha de disposar la remissió de la pena si s'ha acreditat la deshabitació o la continuïtat del tractament del reu. En cas contrari, ha d'ordenar-ne el compliment, llevat que, després d'oïr els informes corresponents, estimi necessari continuar el tractament; en aquest cas pot concedir raonadament una pròrroga del termini de suspensió d'una durada no superior a dos anys.

50. Vegeu la nota 49.

Secció segona. De la substitució de les penes privatives de llibertat

Article 88⁵¹

1. Els jutges o tribunals poden substituir, amb l'audiència prèvia de les parts, en la mateixa sentència, o posteriorment en una interlocutòria motivada, abans de donar inici a la seva execució, les penes de presó que no passin d'un any per una multa o per treballs en benefici de la comunitat, encara que la llei no prevegi aquestes penes per al delicte de què es tracti, quan les circumstàncies personals del reu, la naturalesa del fet, la seva conducta i, en particular, l'esforç per reparar el dany causat ho aconsellin, sempre que no es tracti de reus habituals, i substituir cada dia de presó per dues quotes de multa o per una jornada de treball. En aquests casos el jutge o tribunal també pot imposar al penat el compliment d'una o diverses obligacions o deures previstos a l'article 83 d'aquest Codi, si no s'han establert com a penes en la sentència, per un temps que no pot excedir la durada de la pena substituïda.

Excepcionalment, els jutges o tribunals poden substituir per una multa o per multa i treballs en benefici de la comunitat les penes de presó que no passin de dos anys als reus no habituals, quan de les circumstàncies del fet i del culpable s'infereixi que el compliment d'aquelles penes frustraria les seves finalitats de prevenció i reinserció social. En aquests casos, la substitució s'ha de dur a terme amb els mateixos requisits i en els mateixos termes i mòduls de conversió que estableix el paràgraf anterior per a la pena de multa.

En cas que el reu hagi estat condemnat per un delicte relacionat amb la violència de gènere, la pena de presó només pot ser substituïda per la de treballs en benefici de la comunitat. En aquests casos, el jutge o tribunal ha d'imposar addicionalment, a més de la subjecció a programes específics de reeducació i tractament psi-

51. Article redactat de conformitat amb l'article únic.34 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

cològic, l'observança de les obligacions o els deures que preveuen les regles 1a i 2a de l'apartat 1 de l'article 83 d'aquest Codi.⁵²

2. En el cas d'incompliment en tot o en part de la pena substitutiva, la pena de presó inicialment imposada s'ha d'executar descomptant, si s'escau, la part de temps a què equivalguin les quotes satisfetes, d'acord amb la regla de conversió que estableix l'apartat precedent.

3. En cap cas no es poden substituir penes que siguin substitutives d'altres.

Article 89

1. Les penes privatives de llibertat inferiors a sis anys imposades a un estranger no resident legalment a Espanya s'han de substituir en la sentència per la seva expulsió del territori espanyol, llevat que el jutge o tribunal, prèvia audiència del ministeri fiscal, excepcionalment i de forma motivada, aprecii que la naturalesa del delictes justifica el compliment de la condemna en un centre penitenciari a Espanya.

Igualment, els jutges o tribunals, a instància del ministeri fiscal, han d'acordar en sentència l'expulsió del territori nacional de l'estranger no resident legalment a Espanya condemnat a pena de presó igual o superior a sis anys, en cas que s'accedeixi al tercer grau penitenciari o una vegada s'entenguin complertes les tres quartes parts de la condemna, llevat que, excepcionalment i de forma motivada, apreciïn que la naturalesa del delictes justifica el compliment de la condemna en un centre penitenciari a Espanya.

L'expulsió es porta a efecte sense que sigui aplicable el que disposen els articles 80, 87 i 88 del Codi Penal.

L'expulsió acordada d'aquesta manera comporta l'arxivament de qualsevol procediment administratiu que tingui per objecte l'autorització per residir o treballar a Espanya.

52. Apartat 1, paràgraf 3r, redactat de conformitat amb l'article 35 de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere (BOE núm. 313, de 29 de desembre, i suplement en català núm. 1, d'1 de gener de 2005).

En el cas que, acordada la substitució de la pena privativa de llibertat per l'expulsió, aquesta no es pugui portar a efecte, s'ha de procedir al compliment de la condemna privativa de llibertat imposada originàriament o del període de condemna pendent.⁵³

2. L'estranger no pot tornar a Espanya en un termini de 10 anys, comptats des de la data de l'expulsió, i, en tot cas, mentre no hagi prescrit la pena.⁵⁴

3. L'estranger que intenti transgredir una decisió judicial d'expulsió i prohibició d'entrada a què es refereixen els apartats anteriors ha de ser retornat per l'autoritat governativa, i el termini de prohibició d'entrada ha de començar a computar una altra vegada íntegrament.⁵⁵

4. Les disposicions que estableixen els apartats anteriors no són aplicable als estrangers que hagin estat condemnats per la comissió de delictes als quals es refereixen els articles 312, 318 bis, 515.6è, 517 i 518 del Codi Penal.⁵⁶

53. Apartat redactat de conformitat amb l'article 1.3 de la Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre, de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social dels estrangers (BOE núm. 234, de 30 de setembre, i suplement en català núm. 20, de 16 d'octubre).

54. Vegeu la nota 53.

55. Vegeu la nota 53.

56. Apartat 4 afegit per la disposició addicional 2a de la Llei orgànica 8/2000, de 22 de desembre, de reforma de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social (BOE núm. 307, de 23 de desembre, i suplement en català núm. 1, de 15 de gener de 2001).

Secció tercera. De la llibertat condicional

Article 90⁵⁷

1. S'estableix la llibertat condicional en la pena privativa de llibertat per als sentenciats en què concorrin les circumstàncies següents:

- a) Que estiguin en el tercer grau de tractament penitenciari.
- b) Que s'hagin extingit les tres quartes parts de la condemna imposada.
- c) Que hagin observat bona conducta i hi hagi respecte als sentenciats un pronòstic individualitzat i favorable de reinserció social, emès a l'informe final que preveu l'article 67 de la Llei orgànica general penitenciària.

No s'entén complerta la circumstància anterior si el penat no ha satisfet la responsabilitat civil derivada del delictes en els casos i d'acord amb els criteris que estableix l'article 72.5 i 6 de la Llei orgànica general penitenciària.

Així mateix, en el cas de persones condemnades per delictes de terrorisme de la secció segona del capítol V del títol XXII del llibre II d'aquest Codi, o per delictes comesos al si d'organitzacions criminals, s'entén que hi ha pronòstic de reinserció social quan el penat mostri signes inequívocs d'haver abandonat les finalitats i els mitjans de l'activitat terrorista i, a més, hagi col·laborat activament amb les autoritats, o bé per impedir la producció d'altres delictes per part de la banda armada, l'organització o el grup terrorista, o bé per atenuar els efectes del seu delictes, o bé per a la identificació, la captura i el processament de responsables de delictes terroristes, per obtenir proves o per impedir l'actuació o el desenvolupament de les organitzacions o associacions a les quals hagi pertangut o amb les quals hagi col·laborat, cosa que pot acreditar mitjançant una declaració expressa de repudi de les seves activitats delictives i d'abandó de la violència i una petició

57. Article redactat de conformitat amb l'article 1.4 de la Llei orgànica 7/2003, de 30 de juny, de mesures de reforma per al compliment íntegre i efectiu de les penes (BOE núm. 156, d'1 de juliol, i suplement en català núm. 16, d'1 d'agost).

expressa de perdó a les víctimes del seu delicte, així com pels informes tècnics que acreditin que el pres està realment desvinculat de l'organització terrorista i de l'entorn i activitats d'associacions i col·lectius il·legals que l'envolten i la seva col·laboració amb les autoritats.

2. El jutge de vigilància, en decretar la llibertat condicional dels penats, els pot imposar de manera motivada l'observança d'una o diverses de les regles de conducta o mesures que preveuen els articles 83 i 96.3 d'aquest Codi.

Article 91⁵⁸

1. Excepcionalment, complertes les circumstàncies dels paràgrafs *a* i *c* de l'apartat 1 de l'article anterior, i sempre que no es tracti de delictes de terrorisme de la secció segona del capítol V del títol XXII del llibre II d'aquest Codi, o comeses al si d'organitzacions criminals, el jutge de vigilància penitenciària, amb l'informe previ del ministeri fiscal, institucions penitenciàries i les altres parts, pot concedir la llibertat condicional als sentenciats a penes privatives de llibertat que hagin extingit les dues terceres parts de la seva condemna, sempre que es mereixin aquest benefici per haver exercit de manera continuada activitats laborals, culturals o ocupacionals.

2. A proposta d'institucions penitenciàries i amb l'informe previ del ministeri fiscal i de les altres parts, complertes les circumstàncies dels paràgrafs *a* i *c* de l'apartat 1 de l'article anterior, el jutge de vigilància penitenciària pot avançar, una vegada extingida la meitat de la condemna, la concessió de la llibertat condicional en relació amb el termini previst a l'apartat anterior, fins a un màxim de 90 dies per cada any transcorregut de compliment efectiu de condemna, sempre que no es tracti de delictes de terrorisme de la secció segona del capítol V del títol XXII o comesos al si d'organitzacions criminals. Aquesta mesura requereix que el penat hagi

58. Article redactat de conformitat amb l'article 1.5 de la Llei orgànica 7/2003, de 30 de juny, de mesures de reforma per al compliment íntegre i efectiu de les penes (BOE núm. 156, d'1 de juliol, i suplement en català núm. 16, d'1 d'agost).

exercit continuadament les activitats indicades a l'apartat anterior i que acredití, a més, la participació efectiva i favorable en programes de reparació a les víctimes o programes de tractament o desintoxicació, si s'escau.

Article 92⁵⁹

1. No obstant el que disposen els articles anteriors, els sentenciats que hagin complert l'edat de 70 anys, o la compleixin durant l'extinció de la condemna, i compleixin els requisits establerts, excepte haver extingit les tres quartes parts d'aquella o, si s'escau, les dues terceres, poden obtenir la concessió de la llibertat condicional.

S'aplica el mateix criteri quan, segons un informe mèdic, es tracti de malalts molt greus amb patiments incurables.

2. Si consta a l'Administració penitenciària que l'intern es troba en qualsevol dels casos que preveuen els paràgrafs anteriors, ha d'elevat l'expedient de llibertat condicional, amb la urgència que requereixi el cas, al jutge de vigilància penitenciària, que, a l'hora de resoldre'l, ha de valorar junt amb les circumstàncies personals la dificultat per delinquir i l'escassa perillositat del subjecte.

3. Si el perill per a la vida de l'intern, a causa de la seva malaltia o de la seva avançada edat, és patent, perquè ho acredita el dictamen del metge forense i dels serveis mèdics del centre penitenciari, el jutge de vigilància penitenciària, si s'escau, amb la progressió de grau prèvia, en pot autoritzar la llibertat condicional sense cap altre tràmit que requerir al centre penitenciari l'informe de pronòstic final a fi de poder fer la valoració a la qual es refereix el paràgraf anterior, tot això sense perjudici del seguiment i control que preveu l'article 75 de la Llei orgànica general penitenciària.

59. Article redactat de conformitat amb l'article únic.35 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 93

1. El període de llibertat condicional ha de durar tot el temps que li falti al subjecte per complir la condemna. Si en el període esmentat el reu delinqueix o no observa les regles de conducta imposades, el jutge de vigilància penitenciària ha de revocar la llibertat concedida, i el penat ha de reingressar a la presó en el període o grau penitenciari que correspongui, sens perjudici del còmput del temps passat en llibertat condicional.⁶⁰

2. En el cas de condemnats per delictes de terrorisme de la secció segona del capítol V del títol XXII del llibre II d'aquest Codi, el jutge de vigilància penitenciària pot sol·licitar els informes que permetin acreditar que subsisteixen les condicions que van permetre obtenir la llibertat condicional. Si en aquest període de llibertat condicional el condemnat delinqueix, inobserva les regles de conducta o incompleix les condicions que li van permetre accedir a la llibertat condicional, el jutge de vigilància penitenciària ha de revocar la llibertat concedida i el penat ha de reingressar a la presó en el període o el grau penitenciari que correspongui.⁶¹

3. En el cas previst a l'apartat anterior, el penat ha de complir el temps que resti de compliment de la condemna amb pèrdua del temps passat en llibertat condicional.⁶²

60. Apartat numerat per l'article 1.6 de la Llei orgànica 7/2003, de 30 de juny, de mesures de reforma per al compliment íntegre i efectiu de les penes (BOE núm. 156, d'1 de juliol, i suplement en català núm. 16, d'1 d'agost).

61. Apartat afegit per l'article 1.6 de la Llei orgànica 7/2003, de 30 de juny, de mesures de reforma per al compliment íntegre i efectiu de les penes (BOE núm. 156, d'1 de juliol, i suplement en català núm. 16, d'1 d'agost).

62. Vegeu la nota 61.

Secció quarta. Disposicions comunes

Article 94⁶³

Als efectes que preveu la secció 2a d'aquest capítol, es consideren reus habituals els que hagin comès tres delictes o més dels compresos en un mateix capítol, en un termini no superior a cinc anys, i hagin estat condemnats per això.

Per fer-ne el còmput s'han de considerar, d'una banda, el moment de possible suspensió o substitució de la pena de conformitat amb l'article 88 i, de l'altra, la data de comissió dels delictes que fonamentin l'apreciació de l'habitualitat.

TÍTOL IV. De les mesures de seguretat

CAPÍTOL I. De les mesures de seguretat en general

Article 95

1. El jutge o el tribunal ha d'aplicar les mesures de seguretat, amb els informes previs que estimin convenients, a les persones que es trobin en els supòsits previstos en el capítol següent d'aquest Codi, sempre que es donin aquestes circumstàncies:

1a. Que el subjecte hagi comès un fet previst com a delicte.

2a. Que del fet i de les circumstàncies personals del subjecte es pugui deduir un pronòstic de comportament futur que reveli la probabilitat de cometre nous delictes.

2. Quan la pena que s'hagi pogut imposar pel delicte comès no sigui privativa de llibertat, el jutge o tribunal sentenciador

63. Article redactat de conformitat amb l'article únic.36 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

només pot acordar alguna o algunes de les mesures que preveu l'article 96.3.⁶⁴

Article 96⁶⁵

1. Les mesures de seguretat que es poden imposar d'acord amb aquest Codi són privatives i no privatives de llibertat.

2. Són mesures privatives de llibertat:

1a. L'internament en un centre psiquiàtric.

2a. L'internament en un centre de deshabitació.

3a. L'internament en un centre educatiu especial.

3. Són mesures no privatives de llibertat:

1a. La inhabilitació professional.

2a. L'expulsió del territori nacional d'estrangers no residents legalment a Espanya.

3a. L'obligació de residir en un lloc determinat.

4a. La prohibició de residir en el lloc o el territori que es designi. En aquest cas, el subjecte queda obligat a declarar el domicili que elegeixi i els canvis que es produeixin.

5a. La prohibició d'anar a determinats llocs o territoris, espectacles esportius o culturals, o de visitar establiments de begudes alcohòliques o de joc.

6a. La custòdia familiar. El sotmès a aquesta mesura queda subjecte a la cura i vigilància del familiar que es designi i que accepti la custòdia, que l'ha d'exercir en relació amb el jutge de vigilància penitenciària i sense detriment de les activitats escolars o laborals del custodiat.

7a. La privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors.

8a. La privació del dret a tenir i portar armes.

64. Apartat 2 redactat de conformitat amb l'article únic.37 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

65. Article redactat de conformitat amb l'article únic.38 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

9a. La prohibició d'aproximar-se a la víctima, o a aquells dels seus familiars o altres persones que determini el jutge o tribunal.

10a. La prohibició de comunicar-se amb la víctima, o amb aquells dels seus familiars o altres persones que determini el jutge o tribunal.

11a. Sotmetre's a un tractament extern en centres mèdics o establiments de caràcter socio sanitari.

12a. Sotmetre's a programes de tipus formatiu, cultural, educatiu, professional, d'educació sexual i altres de similars.

Article 97⁶⁶

Durant l'execució de la sentència, el jutge o tribunal sentenciador ha d'adoptar, mitjançant un procediment contradictori, amb la proposta prèvia del jutge de vigilància penitenciària, alguna de les decisions següents:

a) Mantenir l'execució de la mesura de seguretat imposada.

b) Decretar la cessació de qualsevol mesura de seguretat imposada quan desaparegui la perillositat criminal del subjecte.

c) Substituir una mesura de seguretat per una altra que consideri més adequada, entre les previstes per al cas de què es tracti. En cas que sigui acordada la substitució i el subjecte evolucioni desfavorablement, s'ha de deixar sense efecte la substitució i tornar a aplicar la mesura substituïda.

d) Deixar en suspens l'execució de la mesura en consideració al resultat ja obtingut amb la seva aplicació, per un termini no superior al que resti fins al màxim assenyalat a la sentència que la va imposar. La suspensió queda condicionada al fet que el subjecte no delinqueixi durant el termini fixat, i es pot deixar sense efecte si s'acredita novament qualsevol de les circumstàncies que preveu l'article 95 d'aquest Codi.

A aquests efectes, el jutge de vigilància penitenciària està obligat a elevar almenys anualment una proposta de manteniment, cessació, substitució o suspensió de la mesura de seguretat de la pena privativa de llibertat imposada.

66. Article redactat de conformitat amb l'article únic.39 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 98

Per formular la proposta a què es refereix l'article anterior, el jutge de vigilància penitenciària ha de valorar els informes que emetin els facultatius i professionals que assisteixin la persona sotmesa a una mesura de seguretat i, si s'escau, el resultat de les altres actuacions que ordeni amb aquesta finalitat.

Article 99⁶⁷

En el cas de concurrència de penes i mesures de seguretat privatives de llibertat, el jutge o tribunal ha d'ordenar el compliment de la mesura, que s'abona per al de la pena. Una vegada alçada la mesura de seguretat, el jutge o tribunal, si amb l'execució de la pena es posen en perill els efectes aconseguits a través d'aquella, pot suspendre el compliment de la resta de la pena per un termini no superior a la seva durada, o aplicar alguna de les mesures que preveu l'article 96.3.

Article 100⁶⁸

1. El trencament d'una mesura de seguretat d'internament dóna lloc al fet que el jutge o tribunal ordeni el reingrés del subjecte al mateix centre del qual s'hagi evadit o en un altre que correspongui al seu estat.

2. Si es tracta d'altres mesures, el jutge o tribunal pot acordar la substitució de la mesura trencada per la d'internament si aquesta està prevista per al supòsit de què es tracti i si el trencament demostra que és necessària.

3. En ambdós casos el jutge o tribunal ha de deduir testimoni pel trencament.

67. Article redactat de conformitat amb l'article únic.40 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

68. Article redactat de conformitat amb l'article únic.41 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

CAPÍTOL II. De l'aplicació de les mesures de seguretat

Secció primera. De les mesures privatives de llibertat

Article 101

1. Al subjecte que sigui declarat exempt de responsabilitat criminal d'acord amb el número 1r de l'article 20, se li pot aplicar, si cal, la mesura d'internament per a tractament mèdic o educació especial en un establiment adequat al tipus d'anomalia o alteració psíquica que s'aprecii, o qualsevol altra de les mesures que preveu l'apartat 3 de l'article 96. L'internament no pot excedir el temps que hauria durat la pena privativa de llibertat si el subjecte hagués estat declarat responsable, i a aquest efecte el jutge o el tribunal n'ha de fixar el límit màxim en la sentència.

2. El qui estigui sotmès a aquesta mesura no pot abandonar l'establiment sense l'autorització del jutge o del tribunal sentenciador, d'acord amb el que preveu l'article 97 d'aquest Codi.

Article 102

1. Als qui estiguin exempts de responsabilitat penal d'acord amb el número 2n de l'article 20, se'ls ha d'aplicar, si cal, la mesura d'internament en un centre de deshabitació públic, o privat degudament acreditat o homologat, o qualsevol altra de les mesures que preveu l'apartat 3 de l'article 96. L'internament no pot excedir el temps que hauria durat la pena privativa de llibertat si el subjecte hagués estat declarat responsable, i a aquest efecte el jutge o el tribunal n'ha de fixar el límit màxim en la sentència.

2. El qui estigui sotmès a aquesta mesura no pot abandonar l'establiment sense autorització del jutge o del tribunal sentenciador d'acord amb el que preveu l'article 97 d'aquest Codi.

Article 103

1. Als qui siguin declarats exempts de responsabilitat d'acord amb el número 3r de l'article 20, se'ls pot aplicar, si cal, la mesura d'internament en un centre educatiu especial o qualsevol altra de

les mesures que preveu l'apartat tercer de l'article 96. L'internament no pot excedir el temps que hauria durat la pena privativa de llibertat si el subjecte hagués estat declarat responsable, i a aquest efecte el jutge o el tribunal n'ha de fixar el límit màxim en la sentència.

2. La persona sotmesa a aquesta mesura no pot abandonar l'establiment sense l'autorització del jutge o del tribunal sentenciador d'acord amb el que preveu l'article 97 d'aquest Codi.

3. En aquest supòsit, la proposta a què es refereix l'article 97 d'aquest Codi ha de fer-se quan acabi cada curs o grau d'ensenyament.

Article 104

1. En els supòsits d'eximent incomplet en relació amb els números 1r, 2n i 3r de l'article 20, el jutge o el tribunal pot imposar, a més de la pena corresponent, les mesures que preveuen els articles 101, 102 i 103. No obstant això, la mesura d'internament només és aplicable quan la pena imposada sigui privativa de llibertat, i la seva durada no pot excedir la de la pena que preveu el Codi per al delictes. Per aplicar-la s'ha d'observar el que disposa l'article 99.⁶⁹

2. Quan s'apliqui una mesura d'internament de les que preveuen l'apartat anterior o els articles 101, 102 i 103, el jutge o tribunal sentenciador ha de comunicar al ministeri fiscal, amb l'antelació suficient, la proximitat del seu venciment, als efectes del que preveu la disposició addicional primera d'aquest Codi.⁷⁰

69. Apartat 1 numerat de conformitat amb l'article únic.42 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

70. Apartat 2 afegit per l'article únic.42 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Secció segona De les mesures no privatives de llibertat

Article 105⁷¹

En els casos que preveuen els articles 101 a 104, el jutge o tribunal, quan imposi la mesura privativa de llibertat, o durant la seva execució, pot acordar raonadament l'obligació que el sotmès a la mesura observi una o diverses de les mesures següents:

1. Per un temps no superior a cinc anys:

a) Sotmetre's a un tractament extern en centres mèdics o establiments de caràcter socio sanitari.

b) Obligació de residir en un lloc determinat.

c) Prohibició de residir al lloc o el territori que es designi. En aquest cas, el subjecte queda obligat a declarar el domicili que elegeixi i els canvis que es produeixin.

d) Prohibició d'anar a determinats llocs o territoris, espectacles esportius o culturals, o de visitar establiments de begudes alcohòliques o de joc.

e) Custòdia familiar. El sotmès a aquesta mesura queda subjecte a la cura i vigilància del familiar que es designi i que accepti la custòdia, que l'ha d'exercir en relació amb el jutge de vigilància i sense detriment de les activitats escolars o laborals del custodiat.

f) Submissió a programes de tipus formatiu, cultural, educatiu professional, d'educació sexual i altres de similars.

g) Prohibició d'aproximar-se a la víctima, o a aquells dels seus familiars o altres persones que determini el jutge o tribunal, o de comunicar-s'hi.

2. Per un temps de fins a deu anys:

a) La privació del dret a tenir i portar armes.

b) La privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors.

71. Article redactat de conformitat amb l'article únic.43 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Per decretar l'obligació d'observar alguna o algunes de les mesures que preveu aquest article, el jutge o tribunal sentenciador ha de valorar els informes emesos pels facultatius i professionals encarregats d'assistir el sotmès a la mesura de seguretat.

El jutge de vigilància penitenciària o els serveis de l'Administració corresponent han d'informar el jutge o tribunal sentenciador.

Article 106

En els casos que preveu l'article anterior, el jutge o el tribunal sentenciador ha de disposar que els serveis d'assistència social competents prestin l'ajuda o atenció que la persona sotmesa a mesures de seguretat no privatives de llibertat necessiti i que li correspongui legalment.

Article 107

El jutge o el tribunal pot disposar raonadament la mesura d'inhabilitació per a l'exercici de determinat dret, professió, ofici, indústria o comerç, càrrec o ocupació, per un termini d'un a cinc anys, quan el subjecte hagi comès amb abús de l'esmentat exercici, o en relació amb aquest, un fet delictiu, i quan de la valoració de les circumstàncies concurrents se'n pugui deduir el perill que torni a cometre el mateix delictes o altres de semblants, sempre que no sigui possible imposar-li la pena corresponent pel fet de trobar-se en alguna de les situacions que preveuen els números 1r, 2n i 3r de l'article 20.

Article 108⁷²

1. Si el subjecte és estranger no resident legalment a Espanya, el jutge o tribunal ha d'acordar en la sentència, prèvia audiència

72. Article redactat de conformitat amb l'article 1.4 de la Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre, de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social dels estrangers (BOE núm. 234, de 30 de setembre, i suplement en català núm. 20, de 16 d'octubre).

d'aquell, l'expulsió del territori nacional com a substitutiva de les mesures de seguretat que li siguin aplicables, llevat que el jutge o tribunal, prèvia audiència del ministeri fiscal, excepcionalment i de forma motivada, aprecii que la naturalesa del delicte justifica el compliment a Espanya.

L'expulsió acordada així comporta l'arxivament de qualsevol procediment administratiu que tingui per objecte l'autorització per residir o treballar a Espanya.

En el cas que, acordada la substitució de la mesura de seguretat per l'expulsió, aquesta no es pugui portar a efecte, s'ha de procedir al compliment de la mesura de seguretat imposada originàriament.

2. L'estranger no pot tornar a Espanya en un termini de 10 anys, comptats des de la data de l'expulsió.

3. L'estranger que intenti transgredir una decisió judicial d'expulsió i prohibició d'entrada a què es refereixen els apartats anteriors ha de ser retornat per l'autoritat governativa, i el termini de prohibició d'entrada ha de començar a computar una altra vegada íntegrament.

TÍTOL V. De la responsabilitat civil derivada dels delictes i les faltes i de les costes processals

CAPÍTOL I. De la responsabilitat civil i la seva extensió

Article 109

1. L'execució d'un fet descrit per la llei com a delicte o falta obliga a reparar, en els termes que preveuen les lleis, els danys i perjudicis que ha causat.

2. El perjudicat pot optar, en tot cas, per exigir la responsabilitat civil davant la jurisdicció civil.

Article 110

La responsabilitat establerta a l'article anterior comprèn:

- 1r. La restitució.
- 2n. La reparació del dany.
- 3r. La indemnització de perjudicis materials i morals.

Article 111

1. Ha de restituir-se, sempre que sigui possible, el mateix bé, amb l'abonament de les deterioracions i menyscapes que el jutge o el tribunal determini. La restitució ha de tenir lloc encara que el bé es trobi en poder d'un tercer i aquest l'hagi adquirit legalment i de bona fe, sens perjudici del seu dret de repetició contra qui correspongui i, si escau, el de ser indemnitzat pel responsable civil del delictes o falta.

2. Aquesta disposició no és aplicable quan el tercer hagi adquirit el bé en la forma i amb els requisits establerts per les lleis per fer-lo irreivindicable.

Article 112

La reparació del dany pot consistir en obligacions de donar, de fer o de no fer, que el jutge o el tribunal ha d'establir tenint en compte la naturalesa d'aquell i les condicions personals i patrimonials del culpable, i ha de determinar si han de ser complertes per ell mateix o poden ser executades a costa seva.

Article 113

La indemnització de perjudicis materials i morals comprèn no només els que s'hagin causat a l'agregat, sinó també els que s'hagin irrogat als seus familiars o a tercers.

Article 114

Si la víctima ha contribuït amb la seva conducta a produir el dany o el perjudici sofert, els jutges o els tribunals poden moderar l'import de la seva reparació o indemnització.

Article 115

Els jutges i els tribunals, quan declarin l'existència de responsabilitat civil, han d'establir raonadament, en les seves resolucions, les bases en què fonamentin la quantia dels danys i indemnitzacions, la qual poden fixar en la mateixa resolució o en el moment d'executar-la.

CAPÍTOL II. De les persones civilment responsables

Article 116

1. Tota persona criminalment responsable d'un delictes o falta ho és també civilment si del fet se'n deriven danys o perjudicis. Si hi ha dos o més responsables d'un delictes o falta, els jutges o els tribunals han d'assenyalar la quota de la qual hagi de respondre cadascú.

2. Els autors i els còmplices, cadascun dins de la seva respectiva classe, són responsables solidàriament entre ells per les seves quotes, i subsidiàriament per les corresponents als altres responsables.

La responsabilitat subsidiària s'ha de fer efectiva: de primer, en els béns dels autors, i després, en els dels còmplices.

Tant en els casos que es faci efectiva la responsabilitat solidària com la subsidiària, queda estalvia la repetició del qui hagi pagat contra els altres per les quotes corresponents a cadascun.

Article 117

Els asseguradors que hagin assumit el risc de les responsabilitats pecuniàries derivades de l'ús o explotació de qualsevol bé, empresa, indústria o activitat, quan, com a conseqüència d'un fet previst en aquest Codi, es produeixi l'esdeveniment que determini el risc assegurat, són responsables civils directes fins al límit de la indemnització legalment establerta o convencionalment pactada, sens perjudici del dret de repetició contra qui correspongui.

Article 118

1. L'exempció de la responsabilitat criminal declarada en els números 1r, 2n, 3r, 5è i 6è de l'article 20 no comprèn la de la responsabilitat civil, que s'ha de fer efectiva d'acord amb les regles següents:

1a. En els casos dels números 1r i 3r, són també responsables pels fets que executin els declarats exempts de responsabilitat penal els qui els tinguin sota la seva potestat o guarda legal o de fet, sempre que hi hagi hagut culpa o negligència per part seva i sens perjudici de la responsabilitat civil directa que pugui correspondre als imputables.

Els jutges o els tribunals han de graduar de manera equitativa la mesura en què hagi de respondre amb els seus béns cadascun dels subjectes esmentats.

2a. Són igualment responsables l'ebri i l'intoxicat en el supòsit del número 2n.

3a. En el cas del número 5è són responsables civils directes les persones a favor de les quals s'hagi previngut el mal, en proporció al perjudici que se'ls hagi evitat, si és estimable o, si no és així, en la que el jutge o el tribunal estableixi segons el seu arbitri.

Quan les quotes de què hagi de respondre l'interessat no siguin equitativament assignables pel jutge o el tribunal, ni tan sols per aproximació, o quan la responsabilitat s'estengui a les administracions públiques o a la major part d'una població i, en tot cas, sempre que el dany s'hagi causat amb assentiment de l'autoritat o dels seus agents, s'ha de disposar, si s'escau, la indemnització en la forma que estableixin les lleis i els reglaments especials.

4a. En el cas del número 6è, han de respondre principalment els qui hagin causat la por, i a falta d'ells, els qui hagin executat el fet.

2. En el cas de l'article 14, són responsables civils els autors del fet.

Article 119

En tots els supòsits de l'article anterior, el jutge o el tribunal que dicti sentència absolutòria perquè estimi que s'hi dóna alguna de les causes d'exempció esmentades, ha de fixar les responsabilitats

civils llevat que s'hagi fet reserva expressa de les accions per reclamar-les en la via que correspongui.

Article 120

Són també responsables civilment, a falta dels qui ho siguin criminalment:

1r. Els pares o els tutors, pels danys i perjudicis causats pels delictes o les faltes comesos pels majors de divuit anys subjectes a la seva pàtria potestat o tutela i que visquin en companyia seva, sempre que per part seva hi hagi culpa o negligència.

2n. Les persones naturals o jurídiques titulars d'editorials, diaris, revistes, estacions de ràdio o televisió o de qualsevol altre mitjà de difusió escrita, parlada o visual, pels delictes o les faltes comesos utilitzant els mitjans dels quals siguin titulars, sens perjudici del que disposa l'article 212 d'aquest Codi.

3r. Les persones naturals o jurídiques, en els casos de delictes o faltes comesos en els establiments dels quals siguin titulars, quan els qui els dirigeixin o administrin, o els seus dependents o empleats, hagin infringit els reglaments de la policia o les disposicions de l'autoritat que estiguin relacionats amb el fet punible comès, de manera que aquest no s'hauria produït sense la infracció esmentada.

4t. Les persones naturals o jurídiques dedicades a qualsevol gènere d'indústria o comerç, pels delictes o les faltes que hagin comès els seus empleats o dependents, representants o gestors en el desenvolupament de les seves obligacions o serveis.

5è. Les persones naturals o jurídiques titulars de vehicles susceptibles de crear riscos per a tercers, pels delictes o les faltes comesos quan els utilitzin els seus dependents o representants o persones autoritzades.

Article 121

L'Estat, la comunitat autònoma, la província, l'illa, el municipi i altres ens públics, segons els casos, responen subsidiàriament dels danys causats pels responsables penalment dels delictes dolosos o culposos, quan aquests siguin autoritat, els seus agents i contractats o funcionaris públics en l'exercici dels seus càrrecs o funcions sempre que la lesió sigui conseqüència directa del funcionament

dels serveis públics que se'ls hagin confiat, sens perjudici de la responsabilitat patrimonial derivada del funcionament normal o anormal dels esmentats serveis exigible d'acord amb les normes de procediment administratiu, i sense que, en cap cas, pugui donar-se una duplicitat indemnitzatòria.

Si en el procés penal s'exigeix la responsabilitat civil de l'autoritat, dels seus agents i contractats o de funcionaris públics, la pretensió ha de dirigir-se simultàniament contra l'administració o l'ens públic presumptament responsable civil subsidiari.

Article 122

El qui per títol lucratiu hagi participat dels efectes d'un delictes o falta està obligat a restituir la cosa o a rescabalar el dany fins a la quantia de la seva participació.

CAPÍTOL III. De les costes processals

Article 123

Les costes processals s'entenen imposades per la llei als responsables criminalment de tot delictes o falta.

Article 124

Les costes comprenen els drets i indemnitzacions ocasionats en les actuacions judicials i han d'incloure sempre els honoraris de l'acusació particular en els delictes només perseguibles a instància de part.

CAPÍTOL IV. Del compliment de la responsabilitat civil i altres responsabilitats pecuniàries

Article 125

Quan els béns del responsable civil no siguin suficients per satisfer d'una vegada totes les responsabilitats pecuniàries, el jutge

o el tribunal, amb l'audiència prèvia al perjudicat, pot fraccionar-ne el pagament, i assenyalar, segons el seu prudent arbitri i en consideració a les necessitats del perjudicat i a les possibilitats econòmiques del responsable, el període i l'import dels terminis.

Article 126

1. Els pagaments que efectuï el penat o el responsable civil subsidiari s'han d'imputar segons l'ordre següent:

1r. A la reparació del dany causat i indemnització dels perjudicis.

2n. A la indemnització a l'Estat per l'import de les despeses que s'hagin fet pel seu compte en la causa.

3r. A les costes de l'acusador particular o privat quan se n'imposi el pagament en la sentència.

4t. A les altres costes processals, fins i tot les de la defensa del processat, sense preferència entre els interessats.

5è. A la multa.

2. Quan el delicte hagi estat dels que només es poden perseguir a instància de part, cal satisfer les costes de l'acusador privat amb preferència a la indemnització de l'Estat.

TÍTOL VI. De les conseqüències accessòries

Article 127⁷³

1. Tota pena que s'imposi per un delicte o falta dolosos comporta la pèrdua dels efectes que en provinguin i dels béns, el mitjans o els instruments amb els quals s'hagi preparat o executat, així com

73. Article redactat de conformitat amb l'article únic.44 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

els guanys provinents del delictes o falta, siguin quines siguin les transformacions que hagin pogut experimentar. Els uns i les altres han de ser decomissats, tret que pertanyin a un tercer de bona fe no responsable del delictes que els hagi adquirit legalment.

2. Si per qualsevol circumstància no és possible decomissar els béns assenyalats a l'apartat anterior, s'ha d'acordar el comís per un valor equivalent d'altres béns que pertanyin als criminalment responsables del fet.

3. El jutge o tribunal pot acordar el comís que preveuen els apartats anteriors d'aquest article encara que no s'imposi pena a alguna persona perquè està exempta de responsabilitat criminal o perquè aquesta s'ha extingit, en aquest últim cas, sempre que quedi demostrada la situació patrimonial il·lícita.

4. Els que es decomissen s'han de vendre, si són de comerç lícit, i el seu producte s'ha d'aplicar a cobrir les responsabilitats civils del penat si la llei no preveu una altra cosa i, si no ho són, se'ls ha de donar la destinació que es disposi reglamentàriament i, si no, s'han d'inutilitzar.

Article 128

Quan els efectes i instruments esmentats siguin de lícit comerç i el seu valor no tingui proporció amb la naturalesa o gravetat de la infracció penal, o s'hagin satisfet completament les responsabilitats civils, el jutge o el tribunal pot no disposar-ne el decomís, o disposar-lo parcialment.

Article 129

1. El jutge o el tribunal, en els casos previstos en aquest Codi, i sense perjudici del que estableix l'article 31, amb l'audiència prèvia del ministeri fiscal i dels titulars o dels seus representants legals pot imposar, motivadament, les conseqüències següents:

a) Clausura de l'empresa, els seus locals o establiments, amb caràcter temporal o definitiu. La clausura temporal no pot passar de cinc anys.

b) Dissolució de la societat, associació o fundació.

c) Suspensió de les activitats de la societat, empresa, fundació o associació per un termini que no pot superar els cinc anys.

d) Prohibició de realitzar en el futur activitats, operacions mercantils o negocis de la classe d'aquells en l'exercici dels quals s'hagi comès, afavorit o encobert el delictes. Aquesta prohibició pot tenir caràcter temporal o definitiu. Si té caràcter temporal, el termini de prohibició no pot passar de cinc anys.

e) La intervenció de l'empresa per salvaguardar els drets dels treballadors o dels creditors pel temps que sigui necessari i sense que passi d'un termini màxim de cinc anys.⁷⁴

2. La clausura temporal prevista en el subapartat *a* i la suspensió assenyalada en el subapartat *c* de l'apartat anterior, les pot decidir el jutge instructor també durant la tramitació de la causa.

3. Les conseqüències accessòries previstes en aquest article estan orientades a prevenir la continuïtat en l'activitat delictiva i els seus efectes.

TÍTOL VII. De l'extinció de la responsabilitat criminal i els seus efectes

CAPÍTOL I. De les causes que extingeixen la responsabilitat criminal

Article 130⁷⁵

La responsabilitat criminal s'extingeix:

1r. Per la mort del reu.

2n. Pel compliment de la condemna.

3r. Per la remissió definitiva de la pena, d'acord amb el que disposa l'article 85.2 d'aquest Codi.

4t. Per l'indult.

74. Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article únic.45 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

75. Article redactat de conformitat amb l'article únic.46 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

5è. Pel perdó de la part ofesa, quan la llei ho prevegi. El perdó ha de ser atorgat de forma expressa abans que s'hagi dictat sentència; a aquest efecte el jutge o tribunal sentenciador ha d'oïr la part ofesa pel delictes abans de dictar-la.

En els delictes o faltes contra menors o incapacitats, els jutges o tribunals, oït el ministeri fiscal, poden rebutjar l'eficàcia del perdó atorgat pels representants d'aquells, i ordenar la continuació del procediment, amb intervenció del ministeri fiscal, o el compliment de la condemna.

Per rebutjar el perdó a què es refereix el paràgraf anterior, el jutge o tribunal ha d'oïr novament el representant del menor o incapacit.

6è. Per la prescripció del delictes.

7è. Per la prescripció de la pena o de la mesura de seguretat.

Article 131

1. Els delictes prescriuen:

Al cap de 20 anys, quan la pena màxima assenyalada al delictes sigui presó de 15 anys o més.

Al cap de 15, quan la pena màxima assenyalada per la llei sigui inhabilitació per més de 10 anys, o presó per més de 10 i menys de 15 anys.

Al cap de 10, quan la pena màxima assenyalada per la llei sigui presó o inhabilitació per més de cinc anys i que no passi de 10.

Al cap de cinc, quan la pena màxima assenyalada per la llei sigui presó o inhabilitació per més de tres anys i que no passi de cinc.

Al cap de tres anys, els restants delictes menys greus.

Els delictes de calúmnia i injúria prescriuen al cap d'un any.⁷⁶

2. Les faltes prescriuen al cap de sis mesos.

3. Quan la pena assenyalada per la llei sigui composta, cal ateur-se, per aplicar les regles que comprèn aquest article, a la que exigeixi més temps per prescriure.

76. Apartat redactat de conformitat amb l'article únic.47 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

4. Els delictes de lesa humanitat i de genocidi i els delictes contra les persones i béns protegits en cas de conflicte armat no prescriuen en cap cas.⁷⁷

Article 132

1. Els termes que preveu l'article precedent es computen des del dia en què s'hagi comès la infracció punible. En els casos de delicte continuat, delicte permanent, així com en les infraccions que exigeixin habitualitat, aquests termes es computen, respectivament, des del dia en què es va realitzar l'última infracció, des que es va eliminar la situació il·lícita o des que va cessar la conducta.

En la temptativa d'homicidi i en els delictes d'avortament no consentit, lesions, contra la llibertat, de tortures i contra la integritat moral, la llibertat i indemnitat sexuals, la intimitat, el dret a la pròpia imatge i la inviolabilitat de domicili, quan la víctima sigui menor d'edat, els termes es computen des del dia que aquesta hagi assolit la majoria d'edat, i si mor abans d'assolir-la, a partir de la data de la mort.⁷⁸

2. La prescripció s'ha d'interrompre, i el temps transcorregut queda sense efecte, quan el procediment es dirigeixi contra el culpable. El nou termini de la prescripció comença a córrer de nou des que el procediment es paralitza o s'acaba sense condemna.

Article 133⁷⁹

1. Les penes imposades per sentència ferma prescriuen:

77. Vegeu la nota 76.

78. Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article únic.48 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

79. Article redactat de conformitat amb l'article únic.49 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Al cap de 30 anys, les de presó per més de 20 anys.

Al cap de 25 anys, les de presó de 15 anys o més sense que passin de 20.

Al cap de 20, les d'inhabilitació per més de 10 anys i les de presó per més de 10 i menys de 15.

Al cap de 15, les d'inhabilitació per més de sis anys i que no superin els 10, i les de presó per més de cinc anys i que no superin els 10.

Al cap de 10, les restants penes greus.

Al cap de cinc, les penes menys greus.

Al cap d'un any, les penes lleus.

2. Les penes imposades pels delictes de lesa humanitat i de genocidi i pels delictes contra les persones i béns protegits en cas de conflicte armat no prescriuen en cap cas.

Article 134

El temps de la prescripció de la pena es computa des de la data de la sentència ferma, o des del trencament de la condemna, si aquesta ha començat a complir-se.

Article 135

1. Les mesures de seguretat prescriuen al cap de deu anys, si són privatives de llibertat superiors a tres anys, i al cap de cinc anys si són privatives de llibertat iguals o inferiors a tres anys o tenen un altre contingut.

2. El temps de la prescripció es computa des del dia en què hagi esdevingut ferma la resolució en la qual s'hagi imposat la mesura o, en cas de compliment successiu, des que hauria d'haver començat a complir-se.

3. Si el compliment d'una mesura de seguretat és posterior al d'una pena, el termini es computa des de l'extinció d'aquesta.

CAPÍTOL II. De la cancel·lació d'antecedents delictius

Article 136

1. Els condemnats que hagin extingit la seva responsabilitat penal tenen dret a obtenir del Ministeri de Justícia, d'ofici o a instància de part, la cancel·lació dels seus antecedents penals, amb l'informe previ del jutge o tribunal sentenciador.⁸⁰

2. Per reconèixer aquest dret són requisits indispensables:

1r. Tenir satisfetes les responsabilitats civils provinents de la infracció, excepte en els casos d'insolvència declarada pel jutge o tribunal sentenciador, llevat que hagi millorat la situació econòmica del reu.

No obstant el que disposa el paràgraf anterior, en el cas que preveu l'article 125 n'hi ha prou que el reu estigui al corrent dels pagaments fraccionats que li hagin estat assenyalats pel jutge o tribunal i, segons el parer d'aquest, presti garantia suficient respecte a la quantitat ajornada.

2n. Haver transcorregut, sense delinquir de nou el culpable, els terminis següents: sis mesos per a les penes lleus; dos anys per a les penes que no superin els 12 mesos i les imposades per delictes imprudents; tres anys per a les restants penes menys greus; i cinc per a les penes greus.⁸¹

3. Aquests terminis es compten des de l'endemà del dia que quedi extingida la pena, però si això s'esdevé mitjançant la remissió condicional, el termini, una vegada obtinguda la remissió definitiva, es computa retrotraient-lo a l'endemà del dia que hauria quedat complerta la pena si no s'hagués gaudit d'aquest benefici.

80. Apartat redactat de conformitat amb l'article únic.50 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

81. Vegeu la nota 80.

En aquest cas, es pren com a data inicial per al còmput de la durada de la pena l'endemà de l'atorgament de la suspensió.⁸²

4. Les inscripcions d'antecedents penals en les diferents seccions del Registre Central de Penats i Rebels no són públiques. Mentre siguin vigents només s'han d'emetre certificats amb les limitacions i garanties previstes en les seves normes específiques i en els casos que estableix la llei. En tot cas, s'han d'expedir les que sol·licitin els jutges o els tribunals, tant si es refereixen a inscripcions cancel·lades com si no, i s'hi ha de fer constar expressament, si s'escau, aquesta última circumstància.

5. En els casos en què, malgrat complir-se els requisits establerts en aquest article per a la cancel·lació, o bé per sol·licitud de l'interessat, o bé d'ofici pel Ministeri de Justícia, aquesta no s'hagi produït, el jutge o tribunal, acreditades aquestes circumstàncies, n'ha d'ordenar la cancel·lació i no ha de tenir en compte els antecedents esmentats.⁸³

Article 137

Les anotacions de les mesures de seguretat imposades d'acord amb el que disposa aquest Codi o altres lleis penals han de ser cancel·lades un cop complerta o prescrita la mesura respectiva; mentrestant, només han de figurar en els certificats que el Registre expedeixi amb destinació a jutges, tribunals o autoritats administratives, en els casos establerts per la llei.

82. Vegeu la nota 80.

83. Vegeu la nota 80.

LLIBRE II

DELICTES I LES SEVES PENES

TÍTOL I. De l'homicidi i les seves formes

Article 138

El qui mati a altri ha de ser castigat, com a reu d'homicidi, amb la pena de presó de deu a quinze anys.

Article 139

S'ha de castigar amb la pena de presó de quinze a vint anys, com a reu d'assassinat, el qui mati a altri en alguna de les circumstàncies següents:

- 1a. Amb traïdoria.
- 2a. Per preu, recompensa o promesa.
- 3a. Amb encrueliment, augmentant deliberadament i inhumana el dolor de l'ofès.

Article 140

Quan en un assassinat hi concorrin més d'una de les circumstàncies que preveu l'article anterior, s'ha d'imposar la pena de presó de vint a vint-i-cinc anys.

Article 141

La provocació, la conspiració i la proposició per cometre els delictes previstos en els tres articles precedents s'han de castigar amb la pena inferior en un o dos graus a l'assenyalada en el cas corresponent en els articles anteriors.

Article 142

1. El qui per imprudència greu causi la mort d'altri ha de ser castigat, com a reu d'homicidi imprudent, a la pena de presó d'un a quatre anys.

2. Quan l'homicidi imprudent es cometi utilitzant un vehicle de motor, un ciclomotor o una arma de foc, s'ha d'imposar així mateix, i respectivament, la pena de privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors o la privació del dret a la tinença i portament d'armes, d'un a sis anys.

3. Quan l'homicidi es cometi per imprudència professional s'ha d'imposar a més la pena d'inhabilitació especial per exercir la professió, ofici o càrrec per un període de tres a sis anys.

Article 143

1. El qui indueixi al suïcidi d'altri ha de ser castigat amb la pena de presó de quatre a vuit anys.

2. S'ha d'imposar la pena de presó de dos a cinc anys a qui cooperi amb actes necessaris al suïcidi d'una persona.

3. S'ha de castigar amb la pena de presó de sis a deu anys si la cooperació arriba fins al punt d'executar la mort.

4. El qui causi la mort d'altri o hi cooperi activament amb actes necessaris i directes, per la seva petició expressa, seriosa i inequívoca, en el cas que la víctima pateixi una malaltia greu que la conduiria necessàriament a la mort, o que produeixi greus sofriments permanents i difícils de suportar, ha de ser castigat amb la pena inferior en un o dos graus a les assenyalades en els números 2 i 3 d'aquest article.

TÍTOL II. De l'avortament

Article 144

El qui produeixi l'avortament d'una dona, sense el seu consentiment, ha de ser castigat amb la pena de presó de quatre a vuit anys i inhabilitació especial per exercir qualsevol professió sanitària,

o per prestar serveis de tota índole en clíniques, establiments o consultoris ginecològics, públics o privats, per un termini de tres a deu anys.

S'han d'imposar les mateixes penes a qui practiqui l'avortament havent obtingut l'antuència de la dona mitjançant violència, amenaça o engany.

Article 145

1. El qui produeixi l'avortament d'una dona, amb el seu consentiment, tret dels casos permesos per la llei, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a tres anys i inhabilitació especial per exercir qualsevol professió sanitària, o per prestar serveis de tota índole en clíniques, establiments o consultoris ginecològics, públics o privats, durant un temps d'un a sis anys.

2. La dona que produeixi el seu avortament o consenti que una altra persona l'hi causi, tret dels casos permesos per la llei, ha de ser castigada amb la pena de presó de sis mesos a un any o multa de sis a vint-i-quatre mesos.

Article 146

El qui per imprudència greu ocasioni un avortament ha de ser castigat amb la pena de presó de tres a cinc mesos o una multa de sis a 10 mesos.⁸⁴

Quan l'avortament es cometi per imprudència professional s'ha d'imposar així mateix la pena d'inhabilitació especial per exercir la professió, ofici o càrrec per un període d'un a tres anys.

No s'ha de penar l'embarassada en virtut d'aquest precepte.

84. Paràgraf 1r redactat de conformitat amb l'article únic.51 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

TÍTOL III. De les lesions

Article 147

1. El qui, per qualsevol mitjà o procediment, causi a altri una lesió que menyscabi la seva integritat corporal o la seva salut física o mental, ha de ser castigat com a reu del delict de lesions amb la pena de presó de sis mesos a tres anys, sempre que la lesió requereixi objectivament per a la seva guarició, a més d'una primera assistència facultativa, un tractament mèdic o quirúrgic. La simple vigilància o seguiment facultatiu del curs de la lesió no es considera tractament mèdic.

Amb la mateixa pena es castiga el qui, en el termini d'un any, hagi realitzat quatre vegades l'acció que descriu l'article 617 d'aquest Codi.⁸⁵

2. Tot i així, el fet descrit a l'apartat anterior es castiga amb la pena de presó de tres a sis mesos o una multa de sis a 12 mesos, quan sigui de menys gravetat, atesos el mitjà emprat o el resultat produït.⁸⁶

Article 148⁸⁷

Les lesions que preveu l'apartat 1 de l'article anterior poden ser castigades amb la pena de presó de dos a cinc anys, atenant el resultat causat o el risc produït:

1r. Si en l'agressió s'han utilitzat armes, instruments, objectes, mitjans, mètodes o formes concretament perilloses per a la vida o salut, física o psíquica, del lesionat.

85. Apartat 1, paràgraf 2n, afegit per l'article 1.5 de la Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre, de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social dels estrangers (BOE núm. 234, de 30 de setembre, i suplement en català núm. 20, de 16 d'octubre).

86. Apartat 2 redactat de conformitat amb l'article únic.52 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

87. Article redactat de conformitat amb l'article 36 de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere (BOE núm. 313, de 29 de desembre, i suplement en català núm. 1, d'1 de gener de 2005).

- 2n. Si hi ha intervingut acarnissament o traïdoria.
3r. Si la víctima és menor de dotze anys o incapaç.
4t. Si la víctima és o ha estat esposa, o dona que està o ha estat lligada a l'autor per una relació d'afectivitat anàloga, fins i tot sense convivència.
5è. Si la víctima és una persona especialment vulnerable que conviu amb l'autor.

Article 149⁸⁸

1. El que causi a un altre, per qualsevol mitjà o procediment, la pèrdua o la inutilitat d'un òrgan o membre principal, o d'un sentit, la impotència, l'esterilitat, una greu deformitat, o una greu malaltia somàtica o psíquica, es castiga amb la pena de presó de sis a 12 anys.

2. El que causi a un altre una mutilació genital en qualsevol de les seves manifestacions es castiga amb la pena de presó de sis a 12 anys. Si la víctima és menor o incapaç, és aplicable la pena d'inhabilitació especial per a l'exercici de la pàtria potestat, tutela, curatela, guarda o acolliment per un temps de quatre a 10 anys, si el jutge ho considera adequat a l'interès del menor o incapaç.

Article 150

El qui causi a altri la pèrdua o la inutilitat d'un òrgan o d'un membre no principal, o la deformitat, ha de ser castigat amb la pena de presó de tres a sis anys.

Article 151

La provocació, la conspiració i la proposició per cometre els delictes previstos en els articles precedents d'aquest títol s'han de castigar amb la pena inferior en un o dos graus a la del delictes corresponent.

88. Article redactat de conformitat amb l'article 1.6 de la Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre, de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social dels estrangers (BOE núm. 234, de 30 de setembre, i suplement en català núm. 20, de 16 d'octubre).

Article 152

1. El qui per imprudència greu causi alguna de les lesions que preveuen els articles anteriors ha de ser castigat:

1r. Amb la pena de presó de tres a sis mesos, si es tracta de les lesions de l'article 147.1.

2n. Amb la pena de presó d'un a tres anys, si es tracta de les lesions de l'article 149.

3r. Amb la pena de presó de sis mesos a dos anys, si es tracta de les lesions de l'article 150.⁸⁹

2. Quan els fets referits en aquest article s'hagin comès utilitzant un vehicle de motor, un ciclomotor o una arma de foc, també s'ha d'imposar, i respectivament, la pena de privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors o del dret a tenir i portar armes per un termini d'un a quatre anys.⁹⁰

3. Quan les lesions es cometin per imprudència professional s'ha d'imposar així mateix la pena d'inhabilitació especial per exercir la professió, ofici o càrrec per un període d'un a quatre anys.

Article 153⁹¹

1. El que per qualsevol mitjà o procediment causi a un altre menyscapse psíquic o una lesió no definits com a delictes en aquest Codi, o copegi o maltracti d'obra un altre sense causar-li lesió, quan l'ofesa sigui o hagi estat esposa, o dona que estigui o hagi estat lligada a ell per una relació d'afectivitat anàloga fins i tot

89. Apartat redactat de conformitat amb l'article únic.53 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

90. Vegeu la nota 89.

91. Article redactat de conformitat amb l'article 37 de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere (BOE núm. 313, de 29 de desembre, i suplement en català núm. 1, d'1 de gener de 2005).

sense convivència, o persona especialment vulnerable que conviski amb l'autor, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any o de treballs en benefici de la comunitat de trenta-un a vuitanta dies i, en tot cas, privació del dret a la tinença i el portament d'armes d'un any i un dia a tres anys, així com, quan el jutge o el tribunal ho considerin adequat a l'interès del menor o incapac, inhabilitació per a l'exercici de pàtria potestat, tutela, curatela, guarda o acolliment fins a cinc anys.

2. Si la víctima del delicte que preveu l'apartat anterior és alguna de les persones a què es refereix l'article 173.2, exceptuades les persones previstes a l'apartat anterior d'aquest article, l'autor ha de ser castigat amb la pena de presó de tres mesos a un any o de treballs en benefici de la comunitat de trenta-un a vuitanta dies i, en tot cas, privació del dret a la tinença i el portament d'armes d'un any i un dia a tres anys, així com, quan el jutge o el tribunal ho considerin adequat a l'interès del menor o incapac, inhabilitació per a l'exercici de pàtria potestat, tutela, curatela, guarda o acolliment de sis mesos a tres anys.

3. Les penes previstes als apartats 1 i 2 s'han d'imposar en la seva meitat superior quan el delicte es perpetri en presència de menors, o utilitzant armes, o tingui lloc en el domicili comú o en el domicili de la víctima, o es realitzin trencant una pena de les que preveu l'article 48 d'aquest Codi o una mesura cautelar o de seguretat de la mateixa naturalesa.

4. No obstant el que preveuen els apartats anteriors, el jutge o tribunal, raonant-ho en la sentència, atenent les circumstàncies personals de l'autor i les concurrents en la realització del fet, pot imposar la pena inferior en grau.

Article 154⁹²

Els qui es barallin entre si, escometent-se tumultuàriament, i utilitzant mitjans o instruments que posin en perill la vida o la integritat de les persones, han de ser castigats per la seva partici-

92. Article redactat de conformitat amb l'article únic.54 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

pació en la baralla amb la pena de presó de tres mesos a un any o una multa de sis a 24 mesos.

Article 155

En els delictes de lesions, si hi ha hagut el consentiment de l'ofès emès de manera vàlida, lliure, espontània i expressa, s'ha d'imposar la pena inferior en un o dos graus.

No és vàlid el consentiment atorgat per un menor d'edat o un incapaç.

Article 156

No obstant el que disposa l'article anterior, el consentiment emès de manera vàlida, lliure, conscient i expressa eximeix de responsabilitat penal en els supòsits de trasplantament d'òrgans efectuat d'acord amb el que disposa la llei, esterilitzacions i cirurgia transsexual realitzades per un facultatiu, llevat que el consentiment s'hagi obtingut viciadament, o mitjançant un preu o recompensa, o l'atorgant sigui menor d'edat o incapaç; en aquest cas no és vàlid el consentiment donat per aquests ni pels seus representants legals.

Tanmateix, no és punible l'esterilització d'una persona incapacitada que pateixi d'una greu deficiència psíquica quan, si es pren com a criteri rector el del major interès de l'incapaç, l'hagi autoritzada el jutge, tant en el mateix procediment d'incapacitació, com en un expedient de jurisdicció voluntària, tramitat amb posterioritat, a petició del representant legal de l'incapaç, un cop escoltat el dictamen de dos especialistes, el Ministeri Fiscal i amb l'exploració prèvia de l'incapaç.

TÍTOL IV. De les lesions al fetus

Article 157

El qui, per qualsevol mitjà o procediment, causi en un fetus una lesió o malaltia que perjudiqui greument el seu desenvolupament

normal, o li provoqui una greu tara física o psíquica, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys i inhabilitació especial per exercir qualsevol professió sanitària, o per prestar serveis de tota índole en clíniques, establiments o consultoris ginecològics, públics o privats, per un termini de dos a vuit anys.

Article 158

El qui, per imprudència greu, cometi els fets descrits a l'article anterior, ha de ser castigat amb la pena de presó de tres a cinc mesos o una multa de sis a 10 mesos.⁹³

Quan els fets descrits a l'article anterior es cometin per imprudència professional s'ha d'imposar així mateix la pena d'inhabilitació especial per exercir la professió, ofici o càrrec per un període de sis mesos a dos anys.

No s'ha de penar l'embarassada en virtut d'aquest precepte.

TÍTOL V. Delictes relatius a la manipulació genètica

Article 159

1. S'han de castigar amb la pena de presó de dos a sis anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici de set a deu anys els qui, amb una finalitat diferent de l'eliminació o disminució de tares o malalties greus, manipulin gens humans de manera que se n'alteri el genotip.

2. Si l'alteració del genotip es realitza per imprudència greu, la pena ha de ser de multa de sis a quinze mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici d'un a tres anys.

93. Paràgraf 1r redactat de conformitat amb l'article únic.55 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 160⁹⁴

1. La utilització de l'enginyeria genètica per produir armes biològiques o exterminadores de l'espècie humana es castiga amb la pena de presó de tres a set anys i la inhabilitació especial per a una feina o càrrec públic, professió o ofici per un temps de set a 10 anys.

2. Han de ser castigats amb la pena de presó d'un a cinc anys i la inhabilitació especial per a una feina o càrrec públic, professió o ofici de sis a 10 anys els qui fecundin òvuls humans amb qualsevol finalitat diferent de la procreació humana.

3. Es castiga amb la mateixa pena la creació d'éssers humans idèntics per clonació o altres procediments adreçats a la selecció de la raça.

Article 161⁹⁵

1. El qui practiqui la reproducció assistida en una dona, sense el seu consentiment, ha de ser castigat amb la pena de presó de dos a sis anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici durant un termini d'un a quatre anys.

2. Per procedir per aquest delictes cal la denúncia de la persona perjudicada o del seu representant legal. Quan aquesta sigui menor d'edat, incapaç, o una persona desvalguda, també pot presentar la denúncia el Ministeri Fiscal.

94. Article redactat de conformitat amb l'article únic.56 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

95. Article redactat de conformitat amb l'article únic.57 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 162⁹⁶

En els delictes que preveu aquest títol, l'autoritat judicial pot imposar alguna o algunes de les conseqüències que preveu l'article 129 d'aquest Codi quan el culpable pertanyi a una societat, organització o associació, fins i tot de caràcter transitori, que es dediqui a la realització d'aquestes activitats.

TÍTOL VI. Delictes contra la llibertat

CAPÍTOL I. De les detencions il·legals i segrestos

Article 163

1. El particular que tanqui o detingui a altri i el privi de la seva llibertat ha de ser castigat amb la pena de presó de quatre a sis anys.

2. Si el culpable dóna llibertat al tancat o detingut dins dels tres primers dies de la seva detenció, sense haver aconseguit l'objecte que s'havia proposat, s'ha d'imposar la pena inferior en grau.

3. S'ha d'imposar la pena de presó de cinc a vuit anys si el tancament o la detenció ha durat més de quinze dies.

4. El particular que, llevat dels casos permesos per les lleis, capturi una persona per presentar-la immediatament a l'autoritat, ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a sis mesos.

Article 164

El segrest d'una persona en què s'exigeixi alguna condició per posar-la en llibertat s'ha de castigar amb la pena de presó de sis a deu anys. Si en el segrest es dóna la circumstància de l'article 163.3, s'ha d'imposar la pena superior en grau, i la inferior en grau si es donen les condicions de l'article 163.2.

96. Article redactat de conformitat amb l'article únic.58 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 165

Les penes dels articles anteriors s'han d'imposar en la meitat superior, en els casos respectius, si la detenció il·legal o el segrest s'ha executat amb simulació d'autoritat o funció pública, o la víctima és menor d'edat o incapaç o funcionari públic en l'exercici de les seves funcions.

Article 166

El reu de detenció il·legal o segrest que no doni raó del parador de la persona detinguda ha de ser castigat, segons els casos, amb les penes superiors en grau a les assenyalades en els articles anteriors d'aquest capítol, llevat que l'hagi deixat en llibertat.

Article 167

L'autoritat o el funcionari públic que, llevat dels casos permesos per la llei, i sense que hi hagi causa per delicte, cometi algun dels fets descrits en els articles anteriors ha de ser castigat amb les penes que s'hi preveuen respectivament, en la meitat superior i, a més, amb la d'inhabilitació absoluta per un termini de vuit a dotze anys.

Article 168

La provocació, la conspiració i la proposició per cometre els delictes previstos en aquest capítol s'han de castigar amb la pena inferior en un o dos graus a l'assenyalada al delicte de què es tracti.

CAPÍTOL II. De les amenaces

Article 169

El qui amenaci una altra persona de causar a ella, a la seva família o a altres persones amb les quals estigui íntimament vinculada un mal que constitueixi un delicte d'homicidi, lesions, abortament, contra la llibertat, tortures i contra la integritat mo-

ral, la llibertat sexual, la intimitat, l'honor, el patrimoni i l'ordre socioeconòmic, ha de ser castigat:

1r. Amb la pena de presó d'un a cinc anys, si s'ha fet l'amenaça exigint una quantitat o imponent qualsevol altra condició, encara que no sigui il·lícita, i el culpable ha aconseguit el seu propòsit. En cas de no aconseguir-lo, s'ha d'imposar la pena de presó de sis mesos a tres anys.

Les penes assenyalades en el paràgraf anterior s'han d'imposar en la meitat superior si les amenaces es fan per escrit, per telèfon o per qualsevol mitjà de comunicació o de reproducció, o en nom d'entitats o grups reals o suposats.

2n. Amb la pena de presó de sis mesos a dos anys, quan l'amenaça no hagi estat condicional.

Article 170⁹⁷

1. Si les amenaces d'un mal que constitueix delictes van dirigides a atemorir els habitants d'una població, grup ètnic, cultural o religiós, o col·lectiu social o professional, o qualsevol altre grup de persones, i tenen la gravetat necessària per aconseguir-ho, s'imposen respectivament les penes superiors en grau a les previstes a l'article anterior.

2. Han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a dos anys els qui, amb la mateixa finalitat i gravetat, reclamin públicament la comissió d'accions violentes per part de bandes armades, organitzacions o grups terroristes.⁹⁸

97. Article redactat de conformitat amb l'article 3 de la Llei orgànica 2/1998, de 15 de juny, per la qual es modifiquen el Codi penal i la Llei d'enjudiciament criminal (BOE núm. 143, de 16 de juny, i suplement en català núm. 3, de 6 de juliol).

98. Apartat 2 redactat de conformitat amb l'article únic.59 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 171⁹⁹

1. Les amenaces d'un mal que no constitueixi delictes es castiguen amb pena de presó de tres mesos a un any o una multa de sis a 24 mesos, ateses la gravetat i la circumstància del fet, quan l'amenaça sigui condicional i la condició no consisteixi en una conducta deguda. Si el culpable ha aconseguit el seu propòsit, se li ha d'imposar la pena en la meitat superior.

2. Si algú exigeix d'un altre una quantitat o recompensa sota l'amenaça de revelar o difondre fets referents a la seva vida privada o relacions familiars que no siguin públicament coneguts i puguin afectar la seva fama, crèdit o interès, ha de ser castigat amb la pena de presó de dos a quatre anys, si ha aconseguit el lliurament de tot o part del que hagi exigit, i amb la de quatre mesos a dos anys, si no ho aconsegueix.

3. Si el fet descrit a l'apartat anterior consisteix en l'amenaça de revelar o denunciar la comissió d'algun delictes, el ministeri fiscal, per facilitar el càstig de l'amenaça, es pot abstenir d'acusar pel delictes la revelació del qual s'hagi amenaçat, llevat que aquest estigui castigat amb una pena de presó superior a dos anys. En aquest últim cas, el jutge o tribunal pot rebaixar la sanció en un o dos graus.

4. Qui de manera lleu amenaci qui sigui o hagi estat la seva esposa, o dona que estigui o hagi estat lligada a ell per una relació d'afectivitat anàloga fins i tot sense convivència, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any o de treballs en benefici de la comunitat de trenta-un a vuitanta dies i, en tot cas, privació del dret a la tinença i el portament d'armes d'un any i un dia a tres anys, així com, quan el jutge o el tribunal ho considerin adequat a l'interès del menor o incapac, inhabilitació especial per a l'exercici de la pàtria potestat, tutela, curatela, guarda o acolliment fins a cinc anys.

99. Article redactat de conformitat amb l'article únic.60 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

La mateixa pena s'imposa a qui de manera lleu amenaci una persona especialment vulnerable que convisqui amb l'autor.¹⁰⁰

5. Qui de manera lleu amenaci amb armes o altres instruments perillosos alguna de les persones a què es refereix l'article 173.2, exceptuades les previstes a l'apartat anterior d'aquest article, ha de ser castigat amb la pena de presó de tres mesos a un any o a treballs en beneficis de la comunitat de trenta-un a vuitanta dies i, en tot cas, privació del dret a la tinença i el portament d'armes d'un a tres anys, així com, quan el jutge o el tribunal ho considerin adequat a l'interès del menor o incapaç, inhabilitació especial per a l'exercici de la pàtria potestat, tutela, curatela, guarda o acolliment per un temps de sis mesos a tres anys.

S'han d'imposar les penes previstes en els apartats 4 i 5, en la seva meitat superior quan el delicte es perpetri en presència de menors, o tingui lloc en el domicili comú o en el domicili de la víctima, o es realitzi trencant una pena de les que preveu l'article 48 d'aquest Codi o una mesura cautelar o de seguretat de la mateixa naturalesa.¹⁰¹

6. No obstant el que preveuen els apartats 4 i 5, el jutge o tribunal, raonant-ho a la sentència, atenent les circumstàncies personals de l'autor i les concurrents en la realització del fet, pot imposar la pena inferior en grau.¹⁰²

100. Apartat afegit per l'article 38 de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere (BOE núm. 313, de 29 de desembre, i suplement en català núm. 1, d'1 de gener de 2005).

101. Vegeu la nota 100.

102. Vegeu la nota 100.

CAPÍTOL III. De les coaccions

Article 172¹⁰³

1. El qui, sense estar-hi legítimament autoritzat, impedeixi a un altre amb violència fer el que la llei no prohibeix, o el compel·leixi a fer el que no vol, sigui just o injust, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a tres anys o amb una multa de 12 a 24 mesos, segons la gravetat de la coacció o dels mitjans emprats.

Quan la coacció exercida tingui com a objecte impedir l'exercici d'un dret fonamental se li han d'imposar les penes en la meitat superior, llevat que el fet tingui assenyalada una pena superior en un altre precepte d'aquest Codi.¹⁰⁴

2. Qui de manera lleu coaccioni qui sigui o hagi estat la seva esposa, o dona que estigui o hagi estat lligada a ell per una relació d'afectivitat anàloga, fins i tot sense convivència, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any o de treballs en benefici de la comunitat de trenta-un a vuitanta dies i, en tot cas, privació del dret a la tinença i el portament d'armes d'un any i un dia a tres anys, així com, quan el jutge o tribunal ho consideri adequat a l'interès del menor o incapaç, inhabilitació especial per a l'exercici de la pàtria potestat, tutela, curatela, guarda o acolliment fins a cinc anys.

La mateixa pena s'imposa a qui de manera lleu coaccioni una persona especialment vulnerable que convisqui amb l'autor.

S'ha d'imposar la pena en la seva meitat superior quan el delictes es perpetri en presència de menors, o tingui lloc al domicili comú o al domicili de la víctima, o es realitzi trencant una pena de les que preveu l'article 48 d'aquest Codi o una mesura cautelar o de seguretat de la mateixa naturalesa.

103. Article redactat de conformitat amb l'article únic.61 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

104. Apartat 1 numerat per l'article 39 de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere (BOE núm. 313, de 29 de desembre, i suplement en català núm. 1, d'1 de gener de 2005).

No obstant el que preveuen els paràgrafs anteriors, el jutge o tribunal, raonant-ho a la sentència, atenent les circumstàncies personals de l'autor i les concurrents en la realització del fet, pot imposar la pena inferior en grau.¹⁰⁵

TÍTOL VII. De les tortures i altres delictes contra la integritat moral

Article 173¹⁰⁶

1. El que infligeix a una altra persona un tracte degradant, i menyscaba greument la seva integritat moral, es castiga amb la pena de presó de sis mesos a dos anys.

2. El que habitualment exerceixi violència física o psíquica sobre qui sigui o hagi estat el seu cònjuge o sobre la persona que hi estigui o hi hagi estat lligada per una relació anàloga d'afectivitat fins i tot sense convivència, o sobre els descendents, ascendents o germans per naturalesa, adopció o afinitat, propis o del cònjuge o convivent, o sobre els menors o incapaços que visquin amb ell o que estiguin subjectes a la potestat, tutela, curatela, acolliment o guarda de fet del cònjuge o convivent, o sobre la persona emparada en qualsevol altra relació per la qual estigui integrada al nucli de la seva convivència familiar, així com sobre les persones que per la seva especial vulnerabilitat estan sotmeses a custòdia o guarda en centres públics o privats, es castiga amb la pena de presó de sis mesos a tres anys, privació del dret a tenir i portar armes de dos a cinc anys i, si s'escau, quan el jutge o tribunal ho consideri adequat per a l'interès del menor o incapaç, inhabilita-

105. Apartat 2 afegit per l'article 39 de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere (BOE núm. 313, de 29 de desembre, i suplement en català núm. 1, d'1 de gener de 2005).

106. Article redactat de conformitat amb l'article 1.8 de la Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre, de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social dels estrangers (BOE núm. 234, de 30 de setembre, i suplement en català núm. 20, de 16 d'octubre).

ció especial per a l'exercici de la pàtria potestat, tutela, curatela, guarda o acolliment per un temps d'un a cinc anys, sense perjudici de les penes que puguin correspondre als delictes o faltes en què s'hagin concretat els actes de violència física o psíquica.

S'han d'imposar les penes en la seva meitat superior quan algun o alguns dels actes de violència es perpetrin en presència de menors, o utilitzant armes, o tinguin lloc al domicili comú o al domicili de la víctima, o es realitzin trencant una pena de les que preveu l'article 48 d'aquest Codi o una mesura cautelar o de seguretat o prohibició de la mateixa naturalesa.

3. Per apreciar l'habitualitat a què es refereix l'apartat anterior, cal atènyer-se al nombre d'actes de violència acreditats, així com a la seva proximitat temporal, amb independència del fet que la violència s'hagi exercit sobre la mateixa o sobre diferents víctimes de les compreses en aquest article, i que els actes violents hagin estat o no objecte d'enjudiciament en processos anteriors.

Article 174

1. Comet tortura l'autoritat o el funcionari públic que, abusant del seu càrrec, i a fi d'obtenir una confessió o informació de qualsevol persona o de castigar-la per qualsevol fet que hagi comès o se sospiti que hagi comès, o per qualsevol raó basada en algun tipus de discriminació, la sotmeti a condicions o procediments que per la seva naturalesa, durada o altres circumstàncies li suposin sofriments físics o mentals, la supressió o disminució de les seves facultats de coneixement, discerniment o decisió o que, de qualsevol altra manera, atemptin contra la seva integritat moral. El culpable de tortura ha de ser castigat amb la pena de presó de dos a sis anys si l'atemptat és greu, i de presó d'un a tres anys si no ho és. A més de les penes assenyalades s'ha d'imposar, en tot cas, la pena d'inhabilitació absoluta de vuit a 12 anys.¹⁰⁷

107. Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article únic.62 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

2. Incorre en les mateixes penes, respectivament, l'autoritat o el funcionari d'institucions penitenciàries o de centres de protecció o correcció de menors que cometi, respecte de detinguts, interns o presos, els actes a què es refereix l'apartat anterior.

Article 175

L'autoritat o el funcionari públic que, abusant del seu càrrec i tret dels casos compresos a l'article anterior, atempti contra la integritat moral d'una persona ha de ser castigat amb la pena de presó de dos a quatre anys si l'atemptat és greu, i de presó de sis mesos a dos anys si no ho és. En tot cas, s'ha d'imposar a l'autor, a més de les penes assenyalades, la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de dos a quatre anys.

Article 176

S'han d'imposar les penes establertes respectivament en els articles precedents a l'autoritat o el funcionari que, faltant als deures del seu càrrec, permeti que altres persones executin els fets que s'hi preveuen.

Article 177

Si en els delictes descrits en els articles precedents, a més de l'atemptat a la integritat moral, es produeix una lesió o un dany a la vida, integritat física, salut, llibertat sexual o béns de la víctima o d'un tercer, s'han de castigar els fets separatament amb la pena que els correspongui pels delictes o les faltes comesos, excepte quan aquell ja es trobi especialment castigat per la llei.

TÍTOL VIII. Delictes contra la llibertat i la indemnitat sexuals¹⁰⁸

CAPÍTOL I. De les agressions sexuals¹⁰⁹

Article 178¹¹⁰

Qui atempti contra la llibertat sexual d'una altra persona, amb violència o intimidació, ha de ser castigat com a responsable d'agressió sexual amb la pena de presó d'un a quatre anys.

Article 179¹¹¹

Quan l'agressió sexual consisteixi en accés carnal per via vaginal, anal o bucal, o introducció de membres corporals o objectes per alguna de les dues primeres vies, el responsable ha de ser castigat com a reu de violació amb la pena de presó de sis a 12 anys.

108. Rúbrica redactada de conformitat amb l'article 1 de la Llei orgànica 11/1999, de 30 d'abril, de modificació del títol VIII del llibre II del Codi penal, aprovat per la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre (BOE núm. 104, d'1 de maig, i suplement en català núm. 9, de 31 de maig).

109. Capítol redactat, llevat de les modificacions posteriors, de conformitat amb l'article 2 de la Llei orgànica 11/1999, de 30 d'abril, de modificació del títol VIII del llibre II del Codi penal, aprovat per la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre (BOE núm. 104, d'1 de maig, i suplement en català núm. 9, de 31 de maig).

110. Article redactat de conformitat amb l'article 2 de la Llei orgànica 11/1999, de 30 d'abril, de modificació del títol VIII del llibre II del Codi penal, aprovat per la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre (BOE núm. 104, d'1 de maig, i suplement en català núm. 9, de 31 de maig).

111. Article redactat de conformitat amb l'article únic.63 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 180¹¹²

1. Les conductes anteriors han de ser castigades amb les penes de presó de quatre a deu anys per a les agressions de l'article 178, i de dotze a quinze anys per a les de l'article 179, quan concorri alguna de les circumstàncies següents:

1a. Quan la violència o la intimidació exercides siguin de caràcter particularment degradant o vexatori.

2a. Quan els fets es cometin per l'actuació conjunta de dues persones o més.

3a. Quan la víctima sigui especialment vulnerable, per motius d'edat, malaltia o situació, i, en tot cas, quan sigui menor de tretze anys.

4a. Quan, per a l'execució del delicte, el responsable s'hagi prevalgut d'una relació de superioritat o parentiu, pel fet de ser ascendent, descendent o germà, per naturalesa o adopció, o afins, amb la víctima.

5a. Quan l'autor faci ús d'armes o altres mitjans igualment perillosos, susceptibles de produir la mort o alguna de les lesions que preveuen els articles 149 i 150 d'aquest Codi, sens perjudici de la pena que pugui correspondre per la mort o les lesions causades.

2. Si hi concorren dues d'aquestes circumstàncies o més, les penes que preveu aquest article s'han d'imposar en la seva meitat superior.

112. Article redactat de conformitat amb l'article 2 de la Llei orgànica 11/1999, de 30 d'abril, de modificació del títol VIII del llibre II del Codi penal, aprovat per la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre (BOE núm. 104, d'1 de maig, i suplement en català núm. 9, de 31 de maig).

CAPÍTOL II. Dels abusos sexuals¹¹³

Article 181¹¹⁴

1. Qui dugui a terme actes que atemptin contra la llibertat o la indemnitat sexual d'una altra persona, sense violència o intimidació i sense el consentiment d'aquesta altra persona, ha de ser castigat, com a responsable d'abús sexual, amb la pena de presó d'un a tres anys o una multa de divuit a vint-i-quatre mesos.

2. Als efectes de l'apartat anterior, es consideren abusos sexuals no consentits els que s'executin sobre menors de tretze anys, sobre persones que estiguin privades de sentit o del trastorn mental de les quals s'abusi.

3. La mateixa pena s'ha d'imposar si el consentiment s'obté quan el responsable es preval d'una situació de superioritat manifesta que coarti la llibertat de la víctima.

4. Les penes assenyalades en aquest article s'han d'imposar en la seva meitat superior si hi concorre la circumstància 3a o la 4a, de les que preveu l'apartat 1 de l'article 180 d'aquest Codi.

Article 182¹¹⁵

1. En tots els casos de l'article anterior, quan l'abús sexual consisteixi en accés carnal per via vaginal, anal o bucal, o introducció de membres corporals o objectes per alguna de les dues primeres

113. Capítol redactat, llevat de les modificacions posteriors, de conformitat amb l'article 2 de la Llei orgànica 11/1999, de 30 d'abril, de modificació del títol VIII del llibre II del Codi penal, aprovat per la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre (BOE núm. 104, d'1 de maig, i suplement en català núm. 9, de 31 de maig).

114. Article redactat de conformitat amb l'article 2 de la Llei orgànica 11/1999, de 30 d'abril, de modificació del títol VIII del llibre II del Codi penal, aprovat per la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre (BOE núm. 104, d'1 de maig, i suplement en català núm. 9, de 31 de maig).

115. Article redactat, llevat de la modificació posterior, de conformitat amb l'article 2 de la Llei orgànica 11/1999, de 30 d'abril, de modificació del títol VIII del llibre II del Codi penal, aprovat per la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre (BOE núm. 104, d'1 de maig, i suplement en català núm. 9, de 31 de maig).

vies, el responsable ha de ser castigat amb la pena de presó de quatre a 10 anys.¹¹⁶

2. La pena assenyalada en l'apartat anterior s'ha d'imposar en la seva meitat superior quan hi concorri la circumstància 3a o la 4a, de les que preveu l'article 180.1 d'aquest Codi.

Article 183¹¹⁷

1. Qui cometi abús sexual amb una persona major de tretze anys i menor de setze amb la intervenció d'engany ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a dos anys o una multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

2. Quan l'abús consisteixi en accés carnal per via vaginal, anal o bucal, o introducció de membres corporals o objectes per alguna de les dues primeres vies, la pena ha de ser de presó de dos a sis anys. La pena s'imposa en la meitat superior si hi concorre la circumstància 3a, o la 4a, de les que preveu l'article 180.1 d'aquest Codi.¹¹⁸

116. Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article únic.64 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

117. Article redactat de conformitat amb l'article 2 de la Llei orgànica 11/1999, de 30 d'abril, de modificació del títol VIII del llibre II del Codi penal, aprovat per la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre (BOE núm. 104, d'1 de maig, i suplement en català núm. 9, de 31 de maig).

118. Apartat 2 redactat de conformitat amb l'article únic.65 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

CAPÍTOL III. De l'assetjament sexual¹¹⁹

Article 184¹²⁰

1. El qui sol·liciti favors de naturalesa sexual, per a si mateix o per a un tercer, en l'àmbit d'una relació laboral, docent o de prestació de serveis, continuada o habitual, i amb aquest comportament provoqui a la víctima una situació objectiva i greument intimidatòria, hostil o humiliant, ha de ser castigat, com a autor d'assetjament sexual, amb la pena de presó de tres a cinc mesos o una multa de sis a 10 mesos.

2. Si el culpable d'assetjament sexual ha comès el fet prevalent-se d'una situació de superioritat laboral, docent o jeràrquica, o amb l'anunci exprés o tàcit de causar a la víctima un mal relacionat amb les legítimes expectatives que aquella pugui tenir en l'àmbit de la relació indicada, la pena és de presó de cinc a set mesos o una multa de 10 a 14 mesos.

3. Quan la víctima sigui especialment vulnerable, per raó de la seva edat, malaltia o situació, la pena és de presó de cinc a set mesos o una multa de 10 a 14 mesos en els casos que preveu l'apartat 1, i de presó de sis mesos a un any en els casos que preveu l'apartat 2 d'aquest article.

119. Capítol redactat, llevat de les modificacions posteriors, de conformitat amb l'article 2 de la Llei orgànica 11/1999, de 30 d'abril, de modificació del títol VIII del llibre II del Codi penal, aprovat per la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre (BOE núm. 104, d'1 de maig, i suplement en català núm. 9, de 31 de maig).

120. Article redactat de conformitat amb l'article únic.66 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

CAPÍTOL IV. Dels delictes d'exhibicionisme i provocació sexual¹²¹

Article 185¹²²

El qui executi o faci executar a una altra persona actes d'exhibició obscena davant de menors d'edat o incapaços ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any o una multa de 12 a 24 mesos.

Article 186¹²³

El qui, per qualsevol mitjà directe, vengui, difongui o exhibeixi material pornogràfic entre menors d'edat o incapaços ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any o una multa de 12 a 24 mesos.

121. Capítol redactat, llevat de les modificacions posteriors, de conformitat amb l'article 2 de la Llei orgànica 11/1999, de 30 d'abril, de modificació del títol VIII del llibre II del Codi penal, aprovat per la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre (BOE núm. 104, d'1 de maig, i suplement en català núm. 9, de 31 de maig).

122. Article redactat de conformitat amb l'article únic.67 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

123. Article redactat de conformitat amb l'article únic.68 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

CAPÍTOL V. Dels delictes relatius a la prostitució i la corrupció de menors¹²⁴

Article 187¹²⁵

1. Qui indueixi, promogui, afavoreixi o faciliti la prostitució d'una persona menor d'edat o incapaç ha de ser castigat amb les penes de presó d'un a quatre anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

2. Incorren en la pena de presó indicada, en la seva meitat superior, i a més en la d'inhabilitació absoluta de sis a dotze anys, els que duguin a terme els fets prevalent-se de la seva condició d'autoritat, agent d'aquesta autoritat o funcionari públic.

3. S'imposen les penes superiors en grau a les que preveuen els apartats anteriors, en els casos respectius, quan el culpable pertanyi a una organització o associació, fins i tot de caràcter transitori, que es dediqui a aquestes activitats.

Article 188¹²⁶

1. El que determini, fent servir violència, intimidació o engany, o abusant d'una situació de superioritat o de necessitat o vulnerabilitat de la víctima, una persona major d'edat a exercir la prostitució o a mantenir-s'hi, és castigat amb les penes de presó de dos a quatre anys i una multa de 12 a 24 mesos. Incorre en la mateixa pena qui es lucrí explotant la prostitució d'una altra persona, fins i tot amb el consentiment d'aquesta.

124. Capítol redactat, llevat de les modificacions posteriors, de conformitat amb l'article 2 de la Llei orgànica 11/1999, de 30 d'abril, de modificació del títol VIII del llibre II del Codi penal, aprovat per la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre (BOE núm. 104, d'1 de maig, i suplement en català núm. 9, de 31 de maig).

125. Article redactat de conformitat amb l'article 2 de la Llei orgànica 11/1999, de 30 d'abril, de modificació del títol VIII del llibre II del Codi penal, aprovat per la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre (BOE núm. 104, d'1 de maig, i suplement en català núm. 9, de 31 de maig).

126. Article redactat de conformitat amb l'article 1.9 de la Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre, de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social dels estrangers (BOE núm. 234, de 30 de setembre, i suplement en català núm. 20, de 16 d'octubre).

2. S'imposen les penes corresponents en la seva meitat superior, i a més la pena d'inhabilitació absoluta de sis a 12 anys, als que tinguin les conductes descrites a l'apartat anterior prevalent-se de la seva condició d'autoritat, agent d'aquesta o funcionari públic.

3. Si aquestes conductes tenen com a objecte una persona menor d'edat o incapaç, per iniciar-la o mantenir-la en una situació de prostitució, s'imposa al responsable la pena superior en grau a la que correspongui segons els apartats anteriors.

4. Les penes assenyalades s'imposen en els seus casos respectius sense perjudici de les que corresponguin per les agressions o abusos sexuals comesos sobre la persona prostituïda.

Article 189¹²⁷

1. Es castiga amb la pena de presó d'un a quatre anys:

a) El qui utilitzi menors d'edat o incapaços amb fins o en espectacles exhibicionistes o pornogràfics, tant públics com privats, o per elaborar qualsevol classe de material pornogràfic, amb qualsevol suport, o financii qualsevol d'aquestes activitats.

b) El qui produeixi, vengui, distribueixi, exhibeixi o faciliti la producció, venda, difusió o exhibició per qualsevol mitjà de material pornogràfic en l'elaboració del qual hagin estat utilitzats menors d'edat o incapaços, o en tinguin per a aquestes finalitats, encara que el material tingui l'origen a l'estranger o sigui desconegut.

2. El qui per al seu propi ús posseeixi material pornogràfic en l'elaboració del qual s'hagin utilitzat menors d'edat o incapaços ha de ser castigat amb la pena de tres mesos a un any de presó o amb una multa de sis mesos a dos anys.

3. Han de ser castigats amb la pena de presó de quatre a vuit anys els qui duguin a terme els actes que preveu l'apartat 1 d'aquest article quan es doni alguna de les circumstàncies següents:

127. Article redactat de conformitat amb l'article únic.69 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

- a) Quan s'utilitzin nens menors de 13 anys.
- b) Quan els fets revesteixin un caràcter particularment degradant o vexatori.
- c) Quan els fets tinguin una gravetat especial atenent el valor econòmic del material pornogràfic.
- d) Quan el material pornogràfic representi nens o incapaçs que són víctimes de violència física o sexual.
- e) Quan el culpable pertanyi a una organització o associació, fins i tot de caràcter transitori, que es dediqui a la realització d'aquestes activitats.
- f) Quan el responsable sigui ascendent, tutor, cuidador, guardador, mestre o qualsevol altra persona encarregada, de fet o de dret, del menor o incapaç.

4. El qui faci participar un menor o incapaç en un comportament de naturalesa sexual que perjudiqui l'evolució o el desenvolupament de la personalitat d'aquest ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any.

5. El qui tingui sota la seva potestat, tutela, guarda o acolliment un menor d'edat o incapaç i que, amb coneixement del seu estat de prostitució o corrupció, no faci el possible per impedir que continuï en aquest estat, o no acudeixi a l'autoritat competent per a la mateixa finalitat si no té mitjans per a la custòdia del menor o incapaç, ha de ser castigat amb la pena de presó de tres a sis mesos o una multa de sis a 12 mesos.

6. El ministeri fiscal ha de promoure les accions pertinents per tal de privar de la pàtria potestat, tutela, guarda o acolliment familiar, si s'escau, la persona que incorri en alguna de les conductes descrites a l'apartat anterior.

7. Ha de ser castigat amb la pena de presó de tres mesos a un any o una multa de sis mesos a dos anys el qui produeixi, vengui, distribueixi, exhibeixi o faciliti per qualsevol mitjà material pornogràfic en el qual, no havent utilitzat directament menors o incapaçs, s'emprí la seva veu o imatge alterada o modificada.

8. En els casos que preveuen els apartats anteriors, es poden imposar les mesures que preveu l'article 129 d'aquest Codi quan el culpable pertanyi a una societat, organització o associació, fins i tot de caràcter transitori, que es dediqui a la realització d'aquestes activitats.

Article 190¹²⁸

La condemna d'un jutge o tribunal estranger, imposada per delictes compresos en aquest capítol, s'ha d'equiparar a les sentències dels jutges o tribunals espanyols als efectes de l'aplicació de la circumstància agreujant de reincidència.

CAPÍTOL VI. Disposicions comunes als capítols anteriors

Article 191

1. Per procedir pels delictes d'agressions, assetjament o abusos sexuals, cal una denúncia de la persona perjudicada, del seu representant legal o una querella del Ministeri Fiscal, que ha d'actuar ponderant els legítims interessos presents. Quan la víctima sigui menor d'edat, incapaç o una persona desvalguda, n'hi ha prou amb la denúncia del Ministeri Fiscal.

2. En aquests delictes el perdó de l'ofès o del representant legal no extingeix l'acció penal ni la responsabilitat d'aquesta classe.

Article 192

1. Els ascendents, tutors, curadors, guardadors, mestres o qualsevol altra persona encarregada de fet o de dret del menor o incapaç, que intervinguin com a autors o còmplices en la perpetració dels delictes compresos en aquest títol, han de ser castigats amb la pena que els correspongui, en la meitat superior.

No s'ha d'aplicar aquesta regla quan la circumstància que conté estigui específicament prevista en el tipus penal de què es tracti.

2. El jutge o el tribunal pot imposar raonadament, a més, la pena d'inhabilitació especial per a l'exercici dels drets de la pàtria potestat, tutela, curatela, guarda, ocupació o càrrec públic o exercici de la professió o ofici, per un termini de sis mesos a sis anys.

128. Article redactat de conformitat amb l'article 2 de la Llei orgànica 11/1999, de 30 d'abril, de modificació del títol VIII del llibre II del Codi penal, aprovat per la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre (BOE núm. 104, d'1 de maig, i suplement en català núm. 9, de 31 de maig).

Article 193

En les sentències condemnatòries per delictes contra la llibertat sexual, a més del pronunciament corresponent a la responsabilitat civil, s'han de fer, si s'escau, els que siguin procedents quant a la filiació i fixació d'aliments.

Article 194

En els supòsits tipificats en els capítols IV i V d'aquest títol, quan en la realització dels actes s'utilitzin establiments o locals, oberts o no al públic, es pot disposar en la sentència condemnatòria que es clausurin temporalment o definitivament. La clausura temporal, que no pot excedir els cinc anys, pot adoptar-se també amb caràcter cautelar.

TÍTOL IX. De l'omissió del deure d'auxili

Article 195

1. El qui no socorri una persona que es trobi desemparada i en perill manifest i greu, quan pugui fer-ho sense risc propi ni de tercers, ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a dotze mesos.

2. Incorre en les mateixes penes el qui, impedit de prestar auxili, no demani amb urgència auxili aliè.

3. Si la víctima ho és per accident ocasionat fortuïtament pel qui va ometre l'auxili, la pena és de presó de sis mesos a 18 mesos, i si l'accident es deu a imprudència, la de presó de sis mesos a quatre anys.¹²⁹

129. Apartat 3 redactat de conformitat amb l'article únic.70 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 196

El professional que, estant-hi obligat, denegui l'assistència sanitària o abandoni els serveis sanitaris, quan de la denegació o abandó se'n derivi un risc greu per a la salut de les persones, ha de ser castigat amb les penes de l'article precedent en la meitat superior i amb la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici, per un termini de sis mesos a tres anys.

TÍTOL X. Delictes contra la intimitat, el dret a la pròpia imatge i la inviolabilitat del domicili

CAPÍTOL I. Del descobriment i revelació de secrets

Article 197

1. El qui, per descobrir els secrets o vulnerar la intimitat d'altri, sense el seu consentiment, s'apoderi dels seus papers, cartes, misatges de correu electrònic o qualsevol altre document o efectes personals o intercepti les seves telecomunicacions o utilitzi artificis tècnics d'escolta, transmissió, gravació o reproducció del so o de la imatge, o de qualsevol altre senyal de comunicació, ha de ser castigat amb les penes de presó d'un a quatre anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

2. S'han d'imposar les mateixes penes al qui, sense estar-hi autoritzat, s'apoderi, utilitzi o modifiqui, en perjudici d'un tercer, dades reservades de caràcter personal o familiar d'altri que es trobin registrades en fitxers o suports informàtics, electrònics o telemàtics, o en qualsevol altre tipus d'arxiu o registre públic o privat. S'han d'imposar penes iguals a qui, sense estar-hi autoritzat, hi accedeixi per qualsevol mitjà i a qui les alteri o utilitzi en perjudici del titular de les dades o d'un tercer.

3. S'ha d'imposar la pena de presó de dos a cinc anys si es difonen, revelen o cedeixen a tercers les dades o els fets descoberts o les imatges captades a què es refereixen els números anteriors.

S'ha de castigar amb les penes de presó d'un a tres anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos el qui, sabent-ne l'origen il·lícit i

sense haver pres part en el seu descobriment, realitzi la conducta descrita en el paràgraf anterior.

4. Si els fets descrits en els apartats 1 i 2 d'aquest article els realitzen les persones encarregades o responsables dels fitxers, suports informàtics, electrònics o telemàtics, arxius o registres, s'ha d'imposar la pena de presó de tres a cinc anys, i si es difonen, cedeixen o revelen les dades reservades, s'ha d'imposar la pena en la meitat superior.

5. Igualment, quan els fets descrits en els apartats anteriors afectin dades de caràcter personal que revelin la ideologia, religió, creences, salut, origen racial o vida sexual, o la víctima sigui un menor d'edat o un incapac, s'han d'imposar les penes previstes en la meitat superior.

6. Si els fets es realitzen amb fins lucratiu, s'han d'imposar les penes previstes respectivament en els apartats 1 al 4 d'aquest article en la meitat superior. Si a més afecten dades de les esmentades en l'apartat 5, la pena que s'ha d'imposar és la de presó de quatre a set anys.

Article 198

L'autoritat o el funcionari públic que, llevat dels casos permesos per la llei, sense que hi hagi causa legal per un delict, i prevalent-se del seu càrrec, realitzi qualsevol de les conductes descrites a l'article anterior, ha de ser castigat amb les penes que s'hi preveuen respectivament, en la meitat superior i, a més, amb la d'inhabilitació absoluta per un termini de sis a dotze anys.

Article 199

1. El qui reveli secrets aliens, dels quals tingui esment per raó del seu ofici o les seves relacions laborals, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a tres anys i multa de sis a dotze mesos.

2. El professional que, amb incompliment de la seva obligació de sigil o reserva, divulgui els secrets d'una altra persona, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys, multa de dotze a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a l'esmentada professió per un termini de dos a sis anys.

Article 200

El que disposa aquest capítol és aplicable al qui descobreixi, reveli o cedeixi dades reservades de persones jurídiques, sense el consentiment dels seus representants, tret del que disposen altres preceptes d'aquest Codi.

Article 201

1. Per procedir pels delictes previstos en aquest capítol cal la denúncia de la persona perjudicada o del seu representant legal. El Ministeri Fiscal també pot presentar la denúncia si es tracta d'una persona menor d'edat, incapac o desvalguda.

2. No cal la denúncia exigida en l'apartat anterior per procedir pels fets descrits a l'article 198 d'aquest Codi, ni quan la comissió del delicte afecti els interessos generals o una pluralitat de persones.

3. El perdó de l'ofès o del seu representant legal, si en té, extingeix l'acció penal o la pena imposada, sens perjudici del que disposa el segon paràgraf del número 4t de l'article 130.

CAPÍTOL II. De la violació de domicili, domicili de persones jurídiques i establiments oberts al públic

Article 202

1. El particular que, sense habitar-hi, entri en un domicili aliè o s'hi mantingui contra la voluntat del seu habitant, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys.

2. Si el fet s'executa amb violència o intimidació la pena és de presó d'un a quatre anys i multa de sis a dotze mesos.

Article 203

1. El qui entri contra la voluntat del seu titular en el domicili d'una persona jurídica pública o privada, un despatx professional o una oficina, o en un establiment mercantil o un local obert al públic fora de les hores d'obertura ha de ser castigat amb les penes de presó de sis mesos a un any i multa de sis a deu mesos.

2. El qui amb violència o intimidació entri o es mantingui contra la voluntat del seu titular en el domicili d'una persona jurídica pública o privada, un despatx professional o una oficina, o en un establiment mercantil o un local obert al públic, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a tres anys.

Article 204

L'autoritat o el funcionari públic que, llevat dels casos permesos per la llei i sense que hi hagi causa legal per delicte, cometi qualsevol dels fets descrits en els dos articles anteriors, ha de ser castigat amb la pena que s'hi preveu respectivament, en la meitat superior, i inhabilitació absoluta de sis a dotze anys.

TÍTOL XI. Delictes contra l'honor

CAPÍTOL I. De la calúnnia

Article 205

És calúnnia la imputació d'un delicte feta sabent que és fals o amb menyspreu temerari cap a la veritat.

Article 206¹³⁰

Les calúnnies es castiguen amb les penes de presó de sis mesos a dos anys o una multa de dotze a 24 mesos, si es propaguen amb publicitat i, altrament, amb una multa de sis a 12 mesos.

130. Article redactat de conformitat amb l'article únic.71 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 207

L'acusat per un delict de calúmia queda exempt de tota pena provant el fet criminal que hagi imputat.

CAPÍTOL II. De la injúria

Article 208

És injúria l'acció o expressió que lesiona la dignitat d'una altra persona, menyscabant-ne la fama o atemptant contra la seva pròpia estimació.

Només constitueixen delictes les injúries que, per la seva naturalesa, efectes i circumstàncies, es tinguin per greus en el concepte públic.

Les injúries que consisteixen en la imputació de fets no es consideren greus, tret de quan s'hagin dut a terme sabent-ne la falsedat o amb menyspreu temerari cap a la veritat.

Article 209

Les injúries greus fetes amb publicitat es castiguen amb la pena de multa de sis a catorze mesos i, en qualsevol altre cas, amb la de tres a set mesos.

Article 210

L'acusat d'injúria queda exempt de responsabilitat si prova la veritat de les imputacions quan aquestes es dirigeixin contra funcionaris públics sobre fets que concerneixin l'exercici dels seus càrrecs o que es refereixin a la comissió de faltes penals o d'infraccions administratives.

CAPÍTOL III. Disposicions generals

Article 211

La calúmnia i la injúria es reputen fetes amb publicitat quan es propaguen per mitjà de la impremta, la radiodifusió o per qualsevol altre mitjà d'eficàcia semblant.

Article 212

En els casos als quals es refereix l'article anterior, és responsable civil solidària la persona física o jurídica propietària del mitjà informatiu a través del qual s'hagi propagat la calúmnia o la injúria.

Article 213

Si la calúmnia o la injúria es cometen mitjançant preu, recompensa o promesa, els tribunals han d'imposar, a més de les penes assenyalades per als delictes de què es tracti, la d'inhabilitació especial que preveuen els articles 42 o 45 d'aquest Codi, per un termini de sis mesos a dos anys.

Article 214

Si l'acusat de calúmnia o injúria reconeix davant l'autoritat judicial la falsedat o falta de certesa de les imputacions i se'n retracta, el jutge o el tribunal ha d'imposar la pena immediatament inferior en grau i pot deixar d'imposar la pena d'inhabilitació que estableix l'article anterior.

El jutge o el tribunal davant del qual es produeixi el reconeixement ha d'ordenar que es lliuri un testimoni de retractació a l'ofès i, si aquest ho sol·licita, n'ha d'ordenar la publicació en el mateix mitjà en què va aparèixer la calúmnia o la injúria, en un espai idèntic o similar a aquell en què es va produir la difusió i dins el termini que assenyalí el jutge o el tribunal sentenciador.

Article 215

1. Ningú és penat per calúmnia o injúria sinó en virtut d'una querella de la persona ofesa pel delictes o del seu representant legal. Es procedeix d'ofici quan l'ofensa es dirigeix contra un funcionari públic, autoritat o agent d'aquesta sobre fets relatius a l'exercici dels seus càrrecs.¹³¹

2. Ningú no pot deduir acció de calúmnia o injúria dites en judici sense llicència prèvia del jutge o del tribunal que en conegui o n'hagi conegut.

3. El culpable de calúmnia o injúria queda exempt de responsabilitat criminal mitjançant el perdó de la persona ofesa pel delictes o del seu representant legal, sens perjudici del que disposa el segon paràgraf del número 4t de l'article 130 d'aquest Codi.

Article 216

En els delictes de calúmnia o injúria es considera que la reparació del dany comprèn també la publicació o divulgació de la sentència condemnatòria, a costa del condemnat per aquests delictes, en el termini i la forma que el jutge o el tribunal consideri més adequat a aquesta finalitat, després d'oïr ambdues parts.

TÍTOL XII. Delictes contra les relacions familiars

CAPÍTOL I. Dels matrimonis il·legals

Article 217

El qui contregui segon o ulterior matrimoni, sabent que subsisteix legalment l'anterior, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any.

131. Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article únic.72 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 218

1. El qui, per perjudicar l'altre contraent, celebri un matrimoni invàlid ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys.

2. El responsable queda exempt de pena si el matrimoni és convalidat posteriorment.

Article 219

1. El qui autoritzi un matrimoni en el qual es doni alguna causa de nul·litat coneguda o denunciada en l'expedient, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de dos a sis anys.

2. Si la causa de nul·litat és dispensable, la pena ha de ser de suspensió d'ocupació o càrrec públic de sis mesos a dos anys.

CAPÍTOL II. De la suposició de part i de l'alteració de la paternitat, estat o condició del menor

Article 220

1. La suposició d'un part ha de ser castigada amb les penes de presó de sis mesos a dos anys.

2. S'ha d'imposar la mateixa pena a qui ocultí o lliuri a tercers un fill per alterar-ne o modificar-ne la filiació.

3. La substitució d'un infant per un altre ha de ser castigada amb les penes de presó d'un a cinc anys.

4. Els ascendents, per naturalesa o per adopció, que cometin els fets descrits en els tres apartats anteriors poden ser castigats a més amb la pena d'inhabilitació especial per exercir el dret de pàtria potestat que tinguin sobre el fill o descendent suposat, ocultat, lliurat o substituït i, si s'escau, sobre la resta de fills o descendents per un termini de quatre a deu anys.

5. Les substitucions d'un infant per un altre que es produeixin en centres sanitaris o sociosanitaris per imprudència greu dels responsables de la seva identificació i custòdia, s'han de castigar amb la pena de presó de sis mesos a un any.

Article 221

1. Els qui, existint compensació econòmica, lliurin a una altra persona un fill, descendent o qualsevol menor encara que no hi hagi relació de filiació o parentiu, eludint els procediments legals de la guarda, acolliment o adopció, amb la finalitat d'establir una relació anàloga a la de filiació, han de ser castigats amb les penes de presó d'un a cinc anys i d'inhabilitació especial per a l'exercici del dret de la pàtria potestat, tutela, curatela o guarda per un temps de quatre a 10 anys.¹³²

2. La persona que el rebi i l'intermediari han de ser castigats amb la mateixa pena, encara que el lliurament del menor s'hagi efectuat en un país estranger.

3. Si els fets es cometen utilitzant llars d'infants, col·legis o altres locals o establiments on s'acullin nens, s'ha d'imposar als culpables la pena d'inhabilitació especial per exercir les activitats esmentades per un termini de dos a sis anys i es pot disposar la clausura temporal o definitiva dels establiments. En la clausura temporal, el termini no pot excedir els cinc anys.

Article 222

L'educador, facultatiu, autoritat o funcionari públic que, en l'exercici de la seva professió o càrrec, realitzi les conductes descrites en els dos articles anteriors, incorre en la pena que s'hi assenyalava i, a més, en la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici, de dos a sis anys.

A l'efecte d'aquest article, el terme facultatiu comprèn metges, llevadores, personal d'infermeria i qualsevol altra persona que realitzi una activitat sanitària o sociosanitària.

132. Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article únic.73 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

CAPÍTOL III. Dels delictes contra els drets i deures familiars

Secció primera. Del trencament dels deures de custòdia i de la inducció de menors a l'abandó de domicili

Article 223

El qui, tenint al seu càrrec la custòdia d'un menor d'edat o un incapaç, no el presenti als seus pares o guardadors sense justificació per fer-ho, quan aquests l'hi requereixin, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys, sens perjudici que els fets constitueixin un altre delicte més greu.

Article 224

El qui indueixi un menor d'edat o un incapaç a abandonar el domicili familiar, o el lloc on resideixi amb anuència dels seus pares, tutors o guardadors, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys.

En la mateixa pena incorre el progenitor que indueix el seu fill menor a infringir el règim de custòdia que estableix l'autoritat judicial o administrativa.¹³³

Article 225¹³⁴

Quan el responsable dels delictes que preveuen els dos articles anteriors restitueixi el menor d'edat o l'incapaç al seu domicili o residència, o el dipositi en un lloc conegut i segur, sense haver-lo

133. Paràgraf 2n afegit per l'article 3 de la Llei orgànica 9/2002, de 10 de desembre, de modificació de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, i del Codi civil, sobre sostracció de menors (BOE núm. 296, d'11 de desembre, i suplement en català núm. 1, d'1 de gener de 2003).

134. Article redactat de conformitat amb l'article únic.74 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

fet objecte de cap vexació, sevícies o acte delictiu, ni haver posat en perill la seva vida, salut, integritat física o llibertat sexual, el fet ha de ser castigat amb la pena de presó de tres mesos a un any o una multa de sis a 24 mesos, sempre que el lloc d'estada del menor d'edat o incapaç hagi estat comunicat als seus pares, tutors o guardadors, o l'absència no hagi estat superior a 24 hores.

Secció segona. De la sostracció de menors¹³⁵

Article 225 bis¹³⁶

1. El progenitor que sense causa justificada per fer-ho sostragui el seu fill menor s'ha de castigar amb la pena de presó de dos a quatre anys i inhabilitació especial per a l'exercici del dret de pàtria potestat per un temps de quatre a deu anys.

2. Als efectes d'aquest article, es considera sostracció:

1r. El trasllat d'un menor del seu lloc de residència sense consentiment del progenitor amb qui convisqui habitualment o de les persones o institucions a les quals estigui confiada la seva guarda o custòdia.

2n. La retenció d'un menor amb incompliment greu del deure establert per resolució judicial o administrativa.

3. Quan el menor sigui traslladat fora d'Espanya o sigui exigida alguna condició per a la seva restitució la pena assenyalada a l'apartat 1 s'imposa en la seva meitat superior.

4. Quan el sostractor hagi comunicat el lloc d'estada a l'altre progenitor o a qui correspongui legalment tenir-ne cura dins de les vint-i-quatre hores següents a la sostracció amb el compromís de devolució immediata que efectivament dugui a terme, o l'absència

135. Secció afegida per l'article 1.1 de la Llei orgànica 9/2002, de 10 de desembre, de modificació de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, i del Codi civil, sobre sostracció de menors (BOE núm. 296, d'11 de desembre, i suplement en català núm. 1, d'1 de gener de 2003).

136. Article afegit per l'article 2 de la Llei orgànica 9/2002, de 10 de desembre, de modificació de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, i del Codi civil, sobre sostracció de menors (BOE núm. 296, d'11 de desembre, i suplement en català núm. 1, d'1 de gener de 2003).

no hagi estat superior al termini esmentat de vint-i-quatre hores, queda exempt de pena.

Si la restitució la fa, sense la comunicació a què es refereix el paràgraf anterior, dins dels quinze dies següents a la sostracció, li ha de ser imposada la pena de presó de sis mesos a dos anys.

Aquests terminis s'han de computar des de la data de la denúncia de la sostracció.

5. Les penes assenyalades en aquest article també s'han d'imposar als ascendents del menor i als parents del progenitor fins al segon grau de consanguinitat o afinitat que incorrin en les condutes anteriorment descrites.

Secció tercera. De l'abandó de família, menors o incapaços¹³⁷

Article 226

1. El qui deixi de complir els deures legals d'assistència inherents a la pàtria potestat, tutela, guarda o acolliment familiar o de prestar l'assistència necessària legalment establerta per al manteniment dels seus descendents, ascendents o cònjuge, que estiguin necessitats, ha de ser castigat amb la pena de presó de tres a sis mesos o una multa de sis a 12 mesos.¹³⁸

2. El jutge o el tribunal pot imposar al reu, motivadament, la pena d'inhabilitació especial per exercir el dret de pàtria potestat, tutela, guarda o acolliment familiar per un termini de quatre a deu anys.

137. Secció renumerada per l'article 1.2 de la Llei orgànica 9/2002, de 10 de desembre, de modificació de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, i del Codi civil, sobre sostracció de menors (BOE núm. 296, d'11 de desembre, i suplement en català núm. 1, d'1 de gener de 2003).

138. Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article únic.75 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 227

1. El qui deixi de pagar durant dos mesos consecutius o quatre mesos no consecutius qualsevol tipus de prestació econòmica en favor del cònjuge o els fills, establerta en conveni judicialment aprovat o resolució judicial en els casos de separació legal, divorci, declaració de nul·litat del matrimoni, procés de filiació, o procés d'aliments a favor dels seus fills, ha de ser castigat amb la pena de presó de tres mesos a un any o una multa de sis a 24 mesos.¹³⁹

2. Amb la mateixa pena s'ha de castigar el qui deixi de pagar qualsevol altra prestació econòmica establerta de manera conjunta o única en els supòsits previstos en l'apartat anterior.

3. La reparació del dany procedent del delictes comporta sempre el pagament de les quanties que es deuen.

Article 228

Els delictes previstos en els dos articles anteriors només s'han de perseguir amb la denúncia prèvia de la persona perjudicada o del seu representant legal. Quan aquesta sigui menor d'edat, incapacitat o una persona desvalguda, també pot presentar la denúncia el Ministeri Fiscal.

Article 229

1. L'abandó d'un menor d'edat o un incapacitat per part de la persona encarregada de la seva guarda s'ha de castigar amb la pena de presó d'un a dos anys.

2. Si l'abandó el realitzen els pares, tutors o guardadors legals, s'ha d'imposar la pena de presó de divuit mesos a tres anys.

3. S'ha d'imposar la pena de presó de dos a quatre anys quan per les circumstàncies de l'abandó s'hagi posat en perill concret la vida, la salut, la integritat física o la llibertat sexual del menor

139. Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article únic.76 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

d'edat o de l'incapaç, sens perjudici que el fet es castigui com correspongui si constitueix un altre delictes més greu.

Article 230

L'abandó temporal d'un menor d'edat o d'un incapaç s'ha de castigar, en els casos respectius, amb les penes inferiors en grau a les previstes a l'article anterior.

Article 231

1. El qui, tenint al seu càrrec la criaça o educació d'un menor d'edat o d'un incapaç, el lliuri a un tercer o a un establiment públic sense l'anuència de qui l'hi hagi confiat, o, a falta d'aquest, de l'autoritat, ha de ser castigat amb la pena de multa de sis a dotze mesos.

2. Si amb el lliurament s'ha posat en perill concret la vida, la salut, la integritat física o la llibertat sexual del menor d'edat o de l'incapaç s'ha d'imposar la pena de presó de sis mesos a dos anys.

Article 232

1. Els qui utilitzin o prestin menors d'edat o incapaços per practicar la mendicitat, fins i tot si aquesta és encoberta, han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a un any.

2. Si per als fins de l'apartat anterior es trafica amb menors d'edat o incapaços, s'utilitza amb ells violència o intimidació, o se'ls subministren substàncies perjudicials per a la seva salut, s'ha d'imposar la pena de presó d'un a quatre anys.

Article 233

1. El jutge o el tribunal, si ho estima oportú en consideració a les circumstàncies del menor, pot imposar als responsables dels delictes previstos en els articles 229 al 232 la pena d'inhabilitació especial per exercir la pàtria potestat o els drets de guarda, tutela, curatela o acolliment familiar per un termini de quatre a deu anys.

2. Si el culpable té la guarda del menor per la seva condició de funcionari públic, se li ha d'imposar a més la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de dos a sis anys.

3. En tot cas, el Ministeri Fiscal ha d'instar a l'autoritat competent que prengui les mesures pertinents per a l'adequada custòdia i protecció del menor.

TÍTOL XIII. Delictes contra el patrimoni i contra l'ordre socioeconòmic

CAPÍTOL I. Dels furts

Article 234

El qui, amb ànim de lucre, prengui els béns mobles d'altri sense la voluntat de l'amo ha de ser castigat, com a reu de furt, amb la pena de presó de sis a 18 mesos si la quantia del que s'ha sostret passa de 400 euros.¹⁴⁰

Amb la mateixa pena es castiga el qui en el termini d'un any realitzi quatre vegades l'acció que descriu l'article 623.1 d'aquest Codi, sempre que l'import acumulat de les infraccions sigui superior al mínim de l'esmentada figura del delictes.¹⁴¹

Article 235

El furt es castiga amb la pena de presó d'un a tres anys:

1. Quan se sostreguin coses de valor artístic, històric, cultural o científic.

140. Paràgraf 1r redactat de conformitat amb l'article únic.77 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

141. Paràgraf 2n afegit per l'article 1.10 de la Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre, de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social dels estrangers (BOE núm. 234, de 30 de setembre, i suplement en català núm. 20, de 16 d'octubre).

2. Quan es tracti de coses de primera necessitat o destinades a un servei públic, sempre que la sostracció ocasioni a aquest una alteració greu, o una situació de desproveïment.

3. Quan revesteixi una especial gravetat, atès el valor dels efectes sostrets, o es produeixin perjudicis d'especial consideració.

4. Quan posi la víctima o la seva família en una greu situació econòmica o s'hagi realitzat abusant de les circumstàncies personals de la víctima.

Article 236¹⁴²

Ha de ser castigat amb una multa de tres a 12 mesos el qui, sent amo d'un bé moble o actuant amb el consentiment d'aquest, el sostregui de qui el tingui legítimament en el seu poder, amb perjudici d'aquest o d'un tercer, sempre que el valor del bé passi de 400 euros.

CAPÍTOL II. Dels robatoris

Article 237

Són reus del delicte de robatori els qui, amb ànim de lucre, s'apoderin dels béns mobles aliens utilitzant força en les coses per accedir al lloc on aquestes es troben o violència o intimidació en les persones.

Article 238

Són reus del delicte de robatori amb força en les coses els qui executin el fet quan es doni alguna de les circumstàncies següents:

142. Article redactat de conformitat amb l'article únic.78 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

- 1a. Escalada.
- 2a. Trencament de paret, sostre o terra, o fractura de porta o finestra.
- 3a. Fractura d'armaris, arques o una altra mena de mobles o objectes tancats o segellats, o forçament del seu pany o descobriment de la clau per sostreure'n el contingut, sigui al lloc del robatori o fora d'aquest.
- 4a. Ús de claus falses.
- 5a. Inutilització de sistemes específics d'alarma o guarda.

Article 239

Es consideren claus falses:

- 1r. Els rossinyols o altres instruments anàlegs.
- 2n. Les claus legítimes perdudes pel propietari o obtingudes per un mitjà que constitueixi una infracció penal.
- 3r. Qualsevol altres que no siguin les destinades pel propietari per obrir el pany violentat pel reu.

A l'efecte d'aquest article, es consideren claus les targetes, magnètiques o perforades, i els comandaments o instruments d'obertura a distància.

Article 240

El culpable de robatori amb força en les coses ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a tres anys.

Article 241

1. S'ha d'imposar la pena de presó de dos a cinc anys quan hi concorri alguna de les circumstàncies previstes a l'article 235, o el robatori es cometi en una casa habitada, un edifici o un local oberts al públic o en qualsevol de les seves dependències.

2. Es considera casa habitada l'alberg que constitueixi el domicili d'una o més persones, encara que accidentalment se'n trobin absents quan tingui lloc el robatori.

3. Es consideren dependències d'una casa habitada o d'un edifici o un local oberts al públic els seus patis, garatges i altres de-

partaments o llocs tancats i contigus a l'edifici i en comunicació interior amb aquest, i amb el qual formin una unitat física.

Article 242

1. El culpable de robatori amb violència o intimidació en les persones ha de ser castigat amb la pena de presó de dos a cinc anys, sens perjudici de la que pugui correspondre als actes de violència física que realitzi.

2. La pena s'ha d'imposar en la meitat superior quan el delinqüent faci ús de les armes o altres mitjans igualment perillosos que porti, tant en cometre el delictes com per protegir la fugida i quan el reu ataqüi els qui vagin a ajudar la víctima o els qui el persegueixin.

3. En consideració a la menor entitat de la violència o intimidació exercides i valorant a més les circumstàncies restants del fet, pot imposar-se la pena inferior en grau a la que preveu l'apartat primer d'aquest article.

CAPÍTOL III. De l'extorsió

Article 243

El qui, amb ànim de lucre, obligui a altri, amb violència o intimidació, a realitzar o ometre un acte o negoci jurídic en perjudici del seu patrimoni o del d'un tercer, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a cinc anys, sens perjudici de les que es puguin imposar pels actes de violència física realitzats.

CAPÍTOL IV. Del robatori i furt d'ús de vehicles

Article 244

1. El qui sostregui o utilitzi sense l'autorització deguda un vehicle de motor o ciclomotor d'altri, el valor del qual passi de 400 euros, sense ànim d'apropiar-se'l, ha de ser castigat amb la pena de treballs en benefici de la comunitat de 31 a 90 dies o una multa

de sis a 12 mesos si el restitueix, directament o indirectament, en un termini no superior a 48 hores, sense que, en cap cas, la pena imposada pugui ser igual o superior a la que correspondria si s'apropriés definitivament del vehicle.¹⁴³

Amb la mateixa pena es castiga el qui en el termini d'un any realitzi quatre vegades l'acció que descriu l'article 623.3 d'aquest Codi, sempre que l'import acumulat de les infraccions sigui superior al mínim de l'esmentada figura del delictes.¹⁴⁴

2. Si el fet s'executa utilitzant força en les coses, la pena s'ha d'aplicar en la meitat superior.

3. Si la restitució no es fa en el termini assenyalat, s'ha de castigar el fet com a furt o robatori en els casos respectius.

4. Si el fet es comet amb violència o intimidació en les persones, s'han d'imposar, en tot cas, les penes de l'article 242.

CAPÍTOL V. De la usurpació

Article 245

1. Al qui amb violència o intimidació en les persones ocupi un bé immoble o usurpi un dret real immobiliari de pertinença aliena, se li ha d'imposar, a més de les penes en què incorri per les violències exercides, una multa de sis a divuit mesos, que s'ha de fixar tenint en compte la utilitat obtinguda i el dany causat.

2. El qui ocupi, sense l'autorització pertinent, un immoble, habitatge o edifici aliens que no constitueixin domicili, o s'hi mantingui contra la voluntat del seu titular, ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a sis mesos.

143. Apartat 1, paràgraf 1r, redactat de conformitat amb l'article únic.79 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

144. Apartat 1, paràgraf 2n, afegit per l'article 1.11 de la Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre, de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social dels estrangers (BOE núm. 234, de 30 de setembre, i suplement en català núm. 20, de 16 d'octubre).

Article 246¹⁴⁵

El qui alteri termes o límits de pobles o heretats o qualsevol classe de senyals o fites destinats a fixar els límits de propietats o demarcacions de predis contigus, tant de domini públic com privat, ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a 18 mesos, si la utilitat reportada o pretesa excedeix els 400 euros.

Article 247¹⁴⁶

El qui, sense estar-hi autoritzat, distregui les aigües d'ús públic o privatiu del seu curs, o del seu embassament natural o artificial, ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a sis mesos si la utilitat reportada passa de 400 euros.

CAPÍTOL VI. De les defraudacions

Secció primera. De les estafes

Article 248

1. Cometen estafa els qui, amb ànim de lucre, utilitzin engany suficient per produir error en altri, i l'indueixin a realitzar un acte de disposició en perjudici propi o aliè.

2. També es consideren reus d'estafa els qui, amb ànim de lucre, i valent-se d'alguna manipulació informàtica o artificio semblant, aconseguixin la transferència no consentida de qualsevol actiu patrimonial en perjudici de tercer.

145. Article redactat de conformitat amb l'article únic.80 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

146. Article redactat de conformitat amb l'article únic.81 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

3. S'aplica la mateixa pena als qui fabriquin, introdueixin, posseeixin o facilitin programes d'ordinador específicament destinats a la comissió de les estafes que preveu aquest article.¹⁴⁷

Article 249¹⁴⁸

Els reus d'estafa han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a tres anys, si la quantia del que s'ha defraudat passa de 400 euros. Per fixar la pena s'ha de tenir en compte l'import del que s'ha defraudat, el detriment econòmic causat al perjudicat, les relacions entre aquest i el defraudador, els mitjans emprats per aquest i totes les altres circumstàncies que serveixin per valorar la gravetat de la infracció.

Article 250

1. El delictes d'estafa s'ha de castigar amb les penes de presó d'un a sis anys i multa de sis a dotze mesos, quan:

1r. Reaigui sobre coses de primera necessitat, habitatges o altres béns de reconeguda utilitat social.

2n. Es realitzi amb simulació de plet o ús d'un altre frau processal.

3r. Es realitzi mitjançant un xec, un pagaré, una lletra de canvi en blanc o un negoci canviari fictici.

4t. Es perpetri abusant de la signatura d'altri, o sostraint, ocultant o inutilitzant, en tot o en part, algun procés, expedient, protocol o document públic o oficial de qualsevol mena.

5è. Reaigui sobre béns que integrin el patrimoni artístic, històric, cultural o científic.

147. Apartat 3 afegit per l'article únic.82 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

148. Article redactat de conformitat amb l'article únic.83 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

6è. Revesteixi una gravetat especial, atès el valor de la defraudació, l'entitat del perjudici i la situació econòmica en què deixi la víctima o la seva família.

7è. Es cometi un abús de les relacions personals existents entre la víctima i el defraudador, o aquest aprofiti la seva credibilitat empresarial o professional.

2. Si hi concorren les circumstàncies 6a o 7a amb la 1a del número anterior, s'han d'imposar les penes de presó de quatre a vuit anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

Article 251

S'ha de castigar amb la pena de presó d'un a quatre anys:

1r. El qui, atribuint-se falsament sobre un bé moble o immoble una facultat de disposició que no té, perquè no l'ha tinguda mai o perquè ja l'ha exercida, l'alieni, la gravi o l'arrendi a altri, en perjudici d'aquest o d'un tercer.

2n. El qui disposi d'un bé moble o immoble i ocultí l'existència de qualsevol càrrega sobre aquella, o el qui, havent-la alienada com a lliure, la gravi o l'alieni novament abans de la transmissió definitiva a l'adquirent, en perjudici d'aquest o d'un tercer.

3r. El qui atorgui un contracte simulat en perjudici d'altri.

Secció segona. De l'apropiació indeguda

Article 252¹⁴⁹

Han de ser castigats amb les penes de l'article 249 o 250, si s'escau, els qui en perjudici d'un altre prenguin o distreguin diners, efectes, valors o qualsevol altre bé moble o actiu patrimonial que hagin rebut en dipòsit, comissió o administració, o per un altre títol que produeixi obligació de lliurar-los o tornar-los, o neuguin

149. Article redactat de conformitat amb l'article únic.84 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

haver-los rebut, quan la quantia del que s'ha apropiat passi de quatre-cents euros. Aquesta pena s'imposa en la meitat superior en el cas de dipòsit necessari o miserable.

Article 253¹⁵⁰

Han de ser castigats amb la pena de multa de tres a sis mesos els qui, amb ànim de lucre, s'apropriïn d'una cosa perduda o d'amo desconegut, sempre que en ambdós casos el valor del que s'ha apropiat passi de 400 euros. Si es tracta de coses de valor artístic, històric, cultural o científic, la pena és de presó de sis mesos a dos anys.

Article 254¹⁵¹

Ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a sis mesos el qui, havent rebut indegudament, per error del transmissor, diners o algun altre bé moble, negui haver-ho rebut o, comprovat l'error, no ho retorni, sempre que la quantia del que s'ha rebut passi de 400 euros.

Secció tercera. De les defraudacions de fluid elèctric i anàlogues

Article 255

Ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a 12 mesos el qui cometi defraudació per un valor superior a 400 euros, utilitzant

150. Article redactat de conformitat amb l'article únic.85 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

151. Article redactat de conformitat amb l'article únic.86 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

energia elèctrica, gas, aigua, telecomunicacions o un altre element, energia o fluid aliens, per algun dels mitjans següents:¹⁵²

1r. Valent-se de mecanismes instal·lats per realitzar la defraudació.

2n. Alterant maliciosament les indicacions o els aparells comptadors.

3r. Utilitzant qualsevol altre mitjà clandestí.

Article 256¹⁵³

El qui faci ús de qualsevol equip terminal de comunicació, sense consentiment del titular, i ocasioni a aquest un perjudici superior a 400 euros, ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a 12 mesos.

CAPÍTOL VII. De les insolvències punibles

Article 257

1. S'ha de castigar amb les penes de presó d'un a quatre anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos:

1r. El qui s'alci amb els seus béns en perjudici dels seus creditors.

2n. El qui, amb la mateixa finalitat, realitzi qualsevol acte de disposició patrimonial o generador d'obligacions que dilati, dificulti o impedeixi l'eficàcia d'un embargament o d'un procediment executiu o de constrenyiment, judicial, extrajudicial o administratiu, iniciat o d'iniciació previsible.

152. Paràgraf 1r redactat de conformitat amb l'article únic.87 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

153. Article redactat de conformitat amb l'article únic.88 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

2. El que disposa aquest article és aplicable sigui quina sigui la naturalesa o l'origen de l'obligació o del deute la satisfacció o el pagament dels quals s'intenti eludir, inclosos els drets econòmics dels treballadors, i amb independència que el creditor sigui un particular o qualsevol persona jurídica, pública o privada.

3. Aquest delictes s'ha de perseguir fins i tot quan després de la comissió s'iniciï una execució concursal.

Article 258

El responsable de qualsevol fet delictiu que, després d'haver-lo comès, i amb la finalitat d'eludir el compliment de les responsabilitats civils que en deriven, realitzi actes de disposició o contregui obligacions que disminueixin el seu patrimoni, de manera que esdevingui totalment o parcialment insolvent, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

Article 259¹⁵⁴

Ha de ser castigat amb la pena d'un a quatre anys de presó i multa de 12 a 24 mesos el deutor que, una vegada admesa a tràmit la sol·licitud de concurs, sense estar-hi autoritzat ni judicialment ni pels administradors concursals, i fora dels casos permesos per la llei, realitzi qualsevol acte de disposició patrimonial o generador d'obligacions, destinat a pagar un o diversos creditors, privilegiats o no, amb disposició de la resta.

154. Article redactat de conformitat amb l'article únic.89 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 260¹⁵⁵

1. El qui sigui declarat en concurs ha de ser castigat amb la pena de presó de dos a sis anys i una multa de vuit a 24 mesos, quan la situació de crisi econòmica o la insolvència sigui causada o agreujada dolosament pel deutor o la persona que actuï en nom seu.

2. S'ha de tenir en compte per graduar la pena la quantia del perjudici inferit als creditors, el seu nombre i la seva condició econòmica.

3. Aquest delictes i els delictes singulars relacionats amb aquest, comesos pel deutor o la persona que hagi actuat en nom seu, es poden perseguir sense esperar a la conclusió del procés civil i sense perjudici de la continuació d'aquest. L'import de la responsabilitat civil derivada dels delictes esmentats s'ha d'incorporar, si s'escau, a la massa.

4. En cap cas la qualificació de la insolvència en el procés civil no vincula la jurisdicció penal.

Article 261¹⁵⁶

El qui en procediment concursal presenti, expressament, dades falses relatives a l'estat comptable, a fi d'aconseguir-ne indegudament la declaració, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a dos anys i multa de sis a 12 mesos.

155. Article redactat de conformitat amb l'article únic.90 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

156. Article redactat de conformitat amb l'article únic.91 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

CAPÍTOL VIII. De l'alteració de preus en concursos i subhastes públiques

Article 262¹⁵⁷

1. Els qui sol·licitin dons o promeses per no prendre part en un concurs o subhasta pública; els qui intentin allunyar de la subhasta els postors per mitjà d'amenaques, dons, promeses o qualsevol altre artifici; els qui es concertin entre si a fi d'alterar el preu de l'execució, o els qui fraudulentament trenquin o abandonin la subhasta havent obtingut l'adjudicació, han de ser castigats amb la pena de presó d'un a tres anys i multa de 12 a 24 mesos, així com inhabilitació especial per licitar en subhastes judicials entre tres i cinc anys. Si es tracta d'un concurs o subhasta convocats per les administracions o ens públics, també s'ha d'imposar a l'agent i a la persona o empresa representada per ell la pena d'inhabilitació especial que ha de comprendre, en tot cas, el dret a fer contractes amb les administracions públiques per un període de tres a cinc anys.

2. El jutge o tribunal pot imposar alguna o algunes de les conseqüències que preveu l'article 129 si el culpable pertany a alguna societat, organització o associació, fins i tot de caràcter transitori, que es dediqui a la realització d'aquestes activitats.

CAPÍTOL IX. Dels danys

Article 263¹⁵⁸

El qui causi danys en una propietat aliena no compresos en altres títols d'aquest Codi ha de ser castigat amb la pena de multa

157. Article redactat de conformitat amb l'article únic.92 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

158. Article redactat de conformitat amb l'article únic.93 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

de sis a 24 mesos, ateses la condició econòmica de la víctima i la quantia del dany si passa de 400 euros.

Article 264

1. S'ha de castigar amb la pena de presó d'un a tres anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos el qui causi els danys que expressa l'article anterior, si es dóna algun dels supòsits següents:

1r. Que es realitzin per impedir el lliure exercici de l'autoritat o com a venjança de les seves determinacions, tant si el delicte es comet contra funcionaris públics, com si es comet contra particulars que, com a testimonis o de qualsevol altra manera, hagin contribuït o puguin contribuir a executar o aplicar les lleis o disposicions generals.

2n. Que es causi per qualsevol mitjà una infecció o un contagi de bestiar.

3r. Que s'utilitzin substàncies verinoses o corrosives.

4t. Que afectin béns de domini o d'ús públic o comunal.

5è. Que arruïnin el perjudicat o se'l col·loqui en una situació econòmica greu.

2. S'ha d'imposar la mateixa pena a qui, per qualsevol mitjà, destrueixi, alteri, inutilitzi o, de qualsevol altra manera, danyi les dades, els programes o els documents electrònics aliens continguts en xarxes, suports o sistemes informàtics.

Article 265

El qui destrueixi, danyi de manera greu o inutilitzi per al servei, fins i tot temporalment, obres, establiments o instal·lacions militars, vaixells de guerra, aeronaus militars, mitjans de transport o transmissió militar, material de guerra, aprovisionament o altres mitjans o recursos afectats al servei de les Forces Armades o de les forces i cossos de seguretat, ha de ser castigat amb la pena de presó de dos a quatre anys si el dany causat ultrapassa les cinquanta mil pessetes.

Article 266¹⁵⁹

1. Es castiga amb la pena de presó d'un a tres anys qui cometi els danys que preveu l'article 263 mitjançant incendi, o provocant explosions o utilitzant qualsevol altre mitjà de potència destructiva similar, o posant en perill la vida o la integritat de les persones.

2. Es castiga amb la pena de presó de tres a cinc anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos qui cometi els danys que preveu l'article 264, en qualsevol de les circumstàncies que esmenta l'apartat anterior.

3. Es castiga amb la pena de presó de quatre a vuit anys qui cometi els danys que preveuen els articles 265, 323 i 560, en qualsevol de les circumstàncies que esmenta l'apartat 1 d'aquest article.

4. En qualsevol dels supòsits que preveuen els apartats anteriors, quan es cometin els danys amb concurrència de la provocació d'explosions o la utilització d'altres mitjans de potència destructiva similar i, a més, es posi en perill la vida o la integritat de les persones, la pena s'imposa en la seva meitat superior.

En cas d'incendi és aplicable el que disposa l'article 351.

Article 267

Els danys causats per imprudència greu en una quantia superior a 80.000 euros han de ser castigats amb la pena de multa de tres a nou mesos, atenent la importància dels danys.¹⁶⁰

Les infraccions a què fa referència aquest article només són perseguibles si hi ha una denúncia prèvia de la persona perjudi-

159. Article redactat de conformitat amb l'article 1.2 de la Llei orgànica 7/2000, de 22 de desembre, de modificació de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, i de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors, en relació amb els delictes de terrorisme (BOE núm. 307, de 23 de desembre, i suplement en català núm. 1, de 15 de gener de 2001).

160. Paràgraf 1r redactat de conformitat amb l'article únic.94 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

cada o del seu representant legal. El Ministeri Fiscal també pot presentar la denúncia si es tracta d'una persona menor d'edat, incapac o desvalguda.

En aquests casos, el perdó de la persona perjudicada o del seu representant legal extingeix la pena o l'acció penal, sens perjudici del que disposa el segon paràgraf del número 4t de l'article 130 d'aquest Codi.

CAPÍTOL X. Disposicions comunes als capítols anteriors

Article 268

1. Estan exempts de responsabilitat criminal i subjectes únicament a la civil els cònjuges que no estiguin separats legalment o de fet o en procés judicial de separació, divorci o nul·litat del seu matrimoni i els ascendents, descendents i germans per naturalesa o per adopció, així com els afins en primer grau si viuen junts, pels delictes patrimonials que es causin entre ells, sempre que no hi hagi violència o intimidació.

2. Aquesta disposició no és aplicable als estranys que participin en el delicte.

Article 269

La provocació, la conspiració i la proposició per cometre els delictes de robatori, extorsió, estafa o apropiació indeguda s'han de castigar amb la pena inferior en un o dos graus a la del delicte corresponent.

CAPÍTOL XI. Dels delictes relatius a la propietat intel·lectual i industrial, al mercat i als consumidors

Secció primera. Dels delictes relatius a la propietat intel·lectual

Article 270¹⁶¹

1. Ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys i multa de 12 a 24 mesos qui, amb ànim de lucre i en perjudici d'un tercer, reproduceixi, plagii, distribueixi o comuniqui públicament, en tot o en part, una obra literària, artística o científica, o la seva transformació, interpretació o execució artística fixada en qualsevol tipus de suport o comunicada a través de qualsevol mitjà, sense l'autorització dels titulars dels corresponents drets de propietat intel·lectual o dels seus cessionaris.

2. Ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys i multa de 12 a 24 mesos qui intencionadament exporti o emmagatzemi exemplars de les obres, produccions o execucions a què es refereix l'apartat anterior sense l'autorització esmentada. Igualment incorren en la mateixa pena els qui importin intencionadament aquests productes sense l'autorització, tant si aquests tenen un origen lícit com il·lícit al seu país de procedència; això no obstant, la importació d'aquests productes d'un Estat pertanyent a la Unió Europea no és punible quan s'hagin adquirit directament del titular dels drets a l'Estat esmentat, o amb el seu consentiment.

3. També ha de ser castigat amb la mateixa pena qui fabriqui, importi, posi en circulació o tingui qualsevol mitjà específicament destinat a facilitar la supressió no autoritzada o la neutralització de qualsevol dispositiu tècnic que s'hagi utilitzat per protegir programes d'ordinador o qualsevol de les altres obres, interpretacions o execucions en els termes que preveu l'apartat 1 d'aquest article.

161. Article redactat de conformitat amb l'article únic.95 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 271¹⁶²

S'ha d'imposar la pena de presó d'un a quatre anys, multa de 12 a 24 mesos i inhabilitació especial per a l'exercici de la professió relacionada amb el delicte comès, per un període de dos a cinc anys, quan es doni alguna de les circumstàncies següents:

a) Que el benefici obtingut tingui una transcendència econòmica especial.

b) Que els fets tinguin especial gravetat, atenent el valor dels objectes produïts il·lícitament o l'especial importància dels perjudicis ocasionats.

c) Que el culpable pertanyi a una organització o associació, fins i tot de caràcter transitori, que tingui com a finalitat la realització d'activitats infractores de drets de propietat intel·lectual.

d) Que s'utilitzin menors de 18 anys per cometre aquests delictes.

Article 272

1. L'extensió de la responsabilitat civil derivada dels delictes que tipifiquen els dos articles anteriors s'ha de regir per les disposicions de la Llei de propietat intel·lectual relatives al cessament de l'activitat il·lícita i a la indemnització de danys i perjudicis.

2. En el cas de sentència condemnatòria, el jutge o el tribunal pot ordenar-ne la publicació, a càrrec de l'infractor, en un diari oficial.

Secció segona. Dels delictes relatius a la propietat industrial

Article 273

1. Ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys i multa de 12 a 24 mesos el qui, amb finalitats industrials o comercials, sense consentiment del titular d'una patent o model d'utilitat i amb coneixement del seu registre, fabriqui, importi,

162. Article redactat de conformitat amb l'article únic.96 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

posseeixi, utilitzi, ofereixi o introdueixi al comerç objectes emparats per aquests drets.¹⁶³

2. S'han d'imposar les mateixes penes a qui, de la mateixa manera, i per a les finalitats esmentades, utilitzi o ofereixi la utilització d'un procediment objecte d'una patent, o posseeixi, ofereixi, introdueixi en el comerç o utilitzi el producte directament obtingut pel procediment patentat.

3. S'ha de castigar amb les mateixes penes qui realitzi qualsevol dels actes que tipifica el paràgraf primer d'aquest article si es donen les mateixes circumstàncies en relació amb objectes emparats a favor d'un tercer per un model o un dibuix industrial o artístic o una topografia d'un producte semiconductor.

Article 274

1. Ha de ser castigat amb la pena de sis mesos a dos anys de presó i multa de 12 a 24 mesos el qui, amb finalitats industrials o comercials, sense consentiment del titular d'un dret de propietat industrial registrat d'acord amb la legislació de marques i amb coneixement del registre, reproduceixi, imiti, modifiqui o de qualsevol altra manera utilitzi un signe distintiu idèntic o confusible amb aquell, per distingir els mateixos o similars productes, serveis, activitats o establiments per als quals estigui registrat el dret de propietat industrial. També incorren en la mateixa pena els qui importin intencionadament aquests productes sense l'esmentat consentiment, tant si tenen un origen lícit com il·lícit al seu país de procedència; tot i així, la importació d'aquests productes d'un Estat pertanyent a la Unió Europea no és punible quan s'hagin adquirit directament del titular dels drets de l'Estat esmentat, o amb el seu consentiment.¹⁶⁴

163. Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article únic.97 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

164. Apartat redactat de conformitat amb l'article únic.98 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

2. S'han d'imposar les mateixes penes a qui, sabent-ho, posseeixi per comercialitzar, o posi en el comerç, productes o serveis amb signes distintius que, d'acord amb l'apartat 1 d'aquest article, suposen una infracció dels drets exclusius del seu titular, fins i tot quan es tracti de productes importats de l'estranger.

3. Ha de ser castigat amb la mateixa pena qui, amb fins agraris o comercials, sense consentiment del titular d'un títol d'obtenció vegetal i amb coneixement del seu registre, produeixi o reproduueixi, condicioni amb vista a la producció o reproducció, ofereixi en venda, vengui o comercialitzi d'una altra forma, exporti o importi, o posseeixi per a qualsevol dels fins esmentats, material vegetal de reproducció o multiplicació d'una varietat vegetal protegida de conformitat amb la legislació sobre protecció d'obtencions vegetals.¹⁶⁵

4. Ha de ser castigat amb la mateixa pena qui realitzi qualsevol dels actes descrits a l'apartat anterior utilitzant, sota la denominació d'una varietat vegetal protegida, material vegetal de reproducció o multiplicació que no pertanyi a la dita varietat.¹⁶⁶

Article 275

S'han d'imposar les mateixes penes que preveu l'article anterior a qui intencionadament i sense estar-hi autoritzat utilitzi en el tràfic econòmic una denominació d'origen o una indicació geogràfica representativa d'una qualitat determinada legalment protegides per distingir els productes que aquestes emparen, amb coneixement d'aquesta protecció.

165. Vegeu la nota 164.

166. Vegeu la nota 164.

Article 276¹⁶⁷

S'ha d'imposar la pena de presó d'un a quatre anys, multa de 12 a 24 mesos i inhabilitació especial per a l'exercici de la professió relacionada amb el delictes comès, per un període de dos a cinc anys, quan es doni alguna de les circumstàncies següents:

a) Que el benefici obtingut tingui una transcendència econòmica especial.

b) Que els fets tinguin una gravetat especial, atenent el valor dels objectes produïts il·licitament o l'especial importància dels perjudicis ocasionats.

c) Que el culpable pertanyi a una organització o associació, fins i tot de caràcter transitori, que tingui com a finalitat la realització d'activitats infractores de drets de propietat industrial.

d) Que s'utilitzin menors de 18 anys per cometre aquests delictes.

Article 277

S'ha de castigar amb les penes de presó de sis mesos a dos anys i multa de sis a vint-i-quatre mesos el qui intencionadament hagi divulgat la invenció objecte d'una sol·licitud de patent secreta, en contravenció amb el que disposa la legislació de patents, sempre que sigui en perjudici de la defensa nacional.

Secció tercera. Dels delictes relatius al mercat i als consumidors

Article 278

1. El qui, per descobrir un secret d'empresa, s'apodera per qualsevol mitjà de dades, documents escrits o electrònics, suports informàtics o altres objectes que hi facin referència, o empri algun

167. Article redactat de conformitat amb l'article únic.99 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

dels mitjans o instruments que esmenta l'apartat 1 de l'article 197, ha de ser castigat amb la pena de presó de dos a quatre anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

2. S'ha d'imposar la pena de presó de tres a cinc anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos si es difonen, revelen o cedeixen a tercers els secrets descoberts.

3. El que disposa aquest article s'ha d'entendre sens perjudici de les penes que puguin correspondre pel fet d'apoderar-se dels suports informàtics o destruir-los.

Article 279

La difusió, la revelació o la cessió d'un secret d'empresa duta a terme per qui tingui legalment o contractualment l'obligació de guardar-ne reserva, s'ha de castigar amb la pena de presó de dos a quatre anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

Si el secret s'utilitza en profit propi, les penes s'han d'imposar en la meitat inferior.

Article 280

El qui, sabent-ne l'origen il·lícit, i sense haver pres part en el descobriment, realitzi alguna de les conductes que descriuen els dos articles anteriors, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a tres anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

Article 281

1. El qui tregui del mercat matèries primeres o productes de primera necessitat amb la intenció de desproveir-ne un sector, de forçar una alteració de preus o de perjudicar greument els consumidors, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a cinc anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

2. S'ha d'imposar la pena superior en grau si el fet es realitza en situacions de necessitat greu o catastròfiques.

Article 282¹⁶⁸

Han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a un any o una multa de 12 a 24 mesos els fabricants o comerciants que, en les seves ofertes o publicitat de productes o serveis, hi facin al·legacions falses o manifestin característiques incertes, de manera que puguin causar un perjudici greu i manifest als consumidors, sense perjudici de la pena que correspongui aplicar per la comissió d'altres delictes.

Article 283

S'han d'imposar les penes de presó de sis mesos a un any i multa de sis a divuit mesos als qui, en perjudici del consumidor, facturin quantitats superiors per productes o serveis el cost o preu dels quals calculin aparells automàtics, mitjançant la seva alteració o manipulació.

Article 284¹⁶⁹

S'ha d'imposar la pena de presó de sis mesos a dos anys o una multa de 12 a 24 mesos als qui, difonent notícies falses, emprant violència, amenaça o engany, o utilitzant informació privilegiada, intentin alterar els preus que haurien de resultar de la lliure concurrència de productes, mercaderies, títols valors, serveis o qualssevol altres coses mobles o immobles que siguin objecte de contractació, sense perjudici de la pena que els pugui correspondre per altres delictes comesos.

168. Article redactat de conformitat amb l'article únic.100 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

169. Article redactat de conformitat amb l'article únic.101 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 285¹⁷⁰

1. Qui de forma directa o per mitjà d'una persona interposada usi alguna informació rellevant per a la cotització de qualsevol classe de valors o instruments negociats en algun mercat organitzat, oficial o reconegut, a la qual hagi tingut accés reservat a causa de l'exercici de la seva activitat professional o empresarial, o la subministri i obtingui per a si mateix o per a un tercer un benefici econòmic superior a 600.000 euros o causi un perjudici d'una quantitat idèntica, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys, multa del tant al triple de la quantia del benefici obtingut o afavorit i inhabilitació especial per a l'exercici de la professió o activitat de dos a cinc anys.

2. S'ha d'aplicar la pena de presó de quatre a sis anys, la multa del tant al triple de la quantia del benefici obtingut o afavorit i inhabilitació especial per a l'exercici de la professió o activitat de dos a cinc anys, quan en les conductes descrites a l'apartat anterior es doni alguna de les circumstàncies següents:

1a. Que els subjectes es dediquin de forma habitual a aquestes pràctiques abusives.

2a. Que el benefici obtingut sigui d'importància notòria.

3a. Que es causi un dany greu als interessos generals.

Article 286¹⁷¹

1. Ha de ser castigat amb les penes de presó de sis mesos a dos anys i multa de sis a 24 mesos el qui, sense consentiment del prestador de serveis i amb finalitats comercials, faciliti l'accés intel·ligible a un servei de radiodifusió sonora o televisiva, a serveis interactius prestats a distància per via electrònica, o

170. Article redactat de conformitat amb l'article únic.102 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

171. Article redactat de conformitat amb l'article únic.103 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

subministri l'accés condicional a aquests, considerat com a servei independent, mitjançant:

1r. La fabricació, importació, distribució, posada a disposició per via electrònica, venda, lloguer, o possessió de qualsevol equip o programa informàtic, no autoritzat en un altre Estat membre de la Unió Europea, dissenyat o adaptat per fer possible aquest accés.

2n. La instal·lació, manteniment o substitució dels equips o programes informàtics esmentats en el paràgraf 1r.

2. Ha de ser castigat amb la mateixa pena el qui, amb ànim de lucre, alteri o dupliqui el número identificatiu d'equips de telecomunicacions, o comercialitzi equips que hagin sofert alteració fraudulenta.

3. Al qui, sense ànim de lucre, faciliti a tercers l'accés descrit a l'apartat 1, o per mitjà d'una comunicació pública, comercial o no, subministri informació a una pluralitat de persones sobre la manera d'aconseguir l'accés no autoritzat a un servei o l'ús d'un dispositiu o programa, dels expressats al mateix apartat 1, incitant a aconseguir-los, se li ha d'imposar la pena de multa que preveu el dit apartat.

4. Al qui utilitzi els equips o programes que permetin l'accés no autoritzat a serveis d'accés condicional o equips de telecomunicació, se li ha d'imposar la pena que preveu l'article 255 d'aquest Codi amb independència de la quantia de la defraudació.

Secció quarta. Disposicions comunes a les seccions anteriors

Article 287

1. Per procedir pels delictes que preveu la secció 3a d'aquest capítol és necessària la denúncia de la persona ofesa o dels seus representants legals. Quan sigui menor d'edat, incapaç o una persona desvalguda, també pot denunciar el ministeri fiscal.¹⁷²

172. Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article únic.104 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

2. No cal la denúncia que exigeix l'apartat anterior quan la comissió del delictes afecti els interessos generals o una pluralitat de persones.

Article 288

En els supòsits que preveuen els articles anteriors s'ha de disposar que es publiqui la sentència en els diaris oficials i, si ho sol·licita el perjudicat, el jutge o el tribunal pot ordenar-ne la reproducció total o parcial en qualsevol altre mitjà informatiu, a càrrec del condemnat.

A més, el jutge o el tribunal, ateses les circumstàncies del cas, pot adoptar les mesures que preveu l'article 129 d'aquest Codi.

CAPÍTOL XII. De la sostracció de cosa pròpia a la seva utilitat social o cultural

Article 289¹⁷³

El qui per qualsevol mitjà destrueixi, inutilitzi o danyi una cosa pròpia d'utilitat social o cultural, o de qualsevol manera la sotregui al compliment dels deures legals imposats en interès de la comunitat, ha de ser castigat amb la pena de presó de tres a cinc mesos o una multa de sis a 10 mesos.

CAPÍTOL XIII. Dels delictes societaris

Article 290

Els administradors, de fet o de dret, d'una societat constituïda o en formació, que falsegin els comptes anuals o altres documents que hagin de reflectir la situació jurídica o econòmica de l'entitat,

173. Article redactat de conformitat amb l'article únic.105 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

de manera idònia per causar un perjudici econòmic a aquesta, a algun dels seus socis o a un tercer, han de ser castigats amb la pena de presó d'un a tres anys i multa de sis a dotze mesos.

Si s'arriba a causar el perjudici econòmic, les penes s'han d'imposar en la meitat superior.

Article 291

Els qui, prevalent-se de la seva situació majoritària en la junta d'accionistes o l'òrgan d'administració de qualsevol societat constituïda o en formació imposin acords abusius, amb ànim de lucre propi o aliè, en perjudici dels altres socis, i sense que reportin beneficis a la societat, han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a tres anys o multa del tant al triple del benefici obtingut.

Article 292

La mateixa pena de l'article anterior s'ha d'imposar als qui imposin o s'aprofitin per a ells mateixos o per a un tercer, en perjudici de la societat o d'algun dels seus socis, d'un acord lesiu adoptat per una majoria fictícia, obtinguda per abús de signatura en blanc, per atribució indeguda del dret de vot als qui legalment no el tenen, per negació il·lícita de l'exercici d'aquest dret als qui el tenen reconegut per la llei, o per qualsevol altre mitjà o procediment semblant, i sens perjudici de castigar el fet com correspongui si constitueix un altre delictes.

Article 293

Els administradors de fet o de dret de qualsevol societat constituïda o en formació que sense cap causa legal neguin o impedeixin a un soci exercir els drets d'informació, de participació en la gestió o control de l'activitat social o de subscripció preferent d'accions reconeguts per les lleis, han de ser castigats amb la pena de multa de sis a dotze mesos.

Article 294

Els qui, com a administradors de fet o de dret de qualsevol societat constituïda o en formació, que estigui sotmesa o que actuï en mercats subjectes a supervisió administrativa, neguin o impedeixin l'actuació de les persones, els òrgans o les entitats inspectores o supervidores, han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a tres anys o multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

A més de les penes que preveu el paràgraf anterior, l'autoritat judicial pot ordenar algunes de les mesures que preveu l'article 129 d'aquest Codi.

Article 295

Els administradors de fet o de dret o els socis de qualsevol societat constituïda o en formació que, en benefici propi o d'un tercer, amb abús de les funcions pròpies del seu càrrec, disposin fraudulentament dels béns de la societat o contreguin obligacions a càrrec d'aquesta de manera que causin directament un perjudici econòmicament avaluable als seus socis, dipositaris, comptepartícips o titulars dels béns, dels valors o del capital que administrin, han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a quatre anys, o multa del tant al triple del benefici obtingut.

Article 296

1. Els fets que descriu aquest capítol només són perseguibles mitjançant la denúncia de la persona perjudicada o del seu representant legal. Quan la persona perjudicada sigui menor d'edat, incapac o desvalguda, també pot presentar la denúncia el Ministeri Fiscal.

2. No cal la denúncia que exigeix l'apartat anterior quan la comissió del delictes afecti els interessos generals o una pluralitat de persones.

Article 297

Als efectes d'aquest capítol s'entén per societat tota cooperativa, caixa d'estalvis, mútua, entitat financera o de crèdit, fundació,

societat mercantil o qualsevol altra entitat de naturalesa anàloga que per complir les seves finalitats participi de manera permanent en el mercat.

CAPÍTOL XIV. De la receptació i altres conductes afins

Article 298

1. El qui, amb ànim de lucre i sabent que s'ha comès un delictes contra el patrimoni o l'ordre socioeconòmic, en el qual no hagi intervingut ni com a autor ni com a còmplice, ajudi els responsables a aprofitar-se dels seus efectes, o rebí, adquireixi o ocultí aquests efectes, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys.

2. Aquesta pena s'ha d'imposar en la meitat superior a qui rebí, adquireixi o ocultí els efectes del delictes per traficant-hi. Si el tràfic es realitza utilitzant un establiment o local comercial o industrial, s'ha d'imposar, a més, la pena de multa de dotze a vint-i-quatre mesos. En aquests casos els jutges o els tribunals, ateses la gravetat del fet i les circumstàncies personals del delinqüent, també li poden imposar la pena d'inhabilitació especial per exercir la seva professió o indústria, per un termini de dos a cinc anys, i decidir la mesura de clausura temporal o definitiva de l'establiment o del local. Si la clausura és temporal, la durada no pot excedir els cinc anys.

3. En cap cas no es pot imposar pena privativa de llibertat que superi l'assenyalada al delictes encobert. Si aquest està castigat amb una pena d'una altra naturalesa, la pena privativa de llibertat s'ha de substituir per la de multa de 12 a 24 mesos, llevat que el delictes encobert tingui assignada una pena igual o inferior a aquesta; en aquest cas, s'ha d'imposar al culpable la pena d'aquell delictes en la meitat inferior.¹⁷⁴

174. Apartat 3 redactat de conformitat amb l'article únic.106 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 299¹⁷⁵

1. El qui amb ànim de lucre i amb coneixement de la comissió de fets constitutius de falta contra la propietat, habitualment se n'aprofita o auxiliï els culpables perquè se'n beneficiïn dels efectes, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any.

2. Si els efectes els rep o els adquireix per traficar-hi s'ha d'imposar la pena en la meitat superior i, si es duen a terme els fets en un local obert al públic, s'ha d'imposar, a més, la multa de 12 a 24 mesos. En aquests casos els jutges o tribunals, atenent la gravetat del fet i les circumstàncies personals del delinqüent, també li poden imposar la pena d'inhabilitació especial per a l'exercici de la seva professió o indústria per un temps d'un a tres anys, i acordar la mesura de clausura temporal o definitiva de l'establiment o local. Si la clausura és temporal, la durada no pot passar de cinc anys.

Article 300

Les disposicions d'aquest capítol s'han d'aplicar encara que l'autor o el còmplice del fet del qual provinguin els efectes aprofitats sigui irresponsable o estigui personalment exempt de pena.

Article 301

1. El qui adquireixi, converteixi o transmeti béns, sabent que aquests tenen el seu origen en un delicte, o realitzi qualsevol altre acte per ocultar o encobrir el seu origen il·lícit, o per ajudar la persona que hagi participat en la infracció o infraccions a eludir les conseqüències legals dels seus actes, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a sis anys i multa del tant al triple de la quantitat del valor dels béns. En aquests casos, els jutges o

175. Article redactat de conformitat amb l'article únic.107 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

tribunals, atenent la gravetat del fet i les circumstàncies personals del delinqüent, també li poden imposar la pena d'inhabilitació especial per a l'exercici de la seva professió o indústria per un temps d'un a tres anys, i acordar la mesura de clausura temporal o definitiva de l'establiment o local. Si la clausura és temporal, la durada no pot passar de cinc anys.

La pena s'ha d'imposar en la meitat superior quan els béns tinguin el seu origen en algun dels delictes relacionats amb el tràfic de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicotròpiques descrits als articles 368 a 372 d'aquest Codi. En aquests casos s'han d'aplicar les disposicions que conté l'article 374 d'aquest Codi.¹⁷⁶

2. S'ha de sancionar amb les mateixes penes, segons els casos, l'ocultació o l'encobriment de la veritable naturalesa, l'origen, la ubicació, la destinació, el moviment o els drets sobre els béns o la seva propietat, si se sap que procedeixen d'algun dels delictes que expressa l'apartat anterior o d'un acte de participació en aquests.

3. Si els fets es realitzen per imprudència greu, la pena ha de ser de presó de sis mesos a dos anys i multa del tant al triple.

4. El culpable ha de ser castigat igualment encara que el delicte del qual provenen els béns o els actes que penen els apartats anteriors hagin estat comesos, totalment o parcialment, a l'estranger.

5. Si el culpable ha obtingut guanys, han de ser decomissats d'acord amb les regles de l'article 127 d'aquest Codi.¹⁷⁷

176. Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article únic.108 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

177. Apartat 5 afegit per l'article únic.108 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 302¹⁷⁸

1. En els casos que preveu l'article anterior s'han d'imposar les penes privatives de llibertat en la meitat superior a les persones que pertanyin a una organització dedicada a les finalitats assenyalades en aquests, i la pena superior en grau als caps, administradors o encarregats de les organitzacions.

2. En aquests casos, els jutges o tribunals han d'imposar, a més de les penes corresponents, la d'inhabilitació especial del reu per a l'exercici de la seva professió o indústria per un temps de tres a sis anys, el comís dels béns objecte del delictiu i dels productes i beneficis obtinguts directament o indirectament de l'acte delictiu, i poden decretar, així mateix, alguna de les mesures següents:

a) L'aplicació de qualsevol de les mesures que preveu l'article 129 d'aquest Codi.

b) La pèrdua de la possibilitat d'obtenir subvencions o ajuts públics i del dret a gaudir de beneficis o incentius fiscals o de la Seguretat Social, durant el temps que duri la més gran de les penes privatives de llibertat imposades.

Article 303

Si els fets que preveuen els articles anteriors els realitza un empresari, un intermediari en el sector financer, un facultatiu, un funcionari públic, un treballador social, un docent o un educador, en l'exercici del seu càrrec, professió o ofici, se li ha d'imposar, a més de la pena corresponent, la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici, indústria o comerç, de tres a deu anys. S'ha d'imposar la pena d'inhabilitació absoluta de deu a vint anys quan els fets esmentats els dugui a terme una autoritat o un dels seus agents.

A aquest efecte, s'entén que són facultatius els metges, els psicòlegs, les persones en possessió de títols sanitaris, els veterinaris, els farmacèutics i els seus dependents.

178. Article redactat de conformitat amb l'article únic.109 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 304

La provocació, la conspiració i la proposició per cometre els delictes que preveuen els articles 301 a 303 s'han de castigar, respectivament, amb la pena inferior en un o dos graus.

TÍTOL XIV. Dels delictes contra la hisenda pública i contra la Seguretat Social

Article 305

1. El qui, per acció o omissió, defraudi la hisenda pública estatal, autonòmica, foral o local, eludint el pagament de tributs, quantitats retingudes o que s'hagin hagut de retenir o ingressos a compte de retribucions en espècie obtenint indegudament devolucions o gaudint de beneficis fiscals de la mateixa forma, sempre que la quantia de la quota defraudada, l'import no ingressat de les retencions o ingressos a compte o de les devolucions o beneficis fiscals indegudament obtinguts o de què hagin gaudit passi de 120.000 euros, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys i multa del tant al sextuple de la quantia esmentada.

Les penes assenyalades en el paràgraf anterior s'apliquen en la meitat superior quan la defraudació es cometi mentre es dona alguna de les circumstàncies següents:

a) La utilització d'una persona o persones interposades de manera que quedi oculta la identitat del verdader obligat tributari.

b) L'especial transcendència i gravetat de la defraudació atenent l'import del que s'ha defraudat o l'existència d'una estructura organitzativa que afecti o pugui afectar una pluralitat d'obligats tributaris.

A més de les penes assenyalades, s'ha d'imposar al responsable la pèrdua de la possibilitat d'obtenir subvencions o ajuts públics i del dret a gaudir dels beneficis o incentius fiscals o de la Seguretat Social durant el període de tres a sis anys.¹⁷⁹

179. Apartat redactat de conformitat amb l'article únic.110 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

2. Per tal de determinar la quantia que esmenta l'apartat anterior, si es tracta de tributs, retencions, ingressos a compte o devolucions, periòdics o de declaració periòdica, cal atènyer-se al que s'ha defraudat en cada període impositiu o de declaració, i si els períodes són inferiors a dotze mesos, l'import del que s'ha defraudat ha de fer referència a l'any natural. En els altres supòsits, s'ha d'entendre que la quantia fa referència a cadascun dels diferents conceptes pels quals un fet imposable sigui susceptible de liquidació.

3. S'han d'imposar les mateixes penes quan les conductes descrites a l'apartat 1 d'aquest article es cometin contra la hisenda de la Comunitat Europea, sempre que la quantia defraudada passi de 50.000 euros.¹⁸⁰

4. Queda exempt de responsabilitat penal qui regularitzi la seva situació tributària, en relació amb els deutes a què fa referència l'apartat primer d'aquest article, abans que l'Administració tributària li hagi notificat la iniciació d'actuacions de comprovació per determinar els deutes tributaris objecte de regularització, o, si aquestes actuacions no s'han produït, abans que el Ministeri Fiscal, l'Advocat de l'Estat o el representant processal de l'Administració autonòmica, foral o local de què es tracti, presenti una querella o una denúncia dirigida contra ell, o quan el Ministeri Fiscal o el jutge d'instrucció duguin a terme actuacions que li permetin tenir esment formal que s'han iniciat les diligències.

L'exempció de responsabilitat penal que estableix el paràgraf anterior afecta igualment el subjecte esmentat per les possibles irregularitats comptables o altres falsedats instrumentals que, exclusivament en relació amb el deute tributari objecte de regularització, pugui haver comès amb anterioritat a la regularització de la seva situació tributària.

180. Vegeu la nota 179.

Article 306¹⁸¹

El qui per acció o omissió defraudi els pressupostos generals de la Comunitat Europea o altres d'administrats per aquesta, en una quantia superior a 50.000 euros, eludint el pagament de quantitats que s'hagin d'ingressar, o donant als fons obtinguts una aplicació diferent d'aquella a la qual estiguin destinats, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys i multa del tant al sextuple de la quantia esmentada.

Article 307

1. El qui, per acció o omissió, defraudi la Seguretat Social eludint el pagament de les seves quotes i conceptes de recaptació conjunta, obtenint indegudament devolucions d'aquestes o gaudint de deduccions per qualsevol concepte també de forma indeguda, sempre que la quantia de les quotes defraudades o de les devolucions o deduccions indegudes passi de 120.000 euros, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys i multa del tant al sextuple de la quantia esmentada.

Les penes assenyalades al paràgraf anterior s'apliquen en la meitat superior quan la defraudació es cometi mentre es dona alguna de les circumstàncies següents:

a) La utilització d'una persona o persones interposades de manera que quedi oculta la identitat del verdader obligat davant la Seguretat Social.

b) L'especial transcendència i gravetat de la defraudació atenent l'import del que s'ha defraudat o l'existència d'una estructura organitzativa que afecti o pugui afectar una pluralitat d'obligats davant la Seguretat Social.¹⁸²

181. Article redactat de conformitat amb l'article únic.111 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

182. Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article únic.112 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

2. Per tal de determinar la quantia que esmenta l'apartat anterior, cal atener-se al que s'ha defraudat en cada liquidació, devolució o deducció. L'import del que s'ha defraudat ha de fer referència a l'any natural quan aquelles corresponguin a un període inferior a dotze mesos.

3. Queda exempt de responsabilitat penal qui regularitzi la seva situació davant la Seguretat Social, en relació amb els deutes a què fa referència l'apartat primer d'aquest article, abans que se li hagi notificat que s'han iniciat actuacions inspectores per determinar els deutes esmentats o, posat cas que aquestes actuacions no s'hagin produït, abans que el Ministeri Fiscal o el lletrat de la Seguretat Social presenti una querella o una denúncia dirigida contra ell.

L'exempció de responsabilitat penal que estableix el paràgraf anterior afecta igualment el subjecte esmentat per les possibles falsedats instrumentals que, exclusivament en relació amb el deute objecte de regularització, pugui haver comès prèviament a la regularització de la seva situació.

Article 308

1. El qui obtingui una subvenció, desgravació o ajuda de les administracions públiques de més de 80.000 euros falsejant les condicions requerides per a la concessió o ocultant les que l'haurien impedit ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys i multa del tant al sextuple de la quantia del seu import.¹⁸³

2. S'han d'imposar les mateixes penes al qui, en l'exercici d'una activitat subvencionada amb fons de les administracions públiques l'import de la qual superi els 80.000 euros, incompleixi les condicions establertes alterant substancialment les finalitats per a les quals va ser concedida la subvenció.¹⁸⁴

183. Apartat redactat de conformitat amb l'article únic.113 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

184. Vegeu la nota 183.

3. A més de les penes establertes, s'ha d'imposar al responsable la pèrdua de la possibilitat d'obtenir subvencions o ajudes públiques i del dret de gaudir de beneficis o incentius fiscals o de la Seguretat Social durant un període de tres a sis anys.

4. Queda exempt de responsabilitat penal, en relació amb les subvencions, desgravacions o ajudes a què fan referència els apartats primer i segon d'aquest article, qui reintegri les quantitats rebudes, incrementades en un interès anual equivalent a l'interès legal dels diners augmentat en dos punts percentuals, des del moment en què les va percebre, abans que se li hagi notificat la iniciació d'actuacions d'inspecció o control en relació amb les subvencions, desgravacions o ajudes esmentades o, en el cas que aquestes actuacions no s'hagin produït, abans que el Ministeri Fiscal, l'Advocat de l'Estat o el representant de l'Administració autonòmica o local de què es tracti presenti una querella o una denúncia dirigida contra ell.

L'exempció de responsabilitat penal que estableix el paràgraf anterior afecta igualment el subjecte esmentat per les possibles falsedats instrumentals que, exclusivament en relació amb el deute objecte de regularització, pugui haver comès prèviament a la regularització de la seva situació.

Article 309¹⁸⁵

El qui obtingui indegudament fons dels pressupostos generals de la Comunitat Europea o altres administrats per aquesta, en una quantia superior a 50.000 euros, falsejant les condicions requerides per a la concessió o ocultant les que l'haurien impedit ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys i multa del tant al sextuple de la quantia esmentada.

185. Article redactat de conformitat amb l'article únic.114 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 310¹⁸⁶

Ha de ser castigat amb la pena de presó de cinc a set mesos el qui, estant obligat per llei tributària a portar comptabilitat mercantil, llibres o registres fiscals:

a) Incompleixi absolutament aquesta obligació en règim d'es-timació directa de bases tributàries.

b) Porti comptabilitats diferents que, referides a una mateixa activitat i exercici econòmic, ocultin o simulin la verdadera situació de l'empresa.

c) No hagi anotat als llibres obligatoris negocis, actes, operacions o, en general, transaccions econòmiques, o els hagi anotat amb xifres diferents de les verdaderes.

d) Hagi practicat als llibres obligatoris anotacions comptables fictícies.

La consideració com a delictes dels casos de fet, a què es refe-reixen els paràgrafs *c* i *d* anteriors, requereix que s'hagin omès les declaracions tributàries o que les presentades siguin reflex de la comptabilitat falsa i que la quantia, en més o menys, dels càrrecs o abonaments omesos o falsejats passi, sense compensació aritmè-tica entre aquests, de 240.000 euros per cada exercici econòmic.

TÍTOL XV. Dels delictes contra els drets dels treballadors

Article 311

S'han de castigar amb les penes de presó de sis mesos a tres anys i multa de sis a dotze mesos:

1r. Els qui, mitjançant l'engany o l'abús d'una situació de ne-cessitat, imposin als treballadors al seu servei condicions laborals

186. Article redactat de conformitat amb l'article únic.115 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

o de Seguretat Social que perjudiquin, supprimeixin o restringeixin els drets que tinguin reconeguts per disposicions legals, convenis col·lectius o contracte individual.

2n. Els qui en el supòsit de transmissió d'empreses, tenint esment dels procediments que descriu l'apartat anterior, mantinguin les condicions esmentades imposades per altri.

3r. Si les conductes que s'han exposat en els apartats anteriors es duen a terme amb violència o intimidació s'han d'imposar les penes superiors en grau.

Article 312

1. Són castigats amb les penes de presó de dos a cinc anys i una multa de sis a dotze mesos els que trafiquin de manera il·legal amb mà d'obra.¹⁸⁷

2. Incorren en la mateixa pena els qui reclutin persones o les determinin a abandonar el seu lloc de treball oferint-los una feina o condicions de treball enganyoses o falses, i els qui utilitzin súbdits estrangers sense permís de treball en condicions que perjudiquin, supprimeixin o restringeixin els drets que tinguin reconeguts per disposicions legals, convenis col·lectius o contracte individual.

Article 313

1. Qui promogui o afavoreixi per qualsevol mitjà la immigració clandestina de treballadors a Espanya, o a un altre país de la Unió Europea, ha de ser castigat amb la pena que preveu l'article anterior.¹⁸⁸

187. Apartat 1 redactat de conformitat amb la disposició final 1a de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social (BOE núm. 10, de 12 de gener, i suplement en català núm. 3, de 9 de febrer).

188. Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article 2.1 de la Llei orgànica 13/2007, de 19 de novembre, per a la persecució extraterritorial del tràfic il·legal o la immigració clandestina de persones (BOE núm. 278, de 20 de novembre, i suplement en català núm. 36, de 30 de novembre).

2. S'ha de castigar amb la mateixa pena el qui, simulant un contracte o una col·locació, o usant un altre engany semblant, determini o afavoreixi l'emigració d'alguna persona a un altre país.

Article 314¹⁸⁹

Els qui produeixin una greu discriminació en la feina, pública o privada, contra alguna persona per raó de la seva ideologia, religió o creences, la seva pertinença a una ètnia, raça o nació, el seu sexe, orientació sexual, situació familiar, malaltia o discapacitat, perquè tenen la representació legal o sindical dels treballadors, per parentiu amb altres treballadors de l'empresa o per l'ús d'alguna de les llengües oficials dins de l'Estat espanyol, i no restableixin la situació d'igualtat davant la llei després d'un requeriment o una sanció administrativa, i reparin els danys econòmics que n'hagin derivat, han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a dos anys o una multa de 12 a 24 mesos.

Article 315

1. S'han de castigar amb les penes de presó de sis mesos a tres anys i multa de sis a dotze mesos els qui, mitjançant l'engany o l'abús d'una situació de necessitat, impedeixin o limitin exercir la llibertat sindical o el dret de vaga.

2. Si les conductes que exposa l'apartat anterior es porten a terme amb força, violència o intimidació, s'han d'imposar les penes superiors en grau.

3. S'han d'imposar les mateixes penes de l'apartat segon als qui, actuant en grup, o individualment però d'acord amb altres, coaccionin altres persones a iniciar o continuar una vaga.

189. Article redactat de conformitat amb l'article únic.116 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 316

Els qui amb infracció de les normes de prevenció de riscos laborals i estant-hi obligats legalment no facilitin els mitjans necessaris perquè els treballadors desenvolupin la seva activitat amb les mesures de seguretat i higiene adequades, de manera que posin en perill greu la seva vida, salut o integritat física, han de ser castigats amb les penes de presó de sis mesos a tres anys i multa de sis a dotze mesos.

Article 317

Quan el delicte a què fa referència l'article anterior es cometi per imprudència greu, s'ha de castigar amb la pena inferior en grau.

Article 318¹⁹⁰

Quan els fets que preveuen els articles d'aquest títol s'atribueixin a persones jurídiques, s'imposa la pena assenyalada als administradors¹⁹¹ o encarregats del servei que n'hagin estat responsables i als qui, coneixent-los i podent-ho remeiar, no hagin adoptat mesures per fer-ho. En aquests casos l'autoritat judicial pot decretar, a més, alguna o algunes de les mesures que preveu l'article 129 d'aquest Codi.

190. Article redactat de conformitat amb l'article 1.12 de la Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre, de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social dels estrangers (BOE núm. 234, de 30 de setembre, i suplement en català núm. 20, de 16 d'octubre).

TÍTOL XV bis. Delictes contra els drets dels ciutadans estrangers¹⁹¹

Article 318 bis¹⁹²

1. Qui, directament o indirectament, promogui, afavoreixi o faciliti el tràfic il·legal o la immigració clandestina de persones des d'Espanya, en trànsit per Espanya o amb destinació a Espanya, o amb destinació a un altre país de la Unió Europea, ha de ser castigat amb la pena de quatre a vuit anys de presó.¹⁹³

2. Si el propòsit del tràfic il·legal o la immigració clandestina és l'explotació sexual de les persones, es castiguen amb la pena de cinc a 10 anys de presó.

3. Els que realitzin les conductes descrites en qualsevol dels dos apartats anteriors amb ànim de lucre o utilitzant violència, intimidació, engany, o abusant d'una situació de superioritat o d'especial vulnerabilitat de la víctima, o sent la víctima menor d'edat o incapac o posant en perill la vida, la salut o la integritat de les persones, es castiguen amb les penes en la seva meitat superior.

4. Incorren en les mateixes penes de l'apartat anterior i a més en la d'inhabilitació absoluta de sis a 12 anys els que realitzin els fets prevalent-se de la seva condició d'autoritat, agent d'aquesta o funcionari públic.

191. Títol afegit per la disposició final 2a de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social (BOE núm. 10, de 12 de gener, i suplement en català núm. 3, de 9 de febrer).

192. Article redactat de conformitat amb l'article 1.13 de la Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre, de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social dels estrangers (BOE núm. 234, de 30 de setembre, i suplement en català núm. 20, de 16 d'octubre).

193. Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article 2.2 de la Llei orgànica 13/2007, de 19 de novembre, per a la persecució extraterritorial del tràfic il·legal o la immigració clandestina de persones (BOE núm. 278, de 20 de novembre, i suplement en català núm. 36, de 30 de novembre).

5. S'imposen les penes superiors en grau a les que preveuen els apartats 1 a 4 d'aquest article, en els seus respectius casos, i inhabilitació especial per a professió, ofici, indústria o comerç pel temps de la condemna, quan el culpable pertanyi a una organització o associació, fins i tot de caràcter transitori, que es dediqui a la realització d'aquestes activitats.

Quan es tracti dels caps, administradors o encarregats de les organitzacions o associacions esmentades, se'ls aplica la pena en la seva meitat superior, que es pot elevar a la immediatament superior en grau.

En els casos que preveu aquest apartat l'autoritat judicial pot decretar, a més, alguna o algunes de les mesures que preveu l'article 129 d'aquest Codi.

6. Els tribunals, tenint en compte la gravetat del fet i les seves circumstàncies, les condicions del culpable i la finalitat perseguida per aquest, poden imposar la pena inferior en un grau a la respectivament assenyalada.

TÍTOL XVI. Dels delictes relatius a l'ordenació del territori i la protecció del patrimoni històric i del medi ambient

CAPÍTOL I. Dels delictes sobre l'ordenació del territori

Article 319

1. S'han d'imposar les penes de presó de sis mesos a tres anys, multa de dotze a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a professió o ofici per un termini de sis mesos a tres anys, als promotors, constructors o tècnics directors que duguin a terme una construcció no autoritzada en sòls destinats a vials, zones verdes, béns de domini públic o llocs que tinguin legalment o administrativament reconegut el seu valor paisatgístic, ecològic, artístic, històric o cultural, o que pels mateixos motius hagin estat considerats de protecció especial.

2. S'ha d'imposar la pena de presó de sis mesos a dos anys, multa de dotze a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per

a professió o ofici per un termini de sis mesos a tres anys, als promotors, constructors o tècnics directors que duguin a terme una edificació no autoritzable en el sòl no urbanitzable.

3. En qualsevol cas, els jutges o els tribunals poden ordenar, motivadament, la demolició de l'obra, a càrrec de l'autor del fet, sens perjudici de les indemnitzacions degudes a tercers de bona fe.

Article 320

1. L'autoritat o el funcionari públic que, sabent-ne la injustícia, hagi informat favorablement sobre projectes d'edificació o sobre la concessió de llicències contràries a les normes urbanístiques vigents ha de ser castigat amb la pena que estableix l'article 404 d'aquest Codi i, a més, amb la de presó de sis mesos a dos anys o la de multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

2. S'ha de castigar amb les mateixes penes l'autoritat o el funcionari públic que pel seu compte o com a membre d'un organisme col·legiat hagi resolt o votat a favor de la concessió sabent-ne la injustícia.

CAPÍTOL II. Dels delictes sobre el patrimoni històric

Article 321

Els qui enderroquin o alterin greument edificis singularment protegits pel seu interès històric, artístic, cultural o monumental han de ser castigats amb les penes de presó de sis mesos a tres anys, multa de dotze a vint-i-quatre mesos i, en tot cas, inhabilitació especial per a professió o ofici per un termini d'un a cinc anys.

En qualsevol cas, els jutges o els tribunals poden ordenar, motivadament, la reconstrucció o restauració de l'obra, a càrrec de l'autor del fet, sens perjudici de les indemnitzacions degudes a tercers de bona fe.

Article 322

1. L'autoritat o el funcionari públic que, sabent-ne la injustícia, hagi informat favorablement sobre projectes d'enderroc o alte-

ració d'edificis singularment protegits ha de ser castigat amb la pena que estableix l'article 404 d'aquest Codi i, a més, amb la de presó de sis mesos a dos anys o la de multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

2. S'ha de castigar amb les mateixes penes l'autoritat o el funcionari públic que pel seu compte o com a membre d'un organisme col·legiat hagi resolt o votat a favor de la concessió sabent-ne la injustícia.

Article 323

S'ha de castigar amb la pena de presó d'un a tres anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos el qui causi danys en un arxiu, un registre, un museu, una biblioteca, un centre docent, un gabinet científic, una institució anàloga o en béns de valor històric, artístic, científic, cultural o monumental, així com en jaciments arqueològics.

En aquest cas, els jutges o els tribunals poden ordenar, a càrrec de l'autor del dany, que s'adoptin mesures encaminades a restaurar, en tant que sigui possible, el bé danyat.

Article 324¹⁹⁴

El qui per imprudència greu causi danys, en una quantia superior a 400 euros, en un arxiu, registre, museu, biblioteca, centre docent, gabinet científic, institució anàloga o en béns de valor artístic, històric, cultural, científic o monumental, així com en jaciments arqueològics, ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a 18 mesos, atenent la importància dels danys.

194. Article redactat de conformitat amb l'article únic.117 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

CAPÍTOL III. Dels delictes contra els recursos naturals i el medi ambient

Article 325¹⁹⁵

1. Ha de ser castigat amb les penes de presó de sis mesos a quatre anys, multa de vuit a 24 mesos i inhabilitació especial per a professió o ofici per un temps d'un a tres anys el qui, contravenint a les lleis o altres disposicions de caràcter general protectores del medi ambient, provoqui o realitzi directament o indirectament emissions, abocaments, radiacions, extraccions o excavacions, aterraments, sorolls, vibracions, injeccions o dipòsits, a l'atmosfera, el sòl, el subsòl o les aigües terrestres, marítimes o subterrànies, amb incidència, fins i tot, als espais transfronterers, així com les captacions d'aigües que puguin perjudicar greument l'equilibri dels sistemes naturals. Si el risc de perjudici greu ho és per a la salut de les persones, la pena de presó s'ha d'imposar en la meitat superior.

2. El qui dolosament alliberi, emeti o introdueixi radiacions ionitzants o altres substàncies a l'aire, la terra o les aigües marítimes, continentals, superficials o subterrànies, en una quantitat que produeixi en alguna persona la mort o una malaltia que, a més d'una primera assistència facultativa, requereixi tractament mèdic o quirúrgic o produeixi seqüeles irreversibles, ha de ser castigat, a més de la pena que correspongui pel dany causat a les persones, amb la presó de dos a quatre anys.

Article 326

S'ha d'imposar la pena superior en grau, sens perjudici de les que puguin correspondre d'acord amb altres preceptes d'aquest Codi, quan en la comissió de qualsevol dels fets que descriu l'article anterior es doni alguna de les circumstàncies següents:

195. Article redactat de conformitat amb l'article únic.118 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

a) Que la indústria o l'activitat funcioni clandestinament, sense haver obtingut la preceptiva autorització o aprovació administrativa de les seves instal·lacions.

b) Que s'hagin desobeït les ordres expresses de l'autoritat administrativa de correcció o suspensió de les activitats que tipifica l'article anterior.

c) Que s'hagi falsejat o ocultat informació sobre els seus aspectes ambientals.

d) Que s'hagi obstaculitzat l'activitat inspectora de l'Administració.

e) Que s'hagi produït un risc de deteriorament irreversible o catastròfic.

f) Que es produeixi una extracció il·legal d'aigües en període de restriccions.

Article 327

En tots els casos que preveuen els dos articles anteriors, el jutge o el tribunal pot decidir alguna de les mesures que preveuen les lletres *a* o *e* de l'article 129 d'aquest Codi.

Article 328¹⁹⁶

Han de ser castigats amb la pena de presó de cinc a set mesos i multa de 10 a 14 mesos els qui estableixin dipòsits o abocadors de rebuigs o residus sòlids o líquids que siguin tòxics o perillosos i puguin perjudicar greument l'equilibri dels sistemes naturals o la salut de les persones.

Article 329

1. L'autoritat o el funcionari públic que, sabent-ho, hagi informat favorablement sobre la concessió de llicències manifestament il·legals que autoritzin el funcionament de les indústries o activi-

196. Article redactat de conformitat amb l'article únic.119 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

tats contaminants a què fan referència els articles anteriors, o que amb motiu de les seves inspeccions hagi silenciada la infracció de lleis o disposicions normatives de caràcter general que les regulin, ha de ser castigat amb la pena que estableix l'article 404 d'aquest Codi i, a més, amb la de presó de sis mesos a tres anys o la de multa de vuit a vint-i-quatre mesos.

2. S'ha de castigar amb les mateixes penes l'autoritat o el funcionari públic que pel seu compte o com a membre d'un organisme col·legiat hagi resolt o votat a favor de la concessió sabent-ne la injustícia.

Article 330

El qui, en un espai natural protegit, danyi greument algun dels elements que hagin servit per qualificar-lo, incorre en la pena de presó d'un a quatre anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

Article 331

Els fets que preveu aquest capítol s'han de sancionar, si s'escau, amb la pena inferior en grau, en els supòsits respectius, quan s'hagin comès per imprudència greu.

CAPÍTOL IV. Dels delictes relatius a la protecció de la flora, la fauna i els animals domèstics¹⁹⁷

Article 332¹⁹⁸

El qui amb perjudici greu per al medi ambient talli, tali, cremi, arrenqui, reculli o efectui tràfic il·legal d'alguna espècie o subes-

197. Rúbrica redactada de conformitat amb l'article únic.120 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

198. Article redactat de conformitat amb l'article únic.121 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

pècie de flora amenaçada o dels seus propàguls, o en destrueixi o alteri greument l'hàbitat, ha de ser castigat amb la pena de presó de quatre mesos a dos anys o una multa de vuit a 24 mesos.

Article 333¹⁹⁹

El qui introdueixi o alliberi espècies de flora o fauna no autòctona, de manera que perjudiqui l'equilibri biològic, contravenint a les lleis o disposicions de caràcter general protectores de les espècies de flora o fauna, ha de ser castigat amb la pena de presó de quatre mesos a dos anys o una multa de vuit a 24 mesos.

Article 334

1. El qui caci o pesqui espècies amenaçades, realitzi activitats que impedeixin o dificultin la seva reproducció o migració, contravenint a les lleis o disposicions de caràcter general protectores de les espècies de fauna silvestre, comerciï o trafiqui amb aquestes o amb les seves restes ha de ser castigat amb la pena de presó de quatre mesos a dos anys o una multa de vuit a 24 mesos i, en tot cas, inhabilitació especial per exercir el dret de caçar o pescar per un temps de dos a quatre anys.²⁰⁰

2. La pena s'ha d'imposar en la meitat superior si es tracta d'espècies o subespècies catalogades en perill d'extinció.

199. Article redactat de conformitat amb l'article únic.122 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

200. Apartat 1 redactat de conformitat amb l'article únic.123 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 335²⁰¹

1. El qui cací o pesqui espècies diferents de les indicades a l'article anterior, quan estigui expressament prohibit per les normes específiques sobre la seva caça o pesca, ha de ser castigat amb la pena de multa de vuit a 12 mesos i inhabilitació especial per exercir el dret de caçar o pescar per un temps de dos a cinc anys.

2. El qui cací o pesqui espècies a les quals es refereix l'apartat anterior en terrenys públics o privats d'altri, sotmesos a règim cinegètic especial, sense el corresponent permís del seu titular, ha de ser castigat amb la pena de multa de quatre a vuit mesos i inhabilitació especial per exercir el dret de caçar o pescar per un temps d'un a tres anys, a més de les penes que li puguin correspondre, si s'escau, per la comissió del delictes previst a l'apartat 1 d'aquest article.

3. Si les conductes anteriors produeixen greus danys al patrimoni cinegètic d'un terreny sotmès a règim cinegètic especial, s'ha d'imposar la pena de presó de sis mesos a dos anys i inhabilitació especial per exercir els drets de caçar i pescar per un temps de dos a cinc anys.

4. S'ha d'imposar la pena en la meitat superior quan les conductes tipificades en aquest article es duguin a terme en grup de tres o més persones o fent servir arts o mitjans prohibits legalment o reglamentàriament.

Article 336²⁰²

El qui, sense estar-hi legalment autoritzat, per caçar o pescar emprí verí, mitjans explosius o altres instruments o arts d'una

201. Article redactat de conformitat amb l'article únic.124 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

202. Article redactat de conformitat amb l'article únic.125 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

similar eficàcia destructiva per a la fauna, ha de ser castigat amb la pena de presó de quatre mesos a dos anys o una multa de vuit a 24 mesos i, en tot cas, inhabilitació especial per exercir el dret de caçar o pescar per un temps d'un a tres anys. Si el dany causat és d'importància notòria, s'ha d'imposar la pena de presó damunt esmentada en la meitat superior.

Article 337²⁰³

Els qui maltractin amb acarnissament i injustificadament animals domèstics i els causin la mort o els provoquin lesions que produeixin un greu menyscapte físic han de ser castigats amb la pena de presó de tres mesos a un any i inhabilitació especial d'un a tres anys per a l'exercici de professió, ofici o comerç que tingui relació amb els animals.

CAPÍTOL V. Disposicions comunes

Article 338

Quan les conductes que defineix aquest títol afectin algun espai natural protegit, s'han d'imposar les penes superiors en grau a les previstes respectivament.

Article 339

Els jutges o els tribunals, motivadament, poden ordenar que s'adoptin, a càrrec de l'autor del fet, mesures encaminades a restaurar l'equilibri ecològic que s'ha pertorbat, així com qualsevol altra mesura cautelar necessària per protegir els béns que tutela aquest títol.

203. Article redactat de conformitat amb l'article únic.126 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 340

Si el culpable de qualsevol dels fets que tipifica aquest títol ha reparat voluntàriament el dany causat, els jutges i els tribunals li han d'imposar la pena inferior en grau a les previstes respectivament.

TÍTOL XVII. Dels delictes contra la seguretat col·lectiva

CAPÍTOL I. Dels delictes de risc catastròfic

***Secció primera.* Dels delictes relatius a l'energia nuclear i a les radiacions ionitzants**

Article 341

El qui alliberi energia nuclear o elements radioactius que posin en perill la vida o la salut de les persones o dels seus béns, encara que no es produeixi cap explosió, ha de ser sancionat amb la pena de presó de quinze a vint anys i la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici per un termini de deu a vint anys.

Article 342

El qui, sense estar comprès a l'article anterior, pertorbi el funcionament d'una instal·lació nuclear o radioactiva, o alteri el desenvolupament d'activitats en les quals intervinguin materials o equips productors de radiacions ionitzants, de manera que creï una situació de perill greu per a la vida o la salut de les persones, ha de ser sancionat amb la pena de presó de quatre a deu anys i la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici per un termini de sis a deu anys.

Article 343

El qui exposi una o diverses persones a radiacions ionitzants que posin en perill la seva vida, integritat, salut o béns, ha de ser

sancionat amb la pena de presó de sis a dotze anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici per un termini de sis a deu anys.

Article 344

Els fets que preveuen els articles anteriors s'han de sancionar amb la pena inferior en grau, en els supòsits respectius, quan s'hagin comès per imprudència greu.

Article 345

1. El qui s'apodera de materials nuclears o elements radioactius, fins i tot sense ànim de lucre, ha de ser sancionat amb la pena de presó d'un a cinc anys. S'ha d'imposar la mateixa pena al qui sense l'autorització pertinent faciliti, rebi, transporti o posseeixi materials radioactius o substàncies nuclears, hi trafiqui, en retiri o utilitzi els rebuigs o usi isòtops radioactius.

2. Si la sostracció s'executa utilitzant força en les coses, s'ha d'imposar la pena en la meitat superior.

3. Si el fet es comet amb violència o intimidació en les persones, el culpable ha de ser castigat amb la pena superior en grau.

Secció segona. Dels estralls

Article 346²⁰⁴

1. Els qui, provocant explosions o utilitzant qualsevol altre mitjà de potència destructiva similar, causin la destrucció d'aeroports, ports, estacions, edificis, locals públics, dipòsits que continguin materials inflamables o explosius, vies de comunicació, mitjans de transport col·lectius, o la immersió o avarada d'una nau, inundació, explosió d'una mina o instal·lació industrial, aixecament

204. Article redactat de conformitat amb l'article únic.127 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

dels carrils d'una via fèrria, canvi maliciós dels senyals emprats al servei d'aquesta per a la seguretat dels mitjans de transport, voladura de pont, destrossa de calçada pública, pertorbació greu de qualsevol classe o mitjà de comunicació, pertorbació o interrupció del subministrament d'aigua, electricitat o un altre recurs natural fonamental incorren en la pena de presó de 10 a 20 anys, quan els estralls comportin necessàriament un perill per a la vida o la integritat de les persones.

2. Quan no es doni aquest perill, s'han de castigar com a danys previstos a l'article 266 d'aquest Codi.

3. Si, a més del perill, s'ha produït lesió per a la vida, integritat física o salut de les persones, els fets es castiguen separadament amb la pena corresponent al delictes comès.

Article 347

El qui per imprudència greu provoqui un delictes d'estralls ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys.

Secció tercera. D'altres delictes de risc provocats per explosius i altres agents²⁰⁵

Article 348²⁰⁶

1. Els qui en la fabricació, la manipulació, el transport, la tinença o la comercialització d'explosius, substàncies inflamables o corrosives, tòxiques i asfixiants, o qualssevol altres matèries, aparells o artificis que puguin causar estralls, contravinguin les

205. Rúbrica redactada de conformitat amb l'article únic.1 de la Llei orgànica 4/2005, de 10 d'octubre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, en matèria de delictes de risc provocats per explosius (BOE núm. 243, d'11 d'octubre, i suplement en català núm. 19, de 17 d'octubre).

206. Article redactat de conformitat amb l'article únic.2 de la Llei orgànica 4/2005, de 10 d'octubre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, en matèria de delictes de risc provocats per explosius (BOE núm. 243, d'11 d'octubre, i suplement en català núm. 19, de 17 d'octubre).

normes de seguretat establertes, posant en perill concret la vida, la integritat física o la salut de les persones, o el medi ambient, seran castigats amb la pena de presó de sis mesos a tres anys, multa de dotze a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici per temps de sis a dotze anys.

2. Els responsables de la vigilància, el control i la utilització d'explosius que puguin causar estralls que, contravenint la normativa en matèria d'explosius, hagin facilitat la seva pèrdua o sostracció efectiva seran castigats amb les penes de presó de sis mesos a tres anys, multa de dotze a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici de sis a dotze anys.

3. Les penes que estableixen els apartats anteriors s'imposen en la seva meitat superior quan es tracti dels directors, administradors o encarregats de la societat, empresa, organització o explotació. En aquests supòsits l'autoritat judicial pot decretar, a més, alguna o algunes de les mesures que preveu l'article 129 d'aquest Codi.

4. Seran castigats amb les penes de presó de sis mesos a un any, multa de sis a dotze mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici per un temps de tres a sis anys els responsables de les fàbriques, tallers, mitjans de transport, dipòsits i altres establiments relatius a explosius que puguin causar estralls, quan incorrin en alguna o algunes de les conductes següents:

a) Obstaculitzar l'activitat inspectora de l'Administració en matèria de seguretat d'explosius.

b) Falsejar o ocultar a l'Administració informació rellevant sobre el compliment de les mesures de seguretat obligatòries relatives a explosius.

c) Desobeir les ordres expresses de la Administració encaminades a solucionar les anomalies greus detectades en matèria de seguretat d'explosius.

Article 349

Els qui en la manipulació, el transport o la tinença d'organismes contravinguin a les normes o mesures de seguretat establertes, de manera que posin en perill concret la vida, la integritat física o la

salut de les persones, o el medi ambient, han de ser castigats amb les penes de presó de sis mesos a dos anys, multa de sis a dotze mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici per un termini de tres a sis anys.

Article 350

Sens perjudici del que disposa l'article 316, incorren en les penes que preveu l'article anterior els qui en l'obertura de pous o excavacions, en la construcció o demolició d'edificis, de preses, de canalitzacions o d'obres anàlogues, o en la seva conservació, condicionament o manteniment infringeixin les normes de seguretat establertes la inobservança de les quals pugui ocasionar resultats catastròfics, i posin en perill concret la vida, la integritat física de les persones o el medi ambient.

CAPÍTOL II. Dels incendis

Secció primera. Dels delictes d'incendi

Article 351

Els qui provoquin un incendi que comporti un perill per a la vida o la integritat física de les persones han de ser castigats amb la pena de presó de deu a vint anys. Els jutges o tribunals poden imposar la pena inferior en grau d'acord amb la menor entitat del perill causat i les altres circumstàncies del fet.

Quan no concorri aquest perill per a la vida o la integritat física de les persones, els fets es castiguen com a danys previstos en l'article 266 d'aquest Codi.²⁰⁷

207. Paràgraf 2n afegit per l'article 1.4 de la Llei orgànica 7/2000, de 22 de desembre, de modificació de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, i de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors, en relació amb els delictes de terrorisme (BOE núm. 307, de 23 de desembre, i suplement en català núm. 1, de 15 de gener de 2001).

Secció segona. Dels incendis forestals

Article 352

Els qui incendiïn forests o masses forestals han de ser castigats amb les penes de presó d'un a cinc anys i multa de dotze a divuit mesos.

Si hi ha hagut perill per a la vida o la integritat física de les persones, cal castigar el fet d'acord amb l'article 351, amb la imposició, en tot cas, de la pena de multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

Article 353

1. Les penes que estableix l'article anterior s'han d'imposar en la meitat superior quan l'incendi tingui una gravetat especial, si es dóna alguna de les circumstàncies següents:

1r. Que afecti una superfície d'importància considerable.

2n. Que se'n derivin grans o greus efectes erosius en els sòls.

3r. Que alteri significativament les condicions de vida animal o vegetal o afecti algun espai natural protegit.

4t. En tot cas, quan s'ocasioni un deteriorament greu o una destrucció dels recursos afectats.

2. També s'han d'imposar les penes esmentades en la meitat superior quan l'autor actuï per obtenir un benefici econòmic amb els efectes derivats de l'incendi.

Article 354

1. El qui cali foc a forests o masses forestals sense que arribi a propagar-se'n l'incendi, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any i multa de sis a dotze mesos.

2. La conducta que preveu l'apartat anterior queda exempta de pena si l'incendi no es propaga per l'acció voluntària i positiva de l'autor.

Article 355

En tots els casos que preveu aquesta secció, els jutges o els tribunals poden decidir que la qualificació del sòl a les zones

afectades per un incendi forestal no pugui modificar-se dins un termini de fins a trenta anys. Igualment poden decidir que es limitin o se suprimeixin els usos que s'hi duïen a terme, així com la intervenció administrativa de la fusta cremada procedent de l'incendi.

Secció tercera. Dels incendis en zones no forestals

Article 356

El qui incendiï zones de vegetació no forestals de manera que perjudiqui greument el medi natural ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys i multa de sis a vint-i-quatre mesos.

Secció quarta. Dels incendis en béns propis

Article 357

L'incendiari de béns propis ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys si tenia el propòsit de defraudar o perjudicar tercers, ha causat una defraudació o un perjudici, hi ha perill de propagació a un edifici, un arbrat o una plantació aliena o ha perjudicat greument les condicions de la vida silvestre, els boscos o els espais naturals.

Secció cinquena. Disposició comuna

Article 358

El qui per imprudència greu provoqui algun dels delictes d'incendi que penen les seccions anteriors ha de ser castigat amb la pena inferior en grau a les previstes respectivament per a cada supòsit.

CAPÍTOL III. Dels delictes contra la salut pública

Article 359

El qui, sense estar degudament autoritzat per fer-ho, elabori substàncies nocives per a la salut o productes químics que puguin causar estralls, o en despatxi o subministri, o hi comerciï, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a tres anys, multa de sis a dotze mesos i inhabilitació especial per a professió o indústria per un termini de sis mesos a dos anys.

Article 360

El qui, estant autoritzat per al tràfic de les substàncies o els productes a què fa referència l'article anterior, els despatxi o subministri sense complir amb les formalitats que preveuen les lleis i els reglaments respectius, ha de ser castigat amb la pena de multa de sis a dotze mesos i inhabilitació per a professió o ofici de sis mesos a dos anys.

Article 361

Els qui expedeixin o despatxin medicaments deteriorats o caducats, o incompleixin les exigències tècniques relatives a la seva composició, estabilitat i eficàcia, o en substitueixin uns per uns altres, de manera que posin en perill la vida o la salut de les persones, han de ser castigats amb les penes de presó de sis mesos a dos anys, multa de sis a divuit mesos i inhabilitació especial per a professió o ofici de sis mesos a dos anys.

Article 361 bis²⁰⁸

1. Els que, sense justificació terapèutica, prescriuin, proporcionin, dispensin, subministrin, administrin, ofereixin o facili-

208. Article afegit per l'article 44 de la Llei orgànica 7/2006, de 21 de novembre, de protecció de la salut i de lluita contra el dopatge a l'esport (BOE núm. 279, de 22 de novembre, i suplement en català núm. 26, de 24 de novembre).

tin a esportistes federats no competitius, esportistes no federats que practiquin l'esport per esbarjo, o esportistes que participin en competicions organitzades a Espanya per entitats esportives, substàncies o grups farmacològics prohibits, així com mètodes no reglamentaris, destinats a augmentar les seves capacitats físiques o a modificar els resultats de les competicions, que pel seu contingut, reiteració de la ingesta o altres circumstàncies concurrents, posin en perill la vida o la salut d'aquests, han de ser castigats amb les penes de presó de sis mesos a dos anys, multa de sis a divuit mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici, de dos a cinc anys.

2. S'han d'imposar les penes previstes a l'apartat anterior en la meitat superior quan el delicte es perpetri amb la concurrència d'alguna de les circumstàncies següents:

1a. Que la víctima sigui menor d'edat.

2a. Que s'hagi utilitzat engany o intimidació.

3a. Que el responsable s'hagi aprofitat d'una relació de superioritat laboral o professional.

Article 362

1. S'ha de castigar amb les penes de presó de sis mesos a tres anys, multa de sis a divuit mesos i inhabilitació especial per a professió o ofici d'un a tres anys:

1r. El qui alteri, en fabricar-lo o elaborar-lo o en un moment posterior, la quantitat, la dosi o la composició genuïna, segons el que s'hagi autoritzat o declarat, d'un medicament, de manera que el privi totalment o parcialment de la seva eficàcia terapèutica, i amb això posi en perill la vida o la salut de les persones.

2n. El qui, amb ànim d'expendre'ls o utilitzar-los de qualsevol manera, imiti o simuli medicaments o substàncies productores d'efectes beneficiosos per a la salut, els doni aparença de veritables, i amb això posi en perill la vida o la salut de les persones.

3r. El qui, sabent-ne l'alteració i amb propòsit d'expendre'ls o destinar-los a l'ús per altres persones, tingui en dipòsit els medicaments esmentats, els anunciï o en faci publicitat, els ofereixi, exhibeixi, vengui, faciliti o utilitzi en qualsevol forma, de manera que posi en perill la vida o la salut de les persones.

2. Les penes d'inhabilitació que preveuen aquest article i els anteriors han de ser de tres a sis anys si els fets els cometen farmacèutics, o els directors tècnics de laboratoris legalment autoritzats, en nom o representació dels quals actuïn.

3. En casos de summa gravetat, els jutges o els tribunals, ateses les circumstàncies personals de l'autor i les del fet, poden imposar les penes superiors en grau a les esmentades.

Article 363

S'han de castigar amb la pena de presó d'un a quatre anys, multa de sis a dotze mesos i inhabilitació especial per a professió, ofici, indústria o comerç per un termini de tres a sis anys els productors, els distribuïdors o els comerciants que posin en perill la salut dels consumidors:

1. Oferint al mercat productes alimentaris ometent o alterant els requisits que estableixen les lleis o els reglaments sobre caducitat o composició.

2. Fabricant o venent begudes o comestibles destinats al consum públic i nocius per a la salut.

3. Traficant amb gèneres corromputs.

4. Elaborant productes l'ús dels quals no estigui autoritzat i sigui perjudicial per a la salut, o comerciant-hi.

5. Ocultant o sostraint efectes destinats a ser inutilitzats o desinfectats, per comerciar-hi.

Article 364

1. El qui aduleri amb additius o altres agents no autoritzats susceptibles de causar danys a la salut de les persones els aliments, les substàncies o les begudes destinades al comerç alimentari ha de ser castigat amb les penes de l'article anterior. Si el reu és el propietari o el responsable de producció d'una fàbrica de productes alimentaris, se li ha d'imposar, a més, la pena d'inhabilitació especial per a professió, ofici, indústria o comerç de sis a deu anys.

2. S'ha d'imposar la mateixa pena a qui realitzi qualsevol de les conductes següents:

1a. Administrar als animals les carns o productes dels quals es destinin al consum humà substàncies no permeses que generin risc

per a la salut de les persones, o en dosis superiors o per a finalitats diferents de les autoritzades.

2a. Sacrificar animals d'abastament o destinar els seus productes al consum humà, sabent que se'ls han administrat les substàncies que esmenta el número anterior.

3a. Sacrificar animals d'abastament als quals s'hagin aplicat tractaments terapèutics mitjançant les substàncies que esmenta l'apartat 1r.

4a. Despatxar per al consum públic les carns o els productes dels animals d'abastament sense respectar els períodes d'espera si n'hi ha de reglamentàriament previstos.

Article 365

S'ha de castigar amb la pena de presó de dos a sis anys el qui enverini o aduleri amb substàncies infeccioses, o altres que puguin ser greument nocives per a la salut, les aigües potables o les substàncies alimentàries destinades a l'ús públic o al consum d'una col·lectivitat de persones.

Article 366

En el cas dels articles anteriors, es pot imposar la mesura de clausura de l'establiment, de la fàbrica, del laboratori o del local per un termini de fins a cinc anys, i en els supòsits de gravetat extrema pot disposar-se'n el tancament definitiu d'acord amb el que preveu l'article 129.

Article 367

Si els fets que preveuen tots els articles anteriors es realitzen per imprudència greu, s'han d'imposar, respectivament, les penes inferiors en grau.

Article 368

Els qui executin actes de cultiu, d'elaboració o de tràfic, o d'una altra manera promoguin, afavoreixin o facilitin el consum il·legal de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicòtropes, o

en posseeixin amb aquelles finalitats, han de ser castigats amb les penes de presó de tres a nou anys i multa del tant al triple del valor de la droga objecte del delictes si es tracta de substàncies o productes que causin un dany greu a la salut, i de presó d'un a tres anys i multa del tant al doble en els altres casos.

Article 369²⁰⁹

1. S'han d'imposar les penes superiors en grau a les que assenyala l'article anterior i multa del tant al quàdruple de la quantia quan es doni alguna de les circumstàncies següents:

1a. El culpable sigui una autoritat, funcionari públic, facultatiu, treballador social, docent o educador i actuï en l'exercici del seu càrrec, professió o ofici.

2a. El culpable pertanyi a una organització o associació, fins i tot de caràcter transitori, que tingui com a finalitat difondre aquests substàncies o productes fins i tot de manera ocasional.

3a. El culpable participi en altres activitats organitzades o l'execució de les quals es vegi facilitada per la comissió del delictes.

4a. Els fets tinguin lloc en establiments oberts al públic pels responsables o empleats d'aquests.

5a. Les substàncies a què es refereix l'article anterior es facilitin a menors de 18 anys, a disminuïts psíquics o a persones sotmeses a tractament de deshabitació o rehabilitació.

6a. Sigui d'importància notòria la quantitat de les substàncies esmentades objecte de les conductes a què es refereix l'article anterior.

7a. Aquestes substàncies s'adulterin, es manipulin o es barregin entre si o amb altres, i s'incrementi el possible dany a la salut.

8a. Les conductes descrites a l'article anterior tinguin lloc en centres docents, en centres, establiments o unitats militars, en centres penitenciaris o en centres de deshabitació o rehabilitació, o en les seves proximitats.

209. Article redactat de conformitat amb l'article únic.128 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

9a. El culpable empri violència o exhibeixi o faci servir armes per cometre el fet.

10a. El culpable introdueixi o tregui il·legalment aquestes substàncies o productes del territori nacional, o afavoreixi la realització d'aquestes conductes.

2. En els casos que preveuen les circumstàncies 2a, 3a i 4a de l'apartat anterior d'aquest article, s'ha d'imposar a l'organització, associació o persona titular de l'establiment una multa del tant al triple del valor de la droga objecte del delictes, el comís dels béns objecte del delictes i dels productes i beneficis obtinguts directament o indirectament de l'acte delictiu i, a més, l'autoritat judicial pot decretar alguna de les mesures següents:

1a. La pèrdua de la possibilitat d'obtenir subvencions o ajuts públics i del dret a gaudir de beneficis o incentius fiscals o de la Seguretat Social, durant el temps que duri la més gran de les penes privatives de llibertat imposades.

2a. L'aplicació de les mesures que preveu l'article 129 d'aquest Codi.

Article 370²¹⁰

S'ha d'imposar la pena superior en un o dos graus a la que assenyalava l'article 368 quan:

1r. S'utilitzin menors de 18 anys o disminuïts psíquics per cometre aquests delictes.

2n. Es tracti dels caps, administradors o encarregats de les organitzacions a les quals es refereixen les circumstàncies 2a i 3a de l'apartat 1 de l'article anterior.

3r. Les conductes descrites a l'article 368 siguin d'extrema gravetat.

Es consideren d'extrema gravetat els casos en què la quantitat de les substàncies a les quals es refereix l'article 368 excedeixi notablement la considerada d'importància notòria, o s'hagin utilit-

210. Article redactat de conformitat amb l'article únic.129 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

zat vaixells o aeronaus com a mitjà de transport específic, o s'han dut a terme les conductes indicades simulant operacions de comerç internacional entre empreses, o es tracti de xarxes internacionals dedicades a aquest tipus d'activitats, o quan hi concorrin tres o més de les circumstàncies que preveu l'article 369.1.

En els casos dels números 2n i 3r anteriors s'ha d'imposar als culpables, a més, una multa del tant al triple del valor de la droga objecte del delict.

Article 371

1. El qui fabriqui, transporti, distribueixi, comerciï o tingui en poder seu equips, materials o substàncies enumerades en el quadre I i quadre II de la Convenció de Nacions Unides, feta a Viena el 20 de desembre de 1988, sobre el tràfic il·lícit d'estupefaents i substàncies psicòtropes, i qualsevol altre producte addicionat al mateix conveni o que s'inclouï en altres convenis futurs de la mateixa naturalesa, ratificats per Espanya, sabent que s'utilitzaran en el cultiu, la producció o la fabricació il·lícites de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicòtropes, o per a aquestes finalitats, ha de ser castigat amb la pena de presó de tres a sis anys i multa del tant al triple del valor dels gèneres o efectes.

2. S'ha d'imposar la pena assenyalada en la meitat superior quan les persones que duguin a terme els fets descrits a l'apartat anterior pertanyin a una organització dedicada a les finalitats que s'hi assenyalen, i la pena superior en grau quan es tracti dels caps, administradors o encarregats d'aquestes organitzacions o associacions.

En aquests casos, els jutges o tribunals han d'imposar, a més de les penes corresponents, la d'inhabilitació especial del reu per exercir la seva professió o indústria per un temps de tres a sis anys, i les altres mesures que preveu l'article 369.2.²¹¹

211. Apartat 2 redactat de conformitat amb l'article únic.130 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 372

Si els fets que preveu aquest capítol els realitza un empresari, un intermediari en el sector financer, un facultatiu, un funcionari públic, un treballador social, un docent o un educador, en l'exercici del seu càrrec, professió o ofici, se li ha d'imposar, a més de la pena corresponent, la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici, indústria o comerç, de tres a deu anys. S'ha d'imposar la pena d'inhabilitació absoluta de deu a vint anys quan els fets esmentats els realitzi una autoritat o un agent seu, en l'exercici del seu càrrec.

A aquest efecte, s'entén que són facultatius els metges, els psicòlegs, les persones en possessió d'un títol sanitari, els veterinaris, els farmacèutics i els seus dependents.

Article 373

La provocació, la conspiració i la proposició per cometre els delictes que preveuen els articles 368 al 372 s'han de castigar amb la pena inferior en un a dos graus a la que correspon, respectivament, als fets que preveuen els preceptes anteriors.

Article 374²¹²

1. En els delictes que preveuen els articles 301.1, paràgraf segon, i 368 a 372, a més de les penes que correspongui imposar pel delictes comès, són objecte de decomís les drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicotròpiques, els equips, materials i substàncies a què es refereix l'article 371, així com els béns, mitjans, instruments i guanys amb subjecció al que disposen l'article 127 d'aquest Codi i les normes especials següents:

1a. Les drogues, estupefaents i substàncies psicotròpiques han de ser destruïdes per l'autoritat administrativa sota la custòdia

212. Article redactat de conformitat amb l'article únic.131 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

de la qual estiguin, una vegada fets els informes analítics pertinents i guardades mostres suficients, llevat que l'autoritat judicial competent n'hagi ordenat la conservació íntegra. Una vegada la sentència sigui ferma, s'han de destruir les mostres que s'hagin apartat, o destruir la totalitat del que s'hagi confiscat, en el cas que l'òrgan judicial competent n'hagi ordenat la conservació.

2a. A fi de garantir l'efectivitat del decomís, els béns, mitjans, instruments i guanys poden ser confiscats o embargats i posats en dipòsit per l'autoritat judicial des del moment de les primeres diligències.

3a. L'autoritat judicial pot acordar que, amb les degudes garanties per a la seva conservació i mentre se substancia el procediment, l'objecte del decomís, si és de comerç lícit, pugui ser utilitzat provisionalment per la policia judicial encarregada de la repressió del tràfic il·legal de drogues.

4a. Si per qualsevol circumstància no és possible decomissar els béns i efectes assenyalats al paràgraf anterior, es pot acordar el comís d'altres per un valor equivalent.

5a. Quan els béns, mitjans, instruments i guanys del delictes hagin desaparegut del patrimoni dels presumptes responsables, es pot acordar el comís del seu valor sobre altres béns diferents fins i tot d'origen lícit, que pertanyin als responsables.

2. Els béns decomissats poden ser alienats, sense esperar el pronunciament de ferma de la sentència, en els casos següents:

a) Quan el propietari en faci exprés abandó.

b) Quan la seva conservació pugui ser perillosa per a la salut o seguretat públiques, o donar lloc a una disminució important del seu valor, o afectar greument el seu ús i funcionament habituals. S'entenen inclosos els que sense sofrir un deteriorament material es deprecin pel transcurs del temps.

Quan es donin aquests casos, l'autoritat judicial n'ha d'ordenar l'alienació, d'ofici o a instància del ministeri fiscal, l'advocat de l'Estat o la representació processal de les comunitats autònomes, entitats locals o altres entitats públiques, i prèvia audiència de l'interessat.

L'import de l'alienació, que s'ha de fer per qualsevol de les formes legalment previstes, queda dipositat a l'efecte del procés legal corresponent, una vegada deduïdes les despeses de qualsevol naturalesa que s'hagin produït.

3. En els delictes als quals es refereixen els apartats precedents, els jutges i tribunals que coneixin de la causa poden declarar la nul·litat dels actes o negocis jurídics en virtut dels quals s'hagin transmès, gravat o modificat la titularitat real o drets relatius als béns i efectes assenyalats als apartats anteriors.

4. Els béns, mitjans, instruments i guanys definitivament decomissats per sentència, que no poden ser aplicats a la satisfacció de les responsabilitats civils derivades del delicte ni de les costes processals, s'han d'adjudicar íntegrament a l'Estat.

Article 375

Les condemnes de jutges o els tribunals estrangers per delictes de la mateixa naturalesa que els que preveuen els articles 368 al 372 d'aquest capítol produeixen els efectes de reincidència, llevat que l'antecedent penal hagi estat cancel·lat o pugui ser-ho d'acord amb el dret espanyol.

Article 376²¹³

En els casos que preveuen els articles 368 a 372, els jutges o tribunals, raonant-ho en la sentència, poden imposar la pena inferior en un o dos graus a la que assenyalava la llei per al delicte de què es tracti, sempre que el subjecte hagi abandonat voluntàriament les seves activitats delictives i hagi col·laborat activament amb les autoritats o els seus agents per impedir la producció del delicte, o bé per obtenir proves decisives per identificar o capturar altres responsables o per impedir l'actuació o el desenvolupament de les organitzacions o associacions a les quals hagi pertangut o amb les quals hagi col·laborat.

Igualment, en els casos que preveuen els articles 368 a 372, els jutges o tribunals poden imposar la pena inferior en un o dos graus al reu que, sent drogodependent en el moment de cometre els fets,

213. Article redactat de conformitat amb l'article únic.132 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

acrediti suficientment que ha finalitzat amb èxit un tractament de deshabitació, sempre que la quantitat de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicotròpiques no sigui d'importància notòria o d'extrema gravetat.

Article 377

Per determinar la quantia de les multes que s'imposin en aplicació dels articles 368 al 372, el valor de la droga objecte del delictes o dels gèneres o efectes intervinguts és el preu final del producte o, si s'escau, la recompensa o el guany que el reu hagi obtingut o hagi pogut obtenir.

Article 378

Els pagaments que faci el penat per un o diversos dels delictes a què fan referència els articles 368 a 372 s'han d'imputar per l'ordre següent:

1r. A la reparació del dany causat i indemnització de perjudicis.

2n. A la indemnització de l'Estat per l'import de les despeses que s'hagin fet per compte seu en la causa.

3r. A la multa.

4t. A les costes de l'acusador particular o privat quan en la sentència se n'imposi el pagament.

5è. A les altres costes processals, fins i tot les de la defensa del processat, sense preferència entre els interessats.

CAPÍTOL IV. Dels delictes contra la seguretat viària²¹⁴

Article 379²¹⁵

1. El que condueixi un vehicle de motor o un ciclomotor a una velocitat superior en seixanta quilòmetres per hora en via urbana o en vuitanta quilòmetres per hora en via interurbana a la permesa per reglament és castigat amb la pena de presó de tres a sis mesos o a la de multa de sis a dotze mesos i treballs en benefici de la comunitat de trenta-un a noranta dies, i, en tot cas, a la de privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors per un temps superior a un any i fins a quatre anys.

2. És castigat amb les mateixes penes el que condueixi un vehicle de motor o ciclomotor sota la influència de drogues tòxiques, estupefaents, substàncies psicòtropes o begudes alcohòliques. En tot cas és condemnat amb aquestes penes el que condueixi amb una taxa d'alcohol en aire espirat superior a 0,60 mil·ligrams per litre o amb una taxa d'alcohol en sang superior a 1,2 grams per litre.

Article 380²¹⁶

1. El que condueixi un vehicle de motor o un ciclomotor amb temeritat manifesta i posi en perill concret la vida o la integritat de

214. Rúbrica redactada de conformitat amb l'article únic.2 de la Llei orgànica 15/2007, de 30 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, en matèria de seguretat viària (BOE núm. 288, d'1 de desembre, i suplement en català núm. 38, de 4 de desembre).

215. Article redactat de conformitat amb l'article únic.3 de la Llei orgànica 15/2007, de 30 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, en matèria de seguretat viària (BOE núm. 288, d'1 de desembre, i suplement en català núm. 38, de 4 de desembre).

216. Article redactat de conformitat amb l'article únic.4 de la Llei orgànica 15/2007, de 30 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, en matèria de seguretat viària (BOE núm. 288, d'1 de desembre, i suplement en català núm. 38, de 4 de desembre).

les persones és castigat amb les penes de presó de sis mesos a dos anys i privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors per un temps superior a un any i fins a sis anys.

2. Als efectes del present precepte, es reputa manifestament temerària la conducció en què concorrin les circumstàncies que preveuen l'apartat primer i l'incís segon de l'apartat segon de l'article anterior.

Article 381²¹⁷

1. És castigat amb les penes de presó de dos a cinc anys, multa de dotze a vint-i-quatre mesos i privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors durant un període de sis a deu anys el que, amb menyspreu manifest per la vida dels altres, realitzi la conducta descrita a l'article anterior.

2. Quan no s'hagi posat en perill concret la vida o la integritat de les persones, les penes són de presó d'un a dos anys, multa de sis a dotze mesos i privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors pel temps que preveu el paràgraf anterior.

3. El vehicle de motor o ciclomotor utilitzat en els fets previstos en el present precepte es considera instrument del delictes als efectes de l'article 127 d'aquest Codi.

Article 382²¹⁸

Quan amb els actes sancionats en els articles 379, 380 i 381 s'ocasioni, a més del risc previngut, un resultat lesiu constitutiu de delictes, de qualsevol gravetat, els jutges o tribunals han d'apreciar

217. Article redactat de conformitat amb l'article únic.5 de la Llei orgànica 15/2007, de 30 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, en matèria de seguretat viària (BOE núm. 288, d'1 de desembre, i suplement en català núm. 38, de 4 de desembre).

218. Article redactat de conformitat amb l'article únic.6 de la Llei orgànica 15/2007, de 30 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, en matèria de seguretat viària (BOE núm. 288, d'1 de desembre, i suplement en català núm. 38, de 4 de desembre).

tan sols la infracció més greument penada i aplicar la pena en la meitat superior i condemnar, en tot cas, al rescabament de la responsabilitat civil que s'hagi originat.

Article 383²¹⁹

El conductor que, requerit per un agent de l'autoritat, es negui a sotmetre's a les proves legalment establertes per a la comprovació de les taxes d'alcoholèmia i la presència de les drogues tòxiques, estupefaents i substàncies psicòtropes a què es refereixen els articles anteriors, és castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any i privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors per un temps superior a un any i fins a quatre anys.

Article 384²²⁰

El que condueixi un vehicle de motor o ciclomotor en els casos de pèrdua de vigència del permís o llicència per pèrdua total dels punts assignats legalment és castigat amb la pena de presó de tres a sis mesos o amb la de multa de dotze a vint-i-quatre mesos i treballs en benefici de la comunitat de trenta-un a noranta dies.

S'imposen les mateixes penes a qui realitzi la conducció després d'haver estat privat cautelament o definitivament del permís o la llicència per decisió judicial i a qui condueixi un vehicle de motor o ciclomotor sense haver obtingut mai el permís o la llicència de conducció.

219. Article redactat de conformitat amb l'article únic.7 de la Llei orgànica 15/2007, de 30 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, en matèria de seguretat viària (BOE núm. 288, d'1 de desembre, i suplement en català núm. 38, de 4 de desembre).

220. Article redactat de conformitat amb l'article únic.8 de la Llei orgànica 15/2007, de 30 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, en matèria de seguretat viària (BOE núm. 288, d'1 de desembre, i suplement en català núm. 38, de 4 de desembre).

Article 385²²¹

És castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys o a les de multa de dotze a vint-i-quatre mesos i treballs en benefici de la comunitat de deu a quaranta dies el qui origini un risc greu per a la circulació d'alguna de les formes següents:

1a. Col·locant a la via obstacles imprevisibles, vessant-hi substàncies lliscants o inflamables o mutant, sostraint o anul·lant la senyalització o per qualsevol altre mitjà.

2a. No restablint la seguretat de la via, quan hi hagi obligació de fer-ho.

TÍTOL XVIII. De les falsedats

CAPÍTOL I. De la falsificació de moneda i efectes timbrats

Article 386²²²

Ha de ser castigat amb la pena de presó de vuit a 12 anys i multa del tant al dècuple del valor aparent de la moneda:

1r. El qui alteri la moneda o fabriqui moneda falsa.

2n. El qui introdueixi al país o exporti moneda falsa o alterada.

3r. El qui transporti, expengui o distribueixi, en connivència amb el falsificador, alterador, introductor o exportador, moneda falsa o alterada.

221. Article redactat de conformitat amb l'article únic.9 de la Llei orgànica 15/2007, de 30 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, en matèria de seguretat viària (BOE núm. 288, d'1 de desembre, i suplement en català núm. 38, de 4 de desembre).

222. Article redactat de conformitat amb l'article únic.136 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

La tinença de moneda falsa per expendre-la o distribuir-la es castiga amb la pena inferior en un o dos graus, atenent el valor d'aquella i el grau de connivència amb els autors esmentats en els números anteriors. S'imposa la mateixa pena al qui, sabent-la falsa, adquireixi moneda a fi de posar-la en circulació.

El qui, havent rebut de bona fe moneda falsa, l'expengui o la distribueixi després de constar-li la seva falsedat, ha de ser castigat amb la pena de presó de tres a sis mesos o una multa de sis a 24 mesos, si el valor aparent de la moneda és superior a 400 euros.

Si el culpable pertany a una societat, organització o associació, fins i tot de caràcter transitori, que es dediqui a la realització d'aquestes activitats, el jutge o tribunal pot imposar alguna o algunes de les conseqüències que preveu l'article 129 d'aquest Codi.

Article 387²²³

Als efectes de l'article anterior, s'entén per moneda la metàl·lica i paper moneda de curs legal. Als mateixos efectes, es consideren moneda les targetes de crèdit, les de dèbit i les altres targetes que es puguin utilitzar com a mitjà de pagament, així com els xecs de viatge. Igualment, s'equiparen a la moneda nacional les d'altres països de la Unió Europea i les estrangeres.

Article 388

La condemna d'un tribunal estranger, imposada per un delictes de la mateixa naturalesa dels que comprèn aquest capítol, s'ha d'equiparar a les sentències dels jutges o els tribunals espanyols quant a la reincidència, llevat que l'antecedent penal hagi estat cancel·lat o pugui ser-ho d'acord amb el dret espanyol.

223. Article redactat de conformitat amb l'article únic.137 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 389²²⁴

El qui falsifiqui o expengui, en connivència amb el falsificador, segells de correus o efectes timbrats, o els introdueixi a Espanya coneixent-ne la falsedat, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a tres anys.

L'adquirent de bona fe de segells de correus o efectes timbrats que, coneixent-ne la falsedat, els distribueixi o utilitzi en una quantitat superior a 400 euros ha de ser castigat amb la pena de presó de tres a sis mesos o una multa de sis a 24 mesos.

CAPÍTOL II. De les falsedats documentals

Secció primera. De la falsificació de documents públics, oficials i mercantils i dels despatxos transmesos per serveis de telecomunicació

Article 390

1. S'ha de castigar amb les penes de presó de tres a sis anys, multa de sis a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per un termini de dos a sis anys l'autoritat o el funcionari públic que, en l'exercici de les seves funcions, cometi falsedat:

1r. Alterant un document en algun dels seus elements o requisits de caràcter essencial.

2n. Simulant un document en tot o en part, de manera que indueixi a error sobre la seva autenticitat.

3r. Suposant en un acte la intervenció de persones que no hi han intervingut, o atribuint a les que hi han intervingut declaracions o manifestacions diferents de les que hagin fet.

4t. Faltant a la veritat en la narració dels fets.

224. Article redactat de conformitat amb l'article únic.138 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

2. S'ha de castigar amb les mateixes penes que esmenta l'apartat anterior el responsable de qualsevol confessió religiosa que incorri en alguna de les conductes que descriuen els números anteriors, respecte d'actes i documents que puguin produir efecte en l'estat de les persones o en l'ordre civil.

Article 391

L'autoritat o el funcionari públic que per imprudència greu incorri en alguna de les falsedats que preveu l'article anterior o faci que les cometi altri, ha de ser castigat amb la pena de multa de sis a dotze mesos i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a un any.

Article 392

El particular que cometi en un document públic, oficial o mercantil, alguna de les falsedats que descriuen els tres primers números de l'apartat 1 de l'article 390, ha de ser castigat amb les penes de presó de sis mesos a tres anys i multa de sis a dotze mesos.

Article 393

El qui, sabent-ne la falsedat, presenti en un judici un document fals dels que comprenen els articles precedents, o l'usi per perjudicar a altri, ha de ser castigat amb la pena inferior en grau a la fixada per als falsificadors.

Article 394

1. L'autoritat o el funcionari públic encarregat dels serveis de telecomunicació que suposi o falsifiqui un despatx telegràfic o un altre propi d'aquests serveis incorre en la pena de presó de sis mesos a tres anys i inhabilitació especial per un termini de dos a sis anys.

2. El qui, sabent-ne la falsedat, usi el despatx fals per perjudicar a altri ha de ser castigat amb la pena inferior en grau a la fixada per als falsificadors.

Secció segona. De la falsificació de documents privats

Article 395

El qui, per perjudicar a altri, cometi en un document privat alguna de les falsedats que preveuen els tres primers números de l'apartat 1 de l'article 390 ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys.

Article 396

El qui, sabent-ne la falsedat, presenti en un judici un document fals dels que comprèn l'article anterior, o l'usi per perjudicar a altri, incorre en la pena inferior en grau a la fixada per als falsificadors.

Secció tercera. De la falsificació de certificats

Article 397

El facultatiu que expedeixi un certificat fals ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a dotze mesos.

Article 398

L'autoritat o el funcionari públic que expedeixi un certificat fals ha de ser castigat amb la pena de suspensió de sis mesos a dos anys.

Article 399

1. El particular que falsifiqui un certificat dels que designen els articles anteriors ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a sis mesos.
2. S'ha d'aplicar la mateixa pena a qui, sabent-ho, usi el certificat fals.

CAPÍTOL III. Disposició general

Article 400

La fabricació o la tinença d'estrís, de materials, d'instruments, de substàncies, de màquines, de programes d'ordinador o d'aparells, específicament destinats a cometre els delictes que descriuen els capítols anteriors, s'ha de castigar amb la pena fixada en cada cas per als autors.

CAPÍTOL IV. De la usurpació de l'estat civil

Article 401

El qui usurpi l'estat civil d'altri ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a tres anys.

CAPÍTOL V. De la usurpació de funcions públiques i de l'intrusisme

Article 402

El qui il·legítimament exerceixi actes propis d'una autoritat o d'un funcionari públic atribuint-se caràcter oficial ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a tres anys.

Article 403

El qui exerceixi actes propis d'una professió sense posseir el títol acadèmic corresponent expedit o reconegut a Espanya d'acord amb la legislació vigent incorre en la pena de multa de sis a dotze mesos. Si l'activitat professional desenvolupada exigeix un títol oficial que acrediti la capacitat necessària i habiliti legalment per exercir-la, i no es posseeix aquest títol, s'ha d'imposar la pena de multa de tres a cinc mesos.

Si el culpable, a més, s'atribueix públicament la qualitat de professional emparada pel títol esmentat, se li ha d'imposar la pena de presó de sis mesos a dos anys.

TÍTOL XIX. Delictes contra l'Administració pública

CAPÍTOL I. De la prevaricació dels funcionaris públics i altres comportaments injustos

Article 404

L'autoritat o el funcionari públic que, sabent-ne la injustícia, dicti una resolució arbitrària en un assumpte administratiu ha de ser castigat amb la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de set a deu anys.

Article 405

L'autoritat o el funcionari públic que, en l'exercici de la seva competència i sabent-ne la il·legalitat, proposi, nomeni o doni possessió per exercir un determinat càrrec públic a qualsevol persona sense que hi concorrin els requisits legalment establerts per fer-ho, ha de ser castigat amb les penes de multa de tres a vuit mesos i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a dos anys.

Article 406

La mateixa pena de multa s'ha d'imposar a la persona que accepti la proposta, el nomenament o la presa de possessió que esmenta l'article anterior, sabent que no té els requisits exigibles legalment.

CAPÍTOL II. De l'abandó de destinació i de l'omissió del deure de perseguir delictes

Article 407

1. L'autoritat o el funcionari públic que abandoni la seva destinació amb el propòsit de no impedir o no perseguir qualsevol dels delictes compresos en els títols XXI, XXII, XXIII i XXIV ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys i inhabilitació absoluta per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis a deu anys. Si ha abandonat la destinació per tal de no impedir o no perseguir qualsevol altre delicte, se li ha d'imposar la pena

d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini d'un a tres anys.

2. S'han d'imposar les mateixes penes, respectivament, quan l'abandó tingui per objecte no executar les penes corresponents a aquests delictes imposades per l'autoritat judicial competent.

Article 408

L'autoritat o el funcionari que, faltant a l'obligació del seu càrrec, deixi intencionadament de promoure la persecució dels delictes de què tingui notícia o dels seus responsables incorre en la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a dos anys.

Article 409

Les autoritats o els funcionaris públics que promoguin, dirigeixin o organitzin l'abandó col·lectiu i manifestament il·legal d'un servei públic han de ser castigats amb la pena de multa de vuit a dotze mesos i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a dos anys.

Les autoritats o els funcionaris públics que merament prenguin part en l'abandó col·lectiu o manifestament il·legal d'un servei públic essencial i amb perjudici greu d'aquest servei o de la comunitat, han de ser castigats amb la pena de multa de vuit a dotze mesos.

CAPÍTOL III. De la desobediència i denegació d'auxili

Article 410

1. Les autoritats o els funcionaris públics que es neguin obertament a complir degudament resolucions judicials, decisions o ordres de l'autoritat superior, dictades dins de l'àmbit de la respectiva competència i revestides de les formalitats legals, incorren en la pena de multa de tres a dotze mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a dos anys.

2. No obstant el que disposa l'apartat anterior, les autoritats o els funcionaris no incorren en responsabilitat criminal pel fet de

no complir un manament que constitueixi una infracció manifesta, clara i terminant d'un precepte de llei o de qualsevol altra disposició general.

Article 411

L'autoritat o el funcionari públic que, havent suspès, per qualsevol motiu que no sigui el que expressa l'apartat segon de l'article anterior, l'execució de les ordres dels seus superiors, les desobeeixi després que aquells n'hagin desaprovat la suspensió, incorre en les penes de multa de dotze a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini d'un a tres anys.

Article 412

1. El funcionari públic que, havent estat requerit per l'autoritat competent, no presti l'auxili degut a l'Administració de justícia o a un altre servei públic incorre en les penes de multa de tres a dotze mesos i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a dos anys.

2. Si el requerit és una autoritat, un cap o un responsable d'una força pública o un agent de l'autoritat, s'han d'imposar les penes de multa de dotze a divuit mesos i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini de dos a tres anys.

3. L'autoritat o el funcionari públic que, havent estat requerit per un particular per prestar algun auxili a què estigui obligat per raó del seu càrrec per evitar un delictes contra la vida de les persones, s'abstingui de prestar-lo, ha de ser castigat amb la pena de multa de divuit a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de tres a sis anys.

Si es tracta d'un delictes contra la integritat, la llibertat sexual, la salut o la llibertat de les persones, s'ha de castigar amb la pena de multa de dotze a divuit mesos i suspensió d'ocupació o càrrec públic d'un a tres anys.

En cas que el requeriment sigui per evitar qualsevol altre delictes o un altre mal, s'ha de castigar amb la pena de multa de tres a dotze mesos i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a dos anys.

CAPÍTOL IV. De la infidelitat en la custòdia de documents i de la violació de secrets

Article 413

L'autoritat o el funcionari públic que, sabent-ho, sostregui, destrueixi, inutilitzi o ocult, totalment o parcialment, documents la custòdia dels quals li estigui encomanada per raó del seu càrrec, incorre en les penes de presó d'un a quatre anys, multa de set a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de tres a sis anys.

Article 414

1. L'autoritat o el funcionari públic que, per raó del seu càrrec, tingui encomanada la custòdia de documents l'accés als quals hagi estat restringit per l'autoritat competent, i que, sabent-ho, destrueixi o inutilitzi els mitjans disposats per impedir-hi l'accés o en consenti la destrucció o inutilització, incorre en la pena de presó de sis mesos a un any o multa de sis a vint-i-quatre mesos i, en qualsevol cas, inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini d'un a tres anys.

2. El particular que destrueixi o inutilitzi els mitjans a què fa referència l'apartat anterior ha de ser castigat amb la pena de multa de sis a divuit mesos.

Article 415

L'autoritat o el funcionari públic no comprès en l'article anterior que, sabent-ho i sense l'autorització pertinent, accedeixi o permeti accedir a documents secrets la custòdia dels quals li hagi estat confiada per raó del seu càrrec, incorre en la pena de multa de sis a dotze mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini d'un a tres anys.

Article 416

S'han de castigar amb les penes de presó o multa immediatament inferiors a les respectivament fixades en els tres articles

anteriors els particulars encarregats accidentalment de despatxar o custodiar documents, per comissió del Govern o de les autoritats o dels funcionaris públics als quals hagin estat confiats per raó del seu càrrec, que incorrin en les conductes que s'hi descriuen.

Article 417

1. L'autoritat o el funcionari públic que reveli secrets o informacions que conegui per raó del seu ofici o càrrec i que no hagin de ser divulgats incorre en la pena de multa de dotze a divuit mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini d'un a tres anys.

Si de la revelació a què fa referència el paràgraf anterior en resulta un dany greu per a la causa pública o per a un tercer, la pena ha de ser de presó d'un a tres anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de tres a cinc anys.

2. Si es tracta de secrets d'un particular, les penes han de ser les de presó de dos a quatre anys, multa de dotze a divuit mesos i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini d'un a tres anys.

Article 418

El particular que aprofiti per a si mateix o per a un tercer el secret o la informació privilegiada que obtingui d'un funcionari públic o d'una autoritat ha de ser castigat amb una multa del tant al triple del benefici que ha obtingut o facilitat. Si en resulta un dany greu per a la causa pública o per a un tercer, la pena ha de ser de presó d'un a sis anys.

CAPÍTOL V. Del suborn de funcionari

Article 419

L'autoritat o el funcionari públic que, en benefici propi o d'un tercer, sol·liciti o rebi, per si mateix o per mitjà d'una persona interposada, un obsequi o present o accepti un oferiment o una promesa per realitzar en l'exercici del seu càrrec una acció o

omissió constitutives de delictes, incorre en la pena de presó de dos a sis anys, multa del tant al triple del valor de l'obsequi i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de set a dotze anys, sens perjudici de la pena corresponent al delictes comès per raó de l'obsequi o la promesa.

Article 420

L'autoritat o el funcionari públic que, en benefici propi o d'un tercer, sol·liciti o rebi, per si mateix o per mitjà d'una persona interposada, un obsequi o una promesa per executar un acte injust relatiu a l'exercici del seu càrrec que no constitueixi un delictes, i l'executi, incorre en la pena de presó d'un a quatre anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis a nou anys, i de presó d'un a dos anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de tres a sis anys, si no arriba a executar-lo. En els dos casos cal imposar, a més, la multa del tant al triple del valor de l'obsequi.

Article 421

Quan l'obsequi sol·licitat, rebut o promès tingui per objecte que l'autoritat o el funcionari públic s'abstingui d'un acte que hagi de practicar en l'exercici del seu càrrec, les penes han de ser de multa del tant al doble del valor de l'obsequi i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini d'un a tres anys.

Article 422

El que disposen els articles precedents també és aplicable als jurats, àrbitres, perits, o qualsevol persona que participi en l'exercici de la funció pública.

Article 423

1. Els qui amb obsequis, presents, oferiments o promeses corrompin o intentin corrompre les autoritats o els funcionaris públics han de ser castigats amb les mateixes penes de presó i multa que aquests.

2. Els qui atenguin les sol·licituds de les autoritats o dels funcionaris públics han de ser castigats amb la pena inferior en grau a la que preveu l'apartat anterior.

Article 424

Quan el suborn es doni en una causa criminal a favor del reu per part del seu cònjuge o una altra persona a la qual es trobi lligat de manera estable per una relació d'afectivitat anàloga, o d'algun ascendent, descendent o germà, per naturalesa, per adopció o afins en els mateixos graus, cal imposar al subornador la pena de multa de tres a sis mesos.

Article 425

1. L'autoritat o el funcionari públic que sol·liciti un obsequi o present o admeti un oferiment o una promesa per realitzar un acte propi del seu càrrec o com a recompensa d'un acte que ja ha realitzat, incorre en la pena de multa del tant al triple del valor de l'obsequi i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a tres anys.

2. En el cas de recompensa per l'acte ja realitzat, si aquest és constitutiu de delictes, s'ha d'imposar, a més, la pena de presó d'un a tres anys, multa de sis a deu mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de deu a quinze anys.

Article 426

L'autoritat o el funcionari públic que accepti un obsequi o regal que se li ofereixi en consideració a la seva funció o per a la consecució d'un acte no prohibit legalment, incorre en la pena de multa de tres a sis mesos.

Article 427

Queda exempt de pena pel delictes de suborn de funcionari el particular que hagi accedit ocasionalment a la sol·licitud d'obsequi o de present realitzada per una autoritat o un funcionari públic i denunciï el fet a l'autoritat que tingui el deure d'esbrinar-ho,

abans que s'obri el procediment corresponent, sempre que no hagin transcorregut més de deu dies des de la data dels fets.

CAPÍTOL VI. Del tràfic d'influències

Article 428

El funcionari públic o l'autoritat que influeixi en un altre funcionari públic o una altra autoritat prevalent-se de l'exercici de les facultats del seu càrrec o de qualsevol altra situació derivada de la seva relació personal o jeràrquica amb aquest o amb un altre funcionari o una altra autoritat per aconseguir una resolució que li pugui generar, directament o indirectament, un benefici econòmic per a si mateix o per a un tercer, incorre en les penes de presó de sis mesos a un any, multa del tant al doble del benefici perseguit o obtingut i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de tres a sis anys. Si obté el benefici perseguit, s'han d'imposar les penes en la meitat superior.

Article 429

El particular que influeixi en un funcionari públic o una autoritat prevalent-se de qualsevol situació derivada de la seva relació personal amb aquest o amb un altre funcionari públic o una altra autoritat per aconseguir una resolució que li pugui generar, directament o indirectament, un benefici econòmic per a si mateix o per a un tercer, ha de ser castigat amb les penes de presó de sis mesos a un any i multa del tant al doble del benefici perseguit o obtingut. Si obté el benefici perseguit, s'han d'imposar les penes en la meitat superior.

Article 430

Els qui s'ofereixin a realitzar les conductes que descriuen els articles anteriors i sol·licitin de tercers obsequis, presents o qualsevol altra remuneració, o acceptin un oferiment o una promesa, han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a un any.

En qualsevol dels supòsits a què fa referència aquest article, l'autoritat judicial pot imposar també la suspensió de les activitats de la societat, l'empresa, l'organització o el despatx i la clausura de les seves dependències obertes al públic per un termini de sis mesos a tres anys.

Article 431

En tots els casos que preveuen aquest capítol i l'anterior, els obsequis, presents o regals han de caure en comís.

CAPÍTOL VII. De la malversació

Article 432

1. L'autoritat o el funcionari públic que, amb ànim de lucre, sostregui o consenti que un tercer, amb el mateix ànim, sostregui els cabals o efectes públics que tingui a càrrec seu per raó de les seves funcions incorre en la pena de presó de tres a sis anys i inhabilitació absoluta per un termini de sis a deu anys.

2. S'ha d'imposar la pena de presó de quatre a vuit anys i la d'inhabilitació absoluta per un termini de deu a vint anys si la malversació revesteix una gravetat especial atesos el valor de les quantitats sostretes i el dany o l'entorpiment produït al servei públic. Les mateixes penes s'han d'aplicar si les coses malversades han estat declarades de valor històric o artístic, o si es tracta d'efectes destinats a alleujar alguna calamitat pública.

3. Quan la sostracció no assoleixi la quantitat de 4.000 euros, s'han d'imposar les penes de multa superior a dos i fins a quatre mesos, presó de sis mesos a tres anys i suspensió de feina o càrrec públic per un temps de fins a tres anys.²²⁵

225. Apartat 3 redactat de conformitat amb l'article únic.139 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 433

L'autoritat o el funcionari públic que destini a usos aliens a la funció pública els cabals o efectes posats al seu càrrec per raó de les seves funcions incorre en la pena de multa de sis a dotze mesos i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a tres anys.

Si el culpable no reintegra l'import del que ha distret dins dels deu dies següents al de la incoació del procés, se li han d'imposar les penes de l'article anterior.

Article 434

L'autoritat o el funcionari públic que, amb ànim de lucre propi o aliè i amb perjudici greu per a la causa pública, doni una aplicació privada a béns mobles o immobles que pertanyin a qualsevol administració o entitat estatal, autonòmica o local o organismes dependents d'alguna d'aquestes, incorre en les penes de presó d'un a tres anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de tres a sis anys.

Article 435

Les disposicions d'aquest capítol són extensives:

1r. Als qui estiguin encarregats, per qualsevol concepte, de fons, rendes o efectes de les administracions públiques.

2n. Als particulars legalment designats com a dipositaris de cabals o efectes públics.

3r. Als administradors o dipositaris de diners o béns embargats, segrestats o dipositats per l'autoritat pública, encara que pertanyin a particulars.

CAPÍTOL VIII. Dels fraus i exaccions il·legals

Article 436

L'autoritat o el funcionari públic que intervingui per raó del seu càrrec en qualsevol dels actes de les modalitats de contractació pública o en liquidacions d'efectes o havers públics i es concer-

ti amb els interessats o usi qualsevol altre artifici per defraudar qualsevol ens públic, incorre en les penes de presó d'un a tres anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis a deu anys.

Article 437

L'autoritat o el funcionari públic que exigeixi, directament o indirectament, drets, tarifes per aranzels o minuts que no siguin deguts o en una quantia major a la fixada legalment ha de ser castigat, sens perjudici dels reintegraments a què estigui obligat, amb les penes de multa de sis a vint-i-quatre mesos i de suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a quatre anys.

Article 438

L'autoritat o el funcionari públic que, abusant del seu càrrec, cometi algun delictes d'estafa o apropiació indeguda incorre en les penes fixades respectivament per a aquests delictes, en la meitat superior, i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de dos a sis anys.

CAPÍTOL IX. De les negociacions i les activitats prohibides als funcionaris públics i dels abusos en l'exercici de la seva funció

Article 439

L'autoritat o el funcionari públic que hagi d'informar, per raó del seu càrrec, en qualsevol classe de contracte, assumpte, operació o activitat i s'aprofiti d'aquesta circumstància per forçar o facilitar-se qualsevol forma de participació, directa o per mitjà d'una persona interposada, en aquests negocis o actuacions, incorre en la pena de multa de dotze a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini d'un a quatre anys.

Article 440

Els perits, els àrbitres i els comptadors partidors que es comportin de la manera que preveu l'article anterior respecte dels béns o les coses en la taxació, la partició o l'adjudicació dels quals hagin intervingut, i els tutors, curadors o marmessors, respecte dels que pertanyin als seus pupils o testamentaries, han de ser castigats amb la pena de multa de dotze a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici, guarda, tutela o curatela, segons els casos, per un termini de tres a sis anys.

Article 441

L'autoritat o el funcionari públic que, tret dels casos que admeten les lleis o els reglaments, realitzi, per si mateix o per mitjà d'una persona interposada, una activitat professional o d'assessorament permanent o accidental, sota la dependència o al servei d'entitats privades o de particulars, en un assumpte en què hagi d'intervenir o hagi intervingut per raó del seu càrrec, o que es tramiti, resolgui o sobre el qual s'informi a l'oficina o centre directiu on estigui destinat o del qual depengui, incorre en les penes de multa de sis a dotze mesos i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini d'un a tres anys.

Article 442

L'autoritat o el funcionari públic que usi un secret que conegui per raó del seu ofici o càrrec, o una informació privilegiada, amb ànim d'obtenir un benefici econòmic per a si mateix o per a un tercer, incorre en les penes de multa del tant al triple del benefici perseguit, obtingut o facilitat i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de dos a quatre anys. Si obté el benefici perseguit s'han d'imposar les penes en la meitat superior.

Si en resulta un dany greu per a la causa pública o per a un tercer, la pena ha de ser de presó d'un a sis anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de set a deu anys. Als efectes d'aquest article, s'entén per informació

privilegiada tota informació de caràcter concret que es tingui exclusivament per raó de l'ofici o càrrec públic i que no hagi estat notificada, publicada o divulgada.

Article 443²²⁶

1. Ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a dos anys i inhabilitació absoluta per un temps de sis a 12 anys, l'autoritat o funcionari públic que sol·liciti sexualment una persona que, per a si mateixa o per al seu cònjuge o una altra persona amb la qual estigui lligada de forma estable per una relació d'afectivitat anàloga, ascendent, descendent, germà, per naturalesa, per adopció, o afí en els mateixos graus, tingui pretensions pendents de la resolució d'aquell o sobre les quals hagi d'evacuar informe o elevar consulta al seu superior.

2. El funcionari d'institucions penitenciàries o de centres de protecció o correcció de menors que sol·liciti sexualment una persona subjecta a la seva guarda ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys i inhabilitació absoluta per un temps de sis a 12 anys.

3. Incorren en les mateixes penes quan la persona sol·licitada sigui ascendent, descendent, germà, per naturalesa, per adopció, o afins en els mateixos graus d'una persona que tingui sota la seva guarda. També incorre en aquestes penes quan la persona sol·licitada sigui cònjuge d'una persona que tingui sota la seva guarda o hi estigui lligada de forma estable per una relació d'afectivitat anàloga.

226. Article redactat de conformitat amb l'article únic.140 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 444²²⁷

Les penes que preveu l'article anterior s'han d'imposar sense perjudici de les que corresponguin pels delictes contra la llibertat sexual efectivament comesos.

CAPÍTOL X. Dels delictes de corrupció en les transaccions comercials internacionals²²⁸

Article 445²²⁹

1. Els qui amb dons, presents, oferiments o promeses, corrompin o intentin corrompre, per si mateixos o per una persona interposada, les autoritats o funcionaris públics estrangers o d'organitzacions internacionals en l'exercici del seu càrrec en benefici d'aquests o d'un tercer, o atenguin les seves sol·licituds sobre això, a fi que actuïn o s'abstinguin d'actuar en relació amb l'exercici de funcions públiques per aconseguir o conservar un contracte o un altre benefici irregular en la realització d'activitats econòmiques internacionals, han de ser castigats amb les penes que preveu l'article 423, en els casos respectius.

2. Si el culpable pertany a una societat, organització o associació, fins i tot de caràcter transitori, que es dediqui a la realització d'aquestes activitats, el jutge o tribunal pot imposar alguna o algunes de les conseqüències que preveu l'article 129 d'aquest Codi.

227. Article redactat de conformitat amb l'article únic.141 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

228. Capítol afegit per l'article únic.142 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

229. Article redactat de conformitat amb l'article únic.143 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

TÍTOL XIX bis. Dels delictes de corrupció en les transaccions comercials internacionals²³⁰

Article 445 bis²³¹

Els que, amb obsequis, presents, oferiments o promeses, corrompin o intentin corrompre, per si mateixos o mitjançant una persona interposada, les autoritats o els funcionaris públics estrangers o d'organitzacions internacionals en l'exercici del seu càrrec en benefici seu o d'un tercer, o atenguin les seves sol·licituds en aquest respecte, amb la finalitat que actuïn o s'abstinguin d'actuar en relació amb l'exercici de funcions públiques per aconseguir o conservar un contracte o un altre benefici irregular en la realització d'activitats econòmiques internacionals, són castigats amb les penes que preveu l'article 423, en els casos respectius.

230. Títol afegit per l'article únic de la Llei orgànica 3/2000, d'11 de gener, de modificació de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, en matèria de lluita contra la corrupció d'agents públics estrangers en les transaccions comercials internacionals (BOE núm. 10, de 12 de gener, i suplement en català núm. 3, de 9 de febrer).

231. Article afegit per l'article únic de la Llei orgànica 3/2000, d'11 de gener, de modificació de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, en matèria de lluita contra la corrupció d'agents públics estrangers en les transaccions comercials internacionals (BOE núm. 10, de 12 de gener, i suplement en català núm. 3, de 9 de febrer).

Arran de la modificació duta a terme per la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre), el contingut d'aquest article és gairebé igual que el de l'apartat 1 de l'article 445.

TÍTOL XX. Delictes contra l'Administració de justícia

CAPÍTOL I. De la prevaricació

Article 446

El jutge o el magistrat que, sabent-ho, dicti una sentència o una resolució injusta ha de ser castigat:

1r. Amb la pena de presó d'un a quatre anys si es tracta d'una sentència injusta contra el reu en una causa criminal per delictes i la sentència no ha arribat a executar-se, i amb la mateixa pena en la meitat superior i multa de dotze a vint-i-quatre mesos si s'ha executat. En els dos casos s'ha d'imposar, a més, la pena d'inhabilitació absoluta per un termini de deu a vint anys.

2n. Amb la pena de multa de sis a dotze mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis a deu anys, si es tracta d'una sentència injusta contra el reu dictada en un procés per falta.

3r. Amb la pena de multa de dotze a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de deu a vint anys, quan dicti qualsevol altra sentència o resolució injustes.

Article 447

El jutge o el magistrat que per imprudència greu o ignorància inexcusable dicti una sentència o resolució manifestament injusta incorre en la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de dos a sis anys.

Article 448

El jutge o el magistrat que es negui a jutjar, sense al·legar cap causa legal, o sota el pretext d'obscuritat, d'insuficiència o de silenci de la llei, ha de ser castigat amb la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a quatre anys.

Article 449

1. El jutge, el magistrat o el secretari judicial culpable de retard maliciós en l'Administració de justícia incorre en la mateixa pena que fixa l'article anterior. S'ha d'entendre per maliciós el retard provocat per aconseguir qualsevol finalitat il·legítima.

2. Quan el retard sigui imputable a un funcionari diferent dels que esmenta l'apartat anterior, se li ha d'imposar la pena indicada en la meitat inferior.

CAPÍTOL II. De l'omissió dels deures d'impedir delictes o de promoure'n la persecució

Article 450

1. El qui, tot i poder-ho fer amb la seva intervenció immediata i sense risc propi o aliè, no impedeixi la comissió d'un delictes que afecti les persones en la seva vida, integritat o salut, llibertat o llibertat sexual, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys si el delictes és contra la vida, i la de multa de sis a vint-i-quatre mesos en els altres casos, llevat que al delictes no impedit li correspongui una penal igual o menor, cas en què s'ha d'imposar la pena inferior en grau a la d'aquell.

2. En les mateixes penes incorre qui, tot i poder-ho fer, no acudeixi a l'autoritat o als seus agents perquè impedeixin un delictes dels que preveu l'apartat anterior i de la comissió pròxima o actual del qual tingui notícia.

CAPÍTOL III. De l'encobriment

Article 451

S'ha de castigar amb la pena de presó de sis mesos a tres anys el qui, sabent que s'ha comès un delictes i sense haver-hi intervingut com a autor o còmplice, hi intervingui amb posterioritat a l'execució, d'alguna de les maneres següents:

1r. Auxiliant els autors o còmplices perquè es beneficiïn del profit, producte o preu del delictes, sense ànim de lucre propi.

2n. Ocultant, alterant o inutilitzant el cos, els efectes o els instruments d'un delictes, per impedir que es descobreixin.

3r. Ajudant els presumptes responsables d'un delictes a eludir la investigació de l'autoritat o dels seus agents, o a sostreure's a la crida i cerca, sempre que es doni alguna de les circumstàncies següents:

a) Que el fet encobert sigui constitutiu de traïció, homicidi del rei, de qualsevol dels seus ascendents o descendents, de la reina consort o del consort de la reina, del regent o d'algun membre de la regència, o del príncep hereu de la Corona, genocidi, delictes de lesa humanitat, delictes contra les persones i béns protegits en cas de conflicte armat, rebel·lió, terrorisme o homicidi.²³²

b) Que l'afavoridor hagi actuat amb abús de funcions públiques. En aquest cas s'ha d'imposar, a més de la pena de privació de llibertat, la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de dos a quatre anys si el delictes encobert és menys greu, i la d'inhabilitació absoluta per un termini de sis a dotze anys si és greu.

Article 452

En cap cas pot imposar-se una pena privativa de llibertat que excedeixi la fixada per al delictes encobert. Si aquest està castigat amb una pena d'una altra naturalesa, la pena privativa de llibertat ha de ser substituïda per la de multa de sis a vint-i-quatre mesos, llevat que el delictes encobert tingui assignada una pena igual o inferior a aquesta, cas en què s'ha d'imposar al culpable la pena d'aquell delictes en la meitat inferior.

232. Punt 3r, lletra a, redactat de conformitat amb l'article únic.144 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 453

Les disposicions d'aquest capítol s'han d'aplicar encara que l'autor del fet encobert sigui irresponsable o estigui personalment exempt de pena.

Article 454

Estan exempts de les penes imposades als encobridors els qui ho siguin del seu cònjuge o d'una persona a qui estiguin lligats de manera estable per una relació d'afectivitat anàloga, dels seus ascendents, descendents, germans, per naturalesa, per adopció, o afins en els mateixos graus, amb la sola excepció dels encobridors que estiguin compresos en el supòsit del número 1r de l'article 451.

CAPÍTOL IV. De la realització arbitrària del propi dret

Article 455

1. El qui, per realitzar un dret propi, actuant fora de les vies legals, utilitzi violència, intimidació o força en les coses ha de ser castigat amb la pena de multa de sis a dotze mesos.

2. S'ha d'imposar la pena superior en grau si per a la intimidació o la violència s'usen armes o objectes perillosos.

CAPÍTOL V. De l'acusació i la denúncia falses i de la simulació de delictes

Article 456

1. Els qui, sabent-ne la falsedat o amb un menyspreu temerari envers la veritat, imputin a alguna persona fets que, si fossin certs, constituïrien una infracció penal, si aquesta imputació es fa davant d'un funcionari judicial o administratiu que tingui el deure d'esbrinar-ho, han de ser sancionats:

1r. Amb la pena de presó de sis mesos a dos anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos, si s'imputa un delicte greu.

2n. Amb la pena de multa de dotze a vint-i-quatre mesos, si s'imputa un delict menor greu.

3r. Amb la pena de multa de tres a sis mesos, si s'imputa una falta.

2. No es pot procedir contra el denunciador o l'acusador si no és després d'una sentència ferma o d'una interlocutòria també ferma, de sobreseïment o arxivament del jutge o del tribunal que hagi conegut de la infracció imputada. Aquests han d'ordenar procedir d'ofici contra el denunciador o l'acusador sempre que de la causa principal en resultin indicis suficients de la falsedat de la imputació, sens perjudici que el fet pugui perseguir-se també quan hi hagi una denúncia prèvia de l'ofès.

Article 457

El qui, davant algun dels funcionaris que esmenta l'article anterior, simuli ser responsable o víctima d'una infracció penal o en denunciï una d'inexistent, de manera que provoqui actuacions processals, ha de ser castigat amb la multa de sis a dotze mesos.

CAPÍTOL VI. Del fals testimoni

Article 458

1. El testimoni que falti a la veritat en el seu testimoniatge en una causa judicial ha de ser castigat amb les penes de presó de sis mesos a dos anys i multa de tres a sis mesos.

2. Si el fals testimoni es dona en contra del reu en una causa criminal per delict, les penes han de ser de presó d'un a tres anys i multa de sis a dotze mesos. Si com a conseqüència del testimoniatge es dicta una sentència condemnatòria, cal imposar les penes superiors en grau.

3. S'han d'imposar les mateixes penes si el fals testimoni té lloc davant de tribunals internacionals que, en virtut de tractats degudament ratificats conforme a la Constitució espanyola, exerceixin competències derivades d'aquesta, o si es realitza a Espanya en declarar en virtut d'una comissió rogatòria remesa per un tribunal estranger.

Article 459

Les penes dels articles precedents s'han d'imposar en la meitat superior als perits o intèrprets que faltin a la veritat maliciosament en el seu dictamen o en la seva traducció, els quals, a més, han de ser castigats amb la pena d'inhabilitació especial per a professió o ofici, ocupació o càrrec públic, per un termini de sis a dotze anys.

Article 460

Quan el testimoni, el perit o l'intèrpret, sense faltar substancialment a la veritat, l'alteri amb reticències, inexactituds o silenciament fets o dades rellevants que conegui, ha de ser castigat amb la pena de multa de sis a dotze mesos i, si s'escau, de suspensió d'ocupació o càrrec públic, professió o ofici, de sis mesos a tres anys.

Article 461

1. El qui presenti deliberadament testimonis falsos o perits o intèrprets falsosos ha de ser castigat amb les mateixes penes que estableixen per a ells els articles anteriors.

2. Si el responsable d'aquest delictes és un advocat, un procurador, un graduat social o un representant del Ministeri Fiscal, en una actuació professional o en exercici de la seva funció, s'ha d'imposar en cada cas la pena en la meitat superior i la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici, per un termini de dos a quatre anys.²³³

Article 462

Queda exempt de pena el qui, havent prestat un fals testimoni en una causa criminal, se'n retracti dins el termini i en la forma

233. Apartat 2 renumerat per l'article únic.145 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre). Substitueix l'anterior apartat 2, suprimint pel mateix article de la Llei orgànica 15/2003.

escaient, i manifesti la veritat perquè tingui efecte abans que es dicti sentència en el procés de què es tracti. Si com a conseqüència del fals testimoni s'ha produït la privació de llibertat, s'han d'imposar les penes corresponents inferiors en grau.

CAPÍTOL VII. De l'obstrucció a la justícia i la deslleialtat professional

Article 463

1. El qui, citat en la forma escaient, deixi de comparèixer voluntàriament, sense una causa justa, davant d'un jutjat o tribunal en un procés criminal amb reu en presó provisional, i provoqui la suspensió del judici oral, ha de ser castigat amb la pena de presó de tres a sis mesos o una multa de sis a 24 mesos. Incorre en la pena de multa de sis a 10 mesos el qui, havent estat advertit, ho faci per segona vegada en una causa criminal sense reu en presó, n'hagi provocat o no la suspensió.²³⁴

2. Si el responsable d'aquest delictes és un advocat, un procurador o un representant del Ministeri Fiscal, en una actuació professional o en exercici de la seva funció, se li ha d'imposar la pena en la meitat superior i la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic, professió o ofici, per un termini de dos a quatre anys.

3. Si la suspensió té lloc, en el cas de l'apartat 1 d'aquest article, com a conseqüència de la incompareixença del jutge o membre del tribunal o de qui exerceixi les funcions de secretari judicial, s'ha d'imposar la pena de presó de tres a sis mesos o una multa de sis a 24 mesos i, en qualsevol cas, inhabilitació especial per un temps de dos a quatre anys.²³⁵

234. Apartat redactat de conformitat amb l'article únic.146 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

235. Vegeu la nota 234.

Article 464

1. El qui amb violència o intimidació intenti influir directament o indirectament en qui sigui denunciant, part o imputat, advocat, procurador, perit, intèrpret o testimoni en un procediment perquè modifiqui la seva actuació processal, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys i multa de sis a vint-i-quatre mesos.

Si l'autor del fet assoleix el seu objectiu, s'ha d'imposar la pena en la meitat superior.

2. S'han d'imposar les mateixes penes a qui realitzi qualsevol acte atemptatori contra la vida, la integritat, la llibertat, la llibertat sexual o els béns, com a represàlia contra les persones que esmenta l'apartat anterior, per la seva actuació en un procediment judicial, sens perjudici de la pena corresponent a la infracció que aquests fets constitueixin.

Article 465

1. El qui, intervenint en un procés com a advocat o procurador, amb abús de la seva funció, destrueixi, inutilitzi o ocultï documents o actuacions que li hagin traslladat en aquella qualitat, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys, multa de set a dotze mesos i inhabilitació especial per a la seva professió, ocupació o càrrec públic de tres a sis anys.

2. Si els fets que descriu l'apartat primer d'aquest article els realitza un particular, la pena ha de ser de multa de tres a sis mesos.

Article 466

1. L'advocat o el procurador que reveli actuacions processals declarades secretes per l'autoritat judicial ha de ser castigat amb les penes de multa de dotze a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a ocupació, càrrec públic, professió o ofici d'un a quatre anys.

2. Si la revelació de les actuacions declarades secretes la realitza el jutge o un membre del tribunal, el representant del Ministeri Fiscal, el secretari judicial o qualsevol funcionari al servei de

l'Administració de justícia, se li han d'imposar les penes que preveu l'article 417 en la meitat superior.

3. Si la conducta que descriu l'apartat primer la realitza qual-sevol altre particular que intervingui en el procés, la pena s'ha d'imposar en la meitat inferior.

Article 467

1. L'advocat o el procurador que, havent assessorat o assumit la defensa o representació d'alguna persona, sense el seu consentiment defensí o representi en el mateix assumpte algú que tingui interessos contraris, ha de ser castigat amb la pena de multa de sis a dotze mesos i inhabilitació especial per a la seva professió de dos a quatre anys.

2. L'advocat o el procurador que, per acció o omissió, perjudiqui de manera manifesta els interessos que li hagin estat encomanats ha de ser castigat amb les penes de multa de dotze a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a ocupació, càrrec públic, professió o ofici d'un a quatre anys.

Si els fets es realitzen per imprudència greu, s'han d'imposar les penes de multa de sis a dotze mesos i inhabilitació especial per a la seva professió de sis mesos a dos anys.

CAPÍTOL VIII. Del trencament de condemna

Article 468²³⁶

1. Els qui trenquin la condemna, mesura de seguretat, presó, mesura cautelar, conducció o custòdia han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a un any si estan privats de llibertat, i amb la pena de multa de dotze a vint-i-quatre mesos en els altres casos.

236. Article redactat de conformitat amb l'article 40 de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere (BOE núm. 313, de 29 de desembre, i suplement en català núm. 1, d'1 de gener de 2005).

2. S'ha d'imposar en tot cas la pena de presó de sis mesos a un any als qui trenquin una pena de les que preveu l'article 48 d'aquest Codi o una mesura cautelar o de seguretat de la mateixa naturalesa imposades en processos criminals en els quals l'ofès sigui alguna de les persones a què es refereix l'article 173.2.

Article 469

Els sentenciats o els presos que fugin del lloc on estan reclosos, usant violència o intimidació en les persones o força en les coses o prenent part en un motí, han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a quatre anys.

Article 470

1. El particular que proporcioni l'evasió a un condemnat, un pres o un detingut, sigui del lloc on està reclòs, sigui durant la conducció, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any i multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

2. Si a aquest efecte s'utilitza violència o intimidació en les persones, força en les coses o suborn, la pena ha de ser de presó de sis mesos a quatre anys.

3. Si es tracta d'alguna de les persones que esmenta l'article 454, se l'ha de castigar amb la pena de multa de tres a sis mesos, i en aquest cas el jutge o el tribunal pot imposar solament les penes corresponents als danys causats o a les amenaces o violències exercides.

Article 471

S'ha d'imposar la pena superior en grau, en els casos respectius, si el culpable és un funcionari públic encarregat de la conducció o custòdia d'un condemnat, un pres o un detingut. El funcionari ha de ser castigat, a més, amb la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de sis a deu anys si el fugitiu està condemnat per una sentència executòria, i amb la inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de tres a sis anys en els altres casos.

CAPÍTOL IX. Dels delictes contra l'Administració de justícia del Tribunal Penal Internacional²³⁷

Article 471 bis²³⁸

1. El testimoni que, intencionadament, falti a la veritat en el seu testimoni davant el Tribunal Penal Internacional, estant obligat a dir la veritat de conformitat amb les normes estatutàries i regles de procediment i prova d'aquest Tribunal, ha de ser castigat amb presó de sis mesos a dos anys. Si el fals testimoni es dóna en contra de l'acusat, la pena ha de ser de presó de dos a quatre anys. Si a conseqüència del testimoni es dicta una decisió condemnatòria, s'ha d'imposar una pena de presó de quatre a cinc anys.

2. El qui presenti proves davant el Tribunal Penal Internacional sabent que són falses o que han estat falsificades ha de ser castigat amb les penes assenyalades a l'apartat anterior d'aquest article.

3. El qui intencionadament destrueixi o alteri proves, o interfereixi en les diligències de prova davant el Tribunal Penal Internacional ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys i multa de set a 12 mesos.

4. El qui corrompi un testimoni, n'obstrueixi la compareixença o el testimoniatge davant el Tribunal Penal Internacional o hi interfereixi ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys i una multa de sis a 24 mesos.

5. Ha de ser castigat amb presó d'un a quatre anys i una multa de sis a 24 mesos qui posi traves a un funcionari del Tribunal, el corrompi o l'intimidi, per obligar-lo o induir-lo a no complir les seves funcions o que ho faci de manera indeguda.

6. El qui prengui represàlies contra un funcionari del Tribunal Penal Internacional per raó de funcions que hagi exercit ell o un

237. Capítol afegit per l'article únic.148 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

238. Article afegit per l'article únic.148 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

altre funcionari ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys i una multa de sis a 24 mesos. Incorre en la mateixa pena qui prengui represàlies contra un testimoni per la seva declaració davant el Tribunal.

7. El qui sol·liciti o accepti un suborn en qualitat de funcionari del Tribunal i en relació amb les seves funcions oficials incorre en la pena de presó de dos a cinc anys i una multa del tant al triple del valor del do sol·licitat o acceptat.

TÍTOL XXI. Delictes contra la Constitució

CAPÍTOL I. Rebel·lió

Article 472

Són reus del delicte de rebel·lió els qui s'alcin violentament i públicament per a qualsevol de les finalitats següents:

1a. Derogar, suspendre o modificar totalment o parcialment la Constitució.

2a. Destituir o desposseir en tot o en part de les seves prerrogatives i facultats el rei o el regent o els membres de la Regència, o obligar-los a executar un acte contrari a la seva voluntat.

3a. Impedir que se celebrin lliurement eleccions per a càrrecs públics.

4a. Dissoldre les Corts Generals, el Congrés dels Diputats, el Senat o qualsevol assemblea legislativa d'una comunitat autònoma, impedir que es reunixin, deliberin o resolguin, arrencar-los alguna resolució o sostreure'ls alguna de les seves atribucions o competències.

5a. Declarar la independència d'una part del territori nacional.

6a. Substituir per un altre el Govern de la nació o el consell de govern d'una comunitat autònoma, o usar o exercir per si mateixos les facultats del govern o del consell de govern d'una comunitat autònoma, o de qualsevol dels seus membres, o desposseir-los-en, o impedir-los o coartar-los l'exercici lliure d'aquestes facultats, o obligar qualsevol d'ells a executar actes contraris a la seva voluntat.

7a. Sostreure qualsevol classe de força armada a l'obediència del Govern.

Article 473

1. Els qui, induint els rebels, hagin promogut o sostinguin la rebel·lió, i els caps principals d'aquesta, han de ser castigats amb la pena de presó de quinze a vint-i-cinc anys i inhabilitació absoluta pel mateix període; els qui exerceixin un comandament subaltern, amb la de presó de deu a quinze anys i inhabilitació absoluta de deu a quinze anys, i els mers participants, amb la de presó de cinc a deu anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis a deu anys.

2. Si s'han esgrimit armes, o si hi ha hagut combat entre la força del seu comandament i els sectors lleials a l'autoritat legítima, o la rebel·lió ha causat estralls en propietats de titularitat pública o privada, ha tallat les comunicacions telegràfiques, telefòniques, per ones, ferroviàries o d'una altra mena, ha exercit violències greus contra les persones, ha exigut contribucions o ha distret els cabals públics de la seva inversió legítima, les penes de presó han de ser, respectivament, de vint-i-cinc a trenta anys per als primers, de quinze a vint-i-cinc anys per als segons i de deu a quinze anys per als últims.

Article 474

Quan la rebel·lió no hagi arribat a organitzar-se amb caps coneguts, s'han de reputar com a tals els qui de fet dirigeixin els altres, o portin la veu per ells, o signin escrits expedits a nom seu, o exerceixin altres actes semblants de direcció o representació.

Article 475

S'han de castigar com a rebels amb la pena de presó de cinc a deu anys i inhabilitació absoluta per un termini de sis a dotze anys els qui sedueixin o reuneixin tropes o qualsevol altra classe de força armada per cometre el delictes de rebel·lió.

Si la rebel·lió arriba a tenir efecte, s'han de reputar promotors i han de patir la pena fixada en l'article 473.

Article 476

1. El militar que no utilitzi els mitjans al seu abast per contenir la rebel·lió en les forces del seu comandament ha de ser castigat amb les penes de presó de dos a cinc anys i inhabilitació absoluta de sis a deu anys.

2. S'ha de castigar amb les mateixes penes que preveu l'apartat anterior en la meitat inferior el militar que, sabent que s'intenta cometre un delictes de rebel·lió, no ho denunciï immediatament als seus superiors o a les autoritats o als funcionaris que, per raó del seu càrrec, tinguin l'obligació de perseguir el delictes.

Article 477

La provocació, la conspiració i la proposició per cometre rebel·lió s'han de castigar amb la inhabilitació que preveuen els articles anteriors, i, a més, amb la pena de presó inferior en un o dos graus a la del delictes corresponent.

Article 478

En el cas que qui cometi qualsevol dels delictes que preveu aquest capítol estigui constituït en autoritat, la pena d'inhabilitació que hi hagi prevista en cada cas s'ha de substituir per la inhabilitació absoluta per un termini de quinze a vint anys, llevat que el tipus penal de què es tracti estableixi específicament aquesta circumstància.

Article 479

Després que es manifesti la rebel·lió, l'autoritat governativa ha d'intimar els sublevats que es dissolguin i es retirin immediatament.

Si els sublevats no deposen la seva actitud immediatament després de la intimació, l'autoritat ha d'usar la força de què disposi per dissoldre'ls.

No cal la intimació des del moment en què els rebels obrin el foc.

Article 480

1. Queda exempt de pena el qui estigui implicat en un delict de rebel·lió i ho reveli a temps de poder evitar-ne les conseqüències.

2. Als mers executors que depositin les armes abans d'haver-ne fet ús i se sotmetin a les autoritats legítimes, se'ls ha d'aplicar la pena de presó inferior en grau. La mateixa pena s'ha d'imposar si els rebels es dissolen o se sotmeten a l'autoritat legítima abans de la intimidació o a conseqüència d'aquesta.

Article 481

Els delictes particulars comesos en una rebel·lió o amb motiu d'aquesta s'han de castigar, respectivament, segons les disposicions d'aquest Codi.

Article 482

Les autoritats que no hagin resistit a la rebel·lió han de ser castigades amb la pena d'inhabilitació absoluta de dotze a vint anys.

Article 483

Els funcionaris que continuïn exercint el seu càrrec sota el comandament dels alçats o que, sense que se'ls hagi admès la renúncia de la seva ocupació, l'abandonin quan hi hagi perill de rebel·lió, incorren en la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de sis a dotze anys.

Article 484

Els qui acceptin una feina dels rebels han de ser castigats amb la pena d'inhabilitació absoluta de sis a dotze anys.

CAPÍTOL II. Delictes contra la Corona

Article 485

1. El qui mati el rei, o qualsevol dels seus ascendents o descendents, la reina consort o el consort de la reina, el regent o algun membre de la Regència, o el príncep hereu de la Corona, ha de ser castigat amb la pena de presó de vint a vint-i-cinc anys.

2. La temptativa del mateix delicte s'ha de castigar amb la pena inferior en un grau.

3. Si concorren dues o més circumstàncies agreujants en el delicte, s'ha d'imposar la pena de presó de vint-i-cinc a trenta anys.

Article 486

1. El qui causi al rei, o a qualsevol dels seus ascendents o descendents, a la reina consort o al consort de la reina, al regent o a algun membre de la Regència, o al príncep hereu de la Corona, lesions de les que preveu l'article 149, ha de ser castigat amb la pena de presó de quinze a vint anys.

Si es tracta d'alguna de les lesions que preveu l'article 150, s'ha de castigar amb la pena de presó de vuit a quinze anys.

2. El qui els causi qualsevol altra lesió ha de ser castigat amb la pena de presó de quatre a vuit anys.

Article 487

S'ha de castigar amb la pena de presó de quinze a vint anys, llevat que els fets estiguin castigats amb una pena major en altres preceptes d'aquest Codi, el qui privi de la seva llibertat personal el rei, qualsevol dels seus ascendents o descendents, la reina consort o el consort de la reina, el regent o algun membre de la Regència, o el príncep hereu de la Corona.

Article 488

La provocació, la conspiració i la proposició per als delictes que preveuen els articles anteriors s'han de castigar amb la pena inferior en un o dos graus a les previstes respectivament.

Article 489

El qui amb violència o intimidació greu obligui les persones esmentades en els articles anteriors a executar un acte contra la seva voluntat ha de ser castigat amb la pena de presó de vuit a dotze anys.

En el cas que preveu el paràgraf anterior, si la violència o la intimidació no són greus, s'ha d'imposar la pena inferior en grau.

Article 490

1. El qui violi amb violència o intimidació el domicili de qualsevol de les persones que esmenten els articles anteriors ha de ser castigat amb la pena de presó de tres a sis anys. Si no hi ha violència o intimidació, la pena ha de ser de dos a quatre anys.

2. S'ha de castigar amb la pena de presó de tres a sis anys el qui amenaci greument qualsevol de les persones que esmenta l'apartat anterior, i amb la pena de presó d'un a tres anys si l'amenaça és lleu.

3. El qui calumniï o injuriï el rei o qualsevol dels seus ascendents o descendents, la reina consort o el consort de la reina, el regent o algun membre de la Regència, o el príncep hereu de la Corona, en l'exercici de les seves funcions o amb motiu o en ocasió d'aquestes, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys si la calúmnia o la injúria és greu, i amb la de multa de sis a dotze mesos si no ho és.

Article 491

1. Les calúmnies i les injúries contra qualsevol de les persones que esmenta l'article anterior, i tret dels supòsits que s'hi preveuen, s'han de castigar amb la pena de multa de quatre a vint mesos.

2. S'ha d'imposar la pena de multa de sis a vint-i-quatre mesos a qui utilitzi la imatge del rei o de qualsevol dels seus ascendents o descendents, o de la reina consort o del consort de la reina, o del regent o d'algun membre de la Regència, o del príncep hereu, de qualsevol forma que pugui danyar el prestigi de la Corona.

CAPÍTOL III. Dels delictes contra les institucions de l'Estat i la divisió de poders

Secció primera. Delictes contra les institucions de l'Estat

Article 492

Els qui, en vacar la Corona o quedar inhabilitat el seu titular per a l'exercici de l'autoritat, impedeixin a les Corts Generals reunir-se per nomenar la Regència o el tutor del titular menor d'edat han de ser sancionats amb la pena de presó de deu a quinze anys i inhabilitació absoluta per un termini de deu a quinze anys, sens perjudici de la pena que pugui correspondre'ls per la comissió d'altres infraccions més greus.

Article 493

Els qui, sense alçar-se públicament, envaeixin amb força, violència o intimidació les seus del Congrés dels Diputats, del Senat o d'una assemblea legislativa d'una comunitat autònoma, quan hi estiguin reunits, han de ser castigats amb la pena de presó de tres a cinc anys.

Article 494

Incorren en la pena de presó de sis mesos a un any o multa de dotze a vint-i-quatre mesos els qui promoguin, dirigeixin o presideixin manifestacions o una altra mena de reunions davant les seus del Congrés dels Diputats, del Senat o d'una assemblea legislativa d'una comunitat autònoma, quan hi estiguin reunits, i n'alterin el funcionament normal.

Article 495

1. Els qui, sense alçar-se públicament, portant armes o altres instruments perillosos, intentin penetrar en les seus del Congrés dels Diputats, del Senat o de l'assemblea legislativa d'una comunitat autònoma, per presentar-hi en persona o col·lectivament peticions, incorren en la pena de presó de tres a cinc anys.

2. La pena que preveu l'apartat anterior s'ha d'aplicar en la meitat superior als qui promoguin, dirigeixin o presideixin el grup.

Article 496

El qui injuriï greument les Corts Generals o una assemblea legislativa d'una comunitat autònoma, mentre es trobin en sessió, o alguna de les seves comissions en els actes públics en què les representin, ha de ser castigat amb la pena de multa de dotze a divuit mesos.

L'imputat de les injúries que descriu el paràgraf anterior queda exempt de pena si es donen les circumstàncies que preveu l'article 210.

Article 497

1. Incorren en la pena de presó de sis mesos a un any els qui, sense ser membres del Congrés dels Diputats, del Senat o d'una assemblea legislativa d'una comunitat autònoma, en pertorbin greument l'ordre de les sessions.

2. Quan la pertorbació de l'ordre de les sessions a què fa referència l'apartat anterior no sigui greu, s'ha d'imposar la pena de multa de sis a dotze mesos.

Article 498

Els qui utilitzin força, violència, intimidació o amenaça greu per impedir a un membre del Congrés dels Diputats, del Senat o d'una assemblea legislativa d'una comunitat autònoma assistir a les seves reunions, o, pels mateixos mitjans, coartin la manifestació lliure de les seves opinions o l'emissió del seu vot, han de ser castigats amb la pena de presó de tres a cinc anys.

Article 499

L'autoritat o el funcionari públic que trenqui la inviolabilitat de les Corts Generals o d'una assemblea legislativa d'una comunitat autònoma ha de ser castigat amb les penes d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de deu a vint anys,

sens perjudici de les que puguin correspondre-li si el fet constitueix un altre delicte més greu.

Article 500

L'autoritat o el funcionari públic que detingui un membre de les Corts Generals o d'una assemblea legislativa d'una comunitat autònoma, tret dels supòsits o sense els requisits que estableix la legislació vigent, incorre, segons els casos, en les penes que preveu aquest Codi, imposades en la meitat superior, i a més en la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de sis a dotze anys.

Article 501

L'autoritat judicial que inculpi o processi un membre de les Corts Generals o d'una assemblea legislativa d'una comunitat autònoma sense els requisits que estableix la legislació vigent, ha de ser castigada amb la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de deu a vint anys.

Article 502

1. Els qui, havent estat requerits de forma legal i sota advertència, deixin de comparèixer davant una comissió d'investigació de les Corts Generals o d'una assemblea legislativa d'una comunitat autònoma, han de ser castigats com a reus del delicte de desobediència. Si el reu és una autoritat o un funcionari públic, se li ha d'imposar a més la pena de suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a dos anys.

2. Incorre en les mateixes penes l'autoritat o el funcionari que obstaculitzi la investigació del Defensor del Poble, del Tribunal de Comptes o d'òrgans equivalents de les comunitats autònomes, negant o dilatant indègudament la tramesa dels informes que aquests sol·licitin o dificultant-los l'accés als expedients o a la documentació administrativa necessària per a aquesta investigació.

3. El qui, convocat davant d'una comissió parlamentària d'investigació, falti a la veritat en el seu testimoni ha de ser castigat

amb la pena de presó de sis mesos a un any o una multa de 12 a 24 mesos.²³⁹

Article 503

Incorren en la pena de presó de dos a quatre anys:

1r. Els qui envaeixin violentament o amb intimidació el local on estigui constituït el Consell de Ministres o un consell de govern d'una comunitat autònoma.

2n. Els qui coartin la llibertat del Govern reunit en consell o dels membres d'un govern d'una comunitat autònoma, reunit en consell, o per qualsevol mitjà hi posin obstacles, llevat que els fets siguin constitutius d'un altre delictes més greu.

Article 504²⁴⁰

1. Incorren en la pena de multa de dotze a divuit mesos els que calumniïn, injuriïn o amenacin greument el Govern de la Nació, el Consell General del Poder Judicial, el Tribunal Constitucional, el Tribunal Suprem o el Consell de Govern o el Tribunal Superior de Justícia d'una comunitat autònoma.

El culpable de calúmnies o injúries d'acord amb el que disposa el paràgraf anterior queda exempt de pena si es donen les circumstàncies que preveuen, respectivament, els articles 207 i 210 d'aquest Codi.

S'imposa la pena de presó de tres a cinc anys als qui emprin força, violència o intimidació per impedir als membres dels esmentats organismes d'assistir a les seves reunions respectives.

239. Apartat 3 redactat de conformitat amb l'article únic.149 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

240. Article redactat de conformitat amb l'article 1.5 de la Llei orgànica 7/2000, de 22 de desembre, de modificació de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, i de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors, en relació amb els delictes de terrorisme (BOE núm. 307, de 23 de desembre, i suplement en català núm. 1, de 15 de gener de 2001).

2. Els qui injuriïn o amenacin greument els exèrcits, classes o cossos i forces de seguretat són castigats amb la pena de multa de dotze a divuit mesos.

El culpable de les injúries previstes en el paràgraf anterior queda exempt de pena si es donen les circumstàncies que descriu l'article 210 d'aquest Codi.

Article 505²⁴¹

1. Incorren en la pena de presó de sis mesos a un any els qui, sense ser membres de la corporació local, pertorbin de forma greu l'ordre dels plens impedint-hi l'accés, el desenvolupament de l'ordre del dia previst, l'adopció d'acords o causin desordres que tinguin per objecte manifestar el suport a bandes armades, organitzacions o grups terroristes.

2. Els qui, emparant-se en l'existència de bandes armades, organitzacions o grups terroristes, calumniïn, injuriïn, coaccionin o amenacin els membres de corporacions locals, són castigats amb la pena superior en grau a la que correspongui pel delictes comès.

Secció segona. De la usurpació d'atribucions

Article 506

L'autoritat o el funcionari públic que, mancat d'atribucions per fer-ho, dicti una disposició general o en suspengui l'execució ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a tres anys, multa de sis a dotze mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis a dotze anys.

241. Article redactat de conformitat amb l'article 1 de la Llei orgànica 1/2003, de 10 de març, per a la garantia de la democràcia als ajuntaments i la seguretat dels regidors (BOE núm. 60, d'11 de març, i suplement en català núm. 8, d'1 d'abril).

Article 506 bis²⁴²

[Suprimit]

Article 507

El jutge o el magistrat que s'arrogui atribucions administratives que no li pertanyin, o n'impedeixi l'exercici legítim a qui en tingui, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any, multa de tres a sis mesos i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini d'un a tres anys.

Article 508

1. L'autoritat o el funcionari públic que s'arrogui atribucions judicials o impedeixi executar una resolució dictada per l'autoritat judicial competent ha de ser castigat amb les penes de presó de sis mesos a un any, multa de tres a vuit mesos i suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini d'un a tres anys.

2. L'autoritat o el funcionari administratiu o militar que atempti contra la independència dels jutges o dels magistrats, garantida per la Constitució, adreçant-los una instrucció, ordre o intimació relatives a causes o actuacions de què coneguïn, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a dos anys, multa de quatre a deu mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de dos a sis anys.

Article 509

El jutge o el magistrat, l'autoritat o el funcionari públic que, legalment requereix d'inhibició, continuï procedint sense esperar que es decideixi el corresponent conflicte jurisdiccional, excepte en els casos permesos per la llei, ha de ser castigat amb la pena de multa de tres a deu mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a un any.

242. Article suprimit per l'article únic de la Llei orgànica 2/2005, de 22 de juny, de modificació del Codi penal (BOE núm. 149, de 23 de juny, i suplement en català núm. 13, d'1 de juliol).

CAPÍTOL IV. Dels delictes relatius a l'exercici dels drets fonamentals i llibertats públiques²⁴³

Secció primera. Dels delictes comesos amb motiu de l'exercici dels drets fonamentals i de les llibertats públiques garantits per la Constitució

Article 510

1. Els qui provoquin a la discriminació, a l'odi o a la violència contra grups o associacions, per motius racistes, antisemites o altres motius referents a la ideologia, religió o creences, situació familiar, la pertinença dels seus membres a una ètnia o raça, el seu origen nacional, el seu sexe, orientació sexual, malaltia o minusvalidesa, han de ser castigats amb la pena de presó d'un a tres anys i multa de sis a dotze mesos.

2. S'han de castigar amb la mateixa pena els qui, sabent-ne la falsedat o amb menyspreu temerari cap a la veritat, difonguin informacions injurioses sobre grups o associacions en relació amb la seva ideologia, religió o creences, la pertinença dels seus membres a una ètnia o raça, el seu origen nacional, el seu sexe, orientació sexual, malaltia o minusvalidesa.

Article 511

1. Incorre en la pena de presó de sis mesos a dos anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini d'un a tres anys el particular encarregat d'un servei públic que denegui a una persona una prestació a la qual tingui dret per raó de la seva ideologia, religió o creences, la seva pertinença a una ètnia o raça, el seu origen

243. Rúbrica redactada de conformitat amb l'article 1.1 de la Llei orgànica 3/2002, de 22 de maig, per la qual es modifiquen la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, i la Llei orgànica 13/1985, de 9 de desembre, del codi penal militar, en matèria de delictes relatius al servei militar i a la prestació social substitutòria (BOE núm. 123, de 23 de maig, i suplement en català núm. 12, de 17 de juny).

nacional, el seu sexe, orientació sexual, situació familiar, malaltia o minusvàlida.

2. Són aplicables les mateixes penes quan els fets es cometin contra una associació, fundació, societat o corporació o contra els seus membres per raó de la seva ideologia, religió o creences, la pertinença dels seus membres o d'algun d'ells a una ètnia o raça, el seu origen nacional, el seu sexe, orientació sexual, situació familiar, malaltia o minusvàlida.

3. Els funcionaris públics que cometin algun dels fets previstos en aquest article incorren en les mateixes penes en la meitat superior i en la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de dos a quatre anys.

Article 512

Els qui en l'exercici de les seves activitats professionals o empresarials deneguin a una persona una prestació a la qual tingui dret per raó de la seva ideologia, religió o creences, la seva pertinença a una ètnia, raça o nació, el seu sexe, orientació sexual, situació familiar, malaltia o minusvàlida, incorren en la pena d'inhabilitació especial per a l'exercici de professió, ofici, indústria o comerç, per un període d'un a quatre anys.

Article 513

Són punibles les reunions o manifestacions il·lícites, i tenen aquesta consideració:

1r. Les que es facin amb la finalitat de cometre algun delicte.

2n. Aquelles a les quals concorrin persones amb armes, artefactes explosius o objectes contundents o de qualsevol altra mena perillosa.

Article 514

1. Els promotors o directors de qualsevol reunió o manifestació compresa al número 1r de l'article anterior i els qui, en relació amb el número 2n del mateix article, no hagin intentat impedir per tots els mitjans al seu abast les circumstàncies que s'hi esmenten, incorren en les penes de presó d'un a tres anys i multa de dotze

a vint-i-quatre mesos. A aquests efectes, es reputen directors o promotors de la reunió o manifestació els qui les convoquin o presideixin.

2. Els assistents a una reunió o manifestació que portin armes o altres mitjans igualment perillosos han de ser castigats amb la pena de presó d'un a dos anys i multa de sis a dotze mesos. Els jutges o els tribunals, atesos els antecedents del subjecte, les circumstàncies del cas i les característiques de l'arma o instrument portat, poden rebaixar en un grau la pena assenyalada.

3. Les persones que, amb motiu d'una reunió o manifestació, duguin a terme actes de violència contra l'autoritat, els seus agents, persones o propietats públiques o privades, han de ser castigades amb la pena que correspongui al seu delictes, en la meitat superior.

4. Els qui impedeixin l'exercici legítim de les llibertats de reunió o manifestació, o pertorbin greument el desenvolupament d'una reunió o manifestació lícita han de ser castigats amb la pena de presó de dos a tres anys si els fets es duen a terme amb violència, i amb la pena de presó de tres a sis mesos o una multa de sis a 12 mesos si es cometen mitjançant vies de fet o qualsevol altre procediment il·legítim.²⁴⁴

5. Els promotors o directors de qualsevol reunió o manifestació que convoquin, facin o que intentin fer de nou una reunió o manifestació que hagi estat prèviament suspesa o prohibida, i sempre que amb això pretenguessin subvertir l'ordre constitucional o alterar greument la pau pública, es castiguen amb les penes de presó de sis mesos a un any i multa de sis a dotze mesos, sense perjudici de la pena que pugui correspondre, si s'escau, conforme als apartats precedents.²⁴⁵

244. Apartat 4 redactat de conformitat amb l'article únic.150 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

245. Apartat 5 afegit per l'article 2 de la Llei orgànica 2/1998, de 15 de juny, per la qual es modifiquen el Codi penal i la Llei d'enjudiciament criminal (BOE núm. 143, de 16 de juny, i suplement en català núm. 3, de 6 de juliol).

Article 515

Són punibles les associacions il·lícites. Tenen aquesta consideració:

1r. Les que tinguin per objecte cometre algun delictes o, després de constituïdes, promoguin la comissió d'un delictes, així com les que tinguin per objecte cometre o promoure la comissió de faltes de forma organitzada, coordinada i reiterada.²⁴⁶

2n. Les bandes armades, organitzacions o grups terroristes.

3r. Les que, fins i tot tenint per objecte un fi lícit, utilitzin mitjans violents o d'alteració o control de la personalitat per a la seva consecució.

4t. Les organitzacions de caràcter paramilitar.

5è. Les que promoguin la discriminació, l'odi o la violència contra persones, grups o associacions per raó de la seva ideologia, religió o creences, la pertinença dels seus membres o d'algun d'ells a una ètnia, raça o nació, el seu sexe, orientació sexual, situació familiar, malaltia o minusvalidesa, o hi incitin.

6è. [Suprimit]²⁴⁷

Article 516

En els casos que preveu el número 2n de l'article anterior, cal imposar les penes següents:

1r. Als promotors i als directors de les bandes armades i organitzacions terroristes, i als qui dirigeixin qualsevol dels seus grups, les de presó de vuit a catorze anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de vuit a quinze anys.

246. Punt 1r redactat de conformitat amb l'article 1.14 de la Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre, de mesures concretes en matèria de seguretat ciutadana, violència domèstica i integració social dels estrangers (BOE núm. 234, de 30 de setembre, i suplement en català núm. 20, de 16 d'octubre).

247. Punt 6è suprimit per l'article únic.151 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

2n. Als integrants de les organitzacions esmentades, la de presó de sis a dotze anys i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis a catorze anys.

Article 517

En els casos que preveuen els números 1r i 3r al 6è de l'article 515 s'imposen les penes següents:²⁴⁸

1r. Als fundadors, directors i presidents de les associacions, les de presó de dos a quatre anys, multa de dotze a vint-i-quatre mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis a dotze anys.

2n. Als membres actius, les de presó d'un a tres anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos.

Article 518²⁴⁹

Els que amb la seva cooperació econòmica o de qualsevol altra classe, en tot cas rellevant, afavoreixin la fundació, l'organització o l'activitat de les associacions compreses en els números 1r i 3r al 6è de l'article 515 incorren en la pena de presó d'un a tres anys, una multa de dotze a vint-i-quatre mesos i la inhabilitació per a ocupació o càrrec públic pel termini d'un a quatre anys.

Article 519

La provocació, la conspiració i la proposició per cometre el delictes d'associació il·lícita s'han de castigar amb la pena inferior en un o dos graus a la que correspongui, respectivament, als fets que preveuen els articles anteriors.

248. Paràgraf 1r redactat de conformitat amb la disposició final 3a.2 de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social (BOE núm. 10, de 12 de gener, i suplement en català núm. 3, de 9 de febrer).

249. Article redactat de conformitat amb la disposició final 3a.3 de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social (BOE núm. 10, de 12 de gener, i suplement en català núm. 3, de 9 de febrer).

Article 520

Els jutges o els tribunals, en els supòsits que preveu l'article 515, han de disposar la dissolució de l'associació il·lícita i, si escau, qualsevol altra de les conseqüències accessòries de l'article 129 d'aquest Codi.

Article 521

En el delictes d'associació il·lícita, si el reu és autoritat, agent d'aquesta o funcionari públic, se li ha d'imposar, a més de les penes assenyalades, la d'inhabilitació absoluta de deu a quinze anys.

Article 521 bis²⁵⁰

[Suprimit]

Secció segona. Dels delictes contra la llibertat de consciència, els sentiments religiosos i el respecte als difunts

Article 522

Incorren en la pena de multa de quatre a deu mesos:

1r. Els qui per mitjà de violència, intimidació, força o qualsevol altre constrenyiment il·legítim impedeixin a un membre o uns membres d'una confessió religiosa practicar els actes propis de les creences que professin, o assistir-hi.

2n. Els qui pels mateixos mitjans forcin a altri a practicar actes de culte o ritus o a concórrer-hi, o a realitzar actes reveladors de professar o no professar una religió, o a mudar la que professin.

250. Article suprimit per l'article únic de la Llei orgànica 2/2005, de 22 de juny, de modificació del Codi penal (BOE núm. 149, de 23 de juny, i suplement en català núm. 13, d'1 de juliol).

Article 523

El qui amb violència, amenaça, tumult o vies de fet, impedeixi, interrompi o pertorbi els actes, funcions, cerimònies o manifestacions de les confessions religioses inscrites en el corresponent registre públic del Ministeri de Justícia i Interior ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a sis anys, si el fet s'ha comès en un lloc destinat al culte, i amb la de multa de quatre a deu mesos si es realitza en qualsevol altre lloc.

Article 524²⁵¹

El qui en un temple, un lloc destinat al culte o en cerimònies religioses executi actes de profanació en ofensa dels sentiments religiosos legalment tutelats ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any o una multa de 12 a 24 mesos.

Article 525

1. Incorren en la pena de multa de vuit a dotze mesos els qui, per ofendre els sentiments dels membres d'una confessió religiosa, facin públicament, de paraula, per escrit o mitjançant qualsevol mena de document, escarni dels seus dogmes, creences, ritus o cerimònies, o vexin, també públicament, els qui els professen o practiquen.

2. Incorren en les mateixes penes els qui facin públicament escarni, de paraula o per escrit, de qui no professi cap religió o creença.

251. Article redactat de conformitat amb l'article únic.152 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 526²⁵²

El qui, faltant al respecte que es deu a la memòria dels morts, violi els sepulcres o sepultures, profani un cadàver o les seves cendres o, amb ànim d'ultratge, destrueixi, alteri o danyi les urnes funeràries, panteons, làpides o nínxols ha de ser castigat amb la pena de presó de tres a cinc mesos o una multa de sis a 10 mesos.

Secció tercera²⁵³

[Suprimida]

Article 527²⁵⁴

[Sense contingut]

Article 528²⁵⁵

[Derogat]

-
252. Article redactat de conformitat amb l'article únic.153 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).
253. Secció suprimida per l'article 1.2 de la Llei orgànica 3/2002, de 22 de maig, per la qual es modifiquen la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, i la Llei orgànica 13/1985, de 9 de desembre, del codi penal militar, en matèria de delictes relatius al servei militar i a la prestació social substitutòria (BOE núm. 123, de 23 de maig, i suplement en català núm. 12, de 17 de juny).
254. Article sense contingut de conformitat amb l'article 1.2 de la Llei orgànica 3/2002, de 22 de maig, per la qual es modifiquen la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, i la Llei orgànica 13/1985, de 9 de desembre, del codi penal militar, en matèria de delictes relatius al servei militar i a la prestació social substitutòria (BOE núm. 123, de 23 de maig, i suplement en català núm. 12, de 17 de juny).
255. Article derogat per la disposició derogatòria única de la Llei orgànica 7/1998, de 5 d'octubre, de modificació de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, per la qual se suprimeixen les penes de presó i multa per als supòsits de no-compliment del servei militar obligatori i prestació social substitutòria i es rebaixen les penes d'inhabilitació per als supòsits esmentats (BOE núm. 239, de 6 d'octubre, i suplement en català núm. 7, de 28 d'octubre).

CAPÍTOL V. Dels delictes comesos pels funcionaris públics contra les garanties constitucionals

Secció primera. Dels delictes comesos pels funcionaris públics contra la llibertat individual

Article 529

1. El jutge o el magistrat que lliuri una causa criminal a una altra autoritat o funcionari, militar o administratiu, que il·legalment la hi reclami, ha de ser castigat amb la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a dos anys.

2. Si a més a més lliura la persona d'un detingut, se li ha d'imposar la pena superior en grau.

Article 530

L'autoritat o el funcionari públic que, havent-hi una causa per delicte, disposi, practiqui o prolongui qualsevol privació de llibertat d'un detingut, pres o sentenciat, amb violació dels terminis o altres garanties constitucionals o legals, ha de ser castigat amb la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de quatre a vuit anys.

Article 531

L'autoritat o el funcionari públic que, havent-hi una causa per delicte, disposi, practiqui o prolongui la incomunicació d'un detingut, pres o sentenciat, amb violació dels terminis o altres garanties constitucionals o legals, ha de ser castigat amb la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de dos a sis anys.

Article 532

Si els fets descrits en els dos articles anteriors es cometen per imprudència greu, s'han de castigar amb la pena de suspensió d'ocupació o càrrec públic per un termini de sis mesos a dos anys.

Article 533

El funcionari penitenciari o de centres de protecció o correcció de menors que imposi als reclusos o interns sancions o privacions indegudes, o usi amb ells d'un rigor innecessari, ha de ser castigat amb la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de dos a sis anys.

Secció segona. Dels delictes comesos pels funcionaris públics contra la inviolabilitat domiciliària i altres garanties de la intimitat

Article 534

1. S'ha de castigar amb les penes de multa de sis a dotze mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de dos a sis anys l'autoritat o el funcionari públic que, havent-hi una causa per delicte, i sense respectar les garanties constitucionals o legals:

1r. Entri en un domicili sense el consentiment de qui hi habiti.

2n. Escorcolli els papers o documents d'una persona o els efectes que hi hagi al seu domicili, tret que el propietari hagi prestat lliurement el seu consentiment perquè ho faci.

Si no torna al propietari, immediatament després de l'escorcoll, els papers, documents i efectes escorcollats, les penes han de ser les d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de sis a dotze anys i multa de dotze a vint-i-quatre mesos, sens perjudici de la pena que pugui correspondre-li per l'apropiació.

2. L'autoritat o el funcionari públic que, amb motiu de l'escorcoll lícit de papers, documents o efectes d'una persona, cometi qualsevol vexació injusta o dany innecessari en els seus béns ha de ser castigat amb les penes previstes per a aquests fets, imposades en la meitat superior, i, a més, amb la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de dos a sis anys.

Article 535

L'autoritat o el funcionari públic que, havent-hi una causa per delicte, intercepti qualsevol mena de correspondència privada,

postal o telegràfica, amb violació de les garanties constitucionals o legals, incorre en la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de dos a sis anys.

Si divulga o revela la informació obtinguda, s'ha d'imposar la pena d'inhabilitació especial, en la meitat superior, i, a més, la de multa de sis a divuit mesos.

Article 536

L'autoritat, el funcionari públic o l'agent d'aquests que, havent-hi una causa per delictes, intercepti les telecomunicacions o utilitzi artificis tècnics d'escoltes, transmissió, gravació o reproducció del so, de la imatge o de qualsevol altre senyal de comunicació, amb violació de les garanties constitucionals o legals, incorre en la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de dos a sis anys.

Si divulga o revela la informació obtinguda, s'han d'imposar les penes d'inhabilitació especial, en la meitat superior, i, a més, la de multa de sis a divuit mesos.

Secció tercera. Dels delictes comesos pels funcionaris públics contra altres drets individuals

Article 537

L'autoritat o el funcionari públic que impedeixi o obstaculitzi el dret a l'assistència d'un advocat al detingut o al pres, procuri o afavoreixi que aquest hi renunciï o no l'informi dels seus drets i de les raons de la seva detenció immediatament i d'una manera que li sigui comprensible, ha de ser castigat amb la pena de multa de quatre a deu mesos i inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de dos a quatre anys.

Article 538

L'autoritat o el funcionari públic que estableixi la censura prèvia o, fora dels casos permesos per la Constitució i les lleis, retiri edicions de llibres o diaris o suspengui la seva publicació o la

difusió de qualsevol emissió radiotelevisiva, incorre en la pena d'inhabilitació absoluta de sis a deu anys.

Article 539

L'autoritat o el funcionari públic que dissolgui una associació legalment constituïda o en suspengui les activitats, sense resolució judicial prèvia, o sense una causa legítima li impedeixi dur a terme les seves sessions, ha de ser castigat amb la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de vuit a dotze anys i multa de sis a dotze mesos.

Article 540

L'autoritat o el funcionari públic que prohibeixi una reunió pacífica o la dissolgui fora dels casos expressament permesos per les lleis ha de ser castigat amb la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic de quatre a vuit anys i multa de sis a nou mesos.

Article 541

L'autoritat o el funcionari públic que expropiï els béns d'una persona fora dels casos permesos i sense complir els requisits legals incorre en les penes d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic d'un a quatre anys i multa de sis a dotze mesos.

Article 542

L'autoritat o el funcionari públic que, sabent-ho, impedeixi a una persona exercir altres drets cívics reconeguts per la Constitució i les lleis incorre en la pena d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini d'un a quatre anys.

CAPÍTOL VI. Dels ultratges a Espanya

Article 543

Les ofenses o ultratges de paraula, per escrit o de fet a Espanya, a les seves comunitats autònomes o als seus símbols o emblemes, fets amb publicitat, s'han de castigar amb la pena de multa de set a dotze mesos.

TÍTOL XXII. Delictes contra l'ordre públic

CAPÍTOL I. Sedició

Article 544

Són reus de sedició els qui, sense estar compresos en el delicte de rebel·lió, s'alcin públicament i tumultuàriament per impedir, per la força o fora de les vies legals, que s'apliquin les lleis o que qualsevol autoritat, corporació oficial o funcionari públic exerceixi legítimament les seves funcions o compleixi els seus acords o les resolucions administratives o judicials.

Article 545

1. Els qui hagin induït, sostingut o dirigit la sedició o hi apareguin com els principals autors han de ser castigats amb la pena de presó de vuit a deu anys, i amb la de deu a quinze anys si són persones constituïdes en autoritat. En ambdós casos s'ha d'imposar, a més, la inhabilitació absoluta pel mateix termini.

2. Fora d'aquests casos, s'ha d'imposar la pena de quatre a vuit anys de presó i la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini de quatre a vuit anys.

Article 546

El que disposa l'article 474 és aplicable al cas de sedició quan aquesta no hagi arribat a organitzar-se amb caps coneguts.

Article 547

En el cas que la sedició no hagi arribat a entorpir d'una manera greu l'exercici de l'autoritat pública i tampoc no hagi ocasionat la perpetració d'un altre delictes per al qual la llei assenyali penes greus, els jutges o els tribunals han de rebaixar en un o dos graus les penes que assenyala aquest capítol.

Article 548

La provocació, la conspiració i la proposició per a la sedició s'han de castigar amb les penes inferiors en un o dos graus a les respectivament previstes, llevat que arribi a tenir efecte la sedició, cas en què es castiga amb la pena que assenyala el primer apartat de l'article 545, i els seus autors se'n consideren promotors.

Article 549

El que disposen els articles 479 a 484 és també aplicable al delictes de sedició.

CAPÍTOL II. Dels atemptats contra l'autoritat, els seus agents i els funcionaris públics, i de la resistència i desobediència

Article 550

Són reus d'atemptat els qui escometin l'autoritat, els seus agents o els funcionaris públics, o utilitzin força contra ells, els intimidin greument o els oposin resistència activa també greu, mentre executin les funcions dels seus càrrecs o amb motiu d'aquestes.

Article 551

1. Els atemptats que comprèn l'article anterior s'han de castigar amb les penes de presó de dos a quatre anys i multa de tres a sis mesos si l'atemptat és contra autoritat, i de presó d'un a tres anys en els altres casos.

2. No obstant el que preveu l'apartat anterior, si l'autoritat contra la qual s'atempta és membre del Govern, dels consells de Govern de les comunitats autònomes, del Congrés dels Diputats, del Senat o de les assemblees legislatives de les comunitats autònomes, de les corporacions locals, del Consell General del Poder Judicial o magistrat del Tribunal Constitucional, s'imposa la pena de presó de quatre a sis anys i multa de sis a dotze mesos.²⁵⁶

Article 552

S'han d'imposar les penes superiors en grau a les respectivament previstes a l'article anterior sempre que en l'atemptat es doni alguna de les circumstàncies següents:

1a. Si l'agressió es fa amb armes o un altre mitjà perillós.

2a. Si l'autor del fet es preval de la seva condició d'autoritat, agent d'aquesta o funcionari públic.

Article 553

La provocació, la conspiració i la proposició per a qualsevol dels delictes que preveuen els articles anteriors s'han de castigar amb la pena inferior en un o dos graus a la del delictes corresponent.

Article 554

1. El qui maltracti d'obra o oposi resistència activa greu a una força armada en l'exercici de les seves funcions o amb motiu d'aquestes ha de ser castigat amb les penes que estableixen els articles 551 i 552, en els casos respectius.

256. Apartat 2 redactat de conformitat amb l'article 1.7 de la Llei orgànica 7/2000, de 22 de desembre, de modificació de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, i de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors, en relació amb els delictes de terrorisme (BOE núm. 307, de 23 de desembre, i suplement en català núm. 1, de 15 de gener de 2001).

2. A aquests efectes, s'entén per força armada els militars que, vestits d'uniforme, prestin un servei que legalment estigui encomanat a les Forces Armades i els hagi estat ordenat reglamentàriament.

Article 555

Les penes que preveuen els articles 551 i 552 s'han d'imposar en un grau inferior, en els casos respectius, a qui escometi o intimidi les persones que acorrin a l'autoritat, els seus agents o funcionaris.

Article 556

Els qui, sense estar compresos en l'article 550, resisteixin a l'autoritat o als seus agents, o els desobeeixin greument, en l'exercici de les seves funcions, han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a un any.

CAPÍTOL III. Dels desordres públics

Article 557²⁵⁷

1. Han de ser castigats amb la pena de presó de sis mesos a tres anys els qui, actuant en grup, i a fi d'atemptar contra la pau pública, alterin l'ordre públic i causin lesions a les persones, produeixin danys en les propietats, obstaculitzin les vies públiques o els seus accessos de manera perillosa per als que hi circulin, o envaeixin instal·lacions o edificis, sense perjudici de les penes que els puguin correspondre de conformitat amb altres preceptes d'aquest Codi.

257. Article redactat de conformitat amb l'article únic.154 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

2. S'ha d'imposar la pena superior en grau a les que preveu l'apartat precedent als autors dels actes damunt esmentats quan es produeixin en ocasió de la celebració d'esdeveniments o espectacles que congreguin un gran nombre de persones. Han de ser castigats amb una pena idèntica els qui a l'interior dels recintes on se celebrin aquests esdeveniments alterin l'ordre públic mitjançant comportaments que provoquin o siguin susceptibles de provocar allaus o altres reaccions en el públic que posin en situació de perill una part o la totalitat dels assistents. En aquests casos també es pot imposar la pena de privació d'anar a esdeveniments o espectacles de la mateixa naturalesa per un temps superior fins a tres anys a la pena de presó imposada.

Article 558²⁵⁸

Han de ser castigats amb la pena de presó de tres a sis mesos o una multa de sis a 12 mesos els qui pertorbin greument l'ordre en l'audiència d'un tribunal o jutjat, en els actes públics propis de qualsevol autoritat o corporació, en un col·legi electoral, oficina o establiment públic, centre docent o amb motiu de la celebració d'espectacles esportius o culturals. En aquests casos també es pot imposar la pena de privació d'anar als llocs, esdeveniments o espectacles de la mateixa naturalesa per un temps superior fins a tres anys a la pena de presó imposada.

Article 559

Els qui pertorbin greument l'ordre públic per tal d'impedir a alguna persona exercir els seus drets cívics han de ser castigats amb les penes de multa de tres a dotze mesos i inhabilitació especial per al dret de sufragi passiu per un termini de dos a sis anys.

258. Article redactat de conformitat amb l'article únic.155 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 560

1. Els qui causin danys que interrompin, obstaculitzin o destrueixin línies o instal·lacions de telecomunicacions o la correspondència postal han de ser castigats amb la pena de presó d'un a cinc anys.

2. Incorren en la mateixa pena els qui causin danys en vies fèrries o originin un dany greu per a la circulació ferroviària d'alguna de les formes que preveu l'article 382.

3. S'ha d'imposar la mateixa pena als qui danyin les conduccions o transmissions d'aigua, gas o electricitat per a les poblacions i n'interrompin o alterin greument el subministrament o servei.

Article 561²⁵⁹

El qui, amb ànim d'atemptar contra la pau pública, afirmi falsament l'existència d'aparells explosius o altres que puguin causar el mateix efecte, o de substàncies químiques, biològiques o tòxiques que puguin causar dany a la salut, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any o una multa de 12 a 24 mesos, atesa l'alarma o la pertorbació de l'ordre efectivament produïda.

CAPÍTOL IV. Disposició comuna als capítols anteriors

Article 562

En el cas que el qui cometi qualsevol dels delictes esmentats en els capítols anteriors d'aquest títol es trobi constituït en autoritat, la pena d'inhabilitació prevista en cada cas s'ha de substituir per la inhabilitació absoluta per un termini de deu a quinze anys, llevat que la circumstància esmentada estigui específicament prevista en el tipus penal de què es tracti.

259. Article redactat de conformitat amb l'article únic.156 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

CAPÍTOL V. De la tinença, tràfic i dipòsit d'armes, municions o explosius i dels delictes de terrorisme

***Secció primera.* De la tinença, tràfic i dipòsit d'armes, municions o explosius**

Article 563

La tinença d'armes prohibides i la de les que siguin resultat de la modificació substancial de les característiques de fabricació d'armes reglamentades s'han de castigar amb la pena de presó d'un a tres anys.²⁶⁰

Article 564

1. La tinença d'armes de foc reglamentades, sense les llicències o permisos necessaris, s'ha de castigar:

1r. Amb la pena de presó d'un a dos anys, si es tracta d'armes curtes.

2n. Amb la pena de presó de sis mesos a un any, si es tracta d'armes llargues.

2. Els delictes que preveu el número anterior s'han de castigar, respectivament, amb les penes de presó de dos a tres anys, i d'un a dos anys quan es doni alguna de les circumstàncies següents:

1a. Que les armes no tinguin marques de fàbrica o de número, o els tinguin alterats o esborrats.

2a. Que s'hagin introduït il·legalment al territori espanyol.

3a. Que s'hagin transformat, de manera que se n'hagin modificat les característiques originals.

260. Incís en cursiva declarat constitucional per la Sentència del Tribunal Constitucional 24/2004, de 24 de febrer, només si s'interpreta en el sentit exposat en el fonament jurídic vuitè (BOE núm. 74, de 26 de març, i suplement del Tribunal Constitucional).

Article 565

Els jutges o els tribunals poden rebaixar en un grau les penes que assenyalen els articles anteriors sempre que per les circumstàncies del fet i del culpable s'evidenciï la falta d'intenció d'usar les armes amb fins il·lícits.

Article 566²⁶¹

1. Els qui fabriquin, comercialitzin o estableixin dipòsits d'armes o municions no autoritzats per les lleis o l'autoritat competent han de ser castigats:

1r. Si es tracta d'armes o municions de guerra o d'armes químiques o biològiques, amb la pena de presó de cinc a 10 anys els promotors i organitzadors, i amb la de presó de tres a cinc anys els qui hagin cooperat a la seva formació.

2n. Si es tracta d'armes de foc reglamentades o municions per a aquestes, amb la pena de presó de dos a quatre anys els promotors i organitzadors, i amb la de presó de sis mesos a dos anys els qui hagin cooperat a la seva formació.

3r. Es castiga amb les mateixes penes, en els casos respectius, el tràfic d'armes o municions de guerra o de defensa, o d'armes químiques o biològiques.

2. Les penes que preveu el punt 1r de l'apartat anterior s'han d'imposar als qui desenvolupin o facin servir armes químiques o biològiques o iniciïn preparatius militars per usar-les.

Article 567

1. Es considera dipòsit d'armes de guerra la fabricació, la comercialització o la tinença de qualsevol de les armes esmentades, amb independència del model o classe, encara que es trobin en peces desmuntades. Es considera dipòsit d'armes químiques o biològiques la seva fabricació, comercialització o tinença.

261. Article redactat de conformitat amb l'article únic.157 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

El dipòsit d'armes, en el vessant de comercialització, comprèn tant l'adquisició com la venda.²⁶²

2. Es consideren armes de guerra les determinades així en les disposicions reguladores de la defensa nacional. Es consideren armes químiques o biològiques les determinades així en els tractats o convenis internacionals en què Espanya sigui part.

S'entén per desenvolupament d'armes químiques o biològiques qualsevol activitat consistent en la recerca o estudi de caràcter científic o tècnic encaminada a la creació d'una nova arma química o biològica o la modificació d'una de preexistent.²⁶³

3. Es considera dipòsit d'armes de foc reglamentades la fabricació, comercialització o reunió de cinc de les armes esmentades o més, encara que es trobin en peces desmuntades.

4. Respecte de les municions, els jutges i els tribunals, tenint en compte la quantitat i el tipus, han de declarar si constitueixen dipòsit als efectes d'aquest capítol.

Article 568

La tinença o el dipòsit de substàncies o aparells explosius, inflamables, incendiàries o asfixiants, o els seus components, així com la seva fabricació, tràfic o transport, o subministrament de qualsevol mena, no autoritzat per les lleis o l'autoritat competent, s'han de castigar amb la pena de presó de quatre a vuit anys si es tracta dels seus promotors i organitzadors, i amb la pena de presó de tres a cinc anys per als qui hagin cooperat en la seva formació.

262. Apartat redactat de conformitat amb l'article únic.158 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

263. Vegeu la nota 262.

Article 569

Els dipòsits d'armes, municions o explosius establerts en nom o per compte d'una associació amb propòsit delictiu, determinen la declaració judicial d'il·licitud i la dissolució consegüent.

Article 570²⁶⁴

1. En els casos que preveu aquest capítol es pot imposar la pena de privació del dret a tenir i portar armes per un temps superior en tres anys a la pena de presó imposada.

2. Igualment, si el delinqüent està autoritzat per fabricar o traficant amb alguna o algunes de les substàncies, armes i municions esmentades, a més de les penes assenyalades, ha de ser objecte d'inhabilitació especial per exercir la seva indústria o comerç per un temps de 12 a 20 anys.

Secció segona. Dels delictes de terrorisme

Article 571

Els qui pertanyin a bandes armades, organitzacions o grups la finalitat dels quals sigui la de subvertir l'ordre constitucional o alterar greument la pau pública, actuïn al seu servei o hi col·laborin, i cometin els delictes d'estralls o d'incendis tipificats als articles 346 i 351, respectivament, han de ser castigats amb la pena de presó de quinze a vint anys, sens perjudici de la pena que els correspongui si es produeix una lesió per a la vida, integritat física o salut de les persones.

264. Article redactat de conformitat amb l'article únic.159 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 572

1. Els qui pertanyin a les bandes armades, organitzacions o grups terroristes que descriu l'article anterior, actuïn al seu servei o hi col·laborin, i atemptin contra les persones, incorren:

1r. En la pena de presó de vint a trenta anys si causen la mort d'una persona.

2n. En la pena de presó de quinze a vint anys si causen lesions de les previstes en els articles 149 i 150 o segresten una persona.

3r. En la pena de presó de deu a quinze anys si causen qualsevol altra lesió o detenen il·legalment, amenacen o coaccionen una persona.

2. Si els fets es duen a terme contra les persones que esmenta l'apartat 2 de l'article 551 o contra membres de les Forces Armades, de les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat, policies de les comunitats autònomes o dels ens locals, s'ha d'imposar la pena en la meitat superior.

Article 573

El dipòsit d'armes o municions o la tinença o dipòsit de substàncies o aparells explosius, inflamables, incendiàries o asfixiants, o dels seus components, així com la seva fabricació, tràfic, transport o subministrament de qualsevol mena, i la mera col·locació o ús d'aquestes substàncies o dels mitjans o artificis adequats, es castiguen amb la pena de presó de sis a deu anys quan els fets els cometi qui pertanyi a les bandes armades, organitzacions o grups terroristes que descriuen els articles anteriors, actuï al seu servei o hi col·labori.

Article 574

Els qui pertanyin a bandes armades, organitzacions o grups terroristes, actuïn al seu servei o hi col·laborin, i cometin qualsevol altra infracció amb alguna de les finalitats que expressa l'article 571, han de ser castigats amb la pena assenyalada per al delictes o falta executats en la meitat superior.

Article 575

Els qui, amb la finalitat de procurar fons a les bandes armades, organitzacions o grups terroristes assenyalats anteriorment, o amb el propòsit d'afavorir les seves finalitats, atemptin contra el patrimoni han de ser castigats amb la pena superior en grau a la que correspongui pel delictes comès, sens perjudici de les que escaigui imposar de conformitat amb el que disposa l'article següent per l'acte de col·laboració.

Article 576

1. S'ha de castigar amb les penes de presó de cinc a deu anys i multa de divuit a vint-i-quatre mesos el qui porti a terme, demani o faciliti qualsevol acte de col·laboració amb les activitats o les finalitats d'una banda armada, organització o grup terrorista.

2. Són actes de col·laboració la informació o vigilància de persones, béns o instal·lacions; la construcció, el condicionament, la cessió o la utilització d'allotjaments o dipòsits; l'ocultació o el trasllat de persones vinculades a les bandes armades, organitzacions o grups terroristes; l'organització de pràctiques d'entrenament o l'assistència a aquestes, i, en general, qualsevol altra forma equivalent de cooperació, ajuda o mediació, econòmica o d'una altra mena, amb les activitats de les esmentades bandes armades, organitzacions o grups terroristes.

Quan la informació o vigilància de persones esmentada al paràgraf anterior posi en perill la seva vida, integritat física, llibertat o patrimoni, cal imposar la pena que preveu l'apartat 1, en la meitat superior. Si arriba a executar-se el risc previst, s'ha de castigar el fet com a coautoria o complicitat, segons els casos.

Article 576 bis²⁶⁵

[Suprimit]

265. Article suprimit per l'article únic de la Llei orgànica 2/2005, de 22 de juny, de modificació del Codi penal (BOE núm. 149, de 23 de juny, i suplement en català núm. 13, d'1 de juliol).

Article 577²⁶⁶

Els qui, sense pertànyer a cap banda armada, organització o grup terrorista, i amb la finalitat de subvertir l'ordre constitucional o d'alterar greument la pau pública, o la de contribuir a aquestes finalitats atemorint els habitants d'una població o els membres d'un col·lectiu social, polític o professional, cometin homicidis, lesions de les tipificades en els articles 147 a 150, detencions il·legals, segrestos, amenaces o coaccions contra les persones, o duguin a terme qualssevol delictes d'incendis, estralls, danys dels tipificats en els articles 263 a 266, 323 o 560, o tinença, fabricació, dipòsit, tràfic, transport o subministrament d'armes, municions o substàncies o aparells explosius, inflamables, incendiaris o asfixiants, o dels seus components, es castiguen amb la pena que correspongui al fet comès en la seva meitat superior.

Article 578²⁶⁷

L'enaltiment o la justificació per qualsevol mitjà d'expressió pública o difusió dels delictes compresos en els articles 571 a 577 d'aquest Codi o dels qui hagin participat en la seva execució, o la realització d'actes que comportin descrèdit, menyspreu o humiliació de les víctimes dels delictes terroristes o dels seus familiars es castiga amb la pena de presó d'un a dos anys. El jutge també pot acordar en la sentència, durant el període de temps que ell assenyali, alguna o algunes de les prohibicions que preveu l'article 57 d'aquest Codi.

266. Article redactat de conformitat amb l'article 1.8 de la Llei orgànica 7/2000, de 22 de desembre, de modificació de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, i de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors, en relació amb els delictes de terrorisme (BOE núm. 307, de 23 de desembre, i suplement en català núm. 1, de 15 de gener de 2001).

267. Article redactat de conformitat amb l'article 1.9 de la Llei orgànica 7/2000, de 22 de desembre, de modificació de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, i de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors, en relació amb els delictes de terrorisme (BOE núm. 307, de 23 de desembre, i suplement en català núm. 1, de 15 de gener de 2001).

Article 579²⁶⁸

1. La provocació, la conspiració i la proposició per cometre els delictes previstos en els articles 571 a 578 es castiguen amb la pena inferior en un o dos graus a la que correspongui, respectivament, als fets que preveuen els articles anteriors.

2. Els responsables dels delictes que preveu aquesta secció, sens perjudici de les penes que corresponguin d'acord amb els articles precedents, també es castiguen amb la pena d'inhabilitació absoluta per un temps superior entre sis i vint anys al de la durada de la pena de privació de llibertat imposada, si s'escau, en la sentència, atenent proporcionalment la gravetat del delicte, el nombre dels comesos i les circumstàncies que concorrin en el delinqüent.

3. En els delictes que preveu aquesta secció, els jutges i tribunals, raonant-ho en sentència, poden imposar la pena inferior en un o dos graus a la que assenyala la Llei per al delicte de què es tracti, quan el subjecte hagi abandonat voluntàriament les seves activitats delictives i es presenti a les autoritats confessant els fets en els quals hagi participat i a més col·labori activament amb aquestes per impedir la producció del delicte o coadjuvi eficaçment en l'obtenció de proves decisives per a la identificació o captura d'altres responsables o per impedir l'actuació o el desenvolupament de bandes armades, organitzacions o grups terroristes a què hagi pertangut o amb qui hagi col·laborat.

Article 580

En tots els delictes relacionats amb l'activitat de les bandes armades, organitzacions o grups terroristes, la condemna d'un jutge o d'un tribunal estranger s'ha d'equiparar amb les sentències dels jutges o dels tribunals espanyols a l'efecte d'aplicar l'agreujant de reincidència.

268. Article redactat de conformitat amb l'article 1.10 de la Llei orgànica 7/2000, de 22 de desembre, de modificació de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, i de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors, en relació amb els delictes de terrorisme (BOE núm. 307, de 23 de desembre, i suplement en català núm. 1, de 15 de gener de 2001).

TÍTOL XXIII. Dels delictes de traïció i contra la pau o la independència de l'Estat i relatius a la defensa nacional

CAPÍTOL I. Delictes de traïció

Article 581

L'espanyol que indueixi una potència estrangera a declarar la guerra a Espanya o es concerti amb aquella per al mateix fi ha de ser castigat amb la pena de presó de quinze a vint anys.

Article 582

S'ha de castigar amb la pena de presó de dotze a vint anys:

1r. L'espanyol que faciliti a l'enemic l'entrada a Espanya, la presa d'una plaça, post militar, vaixell o aeronau de l'Estat o magatzems d'intendència o armament.

2n. L'espanyol que sedueixi o aplegui tropa espanyola o que es trobi al servei d'Espanya, perquè es passi a les files enemigues o deserti de les seves banderes mentre estigui en campanya.

3r. L'espanyol que recluti gent o subministri armes o altres mitjans eficaços per fer la guerra a Espanya, sota banderes enemigues.

Article 583

S'ha de castigar amb la pena de presó de dotze a vint anys:

1r. L'espanyol que prengui les armes contra la pàtria sota banderes enemigues.

S'ha d'imposar la pena superior en grau a qui actuï com a cap o promotor, o tingui algun comandament, o estigui constituït en autoritat.

2n. L'espanyol que subministri a les tropes enemigues cabals, armes, embarcacions, aeronaus, efectes o municions d'intendència o armament o altres mitjans directes i eficaços per hostilitzar Espanya, o afavoreixi el progrés de les armes enemigues d'una manera no inclosa a l'article anterior.

3r. L'espanyol que subministri a l'enemic plans de fortaleses, d'edificis o de terrenys, documents o notícies que condueixin di-

rectament al mateix fi d'hostilitzar Espanya o d'afavorir el progrés de les armes enemigues.

4t. L'espanyol que, en temps de guerra, impedeixi que les tropes nacionals rebin els auxilis expressats en el número 2n o les dades i notícies indicades en el número 3r d'aquest article.

Article 584

L'espanyol que, amb el propòsit d'afavorir una potència estrangera, associació o organització internacional, aconsegueixi, falsegi, inutilitzi o reveli informació classificada com a reservada o secreta, susceptible de perjudicar la seguretat nacional o la defensa nacional, ha de ser castigat, com a traïdor, amb la pena de presó de sis a dotze anys.

Article 585

La provocació, la conspiració i la proposició per a qualsevol dels delictes que preveuen els articles anteriors d'aquest capítol s'han de castigar amb la pena de presó inferior en un o dos graus a la del delicte corresponent.

Article 586

L'estranger resident a Espanya que cometi algun dels delictes compresos en aquest capítol ha de ser castigat amb la pena inferior en grau a l'assenyalada per a aquells, llevat del que estableixen els tractats o el dret de gents sobre els funcionaris diplomàtics, consulars i d'organitzacions internacionals.

Article 587

Les penes assenyalades en els articles anteriors d'aquest capítol són aplicables als qui cometin els delictes compresos en aquells contra una potència aliada d'Espanya, en cas de trobar-se en campanya contra l'enemic comú.

Article 588

Incorren en la pena de presó de quinze a vint anys els membres del Govern que, sense complir amb el que disposa la Constitució, declarin la guerra o signin la pau.

CAPÍTOL II. Delictes que comprometen la pau o la independència de l'Estat

Article 589

El qui publiqui o executi a Espanya qualsevol ordre, disposició o document d'un govern estranger que atempti contra la independència o seguretat de l'Estat, s'oposi a l'observança de les seves lleis o en provoqui l'incompliment, s'ha de castigar amb la pena de presó d'un a tres anys.

Article 590

1. El qui, amb actes il·legals o que no estiguin degudament autoritzats, provoqui una declaració de guerra contra Espanya per part d'una altra potència o hi doni motiu, o exposi els espanyols a experimentar vexacions o represàlies en la seva persona o en els seus béns, ha de ser castigat amb la pena de presó de vuit a quinze anys si és autoritat o funcionari, i de quatre a vuit si no ho és.

2. Si no arriba a declarar-se la guerra ni arriben a tenir efecte les vexacions o represàlies, s'ha d'imposar, respectivament, la pena immediata inferior.

Article 591

S'ha de castigar amb les mateixes penes assenyalades a l'article anterior, en els casos respectius, el qui, durant una guerra en què no intervingui Espanya, executi qualsevol acte que comprometi la neutralitat de l'Estat o infringeixi les disposicions publicades pel Govern per mantenir-la.

Article 592

1. S'han de castigar amb la pena de presó de quatre a vuit anys els qui, amb la finalitat de perjudicar l'autoritat de l'Estat o comprometre la dignitat o els interessos vitals d'Espanya, mantinguin intel·ligència o relació de qualsevol mena amb governs estrangers, amb els seus agents o amb grups, organismes o associacions internacionals o estrangeres.

2. El qui realitzi els actes referits en l'apartat anterior amb la intenció de provocar una guerra o rebel·lió ha de ser castigat d'acord amb els articles 581, 473 o 475 d'aquest Codi segons els casos.

Article 593

S'ha d'imposar la pena de presó de vuit a quinze anys a qui violi una treva o un armistici acordat entre la nació espanyola i una altra d'enemiga, o entre les seves forces bel·ligerants.

Article 594

1. L'espanyol que, en temps de guerra, comuniqui o faci circular notícies o rumors falsos encaminats a perjudicar el crèdit de l'Estat o els interessos de la nació, ha de ser castigat amb les penes de presó de sis mesos a dos anys.

2. Incorre en les mateixes penes l'estranger que en el territori espanyol realitzi qualsevol dels fets compresos en l'apartat anterior.

Article 595

El qui, sense autorització legalment concedida, recluti tropes a Espanya per al servei d'una potència estrangera, tant se val quin sigui l'objecte que es proposi o la nació que intenti hostilitzar, ha de ser castigat amb la pena de presó de quatre a vuit anys.

Article 596

1. El qui, en temps de guerra i amb la finalitat de comprometre la pau, la seguretat o la independència de l'Estat, tingui corres-

pondència amb un país enemic o ocupat per les seves tropes quan el Govern ho hagi prohibit, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a cinc anys. Si en la correspondència es donen avisos o notícies dels quals pugui aprofitar-se l'enemic s'ha d'imposar la pena de presó de vuit a quinze anys.

2. Incorre en les mateixes penes el qui executi els delictes compresos en aquest article, encara que dirigeixi la correspondència per un país amic o neutral per eludir la llei.

3. Si el reu es proposa servir l'enemic amb els seus avisos o notícies, s'estima comprès al número 3r o al número 4t de l'article 583.

Article 597

L'espanyol o estranger que, estant en el territori nacional, passi o intenti passar a un país enemic quan ho hagi prohibit el Govern ha de ser castigat amb la pena de multa de sis a dotze mesos.

CAPÍTOL III. Del descobriment i revelació de secrets i informacions relatives a la defensa nacional²⁶⁹

Article 598

El qui, sense propòsit d'afavorir una potència estrangera, aconseguixi, reveli, falsegi o inutilitzi informació legalment qualificada com a reservada o secreta, relacionada amb la seguretat nacional o la defensa nacional o relativa als mitjans tècnics o sistemes utilitzats per les Forces Armades o les indústries d'interès militar, ha de ser castigat amb la pena de presó d'un a quatre anys.

269. Rúbrica redactada i capítol reestructurat de conformitat amb l'article 1.3 de la Llei orgànica 3/2002, de 22 de maig, per la qual es modifiquen la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, i la Llei orgànica 13/1985, de 9 de desembre, del codi penal militar, en matèria de delictes relatius al servei militar i a la prestació social substitutòria (BOE núm. 123, de 23 de maig, i suplement en català núm. 12, de 17 de juny).

Article 599

La pena que estableix l'article anterior s'ha d'aplicar en la meitat superior quan es doni alguna de les circumstàncies següents:

1a. Que el subjecte actiu sigui dipositari o coneixedor del secret o la informació per raó del seu càrrec o destinació.

2a. Que la revelació consisteixi a fer públic el secret o la informació en algun mitjà de comunicació social o de manera que n'asseguri la difusió.

Article 600

1. El qui sense autorització expressa reproduceixi plànols o documentació referents a zones, instal·lacions o materials militars que siguin d'accés restringit i el coneixement dels quals estigui protegit i reservat per una informació legalment qualificada com a reservada o secreta, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a tres anys.

2. S'ha de castigar amb la mateixa pena el qui tingui en poder seu objectes o informació legalment qualificada com a reservada o secreta, relatius a la seguretat o a la defensa nacional, sense complir les disposicions que estableix la legislació vigent.

Article 601

El qui, per causa del seu càrrec, comissió o servei, tingui en poder seu o conegui oficialment objectes o informació legalment qualificada com a reservada o secreta o d'interès militar, relatius a la seguretat nacional o la defensa nacional, i per imprudència greu faci que siguin coneguts per una persona no autoritzada o divulgats, publicats o inutilitzats, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any.

Article 602

El qui descobreixi, violi, reveli, sostregui o utilitzi informació legalment qualificada com a reservada o secreta relacionada amb l'energia nuclear ha de ser castigat amb la pena de presó de sis

mesos a tres anys, llevat que el fet tingui assenyalada una pena més greu en una altra llei.

Article 603

El qui destrueixi, inutilitzi, falsegi o obri sense autorització la correspondència o la documentació legalment qualificada com a reservada o secreta, relacionades amb la defensa nacional, i que tingui en poder seu per raons del càrrec o destinació, ha de ser castigat amb la pena de presó de dos a cinc anys i inhabilitació especial d'ocupació o càrrec públic per un termini de tres a sis anys.

Article 604²⁷⁰

[Sense contingut]

TÍTOL XXIV. Delictes contra la comunitat internacional

CAPÍTOL I. Delictes contra el dret de gentes

Article 605

1. El qui mati el cap d'un estat estranger, o una altra persona internacionalment protegida per un tractat, que es trobi a Espanya, ha de ser castigat amb la pena de presó de vint a vint-i-cinc anys. Si en el fet hi concorren dues o més circumstàncies agreujants s'ha d'imposar la pena de presó de vint-i-cinc a trenta anys.

270. Article sense contingut de conformitat amb l'article 1.4 de la Llei orgànica 3/2002, de 22 de maig, per la qual es modifiquen la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, i la Llei orgànica 13/1985, de 9 de desembre, del codi penal militar, en matèria de delictes relatius al servei militar i a la prestació social substitutòria (BOE núm. 123, de 23 de maig, i suplement en català núm. 12, de 17 de juny).

2. El qui causi lesions de les que preveu l'article 149 a les persones esmentades en l'apartat anterior ha de ser castigat amb la pena de presó de quinze a vint anys.

Si es tracta d'alguna de les lesions que preveu l'article 150 s'ha de castigar amb la pena de presó de vuit a quinze anys, i de quatre a vuit anys si és qualsevol altra lesió.

3. Qualsevol altre delictes comès contra les persones esmentades en els números precedents, o contra els locals oficials, la residència particular o els mitjans de transport de les persones esmentades, ha de ser castigat amb les penes que estableix aquest Codi per als respectius delictes, en la meitat superior.

Article 606

1. El qui violi la immunitat personal del cap d'un altre estat o d'una altra persona internacionalment protegida per un tractat ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a tres anys.

2. Quan els delictes que comprenen aquest article i l'anterior no tinguin assenyalada una penalitat recíproca en les lleis del país a què corresponguin les persones ofeses, s'ha d'imposar al delinqüent la pena que seria pròpia del delictes, d'acord amb les disposicions d'aquest Codi, si la persona ofesa no tingués el caràcter oficial esmentat en l'apartat anterior.

CAPÍTOL II. Delictes de genocidi

Article 607

1. Els qui, amb propòsit de destruir totalment o parcialment un grup nacional, ètnic, racial o religiós, perpetrin algun dels actes següents han de ser castigats:

1r. Amb la pena de presó de quinze a vint anys, si maten algun dels seus membres.

Si en el fet hi concorren dues o més circumstàncies agreujants, s'ha d'imposar la pena superior en grau.

2n. Amb la presó de quinze a vint anys, si agredeixen sexualment algun dels seus membres o produeixen alguna de les lesions que preveu l'article 149.

3r. Amb la presó de vuit a quinze anys, si sotmeten el grup o qualsevol dels seus individus a condicions d'existència que posin en perill la seva vida o pertorbin greument la seva salut, o quan els produeixin algunes de les lesions que preveu l'article 150.

4t. Amb la mateixa pena, si duen a terme desplaçaments forçosos del grup o dels seus membres, adopten qualsevol mesura que tendeixi a impedir el seu gènere de vida o reproducció, o bé traslladen per força individus d'un grup a un altre.

5è. Amb la de presó de quatre a vuit anys, si produeixen qualsevol altra lesió diferent de les que assenyalen els números 2n i 3r d'aquest apartat.

2. La difusió per qualsevol mitjà d'idees o doctrines que *neguin* o justifiquin els delictes tipificats en l'apartat anterior d'aquest article, o pretenguin la rehabilitació de règims o institucions que emparin pràctiques generadores d'aquells, s'ha de castigar amb la pena de presó d'un a dos anys.²⁷¹

CAPÍTOL II bis. Dels delictes de lesa humanitat²⁷²

Article 607 bis²⁷³

1. Són reus de delictes de lesa humanitat els qui cometin els fets que preveu l'apartat següent com a part d'un atac generalitzat o sistemàtic contra la població civil o contra una part d'aquesta.

271. Apartat 2, expressió en cursiva, declarada inconstitucional i, per tant, nul·la, pel punt 1r de la decisió de la Sentència del Tribunal Constitucional 235/2007, de 7 de novembre, que resol la qüestió d'inconstitucionalitat 5152/2000, plantejada per la Secció 3a de l'Audiència Provincial de Barcelona (BOE núm. 295, de 10 de desembre, suplement del Tribunal Constitucional).

272. Capítol afegit per l'article únic.160 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

273. Article afegit per l'article únic.160 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

En tot cas, es considera delicte de lesa humanitat la comissió d'aquests fets:

1r. Per raó de la pertinença de la víctima a un grup o col·lectiu perseguit per motius polítics, racials, nacionals, ètnics, culturals, religiosos o de gènere o altres motius universalment reconeguts com a inacceptables d'acord amb el dret internacional.

2n. En el context d'un règim institucionalitzat d'opressió i dominació sistemàtiques d'un grup racial sobre un o més grups racials i amb la intenció de mantenir aquest règim.

2. Els reus de delictes de lesa humanitat han de ser castigats:

1r. Amb la pena de presó de 15 a 20 anys si causen la mort d'alguna persona.

S'aplica la pena superior en grau si es dóna en el fet alguna de les circumstàncies que preveu l'article 139.

2n. Amb la pena de presó de 12 a 15 anys si cometen una violació, i de quatre a sis anys de presó si el fet consisteix en qualsevol altra agressió sexual.

3r. Amb la pena de presó de 12 a 15 anys si es produeix alguna de les lesions de l'article 149, i amb la de vuit a 12 anys de presó si sotmeten les persones a condicions d'existència que posin en perill la seva vida o pertorbin greument la seva salut o quan els produeixin alguna de les lesions que preveu l'article 150. S'aplica la pena de presó de quatre a vuit anys si cometen alguna de les lesions de l'article 147.

4t. Amb la pena de presó de vuit a 12 anys si deporten o traslladen per la força, sense motius autoritzats pel dret internacional, una o més persones a un altre Estat o lloc, mitjançant l'expulsió o altres actes de coacció.

5è. Amb la pena de presó de sis a vuit anys si forcen l'embaràs d'alguna dona amb intenció de modificar la composició ètnica de la població, sense perjudici de la pena que correspongui, si s'escau, per altres delictes.

6è. Amb la pena de presó de 12 a 15 anys quan detinguin alguna persona i es neguin a reconèixer l'esmentada privació de llibertat o a donar raó de la sort o del parador de la persona detinguda.

7è. Amb la pena de presó de vuit a 12 anys si detenen un altre i el priven de la seva llibertat, amb infracció de les normes internacionals sobre la detenció.

S'ha d'imposar la pena inferior en grau quan la detenció duri menys de quinze dies.

8è. Amb la pena de quatre a vuit anys de presó si cometen tortura greu sobre persones que tinguin sota la seva custòdia o control, i amb la de presó de dos a sis anys si és menys greu.

Als efectes d'aquest article, s'entén per tortura el sotmetiment de la persona a sofriments físics o psíquics.

La pena que preveu aquest número s'ha d'imposar sense perjudici de les penes que corresponguin, si s'escau, pels atemptats contra altres drets de la víctima.

9è. Amb la pena de presó de quatre a vuit anys si cometen alguna de les conductes relatives a la prostitució recollides a l'article 187.1, i amb la de sis a vuit anys en els casos que preveu l'article 188.1.

S'ha d'imposar la pena de sis a vuit anys als qui traslladin persones d'un lloc a un altre, per tal d'explotar-les sexualment, emprant violència, intimidació o engany, o abusant d'una situació de superioritat o de necessitat o de vulnerabilitat de la víctima.

Quan les conductes que preveuen el paràgraf anterior i l'article 188.1 es cometin sobre menors d'edat o incapaços, s'han d'imposar les penes superiors en grau.

10è. Amb la pena de presó de quatre a vuit anys si sotmeten alguna persona a esclavatge o la hi mantenen. Aquesta pena s'aplica sense perjudici de les que, si s'escau, corresponguin pels atemptats concrets comesos contra els drets de les persones.

S'entén per esclavatge la situació de la persona sobre la qual un altre exerceix, fins i tot de fet, tots o alguns dels atributs del dret de propietat, com ara comprar-la, vendre-la, prestar-la o donar-la en canvi.

CAPÍTOL III. Dels delictes contra les persones i béns protegits en cas de conflicte armat

Article 608

Als efectes d'aquest capítol, s'entén per persones protegides:

1r. Els ferits, malalts o nàufrags i el personal sanitari o religiós, protegits pel I i II convenis de Ginebra, de 12 d'agost de 1949, o pel Protocol I addicional, de 8 de juny de 1977.

2n. Els presoners de guerra protegits pel III Conveni de Ginebra, de 12 d'agost de 1949, o pel Protocol I addicional, de 8 de juny de 1977.

3r. La població civil i les persones civils protegides pel IV Conveni de Ginebra, de 12 d'agost de 1949, o pel Protocol I addicional, de 8 de juny de 1977.

4t. Les persones fora de combat i el personal de la potència protectora i del seu substitut protegits pels convenis de Ginebra, de 12 d'agost de 1949, o pel Protocol I addicional, de 8 de juny de 1977.

5è. Els parlamentaris i les persones que els acompanyin, protegits pel Conveni II de l'Haia, de 29 de juliol de 1899.

6è. El personal de Nacions Unides i personal associat, protegits per la Convenció sobre la seguretat del personal de les Nacions Unides i del personal associat, de 9 de desembre de 1994.²⁷⁴

7è. Qualsevol altra que tingui aquella condició en virtut del Protocol II addicional, de 8 de juny de 1977, o de qualsevol altre tractat internacional en els quals Espanya sigui part.²⁷⁵

274. Punt 6è afegit per l'article únic.161 de Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

275. Punt 7è renumerat de conformitat amb l'article únic.161 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 609

El qui, amb motiu d'un conflicte armat, maltracti d'obra o posi en greu perill la vida, la salut o la integritat de qualsevol persona protegida, la faci objecte de tortura o tractes inhumans, inclosos els experiments biològics, li causi grans patiments o la sotmeti a qualsevol acte mèdic que no estigui indicat pel seu estat de salut ni d'acord amb les normes mèdiques generalment reconegudes que la part responsable de l'actuació aplicaria, en circumstàncies mèdiques anàlogues, als seus mateixos nacionals no privats de llibertat, ha de ser castigat amb la pena de presó de quatre a vuit anys, sens perjudici de la pena que pugui correspondre pels resultats lesius produïts.

Article 610²⁷⁶

El qui, en ocasió d'un conflicte armat, empri o ordeni emprar mètodes o mitjans de combat prohibits o destinats a causar sofriments innecessaris o mals superflus, així com els concebuts per causar o dels quals fonamentalment es pugui preveure que causin danys extensos, duradors i greus al medi ambient natural, i comprometin així la salut o la supervivència de la població, o ordeni no donar quarter, ha de ser castigat amb la pena de presó de 10 a 15 anys, sense perjudici de la pena que correspongui pels resultats produïts.

Article 611

S'ha de castigar amb la pena de presó de deu a quinze anys, sens perjudici de la pena que correspongui pels resultats produïts, el qui, amb motiu d'un conflicte armat:

1r. Realitzi o ordeni realitzar atacs indiscriminats o excessius o faci objecte la població civil d'atacs, represàlies o actes o amenaces de violència la finalitat principal dels quals sigui aterrir-la.

276. Article redactat de conformitat amb la l'artícle únic.162 de Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

2n. Destruïeixi o danyi, violant les normes del dret internacional aplicables en els conflictes armats, un vaixell o una aeronau no militars d'una part adversa o neutral, innecessàriament i sense donar temps o sense adoptar les mesures necessàries per procurar la seguretat de les persones i la conservació de la documentació de bord.

3r. Obligui un presoner de guerra o una persona civil a servir, de qualsevol forma, en les forces armades de la part adversa, o els privi del seu dret a ser jutjats regularment i imparcialment.

4t. Deporti, traslladi de manera forçosa, prengui com a ostatge o detingui o confini il·legalment qualsevol persona protegida o la utilitzi per posar certs punts, zones o forces militars a cobert dels atacs de la part adversa.²⁷⁷

5è. Trasladi i faci assentar, directament o indirectament, en territori ocupat població de la part ocupant perquè hi resideixi de manera permanent.²⁷⁸

6è. Deporti, traslladi de manera forçosa, prengui com a ostatge o detingui il·legalment qualsevol persona protegida.²⁷⁹

7è. Trasladi i instal·li en territori ocupat població de la part ocupant, perquè hi resideixi de manera permanent.²⁸⁰

8è. Realitzi, ordeni realitzar o mantingui, respecte de qualsevol persona protegida, pràctiques de segregació racial i altres pràc-

277. Punt afegit per l'article únic.163 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

278. Vegeu la nota 277.

279. Vegeu la nota 277.

280. Vegeu la nota 277.

tiques inhumanes i degradants basades en altres distincions de caràcter desfavorable, que comportin un ultratge contra la dignitat personal.²⁸¹

9è. Impedeixi o demori, injustificadament, l'alliberament o la repatriació de presoners de guerra o de persones civils.²⁸²

Article 612

S'ha de castigar amb la pena de presó de tres a set anys, sens perjudici de la pena que correspongui pels resultats produïts, el qui, amb motiu d'un conflicte armat:

1r. Violi expressament la protecció deguda a hospitals, instal·lacions, material, unitats i mitjans de transport sanitari, camps de presoners, zones i localitats sanitàries i de seguretat, zones neutralitzades, llocs d'internament de la població civil, localitats no defensades i zones desmilitaritzades, donades a conèixer pels signes o senyals distintius apropiats.²⁸³

2n. Exerceixi violència sobre el personal sanitari o religiós o integrant de la missió mèdica, o de les societats de socors o contra el personal habilitat per usar els signes o senyals distintius dels convenis de Ginebra, de conformitat amb el dret internacional.²⁸⁴

281. Vegeu la nota 277.

282. Vegeu la nota 277.

283. Punt redactat de conformitat amb l'article únic.164 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

284. Vegeu la nota 283.

3r. Injuriï greument qualsevol persona protegida, la privi de l'aliment indispensable o l'assistència mèdica necessària o no l'hi procuri, o la faci objecte de tractes humiliants o degradants, ometi informar-la, sense demora justificada i de forma comprensible, de la seva situació, imposi càstigs col·lectius per actes individuals o violi les prescripcions sobre l'allotjament de dones i famílies o sobre protecció especial de dones i infants establertes en els tractats internacionals en què Espanya sigui part.²⁸⁵

4t. Usi indegudament o de manera pèrfida els signes protectors o distintius, emblemes o senyals establerts i reconeguts en els tractats internacionals en els quals Espanya sigui part, especialment els signes distintius de la Creu Roja i de la Mitja Lluna Roja.

5è. Utilitzi indegudament o de manera pèrfida la bandera, l'uniforme, la insígnia o l'emblema distintiu d'estats neutrals, de les Nacions Unides o d'altres estats que no siguin parts en el conflicte o de parts adverses, durant els atacs o per cobrir, afavorir, protegir o obstaculitzar operacions militars, llevat dels casos exceptuats expressament previstos en els tractats internacionals en els quals Espanya sigui part.

6è. Utilitzi indegudament o de manera pèrfida la bandera de negociació o de rendició, atempti contra la inviolabilitat d'un parlamentari o de qualsevol de les persones que l'acompanyin, de personal de la potència protectora o del seu substitut, o d'un membre de la Comissió Internacional d'Enquesta, o els retengui indegudament.

7è. Desposseeixi dels seus efectes un cadàver, un ferit, un malalt, un naufrag, un presoner de guerra o una persona civil inter-nada.

285. Vegeu la nota 283.

Article 613

1. Ha de ser castigat amb la pena de presó de quatre a sis anys el qui, en ocasió d'un conflicte armat, faci o ordeni fer alguna de les accions següents:²⁸⁶

a) Ataqüi o faci objecte de represàlies o actes d'hostilitat contra béns culturals o llocs de culte, clarament reconeguts, que constitueixen el patrimoni cultural o espiritual dels pobles, i als quals s'hagi conferit protecció en virtut d'acords especials, o béns culturals sota protecció reforçada, i com a conseqüència causi extenses destruccions, sempre que aquests béns no estiguin situats en la immediata proximitat d'objectius militars o no siguin utilitzats en suport de l'esforç militar de l'adversari.²⁸⁷

b) Ataqüi o faci objecte de represàlies o d'actes d'hostilitat béns de caràcter civil de la part adversa i en causi la destrucció, sempre que això no ofereixi, en les circumstàncies del cas, un avantatge militar definit o que aquests béns no contribueixin eficaçment a l'acció militar de l'adversari.

c) Ataqüi, destrueixi, sostregui o inutilitzi els béns indispensables per a la supervivència de la població civil, llevat que la part adversa utilitzi aquests béns com a suport directe d'una acció militar o exclusivament com a mitjà de subsistència per als membres de les seves forces armades.

d) Ataqüi o faci objecte de represàlies les obres o instal·lacions que continguin forces perilloses, quan aquests atacs puguin produir l'alliberament d'aquelles forces i causar, en conseqüència, pèrdues importants en la població civil, llevat que les obres o instal·lacions s'utilitzin com a suport regular, important i directe d'operacions militars i que els atacs siguin l'únic mitjà factible de posar fi al suport.

286. Apartat 1, paràgraf 1r, redactat de conformitat amb l'article únic.165 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

287. Apartat 1, lletra a, redactat de conformitat amb l'article únic.165 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

e) Sense necessitat militar, destrueixi coses que no li pertanyin, les malmeti o se n'apoderi, obligui a altri a lliurar-les o realitzi qualsevol altre acte de pillatge.

2. En el cas que es tracti de béns culturals sota protecció especial, o en els supòsits d'extrema gravetat, es pot imposar la pena superior en grau.

Article 614

El qui, amb motiu d'un conflicte armat, realitzi o ordeni realitzar qualsevol altra infracció o acte contrari a les prescripcions dels tractats internacionals en els quals Espanya sigui part i relatius a la conducció de les hostilitats, protecció dels ferits, malalts i nàufrags, tracte als presoners de guerra, protecció de les persones civils i protecció dels béns culturals en cas de conflicte armat, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a dos anys.

Article 614 bis²⁸⁸

Quan qualsevol de les conductes que conté aquest capítol formi part d'un pla o política o es cometin a gran escala, s'han d'aplicar les respectives penes en la meitat superior.

CAPÍTOL IV. Disposicions comunes

Article 615

La provocació, la conspiració i la proposició per executar els delictes que preveu aquest títol s'han de castigar amb la pena inferior en un o dos graus a la que correspondria als mateixos delictes.

288. Article afegit per l'article únic.166 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 615 bis²⁸⁹

1. L'autoritat o cap militar o qui actuï efectivament com a tal que no adopti les mesures al seu abast per evitar la comissió, per les forces sotmeses al seu comandament o control efectiu, d'alguns dels delictes compresos als capítols II, II bis i III d'aquest títol, ha de ser castigat amb la mateixa pena que els autors.

2. Si la conducta anterior es duu a terme per imprudència greu, la pena és la inferior en un o dos graus.

3. L'autoritat o cap militar o qui actuï efectivament com a tal que no adopti les mesures al seu abast perquè siguin perseguits els delictes compresos als capítols II, II bis i III d'aquest títol comesos per les persones sotmeses al seu comandament o control efectiu ha de ser castigat amb la pena inferior en dos graus a la dels autors.

4. El superior no comprès als apartats anteriors que, en l'àmbit de la seva competència, no adopti les mesures al seu abast per evitar la comissió pels seus subordinats d'alguns dels delictes compresos als capítols II, II bis i III d'aquest títol ha de ser castigat amb la mateixa pena que els autors.

5. El superior que no adopti les mesures al seu abast perquè siguin perseguits els delictes compresos als capítols II, II bis i III d'aquest títol comesos pels seus subordinats ha de ser castigat amb la pena inferior en dos graus a la dels autors.

6. El funcionari o autoritat que, sense incórrer en les conductes que preveuen els apartats anteriors, i faltant a l'obligació del seu càrrec, deixi de promoure la persecució d'alguns dels delictes compresos als capítols II, II bis i III d'aquest títol de què tingui notícia ha de ser castigat amb la pena d'inhabilitació especial per a feina o càrrec públic per un temps de dos a sis anys.

289. Article afegit per l'article únic.167 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 616

En el cas que una autoritat o un funcionari públic cometi qualsevol dels delictes compresos en aquest títol i l'anterior, se li ha d'imposar, a més de les penes que s'hi assenyalen, la d'inhabilitació absoluta per un termini de deu a vint anys; si és un particular, els jutges o els tribunals poden imposar-li la d'inhabilitació especial per a ocupació o càrrec públic per un termini d'un a deu anys.

Article 616 bis²⁹⁰

El que disposa l'article 20.7è d'aquest Codi en cap cas no és aplicable als qui compleixin mandats de cometre o participar en els fets inclosos als capítols II i II bis d'aquest títol.

290. Article afegit per l'article únic.168 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

LLIBRE III

FALTES I LES SEVES PENES

TÍTOL I. Faltes contra les persones

Article 617²⁹¹

1. El qui, per qualsevol mitjà o procediment, causi a un altre una lesió no definida com a delicte en aquest Codi ha de ser castigat amb la pena de localització permanent de sis a 12 dies o una multa d'un a dos mesos.

2. El qui colpegi o maltracti d'obra un altre sense causar-li lesió ha de ser castigat amb la pena de localització permanent de dos a sis dies o una multa de 10 a 30 dies.

Article 618²⁹²

1. Han de ser castigats amb la pena de localització permanent de sis a 12 dies o una multa de 12 a 24 dies els qui, havent trobat abandonat un menor d'edat o un incapaç, no el presentin a l'autoritat o a la seva família o no li prestin, si s'escau, l'auxili que les circumstàncies requereixin.

2. El qui incompleixi obligacions familiars establertes en un conveni judicialment aprovat o una resolució judicial en els casos de separació legal, divorci, declaració de nul·litat del matrimoni, procés de filiació o procés d'aliments a favor dels seus fills, que no constitueixi delicte, ha de ser castigat amb la pena de multa de 10 dies a dos mesos o treballs en benefici de la comunitat d'un a 30 dies.

291. Article redactat de conformitat amb l'article únic.169 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

292. Article redactat de conformitat amb l'article únic.170 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 619

S'han de castigar amb la pena de multa de deu a vint dies els qui deixin de prestar assistència o, si s'escau, l'auxili que les circumstàncies requereixin a una persona d'edat avançada o discapacitada que es trobi desvalguda i depengui de les seves atencions.

Article 620²⁹³

Es castiguen amb la pena de multa de deu a vint dies:

1r. Els qui de manera lleu amenacin un altre amb armes o altres instruments perillosos, o els provoquin en una baralla, com no sigui en defensa justa, llevat que el fet sigui constitutiu de delictes.

2n. Els qui causin a un altre una amenaça, coacció, injúria o vexació injusta de caràcter lleu, llevat que el fet sigui constitutiu de delictes.

Els fets descrits en els dos números anteriors només són perseguibles mitjançant denúncia de la persona ofesa o del seu representant legal.

En els casos del número 2n d'aquest article, quan l'ofès sigui alguna de les persones a què es refereix l'article 173.2, la pena ha de ser la de localització permanent de quatre a vuit dies, sempre en domicili diferent i allunyat del de la víctima, o treballs en benefici de la comunitat de cinc a deu dies. En aquests casos no és exigible la denúncia a què es refereix el paràgraf anterior d'aquest article, excepte per a la persecució de les injúries.

Article 621

1. Els qui per imprudència greu causin alguna de les lesions que preveu l'apartat 2 de l'article 147 han de ser castigats amb la pena de multa d'un a dos mesos.

2. Els qui per imprudència lleu causin la mort d'una altra persona han de ser castigats amb la pena de multa d'un a dos mesos.

293. Article redactat de conformitat amb l'article 41 de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere (BOE núm. 313, de 29 de desembre, i suplement en català núm. 1, d'1 de gener de 2005).

3. Els qui per imprudència lleu causin una lesió constitutiva de delictes han de ser castigats amb pena de multa de 10 a 30 dies.²⁹⁴

4. Si el fet es comet amb vehicle de motor o ciclomotor, es pot imposar a més la pena de privació del dret a conduir vehicles de motor i ciclomotors per un temps de tres mesos a un any.²⁹⁵

5. Si el fet es comet amb arma pot imposar-se, a més, la privació del dret a la tinença i portament d'armes per un termini de tres mesos a un any.

6. Les infraccions penades en aquest article només són perseguibles mitjançant una denúncia de la persona perjudicada o del seu representant legal.

Article 622²⁹⁶

Els pares que sense arribar a incórrer en delictes contra les relacions familiars o, si s'escau, de desobediència infringeixin el règim de custòdia dels seus fills menors que estableix l'autoritat judicial o administrativa s'han de castigar amb la pena de multa d'un a dos mesos.

294. Apartat redactat de conformitat amb l'article únic.172 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

295. Vegeu la nota 294.

296. Article redactat de conformitat amb l'article 4 de la Llei orgànica 9/2002, de 10 de desembre, de modificació de la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal, i del Codi civil, sobre sostracció de menors (BOE núm. 296, d'11 de desembre, i suplement en català núm. 1, d'1 de gener de 2003).

TÍTOL II. Faltes contra el patrimoni

Article 623²⁹⁷

Han de ser castigats amb localització permanent de quatre a 12 dies o una multa d'un a dos mesos:

1. Els qui cometin furt, si el valor del que s'ha furtat no passa de 400 euros.

2. Els qui realitzin la conducta descrita a l'article 236, sempre que el valor de la cosa no passi de 400 euros.

3. Els qui sostreguin o utilitzin sense la deguda autorització, sense ànim d'apropiar-se'n, un vehicle de motor o ciclomotor d'altri, si el valor del vehicle utilitzat no passa de 400 euros.

Si el fet s'executa emprant força en les coses, s'ha d'imposar la pena en la meitat superior. Si es fa amb violència o intimidació en les persones, s'ha de penar de conformitat amb el que disposa l'article 244.

4. Els qui cometin estafa, apropiació indeguda, o defraudació d'electricitat, gas, aigua o un altre element, energia o fluid, o en equips terminals de telecomunicació, en una quantia no superior a 400 euros.

Article 624²⁹⁸

1. El qui executi els actes compresos a l'article 246 ha de ser castigat amb una multa de 10 a 30 dies si la utilitat no passa de 400 euros o no és estimable, sempre que hi hagi denúncia del perjudicat.

2. Ha de ser castigat amb una multa de 10 dies a dos mesos el qui executi els actes que preveu l'article 247, si la utilitat reportada no passa de 400 euros.

297. Article redactat de conformitat amb l'article únic.173 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

298. Article redactat de conformitat amb l'article únic.174 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 625²⁹⁹

1. Han de ser castigats amb la pena de localització permanent de dos a 12 dies o una multa de 10 a 20 dies els qui intencionadament causin danys l'import dels quals no passi de 400 euros.

2. S'imposa la pena en la meitat superior si els danys es causen als llocs o béns als quals es refereix l'article 323 d'aquest Codi.

Article 626³⁰⁰

Els qui desllueixin béns immobles de domini públic o privat, sense la deguda autorització de l'Administració o dels seus propietaris, han de ser castigats amb la pena de localització permanent de dos a sis dies o tres a nou dies de treballs en benefici de la comunitat.

Article 627³⁰¹

El qui defraudi a la hisenda de la Comunitat Europea més de 4.000 euros, per qualsevol dels procediments descrits a l'article 305, ha de ser castigat amb una multa d'un a dos mesos.

299. Article redactat de conformitat amb l'article únic.175 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

300. Article redactat de conformitat amb l'article únic.176 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

301. Article redactat de conformitat amb l'article únic.177 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 628³⁰²

El qui defraudi els pressupostos generals de la Comunitat Europea, o altres administrats per aquesta, o obtingui indegudament fons d'aquestes, per algun dels procediments descrits als articles 306 i 309, en una quantia superior a 4.000 euros, ha de ser castigat amb la pena de multa d'un a dos mesos.

TÍTOL III. Faltes contra els interessos generals

Article 629³⁰³

Han de ser castigats amb la pena de localització permanent de dos a vuit dies o una multa de 20 a 60 dies els qui, havent rebut de bona fe moneda, bitllets, segells de correus o efectes timbrats falsos, els expenguin en una quantitat que no passi de 400 euros, sabent-ne la falsedat.

Article 630³⁰⁴

Els qui abandonin xeringues, en tot cas, o altres instruments perillosos de manera o amb circumstàncies que puguin fer mal a les persones o contagiar malalties, o en llocs freqüentats per menors, han de ser castigats amb les penes de localització permanent de sis a 10 dies o una multa d'un a dos mesos.

302. Article redactat de conformitat amb l'article únic.178 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

303. Article redactat de conformitat amb l'article únic.179 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

304. Article redactat de conformitat amb l'article únic.180 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 631³⁰⁵

1. Els amos o encarregats de la custòdia d'animals ferotges o danyosos que els deixin solts o en condicions de causar mal han de ser castigats amb la pena de multa de 20 a 30 dies.

2. Els qui abandonin un animal domèstic en condicions en les quals pugui perillar la seva vida o la seva integritat han de ser castigats amb la pena de multa de 10 a 30 dies.

Article 632³⁰⁶

1. El qui talli, tali, cremi, arrenqui o recol·lecti alguna espècie o subespècie de flora amenaçada o dels seus propàguls, sense perjudici greu per al medi ambient, ha de ser castigat amb la pena de multa de 10 a 30 dies o treballs en benefici de la comunitat de 10 a 20 dies.

2. Els qui maltractin cruelment els animals domèstics o qualssevol altres en espectacles no autoritzats legalment sense incórrer en els casos que preveu l'article 337 han de ser castigats amb la pena de multa de 20 a 60 dies o treballs en benefici de la comunitat de 20 a 30 dies.

305. Article redactat de conformitat amb l'article únic.181 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

306. Article redactat de conformitat amb l'article únic.182 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

TÍTOL IV. Faltes contra l'ordre públic

Article 633³⁰⁷

Els qui pertorbin lleument l'ordre en l'audiència d'un tribunal o jutjat, en els actes públics, en espectacles esportius o culturals, solemnitats o reunions nombroses han de ser castigats amb les penes de localització permanent de dos a 12 dies i multa de 10 a 30 dies.

Article 634

Els qui faltin al respecte i consideració deguts a l'autoritat o als seus agents, o els desobeeixin lleument, quan exerceixin les seves funcions, han de ser castigats amb la pena de multa de deu a seixanta dies.

Article 635³⁰⁸

Ha de ser castigat amb la pena de localització permanent de dos a 10 dies o una multa d'un a dos mesos el qui es mantingui contra la voluntat del seu titular, fora de les hores d'obertura, al domicili d'una persona jurídica pública o privada, despatx professional o oficina o establiment mercantil o local obert al públic.

307. Article redactat de conformitat amb l'article únic.183 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

308. Article redactat de conformitat amb l'article únic.184 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 636³⁰⁹

Els qui exerceixin activitats sense tenir les assegurances obligatòries de responsabilitat civil que s'exigeixin legalment per exercir-les han de ser castigats amb la pena de multa d'un a dos mesos.

No es considera compresa entre les activitats a les quals es refereix el paràgraf anterior la conducció de vehicles de motor i ciclomotors.

Article 637³¹⁰

El qui faci servir públicament i indegudament un uniforme, vestit, insígnia o condecoració oficials, o s'atribueixi públicament la qualitat de professional emparada per un títol acadèmic que no posseeixi, ha de ser castigat amb la pena de localització permanent de dos a 10 dies o una multa de 10 a 30 dies.

TÍTOL V. Disposicions comunes a les faltes

Article 638

En l'aplicació de les penes d'aquest llibre els jutges i tribunals han de procedir, segons el seu prudent arbitri, dins dels límits de cadascuna, atenent les circumstàncies del cas i del culpable, sense ajustar-se a les regles dels articles 61 a 72 d'aquest Codi.

309. Article redactat de conformitat amb l'article únic.185 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

310. Article redactat de conformitat amb l'article únic.186 de la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal (BOE núm. 283, de 26 de novembre, i suplement en català núm. 24, d'1 de desembre).

Article 639

En les faltes perseguibles a instància de la persona perjudicada també pot presentar la denúncia el Ministeri Fiscal si aquella és menor d'edat, incapaç o una persona desvalguda.

L'absència de denúncia no impedeix la pràctica de diligències preventives.

En aquestes faltes, el perdó de l'ofès o del seu representant legal extingeix l'acció penal o la pena imposada, llevat del que disposa el segon paràgraf del número 4t de l'article 130.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Disposició adicional primera

Quan una persona sigui declarada exempta de responsabilitat criminal perquè es doni alguna de les causes previstes en els números 1r i 3r de l'article 20 d'aquest Codi, el Ministeri Fiscal ha d'instar, si és procedent, la declaració d'incapacitat davant la jurisdicció civil, llevat que ja hagi estat disposada anteriorment i, si escau, l'internament d'acord amb les normes de la legislació civil.

Disposició adicional segona

Quan l'autoritat governativa tingui esment de l'existència d'un menor d'edat o d'un incapaç que es trobi en estat de prostitució, sigui o no sigui per voluntat seva, però amb anuència de les persones que sobre ell exerceixin autoritat familiar o eticosocial o de fet, o que en manqui, o que aquestes el tinguin en abandó i no s'encarreguin de la seva custòdia, ho ha de comunicar immediatament a l'entitat pública que en el respectiu territori tingui encomanada la protecció de menors i al Ministeri Fiscal, perquè actuïn d'acord amb les competències respectives.

Així mateix, en els supòsits en què el jutge o el tribunal disposi la inhabilitació especial per a l'exercici de la pàtria potestat, l'acolliment, la guarda, la tutela o la curatela, ho ha de comunicar immediatament a l'entitat pública que en el respectiu territori

tingui encomanada la protecció dels menors i al Ministeri Fiscal, perquè actuïn d'acord amb les competències respectives.

Disposició addicional tercera

Quan, havent-hi una denúncia o reclamació del perjudicat, s'incoï un procediment penal per fets constitutius d'infraccions previstes i penades en els articles 267 i 621 d'aquest Codi, poden comparèixer en les diligències penals que s'incoïn i mostrar-se part tots els altres implicats en els mateixos fets que es considerin perjudicats, tant se val quina sigui la quantia dels danys que reclamin.

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Disposició transitòria primera

Els delictes i les faltes comesos fins al dia de l'entrada en vigor d'aquest Codi s'han de jutjar de conformitat amb el cos legal i les altres lleis penals especials que es deroguen. Així que hagi entrat en vigor aquest Codi, si les seves disposicions són més favorables per al reu, s'han d'aplicar aquestes.

Disposició transitòria segona

Per tal de determinar quina és la llei més favorable cal tenir en compte la pena que correspondria al fet enjudiciat amb l'aplicació de les normes completes d'un Codi o de l'altre. Les disposicions sobre redempció de penes pel treball només són aplicables a tots els condemnats conformement al Codi derogat i no en poden gaudir aquells a qui s'apliquin les disposicions del nou Codi.

En tot cas, el reu ha de ser oït.

Disposició transitòria tercera

A partir de la publicació del nou Codi penal, els directors dels establiments penitenciaris han de remetre amb màxima urgència als jutges o als tribunals que coneguin de l'executòria, la relació dels penats interns al centre que dirigeixin i la liquidació provi-

sional de la pena en execució, i han d'assenyalar els dies que el reu hagi redimit pel treball i els que, si s'escau, pugui redimir en el futur d'acord amb l'article 100 del Codi penal que es deroga i les disposicions complementàries.

Disposició transitòria quarta

Els jutges o els tribunals esmentats en la disposició anterior, un cop rebuda la liquidació de condemna anterior, l'han de traslladar al Ministeri Fiscal per tal que informi sobre si és procedent revisar la sentència i, en aquest cas, els termes de la revisió. Un cop el fiscal hagi emès l'informe, també han d'oïr el reu, al qual han de notificar els termes de la revisió proposada, així com traslladar la revisió al lletrat que va assumir-ne la defensa en el judici oral per tal que exposi el que estimi més favorable per al reu.

Disposició transitòria cinquena

El Consell General del Poder Judicial, en l'àmbit de les competències que li atribueix l'article 98 de la Llei orgànica del poder judicial, pot assignar a un o diversos dels jutjats penals o seccions de les audiències provincials dedicats en règim d'exclusivitat a l'execució de sentències penals la revisió de les sentències fermes dictades abans de la vigència d'aquest Codi.

Els esmentats jutges o tribunals han de revisar les sentències fermes i les sentències en què el penat estigui complint efectivament la pena, aplicant la disposició més favorable considerada taxativament i no pas per l'exercici de l'arbitri judicial. En les penes privatives de llibertat no s'ha de considerar més favorable aquest Codi quan la durada de la pena anterior imposada al fet amb les seves circumstàncies sigui també imposable d'acord amb el nou Codi. S'exceptua el supòsit que aquest Codi contingui per al mateix fet la previsió alternativa d'una pena no privativa de llibertat; en aquest cas cal revisar la sentència.

No s'han de revisar les sentències en què el compliment de la pena estigui suspès, sens perjudici de fer-ho posat cas que es revoqui la suspensió i abans de procedir al compliment efectiu de la pena suspesa. La mateixa regla s'ha d'aplicar si el penat es troba en període de llibertat condicional.

Tampoc no s'han de revisar les sentències a les quals, d'acord amb el Codi derogat i amb el nou, correspongui, exclusivament, una pena de multa.

Disposició transitòria sisena

No s'han de revisar les sentències en què la pena s'hagi executat o suspès, encara que es trobin pendents d'executar altres pronunciaments de la decisió, així com les ja totalment executades, sens perjudici que el jutge o el tribunal que en el futur pugui tenir-les en compte a l'efecte de reincidència hagi d'examinar prèviament si el fet que s'hi pena ha deixat de ser delictiu o si li pot correspondre una pena menor que la imposada d'acord amb aquest Codi.

En els supòsits d'indult parcial, no s'han de revisar les sentències quan la pena resultant que estigui complint el condemnat quedi compresa en un marc imposable inferior respecte al nou Codi.

Disposició transitòria setena

A l'efecte de l'apreciació de l'agreujant de reincidència, s'entenen compresos en el mateix títol d'aquest Codi els delictes previstos al cos legal que es deroga i que tinguin una denominació anàloga i ataquin de la mateixa manera un bé jurídic idèntic.

Disposició transitòria vuitena

En els casos que la pena que pugui correspondre per l'aplicació d'aquest Codi sigui la d'arrest de cap de setmana, cal considerar, per valorar-ne la gravetat comparativa, que la durada de la privació de llibertat equival a dos dies per cada cap de setmana que correspongui imposar. Si la pena és la de multa, es considera que cada dia d'arrest substitutori que s'hagi imposat o pugui imposar el jutge o el tribunal de conformitat amb el Codi que es deroga equival a dues quotes diàries de la multa del present cos legal.

Disposició transitòria novena

En les sentències dictades de conformitat amb la legislació que es deroga i que no siguin fermes perquè estiguin pendents de re-

curs, s'han d'observar, un cop transcorregut el període de *vacatio*, les regles següents:

a) Si es tracta d'un recurs d'apel·lació, les parts poden invocar i el jutge o el tribunal ha d'aplicar d'ofici els preceptes del nou Codi, quan resultin més favorables al reu.

b) Si es tracta d'un recurs de cassació, encara no formalitzat, el recurrent pot assenyalar les infraccions legals basant-se en els preceptes del nou Codi.

c) Si, interposat un recurs de cassació, s'estigués substanciant, s'ha de passar un altre cop al recurrent, d'ofici o a instància de part, per un termini de vuit dies, per tal que adapti, si ho estima procedent, els motius de cassació al·legats als preceptes del nou Codi; del recurs modificat se n'han d'informar les parts interessades, el fiscal i el magistrat ponent, i continuar la tramitació d'acord amb el dret.

Disposició transitòria desena

Les mesures de seguretat que es trobin en execució o pendents d'execució, disposades d'acord amb la Llei de perillositat i rehabilitació social, o en aplicació dels números 1r i 3r de l'article 8 o del número 1r de l'article 9 del Codi penal que es deroga, han de ser revisades segons els preceptes del títol IV del llibre I d'aquest Codi i les regles anteriors.

En els casos que la durada màxima de la mesura que preveu aquest Codi sigui inferior al temps que efectivament hagin complert els que hi estiguin sotmesos, el jutge o el tribunal ha de donar per extingit el compliment esmentat i, si es tracta d'una mesura d'internament, n'ha d'ordenar la posada en llibertat immediata.

Disposició transitòria onzena

1. Quan s'hagin d'aplicar lleis penals especials o processals per la jurisdicció ordinària, s'entenen substituïdes:

a) La pena de reclusió major, per la de presó de quinze a vint anys, amb la clàusula d'elevació a la pena de presó de vint a vint-i-cinc anys quan concorrin en el fet dues o més circumstàncies agreujants.

b) La pena de reclusió menor, per la de presó de vuit a quinze anys.

- c) La pena de presó major, per la de presó de tres a vuit anys.
 - d) La pena de presó menor, per la de presó de sis mesos a tres anys.
 - e) La pena d'arrest major, per la d'arrest de set a quinze caps de setmana.
 - f) La pena de multa imposada en quantia superior a cent mil pessetes assenyalada per a fets castigats com a delicte, per la de multa de tres a deu mesos.
 - g) La pena de multa imposada en quantia inferior a cent mil pessetes assenyalada per a fets castigats com a delicte, per la de multa de dos a tres mesos.
 - h) La pena de multa imposada per a fets delictius en quantia proporcional al lucre obtingut o al perjudici causat es continua aplicant proporcionalment.
 - i) La pena d'arrest menor, per la d'arrest d'un a sis caps de setmana.
 - j) La pena de multa establerta per a fets definits com a falta, per la multa d'un a seixanta dies.
 - k) Les penes privatives de drets s'han d'imposar en els termes i pels terminis fixats en aquest Codi.
 - l) Qualsevol altra pena de les suprimides en aquest Codi, per la pena o mesura de seguretat que el jutge o el tribunal estimi més anàloga i d'igual o menor gravetat. Si no n'hi ha o són totes més greus, es deixa d'imposar.
2. En cas de dubte, el reu ha de ser oït.

Disposició transitòria dotzena³¹¹

[Derogada]

311. Disposició transitòria derogada per la disposició final 5a.1 de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors (BOE núm. 11, de 13 de gener, i suplement en català núm. 3, de 9 de febrer).

DISPOSICIONS DEROGATÒRIES

Disposició derogatòria única

1. Queden derogats:

a) El text refós del Codi penal publicat pel Decret 3096/1973, de 14 de setembre, conforme a la Llei 44/1971, de 15 de novembre, amb les seves modificacions posteriors, excepte els articles 8.2, 9.3, la regla 1a de l'article 20 pel que fa al número 2n de l'article 8, el segon paràgraf dels articles 22, 65, 417 bis i les disposicions addicionals primera i segona de la Llei orgànica 3/1989, de 21 de juny.

b) La Llei de 17 de març de 1908 de condemna condicional, amb les seves modificacions posteriors i disposicions complementàries.

c) La Llei 16/1970, de 4 d'agost, sobre perillositat i rehabilitació social, amb les seves modificacions posteriors i disposicions complementàries.

d) La Llei de 26 de juliol de 1878, de prohibició d'exercicis perillosos executats per menors.

e) Els preceptes penals substantius de les següents lleis especials:

Llei de 19 de setembre de 1896, per a la protecció d'ocells insectívors.

Llei de 16 de maig de 1902, sobre la propietat industrial.

Llei de 23 de juliol de 1903, sobre mendicitat de menors.

Llei de 20 de febrer de 1942, de pesca fluvial.

Llei de 31 de desembre de 1946, sobre pesca amb explosius.

Llei 1/1970, de 4 d'abril, de caça. Els delictes i les faltes previstos en l'esmentada Llei, no continguts en aquest Codi, tenen la consideració d'infraccions administratives molt greus, que se sancionen amb una multa de cinquanta mil a cinc-centes mil pesetes i retirada de la llicència de caça, o de la facultat d'obtenir-la, per un termini de dos a cinc anys.

f) Els següents preceptes:

L'article 256 del Reglament penitenciari, aprovat pel Reial decret 1201/1981, de 8 de maig.

Els articles 65 a 73 del Reglament dels serveis de presons, aprovat pel Decret de 2 de febrer de 1956.

Els articles 84 a 90 de la Llei 25/1964, de 29 d'abril, d'energia nuclear.

L'article 54 de la Llei 33/1971, de 21 de juliol, d'emigració.

El segon paràgraf de l'article 24 de la Llei orgànica 2/1981, de 6 d'abril, del Defensor del Poble.

L'article 2 de la Llei orgànica 8/1984, de 26 de desembre, sobre règim de recursos en cas d'objecció de consciència i el seu règim penal.

L'article 4t de la Llei orgànica 5/1984, de 24 de maig, de compareixença davant les comissions d'investigació del Congrés i del Senat o de les dues cambres.

Els articles 29 i 49 de la Llei 209/1964, de 24 de desembre, penal i processal de la navegació aèria.

Els termes "actiu i" de l'article 137 de la Llei orgànica 5/1985, de 19 de juny, del règim electoral general.

L'article 6 de la Llei 57/1968, de 27 de juliol, sobre percepció de quantitats anticipades en la construcció i venda d'habitatges.

2. Queden també derogades totes les normes que siguin incompatibles amb el que disposa aquest Codi.

DISPOSICIONS FINALS

Disposició final primera

La Llei d'enjudiciament criminal queda modificada en els termes següents:

"Article 14

Tercer. Per al coneixement i decisió de les causes per delictes menys greus, així com de les faltes, siguin o no siguin incidentals, imputables als autors d'aquests delictes o a altres persones, quan la comissió de la falta o la seva prova estiguin relacionades amb aquells, el jutge penal de la circumscripció on el delicte va ser comès o el jutge central penal en l'àmbit que li és propi."

"Article 779

Sens perjudici del que estableixen els altres processos especials, el procediment regulat en aquest títol s'aplica a l'enjudiciament dels delictes castigats amb pena privativa de llibertat no superior

a nou anys, o bé amb qualsevol altra pena de diferent naturalesa, bé siguin úniques, conjuntes o alternatives, tant se val quina sigui la seva quantia o durada.”

Disposició final segona

L'apartat 2 de l'article 1 de la Llei orgànica 5/1995, sobre el Tribunal del Jurat, queda redactat en els termes següents:

“2. Dins de l'àmbit d'enjudiciament que preveu l'apartat anterior, el Tribunal del Jurat és competent per al coneixement i la decisió de les causes pels delictes tipificats en els preceptes següents del Codi penal:

- a) De l'homicidi (articles 138 a 140).
- b) De les amenaces (article 169.1r).
- c) De l'omissió del deure de socors (articles 195 i 196).
- d) De la violació de domicili (articles 202 i 204).
- e) Dels incendis forestals (articles 352 a 354).
- f) De la infidelitat en la custòdia de documents (articles 413 a 415).
- g) Del suborn de funcionari (articles 419 a 426).
- h) Del tràfic d'influències (articles 428 a 430).
- i) De la malversació de cabals públics (articles 432 a 434).
- j) Dels fraus i exaccions il·legals (articles 436 a 438).
- k) De les negociacions prohibides a funcionaris (articles 439 i 440).
- l) De la infidelitat en la custòdia de presos (article 471).”

Disposició final tercera

1. El capítol VI de la Llei 35/1988, de 22 de novembre, sobre tècniques de reproducció assistida queda modificat en els termes següents:

1r. Queden suprimides les lletres *a*, *k*, *l* i *v* de l'apartat 2.B de l'article 20.

2n. El text de la lletra *r* de l'esmentat apartat 2.B se substitueix pel següent: “la transferència de gàmetes o preembrions humans en l'úter d'una altra espècie animal o l'operació inversa, així com les fecundacions entre gàmetes humans i animals que no estiguin autoritzades”.

2. L'article 21 del capítol VII de la Llei 35/1988, sobre tècniques de reproducció assistida, esdevé l'article 24.

Disposició final quarta

La Llei orgànica 1/1982, de 5 de maig, de protecció del dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge, queda modificada en els termes següents:

“Article 1

2. El caràcter delictiu de la intromissió no impedeix el recurs al procediment de tutela judicial que preveu l'article 9è d'aquesta Llei. En qualsevol cas, són aplicables els criteris d'aquesta Llei per determinar la responsabilitat civil derivada d'un delictes.”

“Article 7

7. La imputació de fets o la manifestació de judicis de valor a través d'accions o expressions que de qualsevol manera lesionin la dignitat d'una altra persona, menyscabant-ne la fama o atemptant contra la seva pròpia estimació.”

Disposició final cinquena

La disposició addicional segona de la Llei orgànica 6/1995, de 29 de juny, queda modificada en els termes següents:

“L'exemció de responsabilitat penal que preveuen els paràgrafs segons dels articles 305, apartat 4; 307, apartat 3, i 308, apartat 4, resulta igualment aplicable encara que els deutes objecte de regularització siguin inferiors a les quanties establertes en els articles esmentats.”

Disposició final sisena

El títol V del llibre I d'aquest Codi, els articles 193, 212, 233.3 i 272, així com les disposicions addicionals primera i segona, la disposició transitòria dotzena i les disposicions finals primera i tercera tenen caràcter de llei ordinària.

Disposició final setena

Aquest Codi entrarà en vigor al cap de sis mesos d'haver-se publicat completament en el *Butlletí Oficial de l'Estat* i s'aplica a tots els fets punibles que es cometin des que sigui vigent.

No obstant això, queda exceptuada l'entrada en vigor de l'article 19 fins que adquireixi vigència la llei que reguli la responsabilitat penal del menor a què es refereix l'esmentat precepte.

«Si s'ha arribat a definir l'ordenament jurídic com a conjunt de normes que regulen l'ús de la força, es pot entendre fàcilment la importància del codi penal en qualsevol societat civilitzada. El codi penal defineix els delictes i les faltes que constitueixen els pressupòsits de l'aplicació de la forma suprema que pot revestir el poder coactiu de l'Estat: la pena criminal. En conseqüència, ocupa un lloc preeminent en el conjunt de l'ordenament, fins al punt que, no sense raó, se l'ha considerat com una espècie de *constitució negativa*. El codi penal ha de tutelar els valors i principis bàsics de la convivència social.» (Extret de l'exposició de motius.)

El Codi penal, aprovat per la Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, el publiquem ara actualitzat i en llengua catalana, amb les notes corresponents a les modificacions que s'han produït fins al juny de 2008. Aquest volum, pel rigor i la cura amb què s'ha preparat, constitueix un instrument fiable i útil per als col·lectius professionals que treballen en l'àmbit del dret penal.

9 788439 377665